

ฉบับที่ระลึก

300 สามัญพันธ์ ไทย-ฝรั่งเศส

สารสาร

สมาคมครุภำษะฝรั่งเศสแห่งประเทศไทย

ฉบับที่ 32 ปีที่ 8 เล่มที่ 4 ตุลาคม—ธันวาคม พ.ศ. 2528

ISSN 0857 – 0604

BULLETIN DE L'ASSOCIATION THAÏLANDAISE
DES PROFESSEURS DE FRANÇAIS

Vol. 32 8e ANNEÉ No. 4 OCTOBRE – DECEMBRE 1985.

សេយ៉ាត ពេជ្យកុង
គាមសុខភាពអស់ដី

ទំនិញនោរក្នុប ក្រោមវរែងការអគល់

วารสารสมาคมครุภัณฑ์ฟรังเศสแห่งประเทศไทย

BULLETIN DE L'A.T.P.F.

ฉบับที่ 32 ปีที่ 8 เล่มที่ 4 เดือน ตุลาคม—ธันวาคม พ.ศ. 2528 ISSN 0857-0604

คณะกรรมการ ที่ปรึกษา

สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอเจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา^๑
นางลัดดา วงศ์สายยันห์
นางชิดา บุญธรรม
นายเดชา ตะละภัณฑ์

กองบรรณาธิการ

นางอิทธา พินิจภูวดล บรรณาธิการ
นางฤลศักดิ์ ฉายางาม บรรณาธิการ ผู้ช่วย
นางสาวอัจฉรา ใจดิบุด
นามมุรี บาร์มี
นางสาวเพ็ญศิริ เจริญพจน์
นางมลฤดี ปาลสุข
นางสาวอมใจ อ่องสกุล
นางสาวชัยรัตน์ ไชยวัฒน์
นางสาวพิมพา ฐานิสสรณ์
นางสาวจิรังลักษณ์ ศกุนตะลักษณ์
นางสาวชนี เสนีวงศ์ ณ อุณญา

วัตถุประสงค์

- เพื่อเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาฟรังเศสและฝรั่งเศสศึกษา
- เพื่อสร้างความตั้งหน้าที่ร่วมท่วงท่าทางของสมาชิก
- เพื่อส่งเสริมการศึกษาและวิจัยเกี่ยวกับวิชาภาษาฟรังเศส วิชาแห่งเศสศึกษา และวิชาภาษาไทย

สำนักงานวารสาร เลขที่ 30/9 พหลโยธิน 2 กรุงเทพฯ 10400 โทร. 2790733 ติดต่อบรรณาธิการ คณานุบุญศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง โทร. 3180888-3180054

กำหนดออกวารสาร ปีละ 4 ฉบับ ราคาฉบับละ 25 บาท
ค่าบำรุงสมາชิกวารสารปีละ 100 บาท พร้อมค่าส่ง
ตามไปน่องกรณีได้ที่ บรรณาธิการ

● ทัศนะได้ฯ ที่แสดงออกในข้อเขียน ในวารสาร สคฟท. นี้ เป็นของผู้เขียน มิใช่ทางกอง
บรรณาธิการ หรือของสมาคมครุภัณฑ์ฟรังเศสแห่งประเทศไทย

เจ้าของ :

สมาคมครุภัณฑ์ฟรังเศสแห่งประเทศไทย

รายงานคณะกรรมการบริหาร สคฟท.

ชุดที่ 4 ประจำปี 2526-2528

สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอเจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา^๑
องค์นายกิตติมศักดิ์

นางดวงจันทร์ พินัยนิติศาสตร์	อุปนายก
นางสาวประมาณ ลีศิริเสริญ	เลขานุการ
นางสาวอรวรรณี ป้านสวاست์	ผู้ช่วยเลขานุการ
นางสาวจิระพรรษ บุณยเกียรติ	เหรัญญิก
นายกรักษ อุปถัมภ์นรากร	นายทะเบียน
นางสิทธา พินิจภูวดล	สาธารณียกร
นางอรวรรณ รัตนกานพ	ประชาสัมพันธ์
นางสาวชวนี เสน่ห์วงศ์ ณ อุบลราชธานี	บรรณาธิการ
นางมลฤดี ปาลสุข	ผู้ช่วยบรรณาธิการ
นางสาวเตือนใจ จุลดุลย์	ปฏิคม
นางพรพิพา ถาวรบุตร	ผู้ช่วยปฏิคม
นางอุไร พลกล้า	สมาชิกสัมพันธ์
นางนันทพร เจ罕บุตร	ผู้ช่วยสมาชิกสัมพันธ์
นางกุลศักดิ์ ฉายางาม	กรรมการ
นางชิดา บุญธรรม	กรรมการ
นายเดชา ตะละภัณฑ์	กรรมการ
นายไมตรี เด่นอุดม	กรรมการ
นางสาวประภา งานไฟโรมัน	กรรมการ
นางสาวเพ็ญศิริ เจริญพจน์	กรรมการ
นางสาวจิรังลักษณ์ ศกุนตะลักษณ์	กรรมการ

พิมพ์ที่

บริษัทสำนักพิมพ์ วัฒนาพานิช จำกัด 31/1-32/2 ถนนhaftai กรุงเทพฯ 10200
นายเรืองชัย คงพัฒนสุข ผู้พิมพ์ผู้ออกแบบ โทร. 2224722-2222788

สารบัญ

รำมิตรภาพไทย—ฝรั่งเศส	3
เมื่อชาติฝรั่งเศਸมาเยือนกรุงสยามในคริสต์ศตวรรษที่ 17	4
ความสัมพันธ์ระหว่างอยุธยา กับฝรั่งเศส	10
การรับแขกเมืองฝรั่งเศสในราชสมัยสมเด็จพระนารายณ์	
พระราชมหาราช	
ข้อมูลทุนจำลอง	12
ความสัมพันธ์ระหว่างไทย กับฝรั่งเศส	50
มิตรภาพที่ไม่มีวันสิ้นสุด	51
ฝรั่งเศสในสายตาพระองค์ท่าน	53
ความเจริญสัมพันธ์ไม่ตี่ระหว่างพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว กับพระเจ้านโปเลียนที่ 3	55
สูปอนิรุทธิเทวา	57
บันทึกความทรงจำของวัดสมอราย	59
อนุสรณ์สถานสัมพันธ์ไทย—ฝรั่งเศส	63
ประวัติความสัมพันธ์ระหว่างไทย—ฝรั่งเศส	65
300 ปี ความสัมพันธ์ไทย—ฝรั่งเศส	66
ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทย และฝรั่งเศส ในด้านการศึกษา	71
ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทย กับฝรั่งเศส ในด้านการค้า	73
ความสัมพันธ์ระหว่างไทย—ฝรั่งเศส	75
ประวัติความสัมพันธ์ไทย—ฝรั่งเศส จำกอดีตถึงปัจจุบัน	77
ความสัมพันธ์ 300 ปี ไทย—ฝรั่งเศส	80
ความสัมพันธ์ระหว่างไทย—ฝรั่งเศส	83
สรุปเรื่องเชิงความเป็นอยู่ของชาวสยาม ในแผ่นดินสมเด็จพระนารายณ์มหาราช	86
ความสัมพันธ์ทางด้านการค้าระหว่างประเทศไทย กับประเทศไทย ฝรั่งเศส	89
ซื้อ ๆ ขาย ๆ ไทย—ฝรั่งเศส	91
ความสัมพันธ์ 300 ปี ระหว่างไทย—ฝรั่งเศส	95
เรื่องของทุกด้านการค้าระหว่างสมเด็จพระนารายณ์มหาราช กับพระเจ้าหลุยส์ที่ 14	98
ชวนกันถาม—ช่วยกันตอบ	101
โคร ... อะไร ... ที่ไหน	104
ข่าวจากเลขานุการ ศก.ฝก.	105
จากบรรณาธิการ	107
สิทธิฯ พินิจภวลด	110

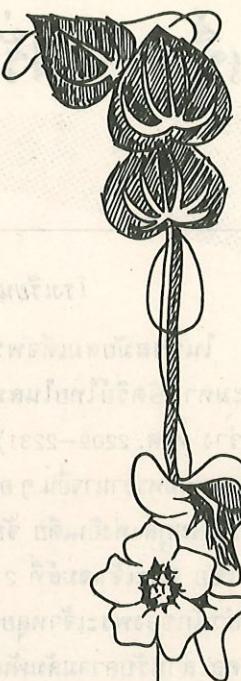
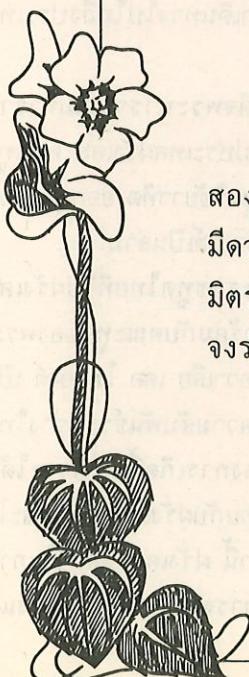
รำมิตรภาพไทย—ฝรั่งเศส

ข้าฯ ขอน้อม ศิรเกล้า เพื่อเคารพ
พระผ่านภาพ ภูมินทร์ ปืนสยาม
พระไตรรัตน์ เจริญยศ ปราภูบาน
ช่วยอยความ สุขสม อารมณ์ปอง
ในวันนี้ เรายร้อนจิต คิดรำร่าย
เพื่อถวาย พรชัย ไฟسنอง
มิตรภาพ ชาบจิต คิดทำหนอง
ให้ทั้งสอง ประชาชน ภาคไมตรี
ไทยเคยมี ไมตรี ฝรั่งเศส

สองประเทศ จารโลงมิตร จิตสุข
สมัยพระ นารายณ์ ทรงบารมี
ทรงเป็นครี แห่งประเทศ เขตแดนไทย
พระเจ้าหลุยส์ ที่สิบสี บำรุงลั่น
ทั่วสากล ต่างสรรเสริญ เกินคำไช
ทรงล้ำเลิศ เพริศอุบาย กว่าใครใคร
พระน้อมใจ ประกอบกิจ มิตรสัมพันธ์
สองประเทศ เข้าใจ ในน้ำมิตร
มีดวงจิต สมัครสमาน การณ์สุขสันต์
มิตรภาพ ราบรื่น ทุกคืนวัน
จรร่วมกัน เปล่งเสียงร้อง ว่า “Bonjour”

กราช อุปถัมภ์รากร

โรงเรียนชนต์จ่อหัน

เมื่อชาวฝรั่งเศสมาเยือนกรุงสยาม

ในคริสต์ศตวรรษที่ 17

โรงเรียนพิมูลวิทยาลัย ลพบุรี

ในรัชสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช (พระมหาชัตติรย์ไทยในสมัยอยุธยาครองราชย์ระหว่าง พ.ศ. 2209—2231) ทรงมีความสัมพันธ์กับประเทศมหาอำนาจอื่น ๆ อย่างกว้างขวาง เช่นกับราชวงศ์โมกุลแห่งอินเดีย จักรพรรดิ์สุลามานแห่งเบอร์เซีย พระเจ้าเจมส์ที่ 2 แห่งอังกฤษ และกับราชสำนักของพระเจ้าหลุยส์ที่ 14 แห่งประเทศฝรั่งเศส สำหรับความสัมพันธ์กับประเทศฝรั่งเศสนั้นเป็นไปอย่างกว้างขวางแน่นแฟ้นและยาวนาน กว่าชาติอื่น ๆ ทั้งหมด มีการแลกเปลี่ยนทุกดิ่งเจริญสัมพันธ์ไม่ตรึงระหว่างชาติทั้ง 2 นี้หลายครั้ง

ความมุ่งหมายของราชสำนักฝรั่งเศส ในการเปิดสัมพันธ์ไม่ตรึงกับไทยในระยะแรกนั้น เพื่อมุ่งหวังที่จะซักซ่อนข่าวไทยให้เข้ารีตันบีอุตสาหกรรม โดยกราบบังคมทูลสมเด็จพระนารายณ์มหาราช ให้ทรงนับถือก่อน แต่สำหรับราชสำนักไทยในการเปิดความสัมพันธ์กับฝรั่งเศสเพื่อต้องการความช่วยเหลือทางด้านวิชาการสมัยใหม่ต่าง ๆ เช่น การสร้างป้อมปราบเมือง ความรู้ทางด้านدارาศาสตร์ ระบบหน้าประปา รวมทั้งความช่วยเหลือทางด้านทหาร

ลำดับความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับฝรั่งเศส

เฉพาะที่สำคัญตั้งแต่เริ่มแรกจนสิ้นรัชกาลคือ

พ.ศ. 2216 สังฆราชบัลลู (ชาวดรั่งเศส) เดินทางกลับจากการเข้าเฝ้าพระสันตะปาปาที่กรุงโรม

ได้เชิญศุภสาร์ของพระสันตะปาปา และพระเจ้าหลุยส์ที่ 14 ถวายแด่สมเด็จพระนารายณ์มหาราช

พ.ศ. 2224 สมเด็จพระนารายณ์มหาราชโปรดเกล้าฯ ให้คณะราชทูตไทยชุดแรก อัญเชิญพระราชสาร์ไปถวายพระเจ้าหลุยส์ที่ 14 โดยได้เดินทางไปกับเรือสินค้าของฝรั่งเศส คณะราชทูตไทยประกอบด้วยอุปกรณ์พระราชพัณณราชไมตรี ราชทูตออกหลวงศรีวิศาลสุนทร อุปทูต และอุปกรณ์เครื่องใช้ ตระหง่านชุดนี้ไปไม่ถึงประเทศฝรั่งเศสก็ได้หายสาบสูญไป

พ.ศ. 2225 สังฆราชบัลลู นำพระราชสาร์นั้นฉบับที่ 2 จากพระเจ้าหลุยส์ที่ 14 เข้าเฝ้าถวายแด่สมเด็จพระนารายณ์มหาราช และพระองค์ทรงทราบว่าคณะราชทูตชุดแรกเดินทางไปไม่ถึงประเทศฝรั่งเศส

พ.ศ. 2226 สมเด็จพระนารายณ์มหาราชทรงส่งคณะราชทูตที่ 2 ไปประเทศฝรั่งเศส คณะราชทูตนี้ประกอบด้วย อุปกรณ์เครื่องใช้ ตระหง่านพิชิตไมตรี โดยมีบาทหลวงวาเซ็ตเป็นล่าม

พ.ศ. 2228 คณะราชทูตไทยที่ไปฝรั่งเศสกลับถึงกรุงศรีอยุธยาพร้อมกับคณะราชทูตของพระเจ้าหลุยส์ที่ 14 โดยมีเชาวาเลี่ย เดอ โซมองต์ เป็นราชทูต และในปีนี้เอง ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับฝรั่งเศสอย่างเป็นทางการเกิดขึ้น พระราชาได้มีการทำสัญญาระหว่างไทยกับฝรั่งเศส ที่เมืองละโว (ลพบุรี) จากสนธิสัญญานี้ ฝรั่งเศสได้สิทธิในการเผยแพร่ศาสนา จนถึงการสอนศิลปวิทยาการแก่ราชภูมิไทย

พ.ศ. 2228 คณะราชทูตฝรั่งเศส ถวายบังคม ลาสมเด็จพระนารายณ์มหาราช และพระองค์ทรง โปรดให้คณะราชทูตไทยไปเฝ้าพระเจ้าหลุยส์ที่ 14 ด้วย คณะราชทูตซุดนี้ประกอบด้วย พระวิสุทธ สุนทร ราชทูต ออกหูลวงศ์กัลยาณไมตรี อุปถุต ออกขุนศรีวิชาลวากา ตรีทูต เดินทางถึงประเทศไทย ฝรั่งเศส พ.ศ. 2229

พ.ศ. 2230 คณะราชทูตไทยกลับจากฝรั่งเศส พร้อมด้วยคณะราชทูตฝรั่งเศสซุดใหม่ มี เมอร์-ชีเออร์ เดอลาโนแบร์ เป็นราชทูต พร้อมกับกองทหารฝรั่งเศสจำนวน 636 คน มีเมอร์ชีเออร์ เดอว์ โวดริวูร์ เป็นผู้บัญชาการเรือ เมอร์ชีเออร์ เดฟาร์จ เป็นผู้บัญชาการกองทหาร

พ.ศ. 2231 นั้นเอง เกิดความบาดหมาง ระหว่างไทยกับฝรั่งเศส เพราะชาวสยามและขุนนาง ในกลุ่มนี้ ซึ่งมีพระเพทราชา เป็นหัวหน้า ไม่พอใจ ในนโยบายต่างประเทศของสมเด็จพระนารายณ์มหาราช โดยเฉพาะการซักนำทหารต่างชาติเข้ามา เป็นจำนวนมาก รวมทั้งบทบาทของออกญาวิชา-เยนทร์ ขุนนางชาวกรีกที่สมเด็จพระนารายณ์มหาราชทรงโปรดปราน จึงได้ยึดอำนาจปักครอง ในเวลาที่สมเด็จพระนารายณ์มหาราชประชวรหนัก ที่พระราชวังเมืองพนมบุรี ในขณะที่มีเหตุการณ์ ยุ่งยากนั้น สมเด็จพระนารายณ์มหาราช เสด็จ สรรคต ทำให้เหตุการณ์ต่าง ๆ เปลี่ยนแปลงไป กองทหารฝรั่งเศston ตัวออกไปจากประเทศไทย คงเหลือแต่คณะนาทหลวงชาวฝรั่งเศสอยู่เพียงคริสต์ศาสนานี้สืบต่อไป

ผลของการมีความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับฝรั่งเศสซึ่งเป็นไปอย่างกว้างขวาง นับเป็นสิบปีในรัชสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราชนั้น ชาวฝรั่งเศส ได้บันทึกเรื่องราวเกี่ยวกับชาวสยามไว้มากmany จัดเป็นข้อมูลทางประวัติศาสตร์ที่ทรงคุณค่าและเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาเรื่องราวในอดีตของไทย

ในสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราชเป็นอย่างมาก เช่นเรื่องจดหมายเหตุการณ์เดินทางของบาทหลวง ตาชาร์ด จดหมายเหตุลากูเบร์ประวัติศาสตร์ ธรรมชาติและการเมืองแห่งราชอาณาจักรสยาม (แต่โดยนิโกลาส์ แซร์เวส) ข้อมูลดังกล่าวนั้น บางเรื่องก็คาดเด้อจากความเป็นจริงนั้ง เพราะผู้บันทึกเข้ามายังไนเวลาอันสั้น แต่หากปราศจากข้อมูลที่ชาวฝรั่งเศสบันทึกไว้แล้ว เราอาจไม่ทราบเรื่องราวเกี่ยวกับประวัติศาสตร์สังคมไทยในสมัยคริสต์ศตวรรษที่ 17 เลย ข้อมูลต่าง ๆ ที่มีคุณค่าและสมควรนำเสนอในนิทรรศการคราวนี้ ได้แก่ ที่ดึงและอ่านเขตของอาณาจักรสยาม

จากเอกสารเรื่องคำบรรยายพระราชอาณาจักรสยาม (Description de Royaume de Siam) เขียนโดยบาทหลวงดูวัล (Père Duval) กล่าวว่า อาณาจักรสยาม เป็นอาณาจักรที่มีชื่อเสียงมากที่สุด ในคาบสมุทรอินโดจีน นับจากญี่ปุ่นที่เลยแม่น้ำคงคา มา ความยาวของอาณาจักรนี้ หากจะเริ่มนับตั้งแต่ แหลมสิงคโปร์ซึ่งมีตำแหน่งอยู่ที่ละติจูดเหนือ 1 องศา 20 พิกิบดา จนถึงภูเขาต่าง ๆ ซึ่งแบ่งอาณาจักรสยามกับอาณาจักรพะโคะ ซึ่งตั้งอยู่ที่ละติจูด 18 องศา 23 พิกิบดา อาณาจักรนี้จะยาว 1,440 กิโลเมตร แต่ถ้าจะนับอาณาเขตของอาณาจักรสยามที่ถูกต้อง โดยแยกจากเมืองขึ้นต่าง ๆ ที่อยู่ล้อมรอบอาณาเขต ของอาณาจักรนี้จะเริ่มละติจูด 7 องศา และมีความยาวเพียง 960 กิโลเมตร ความกว้างของอาณาจักร มีไม่เท่ากัน แต่ก็กว้างไม่เกิน 280 กิโลเมตร ทั้งนี้ ไม่รวมอาณาจักรเขมรที่เป็นเมืองขึ้นของอาณาจักรสยาม มีสถานที่ 2-3 แห่ง ของสยามที่เคยมาก และมีทะเบียนนาอยู่ 2 ข้าง มีความกว้างไม่เกิน 40-48 กิโลเมตร การที่อาณาจักรสยามตั้งอยู่กลางเอเชียอาคเนย์จึงทำให้ง่ายต่อการค้ากับประเทศไทย ที่รั่วไหลขึ้น โดยการดึงดูดพลังด้านเศรษฐกิจต่าง ๆ ที่อยู่ห่างไกลอีกด้วย

สถาบันพระมหากษัตริย์สยามและสมเด็จพระนารายณ์มหาราช

จากเอกสารฉบับเดียวกัน กล่าวว่า “ความนับถือของประชาชนที่มีต่อพระมหากษัตริย์ยิ่งใหญ่มาก เวลาเข้าเฝ้าพระเจ้าแผ่นดิน ประชาชนไม่กล้าจะงยagnar และมองดูพระองค์ ประชาชนถือว่า พระองค์เป็นกษัตริย์แห่งกษัตริย์ทั้งหมด เป็นจ้าวแห่งจักรัฐหลาย เป็นจ้าวทะเล เป็นผู้ดูแลความสุขความทุกข์ของประชาชน อำนาจของพระมหากษัตริย์เป็นอำนาจที่เด็ดขาด และสำหรับสมเด็จพระนารายณ์มหาราชนั้น บันทึกของชาวฝรั่งเศสกล่าวว่า “ทรงมีพระจริยวัตรสั่งงาน สมกับ กษัตริย์กัลชาญ ทรงเป็นนักการเมืองผู้ยิ่งใหญ่มีพระราชทุกทักษะ ทรงดูแลความหวังและโปรดวิทยากรทุกแขนง พระองค์ไม่โปรดการทำสิ่งใดให้สูญเสียชีวิตสักนิกร แต่ว่าหากจำเป็นต้องทรงพระแสงดาบแล้วไชร ก็ไม่มีกษัตริย์องค์ใดในเอเชียที่ทรงเกียรติเทียบเท่า พระองค์เป็นกษัตริย์ที่มีสติปัญญาเลิศ ทรงสามารถเลือกเอาสิ่งที่ดึงดูดมาจากอารยธรรมชาวตะวันตกมาใช้เพื่อความเจริญก้าวหน้าของบ้านเมืองและความพากสุกของพสกนิกรของพระองค์”

เมืองหลวง (กรุงศรีอยุธยา)

บันทึกของบาทหลวงเดอชัวซี กล่าวว่า “ข้าพเจ้านิยมชมชื่อน้อยเสมอถึงเมืองใหญ่ตั้งอยู่บนเกาะมีแม่น้ำที่กว้างขวางเป็น 3 เท่าของแม่น้ำแซนล้อมรอบ มีเรือฝรั่งเศส อังกฤษ ออสเตรีย จีน ญี่ปุ่น ระหว่างน้ำไปมา ในขณะที่มีเรือนับจำนวนไม่ถ้วน รวมทั้งมีเรือพิธีที่บิดทองมีฝ้ายประمام ๖๐ คน พายไปมาอยู่ ภายนอกกำแพง มีค่ายหรือหมู่บ้านของชนชาติต่าง ๆ ที่เข้ามาทำการค้าขาย แวดล้อมด้วยบ้านไม้เส้าสูงสร้างอยู่หนึ่งอัน มีวัวมีหมู อาศัยอยู่ได้ถูก ถนนหลายสายซึ่งเป็นคลองน้ำใสยาวไปสุดสายตาภายในได้ทิวไม้เขียวชุ่ม ภายใน

ในบ้านเต็มไปด้วยผู้คน ด้านหลังของค่ายเป็นทุ่งนา กว้าง สุดขอบฟ้ามีต้นไม้สูง เหนือขึ้นไปเป็นยอดแหลมของปราสาท เจตีท้อแสงเป็นประกาย ข้าพเจ้าไม่ทราบว่าได้บรรยายให้ท่านเกิดความประทับใจ กับทิวทัศน์ที่ดูงามนี้ได้หรือไม่ แต่สำหรับด้วยข้าพเจ้าเองแล้วไม่เคยเห็นอะไรนอกภูมิประเทศเช่นนี้มาก่อนเลย”

ชาวสยาม

บันทึกของชาวฝรั่งเศสกล่าวว่า “ชาวสยามทั้งชายและหญิงมีรูปหน้าคล้ายขนมปีกปุ่น (ข้าวหลามตัด) มากกว่าที่จะเป็นรูปไข่ใบหน้ากว้างขยายขึ้นไปทางเหนือโหนกแก้ม พันคำ ผิวหยาบสิ่น้ำตาลปนแดง สาเหตุเพราะเกรียมแปดเท่า ๆ กันที่เป็นมาโดยกำเนิดเหมือนกัน จนกรัน ปลายมัน ใบหน้าใหญ่ ผอมสีดำ และเส้นหยาบและเหยียด ไว้ผอมสันมากทั้งผู้หญิงและผู้ชาย

ชาวสยามรู้จักใช้ภาษา 2 ภาษา อย่างหนึ่ง เป็นภาษาพื้นเมือง เป็นภาษาจ่าย ๆ และเก็บจะเป็นคำโอด ๆ ไม่มีการกระจาบกริยา หรือเปลี่ยนตามกรรม และอีกภาษาหนึ่งคือภาษาบาลี ซึ่งถือว่าเป็นภาษาตาย เป็นภาษาที่รู้กันในหมู่ราชบุรุษราชบัณฑิตเท่านั้น”

การแต่งกายของชาวสยามนั้น ชาวต่างประเทศได้บันทึกว่า เสื้อผ้าของชาวสยามนั้น สวยงาม ใส่ง่าย ๆ ให้ยืนสนับในอากาศที่ร้อนอบอ้าว พระเจ้าแผ่นดินทรงฉลองพระองค์ปราณีตมากว่าผู้อื่น เมื่อได้ที่พระองค์เสด็จประพาสป่าล่าสัตว์จะฉลองพระองค์สีแดง ท้าวราชน้ำเสื้อผ้ามัลลินย้อมสี และพวงบุหงาจะสวมล้อมพอก

สถาบันกรรม

สำหรับโนสต์ เดอลลูแบร์ กล่าวว่า “ข้างในโนสต์มีดมาก บางที่อาจเป็นพระราชนิมดจะทำให้คนมีความนับถือมากขึ้นอีก หลังค้าค้าด้วยไม้สัก ภายในโนสต์ตกแต่งเพียงเล็กน้อยมีเพียงเสา

เท่านั้นที่ทำสีแดงและทำเป็นรัวด้วยสีทอง กระเบื้องหลังคามังคลาจีบสีเหลืองทำให้ดูสวยงามเมื่อ纥ะหนะ แสงอาทิตย์ด้านนอกของโนส์ตกแต่งหรูหาราด้วยปฏิมาปิดทอง

สำหรับพระราชวังที่เมืองลงบุรี นิโกลาส แซร์แวร์ กล่าวว่า “พระราชวังที่พระเจ้าแผ่นดินเพิ่งสร้างขึ้นใหม่เมื่อไม่นานมานี้ที่ผู้ซึ่งแม่น้ำเป็นตั้ง-ประดับที่งามยิ่ง แม้พระราชวังจะไม่ใหญ่โตเท่าในพระนครศรีอยุธยา แต่ดูเจริญมากกว่า มีกำแพงแข็งแรงพอใจ และผังของพระราชฐานมีส่วนขยายมากกว่าส่วนกว้าง ด้านที่หันเข้าหาตัวเมืองนั้นแบ่งเป็น 3 ชั้น แต่ละชั้นมีความคงทนของตัวเองแตกต่างกัน ทางด้านซ้ายมีมือปอน้ำใหญ่และจ่ายไปทั่วพระราชฐาน”

บริเวณพระราชฐานชั้นแรกมีอุทยาน น้ำพุหลายแห่ง และมีเจดีย์อยู่องค์หนึ่งทางเข้าสู่ลานพระราชฐานชั้นที่ 2 นั้น ต้องผ่านประตูทางเข้างามสง่า และประดับด้วยปฏิมากรรม ของพากแขกมังคลาจีบ

ไก่ໄไปหน่อจะเป็นพระราชฐานชั้นที่ 3 ซึ่งเป็นที่ประทับของพระเจ้าแผ่นดิน เป็นพระตำหนักหลัง กว้างพอสมควร ที่นั่นจะมีแสงทองแพรวพราวจากทุก ๆ ด้าน ด้วยหลังคามุงกระเบื้องเคลือบสีเหลืองซึ่งสีของมังคลาจีบกันทอง ยามเมื่อแสงอาทิตย์ส่องลงมาจะต้องมีสายตาดีมากจึงจะทนกับแสงระยิบระยับนั้นได้

ขบวนพยุหยาตราทางชลมารค

เมื่อคณะทูตเจริญสัมพันธ์ไม่ตรีจากประเทศฝรั่งเศสชุดแรก อัญเชิญพระราชสารสัน จากราชสำนักใหญ่สห 14 มาถึงกรุงสยามในปี พ.ศ. 2228 สมเด็จพระนราธิสม์มหาราช ทรงมีพระราชบัญชาให้จัดพิธีต้อนรับพระราชสารสันอย่างสมพระเกียรติ บทหลวงดาชาวด์ กล่าวว่า “เรือราชทูตมีสีทองทั้งลำยาว 72 ฟุต ใช้ฝีพายชายแต่งตัวด้วยดิ้นรนที่อพยายน

มีบลังก์ตั้งอยู่ตรงกลาง หุ้มด้วยผ้าสักหลาดสีเลือดหมู วางหมอนกำมะหยี่และปูพรอมเบอร์เชี่ย”

ออกญา วิชาเยนทร์ (คอนสแตนติน ฟอลกอล)

ออกญา วิชาเยนทร์ ฝรั่งชาติกรีก ได้เข้ารับราชการในราชสำนักของสมเด็จพระนราธิสม์มหาราช เริ่มตั้งแต่เป็นขุนนางชั้นผู้น้อย (เป็นพนักงานแปล) ต่อมาได้เป็นผู้ช่วยพระยาพะรະคลังและในปลายรัชกาลได้มีอำนาจเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ จนเป็นที่ปรึกษาของสมเด็จพระนราธิสม์มหาราชที่ทรงไว้วางพระราชหฤทัยมากและได้รับพระราชทานยศเป็น เจ้าพระยา ชาวฝรั่งเศสได้บันทึกไว้ว่า ฟอลกอล เป็นคนใจใหญ่ ใจสูง แต่ชอบอิจฉาริษยา มีเล็บแหลมและพยานบาท เมื่อสมเด็จพระนราธิสม์มหาราชประชวรและใกล้จะสวรรคต ในปี พ.ศ. 2231 พระเพทราชาได้จับตัวออกญา วิชาเยนทร์ และถูกนำตัวไปประหารชีวิต

บรรณานุกรม

- De Chaumont, *Relation de L'ambassade..... à la cour du roi de Siam*, Paris 1687.
- De Choisy, *Journal du Voyage de Siam*, Trevoux, 1741.
- Desfarges, *Relations de la révolution arrivée à Siam dans l'année 1680*, Amsterdam, 1691.
- Gervaise, *Histoire naturelle et politique du royaume de Siam*. Paris, 1687.
- Hutchinson, *Phualkon's House at Lop Buri*, JSS Vol pt. 1, Aug 1934.
- La Loubère, *Du Royaume de Siam*, Amsterdam, 1691.
- Tachard, *Voyage de Siam ...*, Paris, 1686.
- Second voyage de Siam, Paris, 1689.

Quand les Français viennent au Siam. Pibun Vidayalaya, Lopburi.

Le roi Narai, (1666 – 1668) roi de Siam, a eu des relations très étendues avec les étrangers : le roi Mokul d'Inde, le roi Suraime de Pesia, James II d'Angleterre et Louis XIV de France. Les relations entre le Siam et la France sont très intimes et sont plus longues que les autres. L'échange d'ambassadeurs a lieu plusieurs fois.

La Première fois, Louis XIV a demandé au roi Narai et à ses nobles de se convertir à la religion chrétienne, mais le roi Narai ne s'intéresse qu'aux nouvelles technologies, à l'astronomie, à l'irrigation, à la construction de forteresse et à l'armée.

Les événements diplomatiques entre le Siam et la France sont les suivants.

1673 – Un missionnaire Français, Mgr Pallu de retour de Rome, apporte des lettres du pape et de Louis XIV au roi Narai.

1681 – Les premiers ambassadeurs du roi Narai partent pour la France en apportant une lettre du roi à Louis XIV. Mais leur bateau disparaît en mer.

1682 – Monseigneur Pallu apporte la deuxième lettre de Louis XIV au roi Narai et il apprend que ses ambassadeurs ont disparu.

1683 – Les deuxième ambassadeurs du roi Narai arrivent en France.

1685 – Les ambassadeurs Siamois sont de retour à Ayudhaya. Une ambassade française conduite par le Chevalier de Chaumont arrive en même temps. (A cette époque-là, c'est le commencement des relations diplomatiques entre le Siam et la France. M.Faulcon, au nom du roi Narai, qui signe le traité à Lavo (Lopburi). La liberté de prêcher la religion catholique est accordée.

1687 – Les trois ambassadeurs Siamois vont en France : Chaopraya Kosapane, un ambassadeur principal, avec Okluang Kallayanamaitree et Okkhune Wisalwaja, et tous les trois retournent à Ayudhaya en 1688 en même temps que M. De Laloubère accompagnant avec 6 vaisseaux et 636 soldats, sous la conduite de M. De Vaudritrou et de M. Desfarges.

1788 – Tous les ambassadeurs de France font leurs adieux au roi Narai au Palais de Lopburi. Le père Tachard remet une lettre du roi Narai à Louis XIV et au pape Innocente II au Vatican.

Résumé des notes intéressants écrites par des Français.

(Sans eux les Thaïlandais ne savent pas leur propre histoire)

Le site et la superficie

Les Français notent que le Siam est le pays le plus célèbre dans l'Indochine. Le Cambodge et les petits départements de Malaya sont aussi ses colonies. Le Siam est riche grâce à sa localisation, au milieu de l'Asie de Sud-Est, et il est facile de faire du commerce avec les autres pays.

Le roi de Siam et le roi Narai.

A propos des documents écrites par les Français, les Siamois respectent beaucoup leur roi. C'est le roi qui a le pouvoir de juger le bonheur et le malheur des peuples. Les Français décrivent le roi Narai comme étant un grand homme politique, très élégant et très brave.

La capitale (Krungsriayudhaya)

Beaucoup de cartes de Krungsriayudhaya sont établies par des Français. Ils ont peints aussi des palais et des temples.

Le peuple Siamois

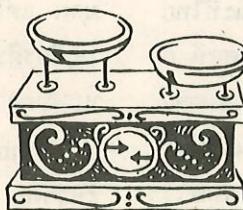
Selon les notes des Français, les Siamois ont le visage plutôt carré, le teint brun clair, les dents noires (à cause du bétel). Il y a deux régions, et le Bali utilisé par les savants. Le climat étant de nature tropicale, les Siamois s'habillent simplement.

L'architecture.

Les décorations de bateaux en forme de têtes d'animaux, du roi et des nobles attirent beaucoup l'attention des Français.

Okya Wichayen (Constantin Faulcon)

Un Grecque qui travaille avec le roi Narai et nommé plus tard Chaopraya Wichayen. C'est lui qui a le plus grand rôle dans la politique et le commerce entre le Siam et la France. Mais De Laloubère ne l'aime pas. Les Français ont dit que M. Faulcon est un homme très ambitieux, jaloux et malin. Pendant que le roi Narai étant très malade, M. Faulcon est condamné à mort par Prapetracha. (Celui-ci se proclamera roi à la mort du roi Narai).

ความสัมพันธ์ระหว่างอยุธยา กับ ฝรั่งเศส

โรงเรียนวัดราชบพิธ

ไทยติดต่อกับฝรั่งเศสในสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช เนื่องจากความไม่ไว้วางใจ อหังการณาและยังติดต่อกับอิหร่านและอังกฤษด้วย การที่ชาวอิหร่านเข้ามาเมืองทบทำสำคัญย่อมทำให้ ชาวสยามลังไม่พอใจและเมื่ออยุธยาติดต่อกับฝรั่งเศส โดยมีความสัมพันธ์กับฝรั่งเศสเพียงประเทศเดียว โดยกีดกันความสัมพันธ์ประเทศอื่น ๆ ออกไป

ชาวฝรั่งเศสพวกแรกที่เข้ามาคือ สังฆราชแห่งเบริต (Beryte) ชื่อ لامอตต์ ลังแบร์ต์ (La Motte Lambert) พ.ศ. 2205 การเผยแพร่ศาสนาของคณะบาทหลวงถูกขับขวางจากโปรดักส์กอญญ์เมโน ในปี พ.ศ. 2207 ได้มีสังฆราช ปัลลู (Pallu) แห่งเอลิโอโปลิส (Heliopolis) เดินทางเข้ามารือกชุดหนึ่ง

ในปี พ.ศ. 2216 พระเจ้าหลุยส์ที่ 14 และสันตปาปาเคลเมนต์ที่ 9 ได้มีพระราชสาส์นมาถวายแต่สัมเด็จพระนารายณ์มหาราช แสดงความชื่นชมยินดีและขอบคุณที่ทรงโปรดให้ทำการเผยแพร่ศาสนาอย่างเสรี

ในปี พ.ศ. 2223 ฝรั่งเศสได้จัดตั้งสถานีการค้าของฝรั่งเศสขึ้นเป็นครั้งแรก ในขณะที่ไทยกำลังเริ่มมีสัมพันธ์ไม่ตรึงเป็นอันดีกับฝรั่งเศส ที่ได้ทดลองทิ้งฝรั่งชาติอื่น เพื่อต้องการสร้างสมดุลย์ทางอำนาจกับอหังการณา ซึ่งมีอิทธิพลน่ากลัวในสมัยนั้น สมเด็จพระนารายณ์มหาราชพยายามดึงอังกฤษไว้เป็นพันธมิตร โดยให้สิทธิพิเศษแก่พ่อค้าอังกฤษนานาประการ

สัมพันธ์ไม่ตรึงระหว่างไทยกับฝรั่งเศสแน่นแฟ้นมากจนถึงขนาดมีการแลกเปลี่ยนคณะทูตในปี พ.ศ. 2223 ไทยได้ส่งคณะทูตไปยังฝรั่งเศสโดยมีนาบทหลวง เกยเมอ เป็นล่าม แต่ปรากฏว่าคณะทูตชุดนี้ไปไม่ถึงฝรั่งเศส เพราะเรือไปอับปางกลางทางวัดถูกประสงค์ของฝรั่งเศสที่ติดต่อกับไทยในระยะแรก คือ ต้องการเผยแพร่ศาสนาในขณะที่ไทยต้องการดึงเอาฝรั่งเศสมาถ่วงดุลย์อำนาจกับอหังการณา

ในปี พ.ศ. 2225 ไทยได้รับสาส์นของพระเจ้าหลุยส์ที่ 14 อีกฉบับ เพื่อฝากผังพวงฟื้อค้าให้ค้าขายได้สะดวก ในเดือน มกราคม 2226 เราได้ส่งคณะทูตไปยังฝรั่งเศสเป็นครั้งที่ 2 เพื่อหารือกับฝรั่งเศสในเรื่องที่จะทำให้ความสัมพันธ์แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น

ในเดือนมีนาคม พ.ศ. 2228 ฝรั่งเศสได้ส่งคณะทูตเดินทางมาพร้อมด้วยเรือรบ 2 ลำ คือ เรือล่าวอ (L'Oiseau) และเรือมาลีญ (La Maligne) และเดินทางถึงประเทศไทยเมื่อวันที่ 23 กันยายน พ.ศ. 2228

ปัญหาสำคัญที่สุดคือคณะทูตชุดนี้ประสบคือการเข้าเฝ้าสมเด็จพระนารายณ์มหาราช จะปฏิบัติตนอย่างไร เพราะuhnธรรมเนียมการเข้าเฝ้าต่างกันมาก แต่ในที่สุดการเข้าเฝ้าก็เป็นไปด้วยดีคือ ไทยให้เกียรติราชทูตฝรั่งเศสเป็นอย่างมาก โดยที่ไม่ต้องหมอบคลานเข้าเฝ้าหน้าพระที่นั่ง

คณะทูตชุดนี้เดินทางกลับฝรั่งเศสในวันที่ 12 ธันวาคม พ.ศ. 2228 คณะทูตของฝรั่งเศสประสบความสำเร็จในการเดินทางมายังไทยอย่าง平安เช่น ทำให้ศาสนาก里斯ต์เผยแพร่หลายได้โดยเสรีในไทย

มีการทำสัญญาการค้าขึ้น 1 ฉบับ และสัญญาเกี่ยวกับศาสนาอีก 1 ฉบับ และสมเด็จพระนราภิญ์มหาราชทรงยกเมืองสงขลาให้แก่ฝรั่งเศส พร้อมทั้งอนุญาตให้ฝรั่งเศสรัชวังหรือทำอะไรก็ได้ และเราก่อสัมคมทุตไปเจริญสัมพันธ์ไม่ตรึงกับฝรั่งเศสอีกด้วย โดยมีพระวิสูตรสุนทร (โกชาปาน) เป็นราชทูต คณะทูตไทยเดินทางกลับวันที่ 1 มีนาคม พ.ศ. 2230 ทางฝรั่งเศสก็ได้ส่งคณะทูตมากับคณะทูตไทยชุดนี้ด้วย

ความเจริญที่เราได้รับจากฝรั่งเศสในสมัยนั้น มีหลายประการ เช่น ความเจริญทางวิชาการ พระเจ้าหลุยส์ทรงส่งนักวิชาการเข้ามาจำนวนมาก พระราชวังที่ลพบุรี เป็นสิ่งก่อสร้างที่สะท้อนให้เห็นถึงวัฒนธรรมของฝรั่งเศสซึ่งมีลักษณะสมรรถว่างไทยกับยุโรป พระที่นั่งแบบไทยซึ่งเป็นสิ่งก่อสร้างแบบไทยผสมฝรั่งเศสคือ พระที่นั่งดุสิตสวาร์คัมภีร์มหาปราสาท พระที่นั่งไกรสรสีหราช ส่วนอาคารแบบฝรั่งเศสคือ ตึกพระเจ้าฯ

D.S. CAFÉ

ปากซอยสุขุมวิท ซอย 5 โทร. 251-3333
เชิญชิมอาหารฝรั่งเศสนานแท้

เข็น เปิดอบส้ม Canard à l'orange

เนื้อแกะอบ Gigot d'Agneau

หอยแมลงภู่อบ Moules farcies

ซาลادเคราต์ หรือ ชูครูท Choucroûte Garnie

ขนมเค้กรสสูตรออลายชินิด

ผู้มีอิทธิพลร้าน บรรยายกาศกันเอง

ราคาย่อมเยา

การรับแขกเมืองฝรั่งเศส ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาราชนครินทร์

จันทร์ฉาย ภักดิศกิม*

ในรัชสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช ฝรั่งเศส มีได้เป็นประเทศตะวันตกประเทศากรที่คุ้นไทยรู้จัก และสมามคอมอย่างใกล้ชิด แต่ฝรั่งเศสเป็นประเทศ แรกที่กรุงศรีอยุธยาจัดการต้อนรับอย่างใหญ่โตและ ได้เปลี่ยนแปลงระเบียบพิธีการเข้าเฝ้าถวายพระราชสาส์นและเครื่องราชบรรณาการ พิธีการรับแขก เมืองฝรั่งเศสที่ผิดสังเกตนี้เองที่ทำให้เกิดเสียงรำลีอ วิพากษ์วิจารณ์กันอย่างกว้างขวางในนานนี้ตะวันออก ในมวลหมู่อาณาประชาราชภูมิและเหล่าข้าราชการ ในกรุงศรีอยุธยา อาจจะกล่าวได้ว่า พิธีการรับแขก เมืองพิเศษนี้ เป็นสัญญาณให้ชาวตะวันตกใน่นน้ำ ตะวันออก ประชาชนและข้าราชการในกรุงศรีอยุธยา สามารถรู้สึกและตรหหนักได้ว่า ความสัมพันธ์ระหว่าง ไทยกับฝรั่งเศสน่าจะมีความสำคัญต่อราชสำนักไทย เพราฯว่าโดยประเพณีแล้ว กรุงศรีอยุธยาไม่เคย เปลี่ยนแปลงระเบียบพิธีการรับแขกเมืองครั้งใหญ่ เช่นนั้นมาก่อน ความเปลี่ยนแปลงนั้น แม้จะเป็น คุณประโภชน์แก่พระราชไมตรี แต่ได้ส่งผลกระทบ กระเทือนพระราชไมตรีในระยะยาวนาน เพราะ สิ่งที่เปลี่ยนแปลงนั้นเป็นเรื่องละเอียดอ่อนอันเกี่ยวข้อง กับระเบียบประเพณีอันดีงามที่ได้ยึดถือปฏิบัติมา ช้านาน การเปลี่ยนแปลงระเบียบพิธีการรับแขก เมืองจึงเป็นจุดเริ่มต้นของภารที่เหล่านุนนางทั้งอัศจรรย์ ใจและทั้งไม่พอใจ นับแต่นั้นมาความรู้สึกไม่เป็น

มิตรต่อฝรั่งเศสได้บังเกิดขึ้นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ และ พัฒนาไปสู่การเป็นปฏิบัติที่ต่อ跟 ใน ค.ศ. 1688

อาจจะกล่าวได้ว่า เปื้องหลังความล้มเหลว แห่งความสัมพันธ์อันเริ่มต้นอย่างดีแต่สิ้นสุดลงอย่าง รวดเร็ว (ช่วงเวลาสองปีกว่า) นั้น คือ ความรู้สึกไม่ เป็นมิตรที่เหล่าข้าราชการไทยมีต่อชา忿รั่งเศสด้วย เหตุหนึ่งที่ดูไม่น่าสำคัญเลย คือ ระเบียบพิธีการ รับแขกเมืองที่เปลี่ยนแปลงไป

ระเบียบการรับแขกเมืองฝรั่งเศสจึงเป็นเรื่อง ที่ควรแก่การศึกษาพิจารณา โดยเปรียบเทียบกับ ระเบียบพิธีการรับแขกเมืองตามประเพณีไทยเป็น กรณีที่ ทั้งนี้ การศึกษานี้จะเน้นหนักว่า ระเบียบ พิธีการรับแขกเมืองนั้น หมายถึง การต้อนรับทั่วไป และพิธีการเข้าเฝ้า

คดีนิยนกรทุตในสมัยอยุธยา

เอกสารหลักฐานทางประวัติศาสตร์ของกรุง ศรีอยุธยา มีคร่าวมีปรากฏระเบียบพิธีการรับแขกเมือง ให้ศึกษาได้โดยตรง แม้ว่า โดยความเป็นจริงแล้ว ย่อมมีพระดำริกำหนดระเบียบปฏิบัติ แต่เอกสาร ประเภทนี้ก็เช่นเดียวกัน) ประเกทอื่นได้ถูกผาทำลาย ในกาลเจริญแก่พม่าใน พ.ศ. 2310 หรืออาจสูญหายไป เอกสารเท่าที่มีเหลือตกทอดให้ค้นคว้าได้ ล้วนเป็น หลักฐานยังอิงได้เฉพาะเพียงขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่ง ของระเบียบพิธีการเท่านั้น แม้แต่กฎหมายที่ยึดบala ซึ่งส่วนหนึ่งถือเป็นพระดำริว่าด้วยพิธีกรรมในราช สำนัก มิได้กล่าวถึงระเบียบพิธีการรับแขกเมืองโดยตรง แต่เป็นที่เชื่อถือได้ว่าการเสด็จออกกรับแขกเมืองเป็น

*รองศาสตราจารย์ประจำคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัย รามคำแหง

พระราชพิธีสำคัญ เพราะการเจริญพระราชไมตรีกับนานาประเทศเป็นหน้าที่สำคัญประการหนึ่งของพระมหากษัตริย์ตามคติจักรวรดิวัตุที่ว่า “ครทรงผูกพระราชไมตรีสมานราชนัมพันธุ์กับกษัตริย์ประธานาธิบดีแห่งประเทศนั้น ๆ”¹ บทพระราชนิพนธ์ในสมเด็จพระนารายณ์เรื่อง โคลงทรงสอนพระรمان ได้ยืนยันหน้าที่นั้นด้วย² จุดประสงค์หลักของการเจริญพระราชไมตรี คือ การแสวงหามิตรและพันธุ์มิตร โดยเฉพาะพันธุ์มิตรซึ่งถือเป็นหนึ่งในเจตองค์ประกอบแห่งรัฐ ในอุดมคติ³ และเป็นหนึ่งในองค์แห่งเมืองตามหลักการชนิดicas-tr นอกนั้น การเจริญพระราชไมตรี โดยมีท้าวพระยามหากษัตริย์แต่งทูตมาภารกิจพระราชสาส์นและเครื่องราชบรรณาการ ย่อมเป็นประจักษ์พยานแห่งพระบุญญาธิการและพระบรมเดชานุภาพอันแฝกไปคาด แห่งองค์พระมหากษัตริย์ผู้ทรงเป็นจักรพรรดิราชมหาธรรมราชาและพระโพธิสัตว์ตามอุดมการณ์ทางการเมืองของไทยในสมัยอยุธยา ชาวตะวันตกเองก็เข้าใจคตินี้ดี ดังเช่นนายคอร์เนลิส (Cornelis van Nyenrode Maerten Houtman) ซึ่งเป็นพ่อค้าตัวแทนบริษัทหอโนเดียดีตะวันออก (Dutch East India) ก็ได้กล่าวว่า “กษัตริย์พระองค์นี้ [สมเด็จพระเจ้าทรงธรรม] ทรงโปรดที่จะได้กอดพระเนตรเห็นชาวต่างชาติเยือนประเทศไทยของพระองค์ ยิ่งกว่าสิ่งใด”⁴

คตินี้ยังดังกล่าวอีกนั้นเป็นที่ยอมรับและเข้าใจได้อย่างถ่องแท้ดีในแวดวงชาวฝรั่งเศสเอง จดหมายเหตุของท่านเอกอัครราชทูตเดอชามองต์ (Chevalier de Chaumont) ผู้แทนพระองค์วิสาณุ (L'Envoy Extraordinaire) คือ นายลากูเบร (Simon de la Loubere) และคณะผู้ติดตาม ส่วนสามารถอธิบายคตินี้ยังดังกล่าวได้ว่า การเดี๋ยวครั้งแรกเมื่อถูก派遣ให้แสดงพระบรมเดชานุภาพพระราชพิธีสำคัญยิ่งที่จะแสดงพระบรมเดชานุภาพพระบุญญาธิการ และพระบรมโพธิสมการแห่ง

องค์จักรพรรดิราช องค์จักรพรรดิราชทรงเป็นฝ่ายเสด็จออกรับแขกเมืองมากกว่าจะทรงโปรดให้แต่งคณราชทูตไปเจริญพระราชไมตรีกับรัฐอาณาจักรอื่น เมื่อราชทูตมาสู่ราชสำนัก ย่อมจะต้องได้รับการต้อนรับสมเกียรติและมักจะถูกขอร้องให้พำนักนาน ๆ เพื่อเป็นประจักษ์พยานแห่งพระบรมเดชานุภาพพระบุญญาธิการและพระบรมโพธิสมการ⁵ ดังนั้นการต่างประเทศที่สำคัญจะต้องอาศัยพระปรีชาสามารถพระราชนิยอันสุขุมคัมภีรภาพ และทุตที่มีความสามารถเป็นปัจจัยสำคัญ ทุตเองคือผู้ที่จะสนองพระบรมราชโองการและย่อมเป็นหนึ่งในเจดของคณะที่ปรึกษาส่วนพระองค์⁶

โดยธรรมเนียมของกรุงศรีอยุธยาแล้ว การเจริญพระราชไมตรีต้องประกอบด้วยองค์สาม ได้แก่ คณะทูต พระราชสาส์นและเครื่องราชบรรณาการ ที่นับว่าสำคัญถือเป็นหัวใจของการทูต คือ พระราชสาส์นซึ่งเป็นตัวแทนแห่งรัฐอาณาจักรและพระมหากษัตริย์ เพราะพระราชสาส์นเป็นพระราชตำแหน่ง และเป็นเสมือนรูปนิมิตแห่งองค์พระมหากษัตริย์สาส์นหรือจดหมายของผู้ว่าการบริษัทการค้าอินเดียตะวันออก (East India Company) ไม่ว่าจะเป็นบริษัทของออลันดา อังกฤษ หรือฝรั่งเศส ก็ถือว่า มีความหมายสำคัญ ด้วยไทยถือว่าบริษัทเหล่านี้ เป็นตัวแทนของประเทศไทยโดยพฤตินัยในการติดต่อกับชาติกับไทย ข้อความในพระราชสาส์นคือจุดประสงค์หลักของรัฐและพระมหากษัตริย์นั้น⁷ คณะทูตเป็นแต่เพียงผู้อัญเชิญพระราชสาส์น (Messenger) เท่านั้น ไม่มีสิทธิ์เจรจาการใด ๆ ทั้งสิ้น เพราะคณะทูตมีได้มีอำนาจจะบุ่มในพระราชสาส์น

โดยปกติแล้ว การติดต่อกิจการอันได้กับกรุงศรีอยุธยาจะไม่สะควรบริ่น ถ้าชาวตะวันตกนั้น มิได้เจริญพระราชไมตรีเป็นทางการ และแม้จะมีคณะทูตมา ถ้าไม่มีพระราชสาส์นมาด้วย คณะทูตจะไม่ได้รับอนุญาตให้เข้าเฝ่าเลย พ่อค้าต่างชาติผู้

คำขายเข้าใจความสำคัญของการทูตนี้ดี ดังปรากฏ ตัวอย่างในเอกสารอ่อนล้นดาว่า ในปี ค.ศ. 1628 เรื่อง สินค้าห้อลันดาได้อัญเชิญพระราชทานสำนักและเครื่องราชบัตรณาการมาถวายสมเด็จพระเจ้าปรมินทรมหาเจ้าสากททอง ด้วยความเชื่อมั่นว่า “เป็นที่ประภูมิว่า วิลเลม คันนิงเอม (Willem Cunninghem) ค่อนข้างจะไม่ได้รับการต้อนรับและจะไม่สามารถเข้าข้าวได้เลย ถ้าปราสาทจากเครื่องราชบัตรณาการเหล่านี้ และพระราชทาน”⁸ พ่อค้าอังกฤษเองก็เล็งเห็นความสำคัญของพระราชทานเช่นกัน โดยประภูมิหลักฐานในเอกสารอังกฤษเองว่า บริษัทอินเดียตะวันออกควรจะอัญเชิญพระราชทานมาถวายแบบเดียวกับฝรั่งเศสและอ่อนลันดา และได้วิจารณ่าว่า บริษัทต้องการมีคุณะทูตพร้อมพระราชทานจำนวนมาก และคาดหวังอภิสิทธิ์การค้าอันได้จากไทยมิได้เลยทราบใดที่ยังไม่มีการทูตลักษณะนั้น⁹

แม้จะมีการถวายพระราชทานสำนัก ก็ต้องมีการถวายเครื่องราชบัตรณาการ ให้สมเกียรติภูมิแห่งรัฐ อาณาจักรและสมพระเกียรติยศแห่งพระมหากษัตริย์ไทยด้วย เครื่องราชบัตรณาการจึงถือว่ามีความสำคัญ มิใช่น้อยเลย บางครั้งอาจทำให้การทูตล้มเหลวได้ โดยง่าย ดังเช่น ใน ค.ศ. 1742 (พ.ศ. 2285) ผู้แทนการค้าห้อลันดาไม่อาจเข้าเฝ้า เพราะผู้ถือพระราชทานเป็นแต่เพียงผู้แทนบริษัท และมิได้มีเครื่องราชบัตรณาการ มาถวายตามประเพณี แม้ปีต่อมา ผู้แทนการค้าห้อลันดา จะกลับมาใหม่พร้อมพระราชทานและเครื่องราชบัตรณาการ ก็ได้เข้าพบแต่พระคลังเท่านั้นหลังจากที่ต้องรอถึง 3 เดือนด้วยความหวังว่าจะได้เข้าเฝ้า¹⁰

แม้จะมีเครื่องราชบัตรณาการมาถวาย ถ้าเครื่องราชบัตรณาการมิได้มี “ค่าครัวเมือง” สมพระเกียรติยศแห่งพระมหากษัตริย์ไทย การทูตอาจจะล้มเหลวได้เช่นกันดังเช่น ใน ค.ศ. 1598 กรุงศรีอยุธยาต้อนรับนายเมนโดชา (Juan de Mendoza) ซึ่งเป็นทูตสเปนจากนิลาร์เต็มตามระเบียบพิธีการเท่านั้น

มิได้มีความยิ่งใหญ่เท่าใดที่นายเมนโดชาหวัง เพราะทูตสเปนถวายเครื่องราชบัตรณาการน้อย¹¹ จนดูเป็นการเสื่อมเสียพระเกียรติยศและหมิ่นพระบรมเดชานุภาพแห่งสมเด็จพระนเรศวรมาก

ดังนั้น พระราชทานสำนักและเครื่องราชบัตรณาการย่อมมีความสำคัญต่อการทูตไทยมาก แม้แต่ฐานะทูตเองก็ยังมีความสำคัญว่า ระเบียบพิธีการรับแขกเมืองจะยิ่งใหญ่มากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับฐานะของราชทูต หรือผู้แทนพระองค์วิสามัญ (Extraordinary Envoy) หรือผู้แทนบริษัท หรือนักบวชหรือฟอค้า ทั้งนี้ย่อมมีข้อยกเว้นว่า พิธีการยอมแล้วแต่พระราชนัดย์เป็นสำคัญ บางครั้งผู้แทนบริษัทการค้าได้เข้าเฝ้าสมเกียรติ แต่บางครั้งก็มิได้มีโอกาสเข้าเฝ้าเลย บางครั้งราชทูตอาจจะมิได้เข้าเฝ้าหรือได้เข้าเฝ้าล่าช้า ถ้ามาเจริญพระราชไถ่ในระยะที่กรุงศรีอยุธยาเมืองพระราชนิติสำคัญ หรือเมื่อพระมหากษัตริย์ไม่ทรงโปรดคุณะทูตนั้น เช่น เมื่อนายจอร์จ กอสฟริต (George Gosfrith) ผู้แทนบริษัทอินเดียตะวันออกของอังกฤษต้องเข้าพบพระคลังแทนการเข้าเฝ้าใน ค.ศ. 1681 เพราะเป็นระยะที่สมเด็จพระอัครมเหสีเสด็จทิวงคต¹² ใน ค.ศ. 1683 พระคลังของกรุงศรีอยุธยาเมืองนายแสตรงค์ (William Stranght) ผู้แทนบริษัทอินเดียตะวันออกของอังกฤษ¹³ นักบวช เช่น สังฆราชปาลู (Pallu) ได้เข้าเฝ้าถวายพระราชทานและเครื่องราชบัตรณาการใน ค.ศ. 1672 บางครั้งผู้แทนเป็นทหารเช่น ผู้บัญชาการทหาร วน เคน (Commander Van Caen) ได้เข้าเฝ้า¹⁴ ถ้ากษัตริย์ทรงโปรดปรานผู้แทนบริษัท ก็อาจจะทรงโปรดให้เข้าเฝ้าแบบรับแขกเมืองได้เช่นกัน เช่น การเข้าเฝ้าของนายชูเต็น (Joost Schouten) ใน ค.ศ. 1628 และ 1636¹⁵ และนายวัน วลิต (Jeremias Van Vliet) ใน ค.ศ. 1641¹⁶ เป็นต้น ครั้งที่นับว่าประหลาด คือ การที่มีพระบรมราชโองการให้พระยาพระคลังเป็นผู้แทนพระองค์

รับราชทูตสเปนในพระที่นั่งมหาปราสาท ใน ค.ศ. 1718 โดยมีขุนนางร่วมด้วยเดิมตามพิธีกรรม¹⁷ เสมือนเป็นการ “ลดพระบรมเดช”

ในการรับแขกเมืองจากนานาประเทศนั้น ชาวต่างประเทศต้องยอมรับและปฏิบัติตามระเบียบพิธีการแบบไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คือ ระเบียบพิธีการเข้าเฝ้า เพราะทราบได้ที่ยังไม่มีการเข้าเฝ้าคณะทูตจะปฏิบัติกิจจันได้หรือจะเจรจาความเมืองได้หรือดำเนินกิจการค้าได้มิได้การเข้าเฝ้าจึงเป็นการขอพระบรมราชนุญาตโดยนิตินัย เมื่อคณะทูตจะเดินทางกลับ ก็ต้องขอเข้าเฝ้าเพื่อกราบบังคมทูลลา มิฉะนั้นจะเดินทางออกจากราชอาณาจักรมิได้มีตัวอย่างว่ามีครั้งราชทูตสเปนเข้าเฝ้าใน ค.ศ. 1598 และได้ลับถอนเดินทางกลับโดยมิได้เข้าเฝ้ากราบบังคมทูลลา ก่อนนั้น สมเด็จพระนเรศวรมงโโปรดฯ ให้แต่งเรือตามถึง 40 ลำจนทัน แต่ไม่สามารถจะสักดิ่งได้ เพราะเรือสเปนมีอาวุธปืนที่มีประสิทธิภาพมาก ถึงกระนั้นทั้งไทยและสเปนต่างก็มีผู้บาดเจ็บนับสิบคนจากการต่อสู้อย่างทรหดถึง 8 วัน 8 คืนเต็ม ๆ¹⁸

อาจจะกล่าวได้ว่า ระเบียบพิธีการเข้าเฝ้าเป็นขั้นตอนสำคัญที่สุดของพิธีการรับแขกเมืองของกรุงศรีอยุธยา

ระเบียบพิธีการรับแขกเมือง

เอกสารราชการที่ได้แสดงกระบวนการต้อนรับราชทูตอันเป็นระเบียบแบบแผน คือ คำให้การทุนหลวงวัดประดู่ทรงธรรม ซึ่งได้บรรยายการต้อนรับราชทูตจากลังกาสอดคล้องกับจดหมายเหตุ ราชทูตลังกาเข้ามาของพระสงฆ์สบายน ซึ่งเป็นหลักฐานชั้นดีน เพราะเป็นจดหมายเหตุที่ราชทูตลังกาได้นำทึกไว้เอกสารสองฉบับให้ข้อมูลเรื่องการต้อนรับและการเสด็จออกรับแขกเมืองไว้ว่า ในวันที่ 14 พฤษภาคม พ.ศ. 2294 เรือคณะทูตจากลังกาได้เดินทางมาถึง

อ่าวไทย กับต้นเรือและข้าราชการลังกานี้คงได้ลงเรือเล็กไปสู่กรุงศรีอยุธยาเพื่อแจ้งข่าวแก่ “อัครมหาเสนานดี” ในขณะนั้น คือ เจ้าพระยามหาอุปราชซึ่งได้ว่าราชการกรมท่าด้วย เจ้าพระยามหาอุปราชได้เข้าเฝ้ากราบบังคมทูล เมื่อมีพระบรมราชโองการให้คุณะทูตเข้าเฝ้าแล้ว เจ้าพระยามหาอุปราชจึงสั่งราชการกรมเมืองให้ตักแต่งพระนคร กรมเมืองสั่งนครบาลให้ทำการและให้พ่อค้าตั้งห้างตามรายทาง และ “เอาช่างลงน้ำทุกประตุเมือง” ตามทางที่แขกเมืองผ่าน ตลอดจนให้ “ปลูกโรงรับแขกเมืองตามที่ตามทาง” ในระหว่างการตระเตรียมการนั้นซึ่งใช้เวลาหลายวัน คณะทูตพำนักอยู่ที่อ่าวไทย จนถึงวันที่ 21 จึงมีข้าราชการไทยไปเยี่ยมคณะทูต ข้าราชการทั้งสามได้กราบ叩ายบังคมพระราชาสาส์นและได้มอบเครื่องอุปโภคบริโภคให้แก่คณะทูต ต่อมาข้าราชการอีกชุดหนึ่งได้แต่งขบวนเรือนำคณะทูตเข้าปากน้ำ และพักแรมสองวันที่บริเวณโรงงานข้อshawลันดาที่เรียกว่าอัมสเตอร์ดัม (Amsterdam) จากอัมสเตอร์ดัม คณะทูตได้ตั้งขบวนแห่เกียรติยศโดยขุนนางไทยอัญเชิญพระราชาสาส์นลงเรือพระที่นั่งสีสักหลาด มีเรือขนาดใหญ่ 8 ลำ บากหังตั้งฉัตรนำเรือพระที่นั่ง ตามด้วยเรือบรรทุกเครื่องราชบรรณาการ 13 ลำ เรือคณะทูต 5 ลำ และเรือคณะผู้ติดตามอีกมากมาย บรรดาเรือข้าราชการจากกรุงศรีอยุธยาเข้าร่วมกระบวนแห่อีก 48 ลำ โดยขบวนเรือจากจุดนี้ตามรายทาง “มีราชภารเป็นอันมากพาภัณฑ์”¹⁹ คณะทูตพักที่เมืองบางกอก 1 คืน และเดินทางไปเมืองตลาดขวัญ แล้วไปพักชุดสุดท้าย คือ ที่บริเวณหนองหลวง ใกล้วัดโปรดสัตว์ เป็นเวลา 7 วัน ตลอดทางทุกจุดที่พัก บรรดาเจ้าเมืองและข้าราชการตามรายทางได้ต้อนรับอย่างเต็มที่โดยถวายบังคมพระราชาสาส์น จัดที่พัก เสียงดูปูเสื่อและเข้าขบวนแห่ตามส่งจนพ้นเขตพื้นที่การปกครองของตน

เมื่อกรุงศรีอยุธยาตรีเรียมการพร้อมแล้ว จึงมีราชบัลลังก์ 5 นาย ที่สำคัญ คือ “เจ้าพระยากรมท่า [เจ้าพระยามหาอุปราช] ราชมนู เทพมนู [๓ ท่าน]” ได้นำคณะทูตลงเรือแห่เป็นกระบวนไปถึงบางกะจะ ซึ่งเอกสารได้บรรยายว่า

“ทั้งสองฝ่ายแม่น้ำตกแต่งชุมชนผ้าขิบทอง และเงิน มีผู้คนมาดูเป็นอันมาก บ้างถือธง บ้างถือร่ม พากน้ำแม่อัดครึ่กรีวัน ลำแม่น้ำเต็มไปด้วย เรือรับผู้คนและเรือค้าขายควรจะทัศนยิ่งนัก”²⁰

เมื่อคณะทูตมาถึงพระนคร เจ้าพระยามหาอุปราช (“The sub king”) ได้ออกรับพระราชสาส์น และเครื่องราชบรรณาการเพื่อตรวจสอบและแปลพระราชสาส์น คณะทูตพักที่โรงรับแขกเมือง และมีขุนนางมาติดต่อเพื่อขอ匕ายะเบียบพิธีกรรมเข้าเฝ้า²¹ โดยพระบรมราชโองการ พ่อค้านำสินค้ามาขายแก่คณะทูตเป็นการอำนวยความสะดวก ครั้นถึงวันได้ฤกษ์งามดีตามที่ให้ไว้ ระหว่างกำหนด คือ เวลา “๕ โมงก่อนอรุณ” ได้มีข้าราชการ ๓ นายมารับคณะทูตลงเรือแห่เป็นกระบวนไปถึงบกสุ พระราชวังกระบวนแห่คณะทูตไปตามถนนหลวงที่ตกแต่งโถม “สองสว่างราวกับแสงเดือน” และประดับประดาด้วย “ผ้า ๕ สีบังทอง” ร้านค้าตกแต่งงาม “แล ดูจนนางอว่ามตลอดไป” คณะทูตเข้าพักที่ศาลาหลวง เจ้าพนักงานให้ดูกะตุ ซึ่งเป็นดอกไม้มงคล แก่ราชทูต ครั้นได้เวลาราชทูตเข้าพระราชวังสู่พระที่นั่ง มหาปราสาท บริเวณพระราชทุกชั้นที่แขกเมืองผ่านเข้าไปล้วนตั้งกองทหารเกียรติยศและยืนชั่งม้าตามโรงหลวง

การเข้าเฝ้าครั้งนี้เป็นการเข้าเฝ้าที่มุขเด็จหรือมุขที่เสด็จออกของพระที่นั่งสรรเพชญ์มหาปราสาท มุขเด็จเป็นมุขยืนออกจากมาสู่พระราชสูงประมาณ 10 ศีบ ตั้งเครื่องสูง หน้าเครื่องสูงเป็นเตียงทองที่ประดิษฐานพระราชสาส์นและเครื่องราชบรรณาการ องค์ราชบัลลังก์ในมุขเด็จผูกม่านบังทองงาม “น่าพิศวง”

ฝ่ายนั่งมุขเด็จปิดทอง เหนือราชบัลลังก์คือบุษบกที่ประทับ บนพระที่นั่งตั้งเครื่องราชบูปโภคภูษาภัทท์ มีนายมหาดเล็กนั่งหลังเครื่องสูง และมหาดเล็กหัวแพรนั่งหัวข่ายขาวฝ่าพระราชบัลลังก์²²

เมื่อถึงเวลาเสด็จออกได้มีการประโคมดนตรีจากฝ่ายในและจากพระลานเหลาขุนนางหมอบราบ เจ้าพนักงาน “เบิกม่านสองไข” เจ้าพนักงานกรมมาลาการ คือ “ราชมนูเทพมนู”²³ ชุดอกไม้ทอง เป็นสัญญาลักษณ์ของการเป็นจักรพรรดิราช แล้วสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จออกประทับที่มุขเด็จนั้น พร้อม “พระมเหสีสามองค์ ทั้งพระสนมกำนัน อันพรีดพร้อม” เมื่อเบิกม่านแล้ว ผู้ที่หมอบเข้าเฝ้าตามบรรดาศักดิ์ คือ พระบรมวงศานุวงศ์และเหลาขุนนางอีก 400 นาย

เมื่อสิ้นเสียงดนตรีประโคม เจ้าพนักงานเบิกตัวราชทูตเข้าเฝ้าโดยหมอบกราบสามครั้งจึงถึงที่เข้าเฝ้า มีพระบรมราชโองการให้ตรัสเรียกหมายตั้งหาก พระอาลักษณ์รับพระราชสาส์นอัญเชิญ ขึ้นประดิษฐานบนพานทองสองชั้นเหนือเตียงทอง แล้วสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว “ตรัสปราศรัย” โดยระเบียบการทูตที่ว่า “ถ้าเป็นเมืองใหญ่ ทรงพระราชนิติชฐาน ๗ นัด ถ้าเป็นแต่แขกเมืองน้อย พระราชประดิษฐาน ๓ นัด”²⁴ ในวาระนั้น ได้มีพระราชประดิษฐาน 7 นัดว่า

“กรุงลังกานั้นพระศาสนารุ่งเรืองอยู่ท่าคำหนึ่ง ข้าวปลาอาหารบริบูรณ์อยู่ท่าส่องคำ อันผันพานั่นบริบูรณ์อยู่ท่าสามคำ พันจากโกรกภัยอยู่ท่าสี่คำ อันบ้านเมืองนั่นพันจากโกรผู้ร้ายเบิดเบียนอยู่ท่าคำ พระมหาชนัตติย์เป็นธรรมอยู่ท่าหกคำ อันเสนาอามาตย์นั่นอยู่ในธรรมอยู่ท่าเจ็ดคำ”²⁵

เมื่อได้เข้าเฝ้าถวายพระราชสาส์นและเครื่องราชบรรณาการแล้ว กรุงศรีอยุธยาได้นำคณะทูตเที่ยวชมวัดวาอารามสถานที่สำคัญและที่สวยงาม

ไปมัสการพระพุทธบาทและพระพุทธไสยาสน์ วัดป่าโมก จังหวัดอ่างทอง และนำชมพระราชนิรปะสำปีที่มีอยู่ในระยะนี้ คือ พระราชนิรปีกฐิน บูชาและพระราชนิรปีที่จงเปรียง จนวันที่ 29 ตุลาคม คณะทูตได้เข้าเฝ้ากราบบังคมทูลลา ณ พระที่นั่ง ทรงเป็น ต้อมานิวันที่ 7 พฤศจิกายน พระมหา กษัตริย์สเด็จพระราชนิรปีนส่งคณะทูตลงเรือไป ขึ้นเรือใหม่ การรับเมืองแขกครั้งนี้ถือว่าสำคัญมาก เพราะเป็นการแต่งทุตมาของพระองค์ “ไทยไปสืบ พระศาสนาที่ลังกา เป็นพระเกียรติยศและพระบุญญาธิการแห่งสมเด็จพระบรมโกศมาก”

หลักฐานอื่นที่ได้ยืนยันระเบียบการต้อนรับ และการเข้าเฝ้าดังกล่าวนั้น เป็นประเทกจหมาย เหตุ ที่นับว่าเก่าแก่ที่สุดที่มีหลักฐานแล้วเรื่องการรับ ทูตตะวันตก ได้แก่ การรับทูตโปรตุเกส ซึ่ง ดาวต์ เฟอร์นานเดซ (Duarte Fernandez) ซึ่งเป็นทูต ของจอมทัพอลบูเคอร์ค (Alfonso Albuquerque) ใน ค.ศ. 1511 ในรัชสมัยสมเด็จพระรามาธิบดีที่สอง จดหมายเหตุนี้ได้ระบุวันเดือนที่เข้าเฝ้า แต่ได้บรรยาย ขั้นตอนการต้อนรับเฟอร์นานเดซมีทำแห่งเป็นผู้ แทนถือสาส์น (Messenger) ของอัลบูเคอร์คมา กับ เรือฟอร์ดาจิน เมื่อมาถึงปักน้ำ สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระบรมราชโองการให้คนจีนมาสืบถามว่า เป็นผู้ใดมาและมีจุดประสงค์ใด²⁶ ทั้งๆ ที่สมเด็จ พระเจ้าอยู่หัวได้ทรงทราบบ้างแล้วแต่ต้นว่าจะมีผู้ แทนถือสาส์นมา ได้มีพระบรมราชโองการให้รีบนำ ตัวทูตเข้าเฝ้าเลยที่เดียวในห้องพระโรงโดยพระมหา กษัตริย์สเด็จออกประทับพระเก้าอี้ (lofty Chair) แล้วล้อมด้วยเหล้าพระมเหศีสมกานัณในและพระชิตา และแวดล้อมด้วยขุนนาง²⁷ การเสด็จออกครั้งนั้น มีได้เสด็จออกโดยสีหบัญชร หรือเสด็จออกมุขเดิจ ตามหลักฐานตะวันตกในสมัยสมเด็จพระนารายณ์ จดหมายเหตุพรณนาไว้ เพอวันนัดเดซได้ถวายบังคม “แบบอินดู” และได้เดินเข้าไปถวายสาส์นพร้อม

เครื่องบรรณาการศีอดาบ สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรง มีพระราชดำเนินตามเรื่องกิจการเมืองมะลิกา (Malacca) เรื่องพระราชวงศ์แห่งพระเจ้าแผ่นดินประเทศไทย โปรตุเกสและเรื่องศักยภาพทางทหารของโปรตุเกส²⁸ ตามข้อมูลนี้ มีข้อสังเกตว่า ผู้ถือสาส์นได้เข้าเฝ้า ทันทีที่มาถึงปักน้ำ เพราะกรุงศรีอยุธยาอาจจะ ถือว่า เป็นแต่เพียงผู้ถือสาส์นของข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ เท่านั้น อีกประการหนึ่ง ผู้แทนได้เดินเข้าเฝ้า แม้ จะยินยอมถวายบังคมแบบ “อินดู”

จดหมายเหตุบากหลวงนิกายฟรังซิส (Franciscan) ซึ่งได้รู้เห็นกิจการของกรุงศรีอยุธยา ใน ระหว่าง ค.ศ. 1582–96 ได้เล่าไว้ เมื่อครั้งผู้แทน พระองค์ (Envoy) ของเขมรมาเจริญพระราชไม่ตี ได้มีการสร้างบ้านพักตากแต่งห主意รา และกระบวนการ แห่พระราชสาส์นใหญ่โดยอิเกเกริกมา ก มีผู้คนใบาก ชิงทิว หอก ถือธนูและคันธนู ทหารเกียรติยศเรียง รายตามทางที่ผู้แทนผ่านประมาณ 18,000 คน เมื่อ ผู้แทนขึ้นบก มีการประโคมดุตรี และมีขุนนาง ชั้นผู้ใหญ่คอยด์ต้อนรับ²⁹ แต่น่าเสียดายที่ไม่มีการ พรรณนาการเข้าเฝ้าโดยตรง

เอกสารอ่อนด้าและอังกฤษในคริสต์ศตวรรษ ที่ 17 ได้บรรยายการรับแขกเมืองไว้บ้างพอควร เอกสารอ่อนด้าได้กล่าวไว้ ในวันที่ 29 สิงหาคม ค.ศ. 1612 พ่อค้าอังกฤษชื่ออาดัม (Adam Denton) ได้แล่นเรือมาถึงอ่าวไทย และนายอาดัมเองเป็นผู้ มาแจ้งข่าวว่าตนเป็นผู้ที่จะมาถวายพระราชสาส์น ของกษัตริย์แห่งอังกฤษ สมเด็จพระเจ้าทรงธรรม ทรงโปรดฯ ให้ “ออกพระจุพा” นำบวนเรือ ไปแห่อัญเชิญพระราชสาส์นเข้ากรุงศรีอยุธยา³⁰ นายอาดัมได้รายงานบริษัททินเดียตะวันออกด้วยว่า เดินทางมาถึงปักอ่าว เมื่อวันที่ 16 สิงหาคม แล้ว เดินทางไปบังกอกโดยได้รับการต้อนรับจากเจ้าเมือง และข้าราชการ การเข้าเฝ้าล่าช้าบ้าง แต่ก็เป็นการ

เข้าเฝ้าที่สมเกียรติมาก³¹ เมื่อนายคันนิงไฮม (Willem Cunjinghem) เข้าเฝ้าถวายพระราชสาส์นพระเจ้า แผ่นดินแห่งเบอร์แลนเดอร์สและถวายสาส์นของผู้ว่าการบริษัทแห่งเมืองบัตตาเวีย ตลอดจนเครื่องราชบรรณาการในเดือนกรกฎาคม ค.ศ. 1628 เข้าได้อ้างว่าได้รับการต้อนรับสมเกียรติยิ่งอย่างไม่เคยประภูมามาก่อนเลย³² ผู้แทนบริษัทคนต่อมา คือ นายรอย (Jan Joosten de Roy) ก็อ้างว่าได้รับเกียรติมากในการเข้าเฝ้าใน ค.ศ. 1623³³

เอกสารขอสัมภาษณ์ให้รายละเอียดระเบียบพิธีการฤดูใบไม้ผลิโดยระบุไว้ว่าเป็นแห่ง ๆ มีได้เป็นความต่อเนื่องกันว่า เมื่อครั้งที่นายวัน วลิต (Jeremias Van Vliet) มาถึงปักหน้าในวันที่ 23 กันยายน ค.ศ. 1641 เข้าได้เดินทางเข้ากรุงศรีอยุธยาเพื่อแจ้งภารกิจของตนให้พระคลังทราบ เมื่อมีพระบรมราชโองการให้เข้าเฝ้าแล้ว ได้มีการตรัสเตรียมผู้คนและเรือเข้าบวนแห่พระราชสาส์นอย่างใหญ่โต หรูหราเทียบเท่ากับการต้อนรับราชทูตของจักรวรรดิจีน³⁴ บวนแห่เป็นอย่างไรอาจศึกษาได้จากครั้งที่นายชูเตน (Joost Schouten) เป็นผู้แทนบริษัทมาเข้าเฝ้า ได้รายงานความล้าช้าดังเดิมมาถึงอ่าวไทยวันที่ 15 กันยายน ค.ศ. 1637 ต้องรอถึง 7 วัน จึงได้เข้าเมืองโดยมีขบวนเรือ 10 ลำ และมีผู้คนร่วมขบวน 400 คน เมื่อใกล้สู่กรุงศรีอยุธยา ผู้คนและเรือได้เข้าร่วมขบวนมากขึ้น ได้มีการแปลพระราชสาส์นและสาส์นของผู้ว่าการบริษัทแห่งบัตตาเวีย และนำขึ้นกราบบังคมทูลและได้ฝ่าหน้าพิจารณาเห็นชอบของที่ประชุมขุนนางแล้ว จึงได้มีการเข้าเฝ้าในวันที่ 2 ตุลาคม เป็นการเข้าเฝ้าในท้องพระโรง มีการอ่านพระราชสาส์นและสาส์นฉบับแปล พระเจ้าแผ่นดินทรงมีพระราชปฏิสันถารเรื่องกิจการธุรกิจการเข้าเฝ้าทูลฯ การเตรียมพร้อมเดินทางและธุรกิจการค้า แล้วทรงพระราชนาพบรวมกันแล้วเสี้็อคลุนแบบไทยแก่นายชูเตน³⁵ ใน ค.ศ. 1632 ผู้บัญชาการ

ทหารชื่อเคน (Commander de Caen) ได้นำเรือมา 2 ลำเพื่อร่วมกับไทยในการปราบบีตานีและได้เข้าเฝ้า เคนได้เล่าว่าต้องรอเข้าเฝ้ากีบบ 2 สัปดาห์³⁶ และต้องนั่งรอเข้าเฝ้าในพระราชฐาน 2 ชั่วโมงกว่าจะเข้าถึงพระราชฐานชั้นในได้ แล้วยังต้องรออีกที่พระทวารชั้นนั้นกว่าจะได้เข้าเฝ้า เอกสารได้พรรณนาว่า พระมหากษัตริย์เสด็จออกสีหบัญชร นายเคนต้องเดินก้ม ๆ ยอดตัวไป “300 ก้าว” ผ่านขุนนางที่หมอบก้มหน้า จนถึงองค์พระที่นั่ง นายเคนต้องคลานเข้าไปในท้องพระโรง³⁷

ตามหลักฐานด้วยที่เสนอมาแล้ว จะทำให้พอดีกับความต้องการที่จะเปลี่ยนแปลงประเทศเป็นที่น่าเสียดายว่าหลักฐานต่าง ๆ นั้นมีได้พระบรมราชโองการทุกขั้นตอน การศึกษาต้องอาศัยการเชื่อมต่อขั้นตอนต่าง ๆ อันปรากฏกระจายทั่วไปในหลักฐานเหล่านั้น และตรวจสอบเบรี่ยนเทียนกับระเบียบการของรัชสมัยสมเด็จพระนารายณ์อันประกายในเอกสารฝรั่งเศสประกอบด้วย

พระไอยุการตำแหน่งนายพลเรือนได้กำหนดหน่วยราชการให้มีหน้าที่บังคับบัญชาชาวต่างประเทศไว้ได้แก่ พระจุลารัชมนตรีได้ว่า “แยกประเทศฉะ ปลายอังกฤษ” หลวงรามนตรีได้ว่า “แยกประเทศอังกฤษญวน ฝรั่ง” หลวงเทพภักดีได้ว่า “วิลันดา” และมีตำแหน่งนายล่ามประจำติดนั้นด้วย เช่น ตำแหน่งขุนยวภาที่ล่ามฝรั่งเศส³⁸ ใน การเข้าเฝ้าถวายพระราชสาส์นหรือสาส์นและเครื่องราชบรรณาการ และในการเข้าเฝ้ากราบบังคมทูลงานนี้ พระยาครีธรรมราชเดชะชาติอามาตยกานุชิตพิพิธรัตนราชโถกษาบินดี อะภัยพิริยบารากมพาหุ ซึ่งเป็นพระยาพระคลัง จะเป็นผู้รับผิดชอบโดยตรง โดยเป็นผู้ดำเนินการจัดเตรียมต้อนรับและดำเนินการทางด้านพิธีการ ตลอดจนเป็นผู้ดำเนินการรับและแปลพระราชสาส์นหรือสาส์นและดำเนินการแต่ง

พระราชสาสน์ตามพระบรมราชโองการ พระยา พระคลังจะเป็นผู้ที่ต้องเข้าเฝ้าและเป็นผู้อัญเชิญ พระราชนคราชสำนักสำนักงานและเป็นผู้กราบบังคม ทูลคำตอบบรรดาศรัทธา หน้าที่อันกว้างขวางของพระยา พระคลังที่ต้องเกี่ยวข้องกับการค้าและการต่างประเทศ นั้นเองที่ทำให้เอกสารต่างชาติรู้จักตำแหน่งนี้ดีกว่า ตำแหน่งราชการอื่น และมักเข้าใจว่าเป็นตำแหน่ง อัครมหาเสนาบดี (Chief Minister) บ้าง เป็น ตำแหน่งนายกรัฐมนตรี (Prime Minister) โดย นัยบ้าง และเรียกเพียงเป็น Barcalon ซึ่งเพียนมา คำว่าพระคลังที่เป็นคำเรียกตำแหน่ง³⁹

กฎหมายเกี่ยวนำได้กำหนดบทลงโทษสำหรับ การละเมิดระเบียบพิธีการรับแขกเมืองไว้ด้วยว่า ถ้าขุนนางซึ่งทรงทราบกำหนดการพระราชพิธีแต่มิได้ มาหรือมาไม่ทัน จะต้องโทษถึงนาด “เออออกจาก ราชการ ให้ใหม่ทวีคุณตามบรรดาศักดิ์”⁴⁰ ในกรณี เข้าเฝ้าขุนนางต้องสวม “เสื้อสนอบ” พระราชทาน ด้วย⁴¹ ถ้า “ชาวังชาวสนมตำรวจนในบันดาขานขัน หมาก” มิได้ขานขันหมาก มีโทษหักถึง “ม่าเสีย หังโคง”⁴² แม้แต่เจ้าหน้าที่เชิญเครื่องสูง และผู้ถือ ธงหัวเรือในกระบวนเรือแห่พระราชสาสน์ ถ้าทำ เครื่องสูงองค์ใดเสียหาย และถ้าทำดันธงหักหรือ ปลิวลงน้ำ หรือตั้งธงผิดระบบประเพณี มีโทษ ถึง “ม่าเสียหังโคง”⁴³ ด้วยคงถือว่าเป็นการเสื่อม เสียพระเกียรติยศมาก

การรับแขกเมืองจะยิ่งใหญ่หรือพอประมาณ ขึ้นอยู่กับสถานะภาพแห่งอำนาจของประเทศนั้น เป็นเกณฑ์ กรุงศรีอยุธยาได้แบ่งประเทศต่าง ๆ ออก เป็นสามประเภท ดัง

1. แขกเมืองจากประเทศมหาอำนาจที่เป็น จักรวรรดิ (Empire) ได้แก่ จีน เบอร์เบีย อินเดีย เป็นต้น

2. แขกเมืองจากประเทศที่มีสถานภาพแห่ง อำนาจเสมอ กัน เช่น ญวน ญี่ปุ่น ชาวมลายู ญี่ปุ่น เป็นต้น

3. แขกเมืองจากประเทศที่มีสถานภาพแห่ง อำนาจอันต่ำต้อยเป็นประเทศราช เช่น เขมร หัวเมืองฝ่ายใต้ของกรุงศรีอยุธยา ล้านนาไทย ล้าน ช้าง เป็นต้น⁴⁴

ถ้าญี่ปุ่นเชิญพระราชสาสน์หรือสาสน์เป็น แต่เพียงผู้แทนการค้าของบริษัท หรือเป็นนักบวช การต้อนรับแขกเมืองก็จะมีลักษณะเฉพาะเช่นกัน แต่ขั้นตอนการรับแขกเมืองโดยส่วนใหญ่จะเหมือน กับการรับแขกเมืองระดับทูลหรือผู้แทนพระองค์

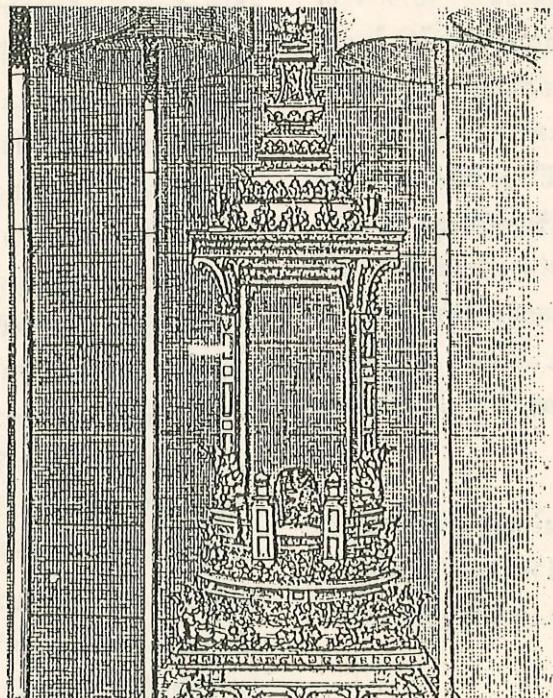
ขั้นตอนสำคัญของการต้อนรับแขกเมือง ได้แก่ การที่ข้าราชการไทยลงไปในเรือคณะทูลเพื่อสอบถาม ว่าผู้ใดมาด้วยจุดประสงค์ใด หรือเรือคณะทูลเอง นั้นส่งผู้แทนไปแจ้งข่าวการมาที่กรุงศรีอยุธยา ข้า ราชการหรือผู้แทนจะแจ้งข่าวแก่พระยาพระราชสัง เพื่อให้ทำความเข้าใจราบบังคมทูล และเสนอเรื่อง นั้นให้ที่ประชุมขุนนางพิจารณา เมื่อได้รับพระบรม ราชานุญาตให้รับแขกเมืองนั้นแล้ว พระยาพระราช จึงตรัสถรีຍการต้อนรับ ขั้นตอนการแจ้งข่าวและ การขอพระบรมราชานุญาตนั้นเป็นระเบียบข้อบังคับ ที่สำคัญ เรือราชทูลหรือเรือคณะผู้แทนจะแล่นเรือ หรือเดินทางมาสู่พระนครโดยตรงมิได้ เรือคณะทูล จะต้องรอพังข่าว และพระนครจะส่งขุนนางเป็น ชุด ๆ ไปเยือนเพื่อเป็นการเยี่ยมพระบรมราชานุญาต และแสดงไม่ตรีจิตอันดีต่อคณะราชทูล ขุนนางชุด แรกที่ไปมักมีบรรดาศักดิ์ต่ำและจะมีบรรดาศักดิ์ สูงขึ้นตามลำดับจนถึงบรรดาศักดิ์ชั้น “ออกญา” เมื่อคณะทูลมาพำนักระยะหนึ่งก็จะริเวณบนหลังไกลั้ว โปรดสัตว์จึงนับว่าไกลั้วพระนครเป็นจุดสุดท้าย

เพื่อให้พระนครได้ตรัสถรีຍการต้อนรับอย่าง สมเกียรติ คณะทูลหรือคณะผู้แทนต้องเดินทาง พักเป็นจุด ๆ ตามที่บรรยายมาแล้วเป็นเวลาภานาน

ถึงสัปดาห์ และบรรดาเจ้าเมืองและข้าราชการต้องต้อนรับให้สมกับติตามฐานะของคณะทูตหรือผู้แทนนั้น ถ้าเป็นราชทูตจากวรุ่มมหาอำนาจ การต้อนรับจะใหญ่โตมโหฬาร การเดินทางโดยเรือบวนเรือจะมีเจ้าเมืองและข้าราชการตามร่วมบวนจนถึงพระนครหรืออย่างน้อยต้องตามส่วนบวนเรือจนสุดเขตพื้นที่ การปกครองของตน เจ้าเมืองและเหล่าข้าราชการต้องเตรียมจัดสถานที่พักแรมเลียงดูบูสื่อ และร่วมมหามาสมาคมกับคณะราชทูตด้วย เมื่อคณะทูตมาถึงบริเวณขอนหลวงใกล้ลั่วดโปรดสัตว์ ขุนนางบรรดาศักดิ์สูงจากพระนครจะมาเยี่ยมเยียนคณะทูตมิได้ขาดและขุนนางผู้มีหน้าที่ด้านพิธีกรรมติดต่อกันทูตเพื่อทำความเข้าใจในเรื่องพิธีการเข้าเฝ้า คณะทูตจะพักอยู่ที่จุดพักสุดท้ายนี้หลายวัน จนพระนครพร้อมสรรพที่จะต้อนรับแขกเมืองแล้ว และไหรหลวง

กำหนดฤกษ์วันแห่งพระราชสาส์นแล้ว จึงจะมีข้าราชการบรรดาศักดิ์สูงหลายท่านส่วนใหญ่นำโดยพระยาพระคังเงินทางไปรับคณะทูตเข้าสู่พระนครเป็นกระบวนการแห่ใหญ่โตหรือพอประมาณตามฐานะแห่งอำนาจประเทศนั้น

กระบวนการเรือใหญ่โดยที่อ่าวเป็นการแสดงความเคารพต่อพระราชสาส์นซึ่งเป็นจัมແຫນแห่งรัฐและพระมหากรชตريย์ นับแต่เรือคณะทูตมาถึงอ่าวไทย ข้าราชการทุกชุดและเจ้าเมืองตลอดจนข้าราชการตามรายทางที่ไปเยี่ยมเยียนคณะทูตนั้นมีจุดประสงค์สำคัญ คือ การถวายบังคมพระราชสาส์นเหมือนการถวายบังคมพระมหากรชตريย์ ขุนนางไทยย่องอัญเชิญพระราชสาส์นประดิษฐานในพระมหาเศียร (ดูภาพประกอบ) การอัญเชิญพระราชสาส์นลงเรือ

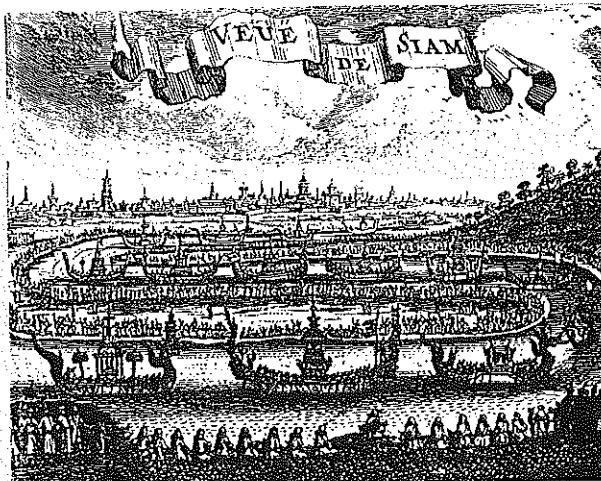
รูปที่ 1 พระมหาเศียรประดิษฐานพระราชสาส์น

E.W. Hutchinson, *The Adventurers in Siam in the Seventeenth Century*, (London : The Royal Asiatic Society, 1840), p. 113.

หรือขึ้นบกคดี ต้องประดิษฐานพระราชสาส์นไว้ในเรือพระที่นั่งขนาดใหญ่แล้วส้อมด้วยเรือขนาดใหญ่ แಡส้อมด้วยเรือขนาดใหญ่หลายลำ หรือประดิษฐานพระราชสาส์นในพระราชยานหรือราชรถเท่านั้น (ดูภาพประกอบ) โดยมีการประโคมดนตรี ขบวนแห่อิ่งใหญ่โดยทั้งทางน้ำและทางบก ตลอดทางผู้คนหมอนกราน ถ้ายังคงพระราชสาส์น พระยา

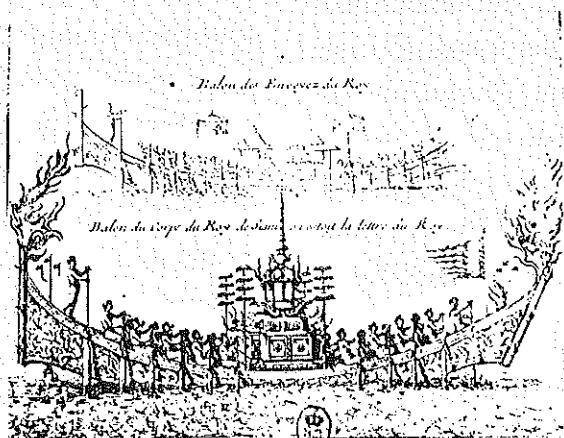
พระคลังเป็นผู้รับอัญเชิญพระราชสาส์นไปเปลก่อนแล้วจะะฤทธิ์ไปพักรอฤกษ์วันเข้าเฝ้า

ถ้าเป็นพระราชสาส์นจากวัดมหาอามาจ มักจะให้มีการแปลงภัยหลังการเข้าเฝ้าถวายพระราชสาส์น ถ้าเป็นพระราชสาส์นจากวัดมหาอามาจกับกันหรือต่าต้อยกว่า หรือจดหมายจากผู้แทนบริษัท การค้าจะต้องมองให้พระยาพระคลังเพื่อคำนิน

รูปที่ 2 กระบวนพยุหยาตราทางชลมน : สันนิษฐานได้ว่า กระบวนแห่พระราชสาส์นจะมีการจัดริ้วกระบวนแบบนี้

จากหนังสือ E.W. Hutchinson, 1688 Revolution, p. XVII.

รูปที่ 3 บนรือคณะราษฎร์ ดำเนินเรือที่นั่งอัญเชิญพระราชสาส์น

จากหนังสือชาวด์, จดหมายเหตุการเดินทางสู่สยาม, หน้าแทรกราหวังหน้า 40–41.

การเปลก่อน ถ้าเห็นว่าไม่สมควรให้เข้าเฝ้า ก็จะแจ้งให้ราชทูตหรือผู้แทนทราบโดยตรงตั้งแต่ขั้นตอน การแปลนนเลย⁴⁵ โดยขั้นตอนดังกล่าว จะเห็นว่า การต้อนรับนั้น โดยเนื้อแท้เป็นการต้อนรับพระราชนำ เป็นสำคัญมากกว่าต้อนรับคณะทูตหรือผู้แทน

วันเข้าเฝ้าตามถูกชี้มานั้นส่วนใหญ่เป็นเวลา 7 โมงเช้า ตามหลักฐานที่ปรากฏมีผิดจากนี้เพียงครั้งเดียว คือ ครั้งราชทูตลังกาเข้าเฝ้าใน พ.ศ. 2294 ตั้งแต่เวลา 5 โมงเช้า ภายในพระลานทุกขั้นที่ราชทูตผ่าน มีกองทหารเกียรติยศ ช้างม้า และช้างเผือก แต่งคงตามต้อนรับด้วย ราชทูตจะได้เข้าเฝ้าในห้องพระโรงใหญ่ ถ้ามาจากประเทศต่างด้วยหรือผู้แทนจากบริษัทส่วนใหญ่เข้าเฝ้าที่มุขเดิจของพระที่นั่งมหาปราสาท เมื่อสิ้นเสียงประโคมดนตรีและได้มีการเส็จออกแล้ว ขุนนางเบิกตัวราชทูตเข้าสู่พระราชวัง โดยราชทูตต้องถอดรองเท้าคุกเข้าลงถวยบังคม 1 ครั้งก่อนเข้าพระราชวัง เมื่อถึงองค์พระที่นั่งแล้ว ราชทูตคลานเข้าบันไดพระที่นั่ง แล้วคลานเข้าสู่ห้องพระโรงโดยถวายบังคมที่พระทวาร 1 ครั้ง กลางห้องพระโรง 1 ครั้ง และเมื่อถึงที่ของตนอีก 1 ครั้ง และหมอบประจารที่นั่น⁴⁶ เปื้องหน้ามีเดียงทองประดิษฐานพระราชสำนับพานทอง [สองขั้น?] และเครื่องราชบรรณาการ พระอาลักษณ์อ่านพระราชสำนับ แล้วสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชปฏิสันถาร จดหมายเหตุชาวฝรั่งเศส ได้ยืนยันว่า ทรงมีพระราชปฏิสันถารเพียง 3 นัดเท่านั้น⁴⁷ ราชทูตจะได้รับพระราชทานหมาย บางครั้งก็จะได้รับพระราชทานเสื้อช่องต้องสัมไส่เฉยหน้าพระที่นั่ง

การรับราชทูตจากรัฐอกราชเสมอ ก็เป็นการรับที่พระลาน พระมหาภากษัตริย์จะเสด็จออกโดยสีหน้ายุทธของพระที่นั่งมหาปราสาทสูงจากพื้นพระลาน 10 ฟุต⁴⁸ หรืออาจเป็นห้องพระโรง⁴⁹

เข้าเฝ้าที่พระที่นั่งชั้นนอก หรือที่พระลานใกล้พระที่นั่งมหาปราสาท⁵⁰

ถ้าเป็นทุตจากรัฐอกราชเสมอ ก็จะรู้จากราชทูตที่ต่าต้อย การเข้าเฝ้าจะเจาะจงให้เฉพาะราชทูต เข้าเฝ้าเท่านั้น คณะผู้ติดตามต้องรออยู่ที่พระลานชั้นนอก การเข้าเฝ้ามักจะมีเพียงครั้งเดียวโดยใช้เวลาสั้นมาก และมักจะไม่มีการเข้าเฝ้าทูลسا⁵¹ คณะทูตเจ้าความเมืองโดยตรงกับพระยาพระคลังเท่านั้น

ตามประเพณีการเข้าเฝ้า ราชทูตจากประเทศใหญ่น้อยเสมอ กันต้องหมอบคลานเข้าเฝ้า และถวายบังคมตามประเพณีไทยทุกประการ แม้ในแผ่นดินพระเจ้าปราสาททองซึ่งมีการทูตกับชาติตะวันตกมากขึ้น ก็มีจดหมายเหตุชาวซอสันดาผู้รู้เห็นกิจการทูตได้ยืนยันว่า การเข้าเฝ้าต้องยืนถือประเพณีไทยอย่างเคร่งครัดแม้จึงถึงการหมอบคลานและถวายบังคมอันเป็นการแสดงความเคารพยอมรับความเห็นอกว่าของสถาบันกษัตริย์ไทย⁵²

ในการเข้าเฝ้านั้น ราชทูตหรือผู้แทนไม่มีหน้าที่กราบบังคมทูลนำหรือถาม มีหน้าที่ประการเดียว คือ กราบบังคมทูลตอบเท่านั้น โดยประเพณีนั้น เมื่อสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จออกแล้ว พระอาทิตย์จะอ่อนพระราชนำบันเปลแล้วสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจะทรงมีพระราชปฏิสันถารก่อน แล้วราชทูตกราบบังคมทูลตอบโดยผ่านล่าม ถ่ายทอดความสู่หัวหน้านิคมชนชาตินั้น (Camp) ไปสู่ข้าราชการผู้มีหน้าที่รับผิดชอบ คือ พระยาพระคลัง เพื่อนำความขึ้นกราบบังคมทูล พระราชปฏิสันถารผ่านพระยาพระคลังสู่หัวหน้านิคมไปสู่ล่าม แล้วถ่ายทอดให้แก่ราชทูตเป็นคนนี้ตลอด⁵³ พระราชปฏิสันถารถามและการกราบบังคมทูลต้องผ่านคนกลาง พระมหาภากษัตริย์ทรงมีพระราชปฏิสันถารอย่างน้อยที่สุด “3 นัด” อย่างมากที่สุดไม่เกิน “7 นัด” และพระราชทานหมายมากหรือสรรพสิ่งอื่นแก่ราชทูตหรือผู้แทน

ตามพระราชอัชญาศัย ราชทูตที่ได้รับพระราชทานเสื้อต้องสวมใส่หน้าพระที่นั่งเลย

เมื่อเข้าเฝ้าแล้ว โดยพระบรมราชโองการ ราชทูตจะได้รับประทานเลี้ยงที่บริเวณพระราชฐานก្នາມและยืนบานล์ได้กำหนดไว้ว่าเป็นการ “เลี้ยงนาม” คือเลี้ยงที่สานามซึ่งระบุข้อว่าเป็น “สานามไชยสานามจัน”⁵⁴ และอาจจะมีการ “เลี้ยงนาม” ในโอกาสอื่นอีกแล้วแต่พระราชอัญญาศัย คณะทูตจะได้รับพระมหากรุณาธิคุณโปรดเกล้าฯ ให้ชุมเมือง ตามเดิ้จในการประพาสล่าสัตว์ ตามเดิ้จในการประประราชฐาน และให้ได้ชุมพระราชนิริสำคัญประจำปีที่มีในเดือนนั้น ๆ ส่วนใหญ่คดะทูตมากรุงศรีอยุธยาในระยะคำเกี่ยวอุดຸ忿น์ต่ออุดຸหనาว จึงมักได้ชุมพระราชนิริਆศาญช พราราชนิริจของเบรียง พระราชนิริ “ลดชุดลองโคน” พระราชนิริถายพระภูมิเป็นส่วนใหญ่ ครั้นได้เวลาอันควร ราชทูตจึงจะเข้าเฝ้าทวยบังคคลาเดินทางออกจากกรุงศรีอยุธยาขบวนคณะทูตมักจะใหญ่โตมากถ้ามีการอัญเชิญพระราษฎร์สั่นตอบไปในขบวนเรือด้วย

จะเป็นการต้อนรับและพิธีการเข้าเฝ้าตามที่เสนอมาได้ให้ข้อมูลขั้นตอนชัดเจนไว้เก็บรวบรวมถ้วนกระบวนการ และเป็นเครื่องยืนยันได้ว่า ก่อนการรับแขกเมืองฝรั่งเศสนั้น ไทยมีระเบียบพิธีการที่แน่นอน จดหมายเหตุของราชทูตก็ได้ผู้แทนพระองค์ก็ได้และของคณะผู้ติดตามก็ได้ถ้วนแสดงการรับรู้และเข้าใจระเบียบเช่นนั้น ตลอดจนรับรู้ว่า จะเป็นพิธีการนั้นเป็นที่ยอมรับของชาติวันตกเป็นอย่างดี ไม่ว่าจะเป็นชาวโปรตุเกส สเปน ออสเตรีย อังกฤษและนานาอารยประเทศตะวันตกที่มีการติดต่อกับกรุงศรีอยุธยามาก่อนชาวฝรั่งเศส

แต่การเข้าใจและรับรู้นั้นมิได้หมายความว่า ชาวฝรั่งเศสมองรับที่จะปฏิบัติตามประเพณีไทย ครบถ้วนดังที่ชาวตะวันตกชาติอื่นได้ปฏิบัติ ความพยายามของฝ่ายกรุงศรีอยุธยาและฝรั่งเศสที่จะรักษา

พระเกียรติยศ และเกียรติภูมิแห่งรัฐนั่งมีส่วนทำให้เกิดความขัดแย้งกัน และทำให้เกิดความรู้สึกไม่เป็นมิตรที่ดีต่อกันเท่าที่ควร

พิธีการรับแขกเมืองฝรั่งเศสระหว่าง ก.ศ. 1672 –

1687

ความขัดแย้งด้วยเรื่องระเบียบพิธีการรับแขกเมืองเป็นเรื่องที่จะต้องศึกษาจากลักษณะการต้อนรับและการเข้าเฝ้า จึงจะสามารถเข้าใจความขัดแย้งได้อย่างแท้จริง

เมื่อฝรั่งเศสติดต่อกับกรุงศรีอยุธยาในทศวรรษที่ 1670 นั้น เป็นการติดต่อของระดับเอกชน คือพระสังฆราชเดอ เบริท (Evêque de Bérythe)* และพระสังฆราชเดสโอลิส (Evêque d' Héliopolis)** ต่อมามาในทศวรรษที่ 1680 เป็นการติดต่อระดับรัฐและพ่อค้าผู้แทนราชบริษัทแห่งอินเดีย (Compagnie Royale des Indes) พ่อค้าเอกชนผู้แทนบริษัทที่ได้เข้าเฝ้าอย่างสมเกียรติ คือ นายเดรสลงด์ส์ (Boureau Deslandes) ต่อมาฝรั่งเศสได้ส่งคณะทูตมาเจริญพระราชนิรชุดแรกนำโดยราชทูต (Ambassadeur) ซึ่ง เดอ ไซมองต์ และชุดที่สองนำโดย ผู้แทนพระองค์วิสามัญ (Envoy Extraordinaire) ซึ่ง นายลา ลูแบร์ ถ้าสังเกต ลำดับชั้นของผู้นำคณะทูตทั้งสองครั้ง จะเห็นว่า ความสนใจที่ฝรั่งเศสมีต่อไทยนั้นลดลงมาก

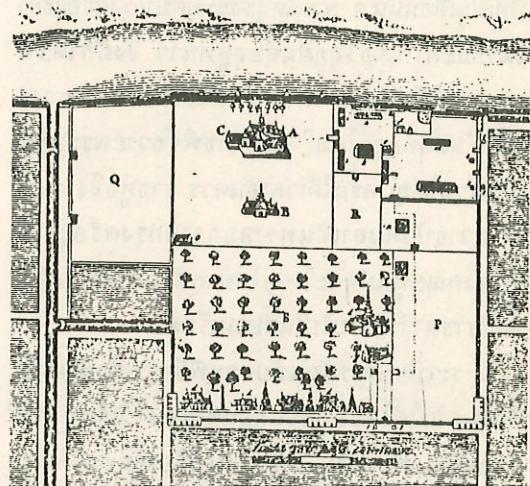
ตามประวัติศาสตร์ที่มีมา ผู้อัญเชิญพระราษฎร์สั่นที่เป็นนักบวชคงจะไม่ค่อยมีปรากฏมาก่อนแต่ถ้าไทยจะไม่ต้อนรับให้เข้าเฝ้าก็ไม่เป็นการสมควรนัก เพราะผู้ที่เป็นนักบวชนั้นมีสมณศักดิ์เป็นสังฆราช

*พระสังฆราชเดอ เบริท มีชื่อเดิมว่า ลอมแบร์ เดอ ลา мот ปีแอร์ (Lambert de La Motte Pierre) เป็นประมุขมิสชั่น (Vicaire Apostolique) แห่งประเทศไทย

**พระสังฆราช เดลีโอลิส มีชื่อเดิมว่า ฟรังชัวร์ ปาลู (Francois Pallu) เป็นประมุขมิสชั่นแห่งตั้งเกี่ย

และได้อัญเชิญพระราชสาสน์ของสมเด็จพระเจ้าหลุยส์ที่ 14 (Louis XIV) และพระสันตปาปาคลีเมนต์ที่ 9 (Pope Clement IX) มาด้วย ถือว่าเป็นพระราชสาสน์จากฝรั่งเศสวัชูมหานาจในยุโรป และพระราชสาสน์จากประมุขแห่งคริสตจักร จึงนับเป็นพระเกียรติยิ่งแด่สมเด็จพระนราธิราษฎร อีกทั้ง กรุงศรีอยุธยาเองปราบนาจะเป็นมิตรไมตรี กับฝรั่งเศสเพราคงจะกริ่งเกรงคำนาจอิทธิพล ขออ้อนด้านในน่าน้ำตั้งแต่วันออก การต้อนรับสังฆราช จึงมีพอกประมาณ โดยถือว่าเป็นการต้อนรับพระราชสาสน์ แต่มีความขัดข้องบางประการในเรื่อง ระเบียบพิธีการรับแขกเมืองที่เป็นนักบวช เนื่องจาก สังฆราชมีความประஸค์ที่จะถวายพระราชสาสน์ ด้วยตนเองมากกว่าจะมอบพระราชสาสน์ให้แก่พระยา พระคลังไปเปลตามประเพณีไทย และสังฆราช ขอเดินสวนรองเท้าเข้าไปในห้องพระโรง และนั่ง พระเข้าเฝ้า ตลอดจนแสดงความเคารพแบบตะวันตก พิธีการเข้าเฝ้าแบบตะวันตกเช่นนั้น ย่อมผิดแปลก จากระเบียบพิธีการแบบไทย ซึ่งสังฆราชเองทราบดี คือ ตามประเพณีไทยนั้น ผู้ใดจะสวนรองเท้ายืน เดินหรือนั่งหน้าพระที่นั่งมิได้ ทุกคนจะต้องหมอบ กราบก้มหน้าในการเข้าเฝ้าโดยมิได้มีข้อยกเว้นใด ๆ แก่แขกเมืองต่างชาติต่างภาษา แขกเมืองขออ้อนด้า โปรดูกส์ สเปน หรืออังกฤษเองล้วนต้องหมอบ คลานเข้าเฝ้าทั้งสิ้น แม้แต่การเข้าเฝ้าด้วยการอื่น นอกเหนือจากการเข้าเฝ้าถวายพระราชสาสน์และ เครื่องราชบรรณาการ ผู้นั้นก็ต้องหมอบคลานเข้าเฝ้า เช่น ในเดือนธันวาคม ค.ศ. 1636 ชาวออลันดา เมาสุรา ก่อเหตุวิวาห์ทุบตีผู้คนของพระอนุชาธิราช ในสมเด็จพระเจ้าปราสาททอง นายนัน วลิต ผู้แพน บริษัทต้องระวางเหตุรอมซ้อมกับไทย โดยยอมหมอบ คลานเข้าเฝ้าขอพระราชทานօภัยโภชแก่ผู้ผิดด้วย ตนเอง นายนัน วลิต ได้บรรยายการเข้าเฝ้าในวันที่ 17 มกราคม ค.ศ. 1637 ไว้ว่า

“หลังจากที่เราได้ผ่านพระราชวารบาลเขตพระราชฐานขึ้นในแล้ว ตรอมพานิช [Trompanit—ล่าม—ไม่ปรากฏราชทินนามในพระไอยการ] ได้มอบถาดไม้รองด้วยใบตองประดับดอกไม้และข้าวแห้ง และได้ขอร้องให้ข้าพเจ้าประคองถาดไว้ด้วย มือทั้งสองข้างด้วยกิริยาที่อ่อนน้อมถ่อมตนหน้าพระที่นั่ง... เมื่อเราใกล้เข้าไปอีก 60 เมตร ณ ที่ซึ่งมีขุนนางรวมกันอยู่ ข้าพเจ้าคลานเข้าเข้าไปโดยต้องประคองถาดดอกไม้ไว้มือหนึ่งไปยังกลุ่มขุนนางนั้น ทันทีที่ข้าพเจ้าคลานไปถึง พระมหาชนกตริย์เสด็จออกประทับเหนือพระราชบัลลังก์”⁵⁵

รูปที่ 4 แผนผังพระราชวังที่เสด็จออก : พระราชฐานรัชกาลสมเด็จพระเทพราชา

.....เส้นทางคณะผู้แทนพระองค์วิสามัญเข้าเฝ้าในพระราชฐาน

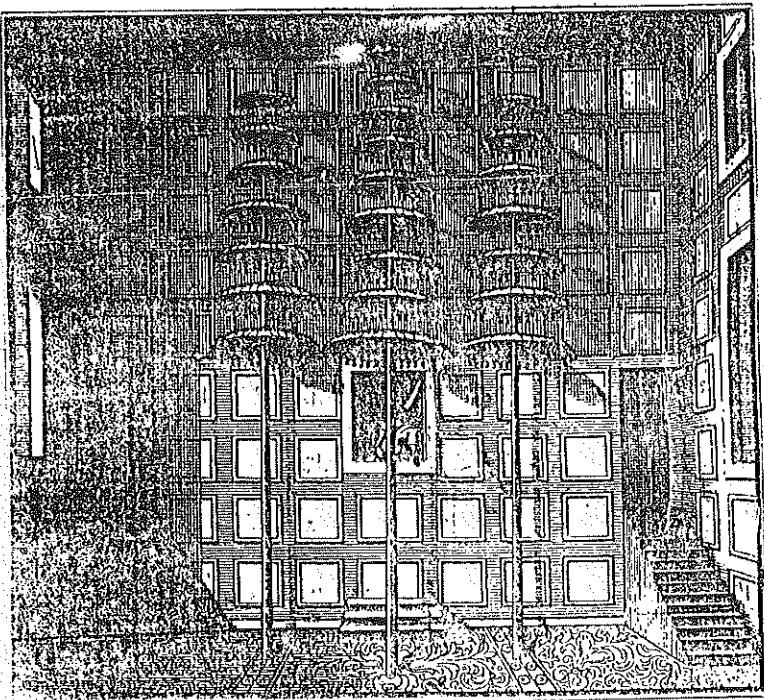
จากหนังสือ J.G. Scheuchzer (trans.),

The History of Japan, together with a Description of the Kingdom of Siam 1690–92, I, by Engelbert Kampfer (glasgow : James Maclehose and Sons, MCMVI), p. 45.

แม้บริษัทดังขอนเดียดวันออกจะถือว่าเป็น การดูถูกเหยียดหยาม (humiliation)⁵⁶ แต่ก็ต้อง

จำยอมปฏิบัติตามประเพณีไทย ในกรณีของสมณทุต ฝรั่งเศสจึงยอมไม่มีเหตุผลอันใดที่ไทยจะฟ่อนปรน ให้ แต่ท้ายสุดหลังจากที่ได้เจรจาต่อรองเรื่องพิธี การเข้าเฝ้า揖ดเยื้องอยู่ 3-4 เดือน⁵⁷ ได้มีการเปลี่ยนแปลงพิธีการบางประการเพื่อความเหมาะสม กล่าวคือ ไทยต้องรับสังฆราชโดยไม่มีระบบวนพยุหยาตรา มีเพียงเรือสมณทุต 1 ลำ และเรือผู้ติดตามอีก 4 ลำ ในวันที่ 18 ตุลาคม ค.ศ. 1672 สมณทุตได้เข้าเฝ้า เมื่อสมเด็จพระนราภัยผู้เสด็จออกแล้ว สังฆราช

สมรองเท้าเดินเข้าห้องพระโรง แสดงความเคารพ แบบตะวันตกและเมื่อถึงที่นั่งแล้ว นั่งลงแสดงความเคารพโดยถือคำนับสามครั้ง⁵⁸ พระอาลักษณ์อ่านพระราชสาส์นฉบับแปล แล้วสมเด็จพระนราภัยน์ทรงมีพระราชปฏิสันถารผ่านล่ามบทหลวง คือ สังฆราชเมเตโลโปลิส (Metellopolis) ในเรื่อง กิจกรรมการเมืองการปกครองและการศาสนานของฝรั่งเศส แล้วทรงพระราชนา宣แล้วแก่สังฆราชทั้งสอง แล้วล่าม

รูปที่ ๕ ห้องพระโรงที่เดตจังอก โปรดสังเกต “สีหนัญชร” ที่งดหมายเหตุราชทูต และคณะผู้แทนฯ ระดับสูงกิน ๖ ฟุต

จากหนังสือ จดหมายเหตุนายลาลูแบร์, หน้า 488.

จะเป็นพิธีการเข้าเฝ้าในห้องพระโรง โดยอนุโลมให้ใช้พิธีการเข้าเฝ้าแบบตะวันตกผสมผสานแบบไทยนั้น น่าจะเป็นการเปลี่ยนแปลงระเบียบพิธีการครั้งสำคัญสำหรับไทย จึงไม่น่าประหลาดอะไรที่แม้แต่บทหลวงฝรั่งเศสเองก็สังเกตเห็น

ได้ดีและได้บันทึกไว้ว่า “เรื่องนี้ทำให้ทั้งพระราชสำนักประหลาดใจมีใจน้อย”⁵⁹

หลังจากเข้าเฝ้าแล้ว สมเด็จพระนราภัยน์ได้ทรงพระกรุณาให้สังฆราชทั้งสองตามเสด็จไปเมืองละโว ตามเสด็จประพาสล่าสัตว์ ระหว่างการ

เสด็จประพาสนั้น สมเด็จพระนารายณ์ทรงมีพระราชปฏิสันธิร้อย่างใกล้ชิดกับสังฆราชหั้งสอง และทรงโปรดให้เข้าเฝ้าเป็นการส่วนพระองค์ ณ พระลานชั้นสองของพระราชวังเมืองละโวเป็นเวลาหนึ่งชั่วโมงกว่า พระมหากรุณาธิคุณพิเศษเช่นนี้ย่อมทำให้เหล่าขุนนางอิสลามไม่พอใจและบ่นพื้มพำว่า ราชทูตเปอร์เซียไม่เคยได้รับพระมหากรุณาธิคุณเช่นนั้นเลย⁶⁰ และย่อมจะไม่พึงพอใจมากยิ่งขึ้น เมื่อสมเด็จพระนารายณ์แสดงออกวันแรกเมืองฝรั่งเศส ซึ่งมิได้เป็นราชทูต หากแต่เป็นผู้แทนบริษัทการค้าฝรั่งเศส (chef du Premier Comptoir) ซึ่ง นายเดสลงด์ส์ ซึ่งได้เข้าเฝ้าในวันที่ 3 กันยายน ค.ศ. 1680⁶¹ และในการเข้าเฝ้าคราวบังคมทูลานัน สมเด็จพระนารายณ์ได้ทรงพระราชนาตราสองดวง เพื่อพระราชนาหนานาจให้แก่นายเดสลงด์ส์ในการเรียกເອາພຣີກໄທທ້ວ່ພຣະຮາຈານາຈັກໃນราชາອັນສົມຄວາ ແລະ ເຮັດວຽກຊ້ອງທອງແಡງທີ່ນີ້ ໃນວິຖານຸບູນ⁶² ກາຣທັ້ນທີ່ມີກາຣພຣະຮາທາແຕຣານໍາຈະເປັນກາຣທີ່ຄິດຮະບັບປະເພັນປະເພັນເດີມທີ່ມີມາ ກາຣທີ່ທ່ຽວໂປຣດໃຫ້ເຂົາເຟ້ນໜີພຣະຮັບປະສົງຄໍສໍາຄັງອື່ນດ້ວຍດັ່ງທີ່ນຸ່ດ້າຍໝາຍນາຍເດສໍລອງດີໄດ້ກ່າວວ່າ ໃນກາຣທັ້ນທີ່ນີ້ ໃນວິຖານຸບູນ ສົມເດົຈພຣະນາຍຸນໄດ້ທ່ຽວໂປຣດ ໄກ່ນຍໍເດສໍລອງດີຕ່າງໆ ທີ່ມີຜູ້ແທນກາຣຄໍາຂອງໄທ (Factors) ອູ້ຕາມຫາຝັ້ງອື່ນເດີຍຕະວັນອອກ ແລະ ໄດ້ທ່ຽວໂປຣດໃຫ້ໝາຍເດສໍລອງດີເປັນຕ້ວແໜເຈົກກາຣຄໍາແກ່ໄທຢ້າງດ້ວຍ⁶³ ກາຣເຂົາເຟ້ນໜີ້ຈະເປັນກາເກື້ອງຊ້ອງດ້ວຍຊຽງກິຈກາຣຄໍາອັນເປັນຄຸນປະໂຍ້ນແກ່ໄທຢ້າງດ້ວຍຊຽງກິຈກາຣຄໍາອັນເປັນກາວ່າຈະເປັນກາເຂົາເຟ້າຕາມປະເພັນກາຮູ້ທ່ວ່ໄປເປັນທີ່ນໍາເສີຍດ້າຍວ່ານາຍເດສໍລອງດີມີໄດ້ກ່າວວ່າ ພິທີກາຣເຂົາເຟ້າ ແຕ່ກີ່ນໍາສັນນິ້ມຫຼຸານວ່າ ໃນຫຼຸານະພ່ອຄໍາທີ່ຫວັງຜລປະໂຍ້ນຈາກໄທ ນາຍເດສໍລອງດີຈະຈະຍື່ອມປົງປັດຕາມຮະບັບປິດທີ່ກາຣເຂົາເຟ້າຂອງໄທ ມາກກ່າວວ່າເອກົ້າຮູ້ທີ່ມີໄດ້ກ່າວວ່າ ໃນຫຼຸານະພ່ອຄໍາທີ່ຫວັງຜລປະໂຍ້ນຈາກໄທ ແລະ ຜູ້ແທນພຣະອົງຄວິສາມວັນ

ຄະແເກອົ້າຮູ້ທີ່ມີໄດ້ກ່າວວ່າ ໂສມອງຕີ ມາຄື່ງອ່າວໄທຢູ່ໃນ ວັນທີ 22 ກັນຍາຍັນ ດ.ສ. 1685 ບາທຫລວງວາເຊ໌ທີ່ (Benigne Vachet)⁶⁴ ໄດ້ລ່ວງໜ້າໄປປະເທດເພື່ອເຂົາເຟ້າສົມເດົຈພຣະນາຍຸນເປັນເວລາສາມວ້າໂມງ⁶⁵ ສົມເດົຈພຣະນາຍຸນທ່ຽວໂປຣດ ໄກ່ນວິຖານຸບູນທີ່ໄດ້ກ່າວວ່າ ເຮັດວຽກຊ້ອງກິຈການໄທ ເຮັດວຽກປະຊຸມຫຼຸານາງແລະທ່ຽວໂປຣດ ໂທ ໄກ່ນວິຖານຸບູນທີ່ໄດ້ກ່າວວ່າ ເຮັດວຽກປະເພັນແລະ ຊຶ່ງຂາດໄທ ໂທ “ມີພັກຕ້ອງຄໍານີ້ລຶ່ງປະເພັນ”⁶⁶ ຕາມທີ່ບາທຫລວງຕາຈັກດີເນັ້ນ ເປັນຫຼັບຄວາມຄິດໂດຍຕ້ອງພິຈານາສົງຮະບັບປິດທີ່ການຮັບແກ້ມີໄດ້ປະກອບດ້ວຍ

ຕັ້ງແຕ່ດືນ ວັນທີ 22 ກັນຍາຍັນ ສົມເດົຈພຣະນາຍຸນທ່ຽວໂປຣດ ໂທ ໃບໜ້ານັງຂຶ້ນໄປເມື່ອລະວິໄວເພື່ອເຕີມບັນພັກຮ່ວມຄະແເກອົ້າຮູ້ທີ່ມີໄດ້ໄໝ້ ຜ່າຍຄະແເກອົ້າຮູ້ທີ່ມີໄດ້ໄໝ້ ນັບແຕ່ໄດ້ມາຄື່ງວ່າໄທຢູ່ໃດໄໝ້ ນາຍເຮົວໂທໂຟ່ຣແບງ (Le Chevalier de Forbin) ເດີນທາງໄປເມື່ອບາກໂກກ (Bangkok ຢ່ວອ Bancok) ເພື່ອໄປຮັບຕົວພ່ອຄໍາຟ່າງໆ ແລະ ມີໜັງສື່ອໄປເຫຼຸ່ມສັງຊາຍມີເມື່ອໂລໂປລິສ (Evèque de Metellopois ຂີ່ອເດີມວ່າ Louis Laneau) ມາດ້ວຍ ທັ້ງພ່ອຄໍາ ແລະ ບາທຫລວງທັ້ງສອງ ຄື່ອ ເຈົ້າອົກາຣເດໂລ ສີ ອອນ (L'Abbe de Lionne) ແລະ ສັງຊາຍມີເມື່ອໂລໂປລິສ ໄດ້ມາຄື່ງມີຄະແຖກພ່ອໃຫ້ຂ້ອມຸລເກື່ອງກັບກຽງຄວິຍຸ້ນຍາ ຖຸກດ້ານ ຊຶ່ງເປັນເວົ້ອງທີ່ຄະແເກອົ້າຮູ້ທີ່ມີໄດ້ມີຄວາມຮູ້ມັກກ່ອນ⁶⁸ ໃນຮະຍະນັ້ນ ຄະແຖກໄດ້ພູດຈາກນ ເອງຄົງເຮື່ອງພິທີກາເຂົາເຟ້າ⁶⁹ ຄວາມເຄີ່ອນໄຫວຂອງຄະແຖກດັ່ງກ່າວຍ່ອມແສດງໄຫ້ເຫັນວ່າ ຄະແຖກມີໄດ້ເປັນຝ່າຍຮອດຍ້ອງຝ່າຍໄທຢ້າງດັ່ງທັນມາວັນເຂົາເຟ້າພຣະນາຍ ອາກແຕ່ໄດ້ສືບຫາຂ້ອມຸລເກື່ອງກັບໄທຈາກພ່ອຄໍາ ແລະ ສັງຊາຍ ຄວາມຄິດກາຣສັງໄນເຈຕານາມີໄຮ່ນອຍ

ໃນວັນທີ 29 ກັນຍາຍັນ ຜ່າຍໄທສ່ງຂ້າຮັສຳນັກ 2 ນາຍມາເຍື່ອມເຍື່ອນຄະແຖກພ່ອແສດງສັນຄວ່າໄມ້ຕີ ອັນດີຕ່ອກັນ ວັນທີ 8 ຕຸລາຄມ ມີຂ້າຮັສຳນັກອົກຊູດ ມາກາມສຸຂພາກຄະແຖກແລະ ແຈ້ງວ່າ ສົມເດົຈພຣະນາຍຸນ

ทรงพระประสังค์ที่จะให้คณะทูตได้เข้าเฝ้าโดยเร็ว วันรุ่งขึ้น ขุนนางอีก 2 นายคอยรับคำสั่งคณะทูต อีก⁷⁰ ไทยเตรียมการต้อนรับคณะทูตเป็นแห่ง ๆ ถึง 7 แห่ง⁷¹ ทุกแห่งมีเจ้าเมืองและข้าราชการต้อนรับ จัดที่พักอาหารและร่วมสมาคมด้วย ตลอดจนร่วม ขบวนเรือมากขึ้น จนถึงจุดสุดท้าย คือ บริเวณอน หลวงศิลลัสดีโปรดสัตว์ ตลอดทางนั้นป้อมปืนตาม รายทางและเรือฟлотคำในน่านน้ำยิ่งสลุตให้เกียรติ และประชาชนมาคอยต้อนรับกันอย่างคับคั่งและ กราบถวายบังคมพระราชสาส์น⁷² ยิ่งไกลัสดีนคร เท่าใด ขุนนางที่ออกมากต้อนรับยิ่งมีบรรดาศักดิ์สูง ขึ้นจนถึงชั้นพระยา อาจจะกล่าวได้ว่า เป็นการ ต้อนรับอย่างใหญ่โตตั้งแต่คณะทูตเดินทางเข้าสู่ ปากน้ำ⁷³ มีขุนนางหลายชุดไปเยี่ยมเยียนและมีการ จัดที่พัก เสียงดุปเสื่อและตั้งกระ奔跑เรือแท้ พระ ราชสาส์นอย่างใหญ่โต ตลอดจนมีข้าราชการร่วม กันต้อนรับมากมายเป็นประวัติการณ์ คงเป็นที่น่า อัศจรรย์ในสายตาของประชาชนและเหล่าขุนนางมาก พอกwar สมเด็จพระนารายณ์เจิงต้องทรงพระราชทาน พระบรมราชบิาน্ধะในการเสด็จออกขุนนางในวันที่ 13 ตุลาคมว่า การต้อนรับยิ่งใหญ่เช่นนั้น สืบเนื่อง มาจากการที่เป็นคณะทูตจากฝรั่งเศสซึ่งเป็นผู้รัฐมนตรี อำนวยการ ให้เป็นผู้อัญเชิญพระราชสาส์นโดยตอลด⁷⁴ นาทหลัง เดอ ชัวซี (de Choisy) ซึ่งติดตามคณะทูตมาด้วย จึงเสนอการยอมซ้อมด้วยการที่ตนจะเป็นผู้อัญเชิญ พระราชสาส์นเอง⁸¹ เรื่องการอัญเชิญพระราชสาส์น จึงเป็นอันตกลงเห็นชอบกันได้ด้วยดี แต่ก็มีบัญชา อีกว่า ราชทูตต้องการเป็นผู้ถวายพระราชสาส์นด้วย ตนเองโดยมิให้พระยาพระราชดังอัญเชิญพระราชสาส์น ไปแปลก่อน ซึ่งเป็นการผิดประเพณีเดิมที่พระ มหากษัตริย์จะไม่ทรงรับพระราชสาส์นโดยตรงจาก ราชทูต ข้อเสนอของราชทูต เดอ โซมองต์ เป็น เรื่องที่ทำให้ฝ่ายไทยตระหนกตกตื่นมาก เพราะเป็น การละเมิดทิพยภawa แห่งองค์พระมหากษัตริย์ไทย⁸² และเป็นเหตุให้การเจรจาหยุดชะงักไปหลายวัน ท้ายสุด การเจรจาอมซ้อมกันได้โดยตกลงให้ตั้งบันไดสามขั้น หน้า “รัตนเสิงหาดบัญชร” เพื่อให้ราชทูตสามารถ ยืนถวายพระราชสาส์นได้ และเพื่อมิให้กระเทือน

ทูตเจิงเรียกร้องขอให้ไทยตั้งผู้แทนไปเจรจาด้วย ฟอลคอน จึงเป็นผู้แทนโดยพระบรมราชโองการในการเจรจา ตั้งแต่วันที่ 14 ตุลาคม⁷⁵ การเจรจาเต็มไปด้วยความ ขัดแย้งมาก⁷⁶ เพราะโดยความประสังค์แต่เดิมนั้น ราชทูตต้องการใช้ระเบียบพิธีการแบบฝรั่งเศสด้วย ถือว่าระเบียบพิธีการแบบไทยโดยเฉพากห์มอน คลาน “เป็นอิริยาบทอันต่ำต้อย”⁷⁷ และไม่สมเกียรติศ คณะทูตซึ่งเป็นผู้แทนรัฐมนตรีอาณาจักรอย่างใหญ่⁷⁸ ดัง ที่โซมองต์ได้ชี้แจงเหตุผลไว้ในจดหมายเหตุของตน ว่า “อิริยาบทในการรับเอกสารอัครราชทูต [ทั่วไป] นั้น มิได้เป็นที่ปรากฏว่าตอบสนองความยิ่งใหญ่แห่ง พระมหากษัตริย์ราช”⁷⁹

เรื่องที่เจรจาเป็นความสำคัญ คือ เรื่องพระ ราชสาส์น และพิธีการเข้าเฝ้าฟอลคอนเสนอตอน เป็นผู้อัญเชิญพระราชสาส์นไปในเรือพระที่นั่ง และ ขุนนาง 2 คน จะอัญเชิญพระราชสาส์นเข้าพระนคร และเข้าพระราชวัง เพื่อให้ประชาชนได้ชื่นชมพระ ราชสาส์นอย่างเปิดเผย แต่ราชทูตยืนกรานจะเป็น ผู้อัญเชิญพระราชสาส์นโดยตอลด⁸⁰ นาทหลัง เดอ ชัวซี (de Choisy) ซึ่งติดตามคณะทูตมาด้วย จึงเสนอการยอมซ้อมด้วยการที่ตนจะเป็นผู้อัญเชิญ พระราชสาส์นเอง⁸¹ เรื่องการอัญเชิญพระราชสาส์น จึงเป็นอันตกลงเห็นชอบกันได้ด้วยดี แต่ก็มีบัญชา อีกว่า ราชทูตต้องการเป็นผู้ถวายพระราชสาส์นด้วย ตนเองโดยมิให้พระยาพระราชดังอัญเชิญพระราชสาส์น ไปแปลก่อน ซึ่งเป็นการผิดประเพณีเดิมที่พระ มหากษัตริย์จะไม่ทรงรับพระราชสาส์นโดยตรงจาก ราชทูต ข้อเสนอของราชทูต เดอ โซมองต์ เป็น เรื่องที่ทำให้ฝ่ายไทยตระหนกตกตื่นมาก เพราะเป็น การละเมิดทิพยภawa แห่งองค์พระมหากษัตริย์ไทย⁸² และเป็นเหตุให้การเจรจาหยุดชะงักไปหลายวัน ท้ายสุด การเจรจาอมซ้อมกันได้โดยตกลงให้ตั้งบันไดสามขั้น หน้า “รัตนเสิงหาดบัญชร” เพื่อให้ราชทูตสามารถ ยืนถวายพระราชสาส์นได้ และเพื่อมิให้กระเทือน

เมื่อคณะทูตมาพักที่บริเวณอนหลวงศิลลัสดี เลี้ยว ให้มีการเจรจาเรื่องพิธีการเข้าเฝ้าอย่างเป็นกิจจะ ลักษณะ เริ่มด้วยการที่ฝ่ายไทยส่งข้าราชการไปเจรจา ก่อน คณะทูตได้อธิบายพิธีการเข้าเฝ้าแบบฝรั่งเศส เป็นนัยว่า มีความประสังค์ที่จะใช้พิธีการแบบฝรั่งเศส ข้าราชการได้แต่รับฟังและรับเรื่องไว้เท่านั้น คณะ

ทิพยภavaะแห่งสมเด็จพระนารายณ์ ราชทูตยินยอม
ที่จะถือพานอัญเชิญพระราชสาส์นี้น้ำทawy โดย
พานหอกองนั้นจะมีคันดื่อยาว 3½ พุต (ดูรูปที่ 6 ประกอบ)

รูปที่ 6 ท่านเอกอัครราชทูตเดอ โขมองต์ ถวาย พระราชสาส์น

โปรดสังเกตวิธีการถวายพระราชสาส์น และ
มารยาทในการเข้าเฝ้า

จากหนังสือ E.W. Hutchinson, 1688
Revolution, หน้าแทรกระหว่างหน้า 32 – 33.

ส่วนพิธีการเข้าเฝ้านั้น ราชทูตได้แสดงความ
จำงงที่จะเข้าเฝ้าพร้อมเหล่าผู้ดีที่ติดตามคณะทูต
เมื่อสมเด็จพระนารายณ์เสด็จออกแล้วเท่านั้น ซึ่ง
เป็นการผิดระเบียบพิธีการเช่นเคย ราชทูตยืนกราน
จะส่วนร้องเท้า และสวมหมากดินเข้าท้องพระโรง
ถวายบังคม โดยโ้างคำนับแล้วนั่ง ข้อเรียกว่องนี้
นับเป็นเรื่องสำคัญ เพราะเป็นหัวใจของพิธีการแบบ

*การส่วนร้องเท้าและหมาก เป็นการแต่งกายเต็มศูนย์สุด
เพื่อให้เกียรติแก่ผู้ที่ไปพบ ตามประเพณีรั่งเศส (-บ.ก.)

ไทยที่ถือว่า ราชทูตใหญ่น้อยต้องหมอบคลานเข้า
เฝ้าหรอเสด็จออก และต้องถวายบังคมแบบไทย ตลอด
จนเต็องหมอบราบกับพื้น ข้อเรียกว่องของราชทูต
เช่นนั้นจึงเป็นเรื่องที่บุนนาคใจมาก มิชั่นนาร์
ปอลมาრ์ต (Paumart) "ได้เล่าให้ราชทูตฟังว่าไม่มี
ผู้ใดกล้านำข้อเสนอของราชทูตขึ้นกราบบังคมทูล⁸³
ถึงกระนั้นราชทูตก็ติ่งไฟไปสุดท้ายว่า สำเฝ่ายไทย
ไม่ยอมรับข้อเรียกว่องของตน คณะทูตพร้อม
ที่จะไม่เข้าเฝ้าเสียเลย⁸⁴ ฝ่ายไทยจึงจำเป็นต้องโอน
อ่อนแองปรนให้บรรดาผู้มี地位ผู้ดีซึ่งติดตามคณะ
ทูตนั้นได้เข้าเฝ้าโดยเข้าไปนั่งก่อนในห้องพระโรง
ก่อนเสด็จออก แทนที่จะได้เดินเข้าท้องพระโรง
พร้อมราชทูตก่อนเสด็จออก และคณะผู้ดีติดตาม
เหล่านี้จะนั่ง มิใช่ยืนเข้าเฝ้าตามที่เสนอแต่แรกเริ่ม⁸⁵
ตัวท่านราชทูตเดอโขมองต์ได้รับพระบรมราชานุญาต
ให้คาดกระเบี่ยงเข้าเฝ้าได้ ซึ่งเป็นการ "อันไม่เคยโปรด
อนุญาตให้แก่ราชทูตคนใดมาก่อนเลย"⁸⁶

เมื่อทุกอย่างพร้อมสรรพแล้ว และໂທหลวง
กำหนดวันเข้าเฝ้าเป็นวันที่ 18 ตุลาคม สมเด็จพระ
นารายณ์ทรงมีพระบรมราชโองการให้ชันต่างชาติต่าง
ภาษาในกรุงศรีอยุธยาไปเยือนท่านราชทูตในวันที่
17 เพื่อให้เห็นความแตกต่างในการรับแขกเมือง
ผั่งเศสเป็นพิเศษ⁸⁷ นับว่าเป็นการพระราชทาน
เกียรติยศอย่างสูงแก่คณะทูตมาก ในวันที่ 18 ตุลาคม
ได้มีบุนนาคบรรดาศักดิ์สูงนำบุนนาค 40 คนมาลิ่ง
ที่พักของคณะทูต เพื่อถวายบังคมพระราชสาส์น
และราชทูตได้อัญเชิญพระราชสาส์นให้บำทหลวง
ช้าซึ่อัญเชิญไปลงเรือพระที่นั่ง กระบวนเรือที่แท้
พระราชสาส์นไปสู่พระนครและพระราชวังนั้น
ประกอบด้วยเรือพระที่นั่งนำด้วยเรือขนาดใหญ่ของ
บุนนาคผู้ใหญ่อารักษ 8 ลำ เรือขนาดใหญ่สำหรับ
ราชทูต เรืออุปทูต มีเรือแซง 8 ลำ ตามด้วยเรือ
เหล่าผู้ดีรั่งเศส 4 ลำ เรือคณะทูตผู้ดีตาม และ
เรือชนต่างชาติร่วมขบวนเป็นเกียรติยศ⁸⁷ กระบวน

เรื่องมีเรื่องประเกตต่าง ๆ ถึง 200 ลำ⁸⁸ และมีการประโคมดนตรี ดังที่ประโคมเมื่อเสด็จจากและเสด็จขึ้นโดยประเพณีไทย ตามรายทาง มีผู้คนคับคั่ง มาถ่ายบังคมพระราชนาสัณ ป้อมเป็นสองฝั่งน้ำ และเรือพาณิชย์ยังเป็นสลุตคลอด โดยที่ราชทูตมิได้คาดหวังเกียรติอย่างสูงเช่นนี้มาก่อน⁸⁹ ตามราชรัฐ ผู้ติดตามคณะทูตได้พรมဏานการต้อนรับครั้งนั้น ไว้ว่า กระบวนการแห่งพระราชนาสัณนั้นประกอบด้วย เรือ 150 ลำ “ແນ່ນໜັດໃນແນ້ນໜ້າ ແລ້ວໄປໄດ້ສຸດສາຍຕາ ອັນເປັນທັນຍິກພທີ່ງດົມໜັກທ່ານ”⁹⁰ เสียงเห่ แสดงความยินดีตามธรรมเนียมนิยมของชาวสยาม อันคล้ายจะรูกิ่วเข้าบ้านห้าศึกนั้น ก้องไปทั่งสองฝั่งฟากแม่น้ำซึ่งมีประชาชนพลเมืองล้นหล้าฝาเม็ด มากอยู่บนบุวนยาตราอันมโหฬารน้อย⁹¹ กระบวนการแห้งนนบกที่พระนครและอัญเชิญพระราชนาสัณขึ้น ประดิษฐานบนพระราชทาน ราชทูตนั่งเก้าอี้ทอง กระบวนการแห่งพระราชนาสัณได้ผ่านฝูงชนสองข้างทางที่หมอบกราบถวายบังคม กองทหารเกียรติยศ และชั้นมาศึกไปสู่พระราชวังท่ามกลางเสียงประโคม ดนตรี⁹² เมื่อถึงพระราชวารบาล นาบทหลวงเดอ ชั้วชี เป็นผู้อัญเชิญพระราชนาสัณนำบวนแห่เข้าพระราชฐานผ่านพระลาน “3–4 ชั้น” ซึ่งเต็มไปด้วยกองทหารเกียรติยศ ยืนชั้งตันม้าตัน และเหล่าขุนนาง เป็นจำนวนมากหมอบอยู่กับพื้น เหล่าผู้มี地位ทูต ฝรั่งเศสรวมรองเท้าเข้าไป “ນັນທັນສັນ”⁹³ ในห้องพระโรง ครั้นแล้ว จึงมีการประโคมตรีจากฝ่ายในและฝ่ายหน้า เป็นสัญญาณการเสด็จออกนาบทหลวงเดอ ชั้วชี ได้บรรยายวิธีการที่ราชทูตเข้าห้องพระโรงไว้ว่า พอลคอนอยดอร่องเท้าเหลือแต่ถุงเท้าคลานขึ้นบันไดพระที่นั่ง โดยมีราชทูตเดินขึ้นบันไดตาม ราชทูตยอดหมวดกเดินเข้าห้องพระโรง เมื่อก้าวไปได้ 4 ก้าว ถวายบังคมแบบตะวันตก และเดินเป็นบวนจนถึงกึ่งกลางห้องพระโรง จึงได้ถวายคำนับ แล้วก้าวต่อไปจนถึงหน้าสีหบัญชร

ถึงที่นั่งจังถวายคำนับอีกครั้งแล้วนั่งลงโดยสวมหมวกอยู่

ข้อควรสังเกต คือ บรรดาคนผู้ติดตามเข้าไปนั่งรอการเสด็จออก เมื่อมีการเสด็จออกแล้ว ราชทูตสามารถห้ามและกอดหมวดกเดินเข้าห้องพระโรง ถวายคำนับแบบตะวันตก แล้วนั่งโดยสวมหมวกพิธีการทูตเช่นนี้เป็นแบบตะวันตก “ไม่ปรากฏราชทูตตะวันตกผู้ใดเคยปฏิบัติก่อน น่าจะเป็นที่ประเทศไทยถึงขั้นอัศจรรย์สำหรับเหล่าขุนนางเป็นแน่แท้ ยิ่งกว่านั้น ราชทูตได้ยืนกราบบังคมทูล อันเป็นขั้นตอนที่ไม่มีปรากฏสำหรับพิธีการทูตไทย ถือเป็นการหมั่นประนีประนอมเดชานุภาพมากที่อาจเอ็มเอ็มเอ็มค่าได้ ท่องพระมหาภัชต์วิริย์ พอลคอนได้กราบบังคมทูลพระเจ้าหลุยส์ที่ 14 ในจดหมายว่า ราชทูตนั่น “...ເຢືນກຣາບບັນຄົມຖຸລແລ້ວນັ່ງລົງສ່ວນໝາກ ແລ້ວຊຸກຂຶ້ນຢືນແລ້ວເປີດໝາກທຸກຄົວໃນຮະຫວາງທີ່ກ່ລ່ວງໃຫ້ພຣະມາກທັບຕົ້ນຢືນ [ຂອງເຫຼາແລະຂອງໄທ] ພັນຈາກທີ່ຈົນຄໍາກຣາບບັນຄົມຖຸລແລ້ວ ເຢືນໄດ້ສ່ວນໝາກ”⁹⁴ เมื่อจบคำกราบบังคมຖຸລແລ້ວราชทูตได้ถวายเครื่องราชบัตรณาการประกอบคำกราบบังคมຖຸລ โดยมิได้ຊຸກຂຶ້ນແລ້ວມิได้กอดหมวดก แล้วราชทูตได้เบิกตัวบทหลวงเดอ ชั้วชี และคณะผู้ติดตามเข้าเฝ้าซึ่งผิดประเพณีไทย เมื่อจบคำกราบบังคมຖຸລแล้ว ราชทูตจึงกอดหมวดกຊຸກຂຶ້ນ รับพระราชนาสัณจากนาบทหลวงเดอ ชั้วชี เดินตรงไปยังสีหบัญชร⁹⁵ และได้ถวายพระราชนาสัณโดยมิได้ชูพานพระราชนาสัณขึ้น แม้พอลคอนผู้หมอบกราบอยู่ได้กระซิบบอกให้ชูพานขึ้น (ดูภาพประกอบ) แต่โฆษณาต์มีเจตนาจะไม่ชูพานเกินระดับความสูงของตน จึงเสริมทำไม้ได้ยืนเสียงเตือน สมเด็จพระนารายณ์ ต้องทรงประทับยืนขึ้น⁹⁶ โน้มพระองค์ “กວ່າກົງพระวរາຍ” อกมาเพื่อทรงรับพระราชนาสัณ ขึ้นตอนพิธีการนี้มีข้อควรสังเกตว่า สิงที่ผิดประเพณีไทยนั้นได้แก่ การถวายพระราชนาสัณด้วยตนเองในลักษณะที่จงใจจะรักษาเกียรติของราชทูตมาก

กว่าจะคำนึงถึงพระเกียรติยศแห่งสมเด็จพระนราayan⁹⁶ นับตั้งแต่การเข้าเฝ้าเมื่อมีการเสด็จออกจนถึงขั้นตอน การถวายพระราชสาส์น ล้วนแสดงเจตนาว่าท่าน ราชทูตเป็นฝ่ายกำหนดพิธีการตามที่เห็นว่าเป็นเกียรติยศ และศักดิ์ศรีของฝรั่งเศสเอง ถึงกระนั้น สมเด็จพระนราayan ไม่ทรงพระสรวล ทรงชูพระราชสาส์น ขึ้นจนเห็นอพระศีร “อันเป็นการถวายพระเกียรติให้เป็นพิเศษ และเป็นการแสดงทางไมตรีถวาย [สมเด็จพระเจ้าหลุยส์ 14]”⁹⁷

การที่กรุงศรีอยุธยาขึ้นยอมให้ราชทูตเดอ โซมองต์ ถวายพระราชสาส์นโดยให้ประดิษฐานพระราชสาส์น ในพาหนะของแล้วชูขึ้นเพื่อถวายให้ถึงพระทัตถ์โดยตรงนั้น นับว่าเป็นการแสดงชัดเจนว่า กรุงศรีอยุธยา ได้เห็นแก่พระราชนิติมากเป็นพิเศษอย่างยิ่ง การถวายพระราชสาส์นโดยวิธีดังกล่าวที่ต้องเปลี่ยนแปลงไปในภาคปฏิบัตินั้น ถือเป็น “เหตุอันสำคัญ” (an incident fort important)⁹⁸ ที่เกิดขึ้นโดยที่ราชทูตเดอ โซมองต์ได้ให้เหตุผลแก่ฟอลคอนในเวลาต่อมาว่า ท่านราชทูตมิได้คาดคิดว่า สีหบัญชรจะสูงมาก ถึงเพียงนั้น (คือกว่า 6 ฟุต)⁹⁹ จึงตัดสินใจไม่ชูพานพระราชสาส์น แต่จดหมายเหตุเดอ โซมองต์เอง ก็ได้ยืนยันว่า ท่านราชทูตมีเจตนาไว้ในใจแล้วว่า จะไม่มีการชูพานพระราชสาส์นให้ถึงพระทัตถ์ โดยระบุชัดเจนว่า “ข้าพเจ้าจะไม่ถวายพระราชสาส์น เกินระดับความสูงของข้าพเจ้า”¹⁰⁰ ทั้งที่เป็นความตั้งใจแต่เดิมแล้วเมื่อได้เห็นสีหบัญชรสูงลิบเซ่นนั้น¹⁰¹ เพราะท่านราชทูตได้อ้างว่า เป็นข้ออก格ลงเดิมกับฟอลคอนว่า สีหบัญชรจะมีระดับความสูงเท่าระดับตัวคนโดยตั้งบันไดสามขั้น เพื่อจะได้ถวายพระราชสาส์นได้ถึงพระทัตถ์โดยตรง¹⁰² และว่าฟอลคอนได้ละเอียดลึกซึ้งกับสิ่งที่ถูกตั้งไว้ ฟอลคอนคงจะไม่หลงลืมเรื่องนี้ หากแต่เป็นเรื่องสุดวิสัยที่ฟอลคอนจะปฏิบัติได้ เพราะเป็นการกระเทือนต่อพระเกียรติยศแห่งสมเด็จพระ

นารายณ์ซึ่งคนไทยด้วยกันเองคงไม่ยินยอม แม้โซมองต์จะกล่าวแก้ตัวว่า กระอักกระอ่วนใจที่เห็นสีหบัญชรสูง และรู้สึกผิดหวังที่ทำให้สมเด็จพระนราayan ไม่ทรงพอพระทัย แต่ผู้ที่น่าจะตกเป็นเป้าของการวิพากษ์วิจารณ์ของเหล่าขุนนาง คือ ฟอลคอน เอง ฟอลคอนจึงได้กล่าวแก่ท่านราชทูตว่า “ข้าพเจ้า ยังกระอักกระอ่วนใจมากกว่า ท่านมีพระมหาชัตตريย พระองค์เดียวที่ต้องเอาพระทัย แต่ข้าพเจ้ามีสองพระองค์ [คือ พระเจ้าหลุยส์ที่ 14 และสมเด็จพระนราayan]¹⁰³ ผู้ที่รู้เห็นเหตุการณ์ คือ นาทหลวง เดอ ชัวซีเองก็อดมิได้ที่จะรู้สึกจะอยากรู้ในกระบวนการท่านราชทูต เขาได้กล่าวไว้ในจดหมายเหตุของเขาว่า “เลือดในกายข้าพเจ้ายังเย็น ข้าพเจ้ารู้สึกกระอักกระอ่วนในหัวใจมากที่ท่านราชทูตได้ทำเช่นนั้น”¹⁰⁴ แม้เขายังรู้สึกว่าหัวอยู่แล้วถึงเจตนาของท่านราชทูตซึ่งได้กระซิบบอกเขาว่า “กระผมจะถวายพระราชสาส์นได้ก็แต่ด้วยวิธีใช้ด้ามต่อสั่งขึ้นไปเท่านั้น แต่กระผมจะไม่ยอมทำเช่นนั้นเป็นอันขาด”¹⁰⁵ นายฟอร์เบง ได้วิจารณ์เหตุครั้งนั้นว่า สีบันที่มองมาจากเจตนาของท่านราชทูตและค้นถือของพานพระราชสาส์นสั่นเกินไป ทำให้สมเด็จพระนราayan ต้องทรงโน้มพระองค์ลงมา เพื่อทรงรับพระราชสาส์น¹⁰⁶ อย่างไรก็ตาม การที่สมเด็จพระนราayan ทรงโน้มพระองค์ออกจากสีหบัญชร เพื่อทรงรับพระราชสาส์นนั้น เป็นพระราชวินิจฉัยที่ตั้งมั่นแล้ว มิได้เกิดจากภาระจำยอมเฉพาะหน้าดังที่ฟอลคอนได้เล่าให้เหตุ เดอ ชัวซี พังว่า สมเด็จพระนราayanทรงโปรดให้ฟอลคอนดำเนินการต้อนรับราชทูตเป็นการฝ่ายหน้า ส่วนการฝ่ายในคือพิธีการเข้าเฝ้านั้นจะเป็นไปโดยพระราชวินิจฉัยและโดยพระราชอัธยาศัยเป็นสำคัญ¹⁰⁷

เมื่อท่านราชทูตได้ถวายพระราชสาส์นแล้ว สมเด็จพระนราayanทรงมีพระราชปฏิสันถารถึงกิจการการเมืองการปกครองของฝรั่งเศส และเรื่อง

พระราชวงศ์ ทรงได้ถามเรื่องคดีทูดไทยชุดแรก ที่สูญหายไป (เป็นคดีทูดที่ออกไปเมื่อปี ก.ศ. 1681) เป็นพระราชปฎิสัมฤทธิ์ 3 นัดที่มีเนื้อหาพิจารณาเพียง ไปบ้าง เพราะเนื้อหามิได้จำกัดเฉพาะสามาเรื่อง คือ การเดินทางของคดีทูด ความอุดมสมบูรณ์ของ ประเทศที่ส่งคดีทูดมา และพระบรมเดชานุภาพ แห่งสถาบันกษัตริย์ประเทศนั้น หลังจากพระราชปฎิสัมฤทธิ์แล้ว ท่านราชทูดเบิกตัวคดีตาม เข้าเฝ้า ครั้นแล้ว สมเด็จพระนารายณ์เสด็จขึ้น โดย มิได้ทรงพระราชทานหมายมาก หรือของพระราชทาน สิ่งใดแก่คดีทูดตามประเพณี¹⁰⁸ ใน การเสด็จขึ้น นั้น คดีทูดนั้นมิได้ยืนขึ้นถวายบังคม¹⁰⁹

เมื่อได้เข้าเฝ้าแล้ว คดีทูดได้รับพระราชทาน “เลี้ยงสนาน” ในเขตพระราชอุทยาน โดยมีขุนนางชั้นผู้ใหญ่มาด้วยปรนนิบัติโดยย่ามใกล้ชิด¹¹⁰ ต่อมา วันที่ 25 ตุลาคม ท่านราชทูดได้เข้าเฝ้าเป็นการส่วน พระองค์ในพระที่นั่งองค์หนึ่งภายในเขตพระราช อุทยาน สมเด็จพระนารายณ์ประทับเหนือพระราช บัลลังก์¹¹¹ และทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ คดีทูดตามเสด็จไปประทับไว้ ทุกแห่งที่คดีทูดไป เป็นกระบวนการใหญ่โต ได้รับการต้อนรับอย่างสมเกียรติ มีขุนนางชั้นผู้ใหญ่ติดตามอย่างใกล้ชิด การนำคดี ทูดเที่ยวนั้นมิเกือบทุกวัน อาทิตย์การนำเที่ยวชมล้านนา ลำคลอง การซัมพระราชพิธีพระภูริณหน้า การซัม การตามประทีบโถมไฟที่พระราชวังและไว้ การตาม เสด็จประพาสล่าสัตว์ ที่สำคัญคือการคล่องช้าง ซึ่งมีหลายครั้ง ในวันที่ 11 ธันวาคม คณะบาทหลวง เจชูวิท ซึ่งเป็นนักคณิตศาสตร์ราชบัณฑิตฝรั่งเศส ได้เข้าเฝ้าแสดงเครื่องมือและแสดงวิธีการดูจันทร์ปราค ใน การต่าง ๆ ดังกล่าว สมเด็จพระนารายณ์ทรงมี พระราชปฎิสัมฤทธิ์อย่างใกล้ชิดกับคดีทูด โดยเฉพาะ อย่างยิ่ง คือการที่คณะบาทหลวงเจชูวิทได้เข้าเฝ้า อย่างใกล้ชิดมากจนพิจารณาเพียงไทยที่คณะบาทหลวง ก็ทราบดี โดยได้เล่าไว้ว่า สมเด็จพระนารายณ์ประทับ

ที่ช่องพระบัญชารที่เปิดดอกสู่พระลานระเบียงของ พระตำหนักที่ทะเลขบศร และคณะบาทหลวงได้ เน้นว่า “ณ ที่นั้นมีแต่เพียง ม. ก้องสัตังช์ สมุห- พระราชมนต์เที่ยร กับขุนนางพนักงานชาวที่นายหนึ่ง เท่านั้นที่เฝ้าแทนอยู่ใกล้ชิดพระองค์”¹¹² สมเด็จ พระนารายณ์ทรงโปรดให้เจ้าอธิการเข้าไปใกล้พระองค์ ให้ช่วยปรับกล้องส่องให้ชัดเจน และทรงรับเครื่องมือ นั้นจากมือของเจ้าอธิการ “ฉันมิตรสนนิทสนน”¹¹³

ข้อควรสังเกต คือ ความคุ้นเคยสนิทสนม ที่สมเด็จพระนารายณ์ทรงพระราชทานแก่คดีทูด อันได้แก่ การที่ทรงโปรดให้ท่านราชทูดได้เข้าเฝ้า เป็นการส่วนพระองค์ได้ทุกวาระ โอกาส ไม่ว่าจะ เป็นการเข้าเฝ้าในระหว่างการเสด็จประพาส เข้า เฝ้าในพระราชวังเป็นการส่วนพระองค์ และทรง โปรดคณะบาทหลวงเจชูวิทถึงขนาดให้เข้าเฝ้าใกล้ชิด ในการถวายกล้องส่องดูจันทร์ปราค ถือเป็นการ อันผิดปกติวิสัยระเบียนพิธีการปฏิบัติต่อพระมหากษัตริย์มาก การต้อนรับอย่างใหญ่โต และการ เปลี่ยนแปลงระเบียนพิธีการทูดดังที่ได้บรรยายมา แล้ว ย่อมเป็นประจักษ์พยานว่า สมเด็จพระนารายณ์ ทรงพระประஸงค์ที่จะเจริญพระราชไมตรีกับฝรั่งเศส มาก และฟอลคอนเอองก์มีส่วนทำให้การทั้งปวง สมเกียรติยศฝรั่งเศสจนท่านราชทูดเคอ โขมมองต์ ก็ยอมรับว่า “ข้าพเจ้าได้รับการปฏิบัติอันดีงามยิ่ง หล่ายพันครั้งจากเหล่าเสนาบดีและข้าราชการสำนัก”¹¹⁴ ท่านบาทหลวงเคอ ชัวซี ก็ได้ยอมรับว่า นับเป็น เกียรติอันพิเศษยิ่ง¹¹⁵ สมดังที่สมเด็จพระนารายณ์ ได้ทรงมีพระราชปฎิสัมฤทธิ์แก่ท่านราชทูดว่า ท้าว พระยามหากษัตริย์ประเทศไทยที่่อนบ้านล้านปาราณนา ที่จะเจริญพระราชไมตรีกับไทย แต่พระองค์ทรง ทำให้เป็นที่ประจักษ์ชัดว่า พระราชไมตรีกับฝรั่งเศส นั้นแตกต่างอย่างยิ่งจากพระราชไมตรีกับรัฐอาณาจักร อีน¹¹⁶ ข้อความนี้น่าจะเป็นความจริงดังที่ได้แสดง มาแล้วว่ามีการต้อนรับใหญ่โตและมีการเปลี่ยนแปลง

ระเบียบพิธีการเข้าเฝ้าตามความประพฤติของคณะทูตเป็นส่วนใหญ่ ตลอดจนการที่สมเด็จพระนราธิราษฎร์ทรงโปรดให้แต่งคณะทูตไทยไปเจริญพระราชไมตรีด้วย และได้ทรงโปรดให้คัดเลือกเครื่องราชบรรณาการที่เป็นสิ่งของหายากไปถวายพระเจ้าหลุยส์ที่ 14 ด้วยเป็นจำนวนมาก¹¹⁷ นับเป็นพระราชไมตรีอันพิเศษยิ่งจนผิดสังเกตสำหรับประชาชนและเหล่าขุนนาง

ในการรับแขกเมืองฝรั่งเศสครั้งที่ 2 การต้อนรับและระเบียบพิธีการเข้าเฝ้าได้เปลี่ยนแปลงไปบ้างตามฐานะของแขกเมืองและลักษณะการมาของแขกเมืองเอง กล่าวคือ แขกเมืองใน ค.ศ. 1687 คือนายลา ลูแบร์ มีฐานะเป็นผู้แทนพระองค์วิสามัญ (Envoy Extraordinaire) เท่านั้น มิได้เป็นเอกอัครราชทูต (Ambassadeur) ดังที่่านเอกอัครราชทูตเดอ โซมองต์ คณะผู้แทนฯ มากรุงศรีอยุธยาในลักษณะที่ผิดแยกจากประเพณีที่คนไทยเคยคุ้น เพราะได้นำทหารฝรั่งเศスマด้วยประมาณ 400 กว่าคน พร้อมสรรพาขึ้นเรือรับ 3 ลำ และมีคณะบาทหลวงเจซูวิต 16 คน คณะผู้แทนชุดนี้จึงเป็นเป้าความสนใจของคนไทยทั่วไปตั้งแต่แรกเริ่ม

ในวันที่ 26 กันยายน คณะผู้แทนส่วนพระองค์วิสามัญได้เดินทางมาถึงอ่าวไทย สิ่งแรกที่คณะนี้ได้กระทำคือ การสัมมนาทหารดูบรูอัง (Du Bruant) และบาทหลวงชาชาร์ด พร้อมด้วยบาทหลวงเดคปานยักและนายมาซูเย ไปกรุงศรีอยุธยาเข้าพบฟอลคอนเพื่อแจ้งข่าวการมาและเพื่อสืบข่าวคราวกรุงศรีอยุธยาและเมืองบางกอก ระหว่างนั้น คณะผู้แทนได้รับข่าวสารข้อมูลจากทางบาทหลวงและพ่อค้าฝรั่งเศสด้วย¹¹⁸ ตลอดจนได้มีการเจรจาติดต่อฟอลคอนเรื่องทหารฝรั่งเศส เป็นการเจรจาที่ยืดเยื้อยาวนานอยู่หลายวัน

ความขัดแย้งประเด็นแรกระหว่างคณะผู้แทนกับกรุงศรีอยุธยา คือ บัญชาเรื่องทหารฝรั่งเศสในที่นี่จะไม่ระบุรายละเอียด เพราะเป็นเรื่องนอก

ประเด็น แต่ครั้นที่จะเข้าชัดว่า บัญชาเนี้ยเกี่ยวกับความมั่นคงซึ่งนายเวร์ต เองก็ทรงนักดีและได้แจ้งให้บริษัทการค้าฝรั่งเศสได้ทราบเป็นข้อมูลเบื้องต้นว่า

“ท่านย่อmomทราบว่า สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว [สมเด็จพระนราธิราษฎร์] ทรงรอบคอบเพียงใดในการที่จะรับทหารของเรา โดยการวางแผนกำลังของพระองค์ไว้กับทหารฝรั่งเศสในบางกอก”¹¹⁹

ความระแวงของฝ่ายไทยนั้นมิได้เป็นการระวังเกินกว่าเหตุเลย เพราะจดหมายเหตุเชเบรต์เองได้ระบุว่า เมื่อการเจรจาเรื่องการทหารติดชักง¹²⁰ ในวันที่ 18 ตุลาคม นายลาลูแบร์ได้สอบถามนายทหารเรื่องของตนถึงการที่จะใช้กำลังเรือรบฝรั่งเศสเข้ายึดป้อมบางกอก แต่การตั้งกล่าวเป็นไปว่าได้ เพราะผิดฤดูกาล เป็นระยะน้ำหนึ่งหลากทั่วและคลื่นลมแรง เรือใหญ่แล่นขึ้นไปปางกอกในระยะ 10 ไมล์ ไม่ได้¹²¹ กำลังทหารฝรั่งเศสเองก็อ่อนแปรสิ้นเพลีย แรงและมีกำลังน้อย ไม่อาจจะรบрукซึ่งป้อมบางกอกได้ การคิดใช้กำลังจึงต้องยกเลิกไป ถึงกระนั้น คณะผู้แทนก็ได้ยืนกรานว่า จะต้องตกลงเรื่องการทหารก่อน มีฉะนั้นจะไม่มีการเดินทางไปสู่พระนคร¹²² การเจรจาเรื่องนี้จึงเต็มไปด้วยความยากลำบาก ดังที่นายเชเบรต์ได้เล่าไว้ว่า “ได้พูดเจรจาโดยกันชักนำจนเกือบไปตีทหารฝรั่งเศสลงเรือกลับไปแล้ว”¹²³ ตัวผู้แทนส่วนพระองค์เองก็เก็บจะ “ลงเรือกลับ” เช่นเดียวกัน¹²⁴ อย่างไรก็ตาม บัญชาเรื่องทหารได้ยุติลงโดยรวมช่วงกัน การเตรียมการต้อนรับคณะผู้แทนจึงได้เริ่มอย่างเป็นทางการต่อไป

นับแต่วันที่ 26 กันยายนที่คณะผู้แทนฯ มาถึงปากน้ำ ในวันที่ 4 ตุลาคม หมื่นจงรักษาพระตัวรัว วังชัยเป็นผู้เชิญพระกระแสงพระราชนพิธีสันถารนัดแรกมาพระราชทานแก่ผู้แทนพระองค์ฯ และในวันที่ 16 ตุลาคม ขุนนางอีกสองนายเชิญพระกระแสงพระราชน้ำรักษาตามคณะผู้แทนสิ่งกำหนดการเดินทางสู่พระนคร สามวันต่อมา ขุนนางอีก

2 นายมาโดยพระบรมราชโองการเพื่อเชิญคณะผู้แทนฯ ออกราชทูต คณะผู้แทนฯ ได้ออกราชทูต เข้าไปน้ำโடยขบวนเรือหลวง มีขุนนางต้อนรับ และเข้าร่วมขบวนเป็นจำนวนมาก การต้อนรับคณะผู้แทนฯ ครั้นนั้นยังไม่ใหญ่ตามพระบรมราชโองการเป็นพิเศษ¹²⁵ เที่ยงเท่าครั้งที่ต้อนรับท่านเอกอัครราชทูตเดอ โซมองต์

คณะผู้แทนฯ ได้เดินทางเข้าไปก้าวแรกที่พระบระดับ แล้วไปพักแรมที่เมืองบานกอก ก่อต่อจากนั้นได้เดินทางผ่านบ้านมุกนุม (Moucnuom) ไปพักแรมที่ปากเกร็ด แล้วจึงไปสู่บริเวณบนหลังกาลสัสดีโปรดสัตว์ โดยผ่านบ้านตรัง (Bantran) และราชคราม¹²⁶ ขบวนเรือประทับด้วยเรือหลวงใหญ่น้อย 70 ลำ มีการประโคมดันตรี “เสียงสนั่นหวันไหว ซึ่งอาจจะได้ยินได้แต่ไกล”¹²⁷ ทุกหนแห่งบรรดาเจ้าเมืองและข้าราชการได้ให้การต้อนรับอย่างใหญ่โต จัดหาที่พัก อำนวยความสะดวก ตลอดจนร่วมสมาคม ส่งขบวนคณะผู้แทนฯ จนพ้นเขตพื้นที่การปกครองของตน อีกทั้งมีเจ้าเมืองและข้าราชการรวมทั้งข้าราชการจากพระนครติดตามข้าขบวนแห่ด้วยเป็นจำนวนมาก การเดินทางจากปากน้ำสู่ขบวนหลวง ใช้เวลาประมาณ 8–10 วัน

ตามจดหมายที่ฟ้องคุณการบัญชุมูลสมเด็จพระเจ้าหลุยส์ที่ 14 นั้นสมเด็จพระนารายณ์ทรงโปรดฯ ให้จัดการต้อนรับคณะผู้แทนส่วนพระองค์ เที่ยงเท่าการต้อนรับคณะเอกอัครราชทูตเดอ โซมองต์ ยกเว้นจะเปลี่ยนพิธีการเข้าเฝ้าเท่านั้นที่ต้องลดลง¹²⁸ พระสังฆราชเมเตลโลไปลลิสได้กราบบังคมทูลสมเด็จพระนารายณ์ถึงความแตกต่างของการเป็นเอกอัครราชทูตและการเป็นผู้แทนพระองค์วิสามัญ¹²⁹ ฝ่ายฝรั่งเศสเองนั้น นายลาลูแบร์ต้องการให้จัดการรับแขกเมืองเที่ยงเท่าที่ท่านเอกอัครราชทูตเดอ โซมองต์ ได้รับจากไทย ความประสารค์ของนายลาลูแบร์สนองพระบรมราชโองการในสมเด็จพระเจ้าหลุยส์ที่ 14

ที่ได้ทรงพระราชนกันนายลาลูแบร์แต่แรกเริ่มแล้วว่า

“พิธีการทูตให้เหมือนที่โซนองค์เคยได้รับแต่โดยที่นายลาลูแบร์เป็นเพียงผู้แทนพระองค์ อาจไม่ได้รับเกียรติเทียบเท่า แต่ถ้าอย่างน้อยที่สุด นายลาลูแบร์ต้องพยายามให้ได้รับการยกเว้นจากการก้มเกล้าประนมกร (“des prosternations”) ที่ทุกตะวันตกต้องปฏิบัติต่อพระมหากษัตริย์ไทย และสามารถถวายพระราชสาส์นแด่พระองค์ได้อย่างสมเกียรติ”¹³⁰

ตามพระบรมราชโองการนี้ จะเห็นว่า ฝรั่งเศส ตระหนักดีว่า ตำแหน่งเอกอัครราชทูตนั้นย่อมสูงกว่า ตำแหน่งผู้แทนพระองค์วิสามัญ แต่นายลาลูแบร์ได้แจ้งแก่ออกพระวิสุทธรุณทร* ผู้มีหน้าที่ติดต่อเรื่องพิธีการเข้าเฝ้าว่า ตำแหน่งผู้แทนพระองค์วิสามัญ เป็น “ตำแหน่งที่สูงสุด...บรรดาเจ้านายและขุนนาง ในประเทศฝรั่งเศส จึงถือว่า เกียรติคุณของทูตต้องห่วงอย่างตระหนิดว่าจะสูงกว่าตำแหน่งทูตและบานสเดอร์ ธรรมดามาก”¹³¹ ต่อมา นายลาลูแบร์ได้ยืนยันต่อ นายฟอลคอนในวันที่ 29 ตุลาคมว่า แม้ตำแหน่งเอกอัครราชทูตและผู้แทนพระองค์วิสามัญแตกต่างกัน แต่ในเรื่องระดับวันออกเงยไม่ถือเป็นนั้น เพราะซึ่งว่าเป็นเพียงผู้อัญเชิญพระราชสาส์น ก็นับว่าได้เกียรติอย่างยิ่ง ได้แล้ว¹³² ข้ออ้างนี้อาจจะเป็นข้ออ้างที่ไม่ถูกต้องนัก เพราะกรุงศรีอยุธยาให้ความสำคัญ

* หนังสือที่ไว้ประบุว่าราชกินนาม “วิสุทธรุณทร” แต่หนังสือราชการในสมัยอยุธยาที่มีปรากฏดังเช่น “สำเนาจดหมายฉบับที่ 1 ออกราชวิสุทธรุณทรราชทูตและคณะทึบมาคิส เดอ แซญอ และบุตรชายของมองซีเออร์ กอลเบรต” ได้ระบุราชกินนามขัดเจนในทุกที่ว่า วิสุทธรุณทร, ประชุม พงกาวดรา, ภาค 34, เล่ม 20 (พระนคร : โรงพิมพ์คุรุสภा, 2510), หน้า 151. บทความนี้จึงใช้ราชกินนาม “วิสุทธรุณทร” ตามอักษรเดิมของหนังสือราชการ

แก่ฐานะของผู้อัญเชิญพระราชสาส์นมากเป็นอันดับรองลงมาจากตัวพระราชสาส์น

ในการเจรจากับฝ่ายไทย คือ พระวิสุทโษนท์ นั้น นายลาลูแบร์ไม่รับฟังที่พระวิสุทโษนท์ได้ชี้แจงว่า สำหรับรองคณะผู้แทนฯ เที่ยบเท่าการรับแขกเมืองระดับเอกอัครราชทูต จะเป็นการรับรองที่เกินฐานะของคณะผู้แทนฯ และจะทำให้การรับรองแขกเมืองนานาประเทศพลดอยได้รับความกระหぶกระเทือนไปกับระเบียบแบบแผนอันประณempre เช่นนั้น¹³³ อีกประการหนึ่ง กรุงศรีอยุธยาต้องการให้นายลาลูแบร์รับรองเป็นลายลักษณ์อักษรว่า สำหรับรองคณะผู้แทนฯ เที่ยบเท่าคณะเอกอัครราชทูต เดอ โซมองต์ ฝรั่งเศสจะต้องรับรองคณะทูตไทย ในภายภาคหน้าอย่างเสมอ กันเดียว ข้อนี้ นายลาลูแบร์ไม่ยอมผูกมัดตนเองด้วยหนังสือรับรองแต่อย่างใด¹³⁴

เมื่อนายลาลูแบร์ได้เจรจากับฟอลคอนในวันที่ 29 ตุลาคม นายลาลูแบร์ไม่รับรู้ถึงประเพณีการรับแขกเมืองของฝ่ายไทย การเจรจาเต็มไปด้วยความรุนแรงในสัมภารา พอลคอนเองใช้อารมณ์มากเข้า “...ทักษะด้านกลางคันหลายครั้งหลายหน และได้ใช้ภาษาและข้อเสียงดังอันไม่ใช่ภาษาสุภาพ”¹³⁵ ทั้งนี้ น่าจะเป็นเพราะว่าฟอลคอนย่อมตรະหนักดี ถึงอันตรายใหญ่หลวงแก่ฟอลคอนเอง สำยินยอมให้คณะผู้แทนฯ ทุกประการตามที่เรียกร้องซึ่งเป็นการหมิ่นพระบรมเดชานุภาพสมเด็จพระนราธิราษฎร์มาก การเจรจาเรื่องพิธีการเข้าเฝ้าเจ้าปีดเยื้อหลายวันตั้งแต่วันที่ 19 ตุลาคม จนถึงวันที่ 29 ตุลาคม

เรื่องนี้แม้แต่บาทหลวงชาคราตซึ่งเป็นชาวฝรั่งเศสเองก็เลิงเห็นว่าข้อเรียกร้องของนายลาลูแบร์นั้นไม่ถูกต้อง โดยที่ว่า นายลาลูแบร์จะอ้างว่าการต้อนรับที่ไทยจะให้แก่ตนนั้นเป็นการลดพระบรมเดชานุภาพแห่งสมเด็จพระเจ้าหลุยส์ที่ 14 นั้นมิได้ เพราะพระเจ้าหลุยส์มิได้ทรงโปรดฯ ให้มีคณะเอกอัครราชทูตมาเจริญพระราชอำนาจกับไทย¹³⁶

ถึงกระนั้น นายลาลูแบร์ก็ยืนกรานความต้องการของตนที่จะได้รับเกียรติแบบท่านเอกอัครราชทูต โซมองต์ โดยไม่จำเป็นต้องมีคณากลาง¹³⁷ โดยอ้างว่า ฝรั่งเศสเองได้ต้อนรับคณะทูตไทยอย่างสมเกียรติยิ่งใน ค.ศ. 1686 นายลาลูแบร์ต้องการพิธีการเข้าเฝ้าแบบเดียวกับที่คณะทูตไทยเข้าเฝ้าพระเจ้าหลุยส์ที่ 14 ซึ่งเอกอัครราชการทรงการต่างประเทศ ฝรั่งเศสได้จดหมายเหตุไว้โดยละเอียดเฉพาะตอนพิธีการเข้าเฝ้าໄว้ดังนี้

“ขบวนคณะราชทูตได้ข้ามพระที่นั่งองค์ใหญ่เข้าทางเข้าห้องพระโรง เหล่าขุนนางแลเห็นองค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวแต่ไกล ก็กราบถวายบังคมโดยมิได้ถอดเครื่องสวมหัว [ломพอก] ออกโดยพนมมือยกขึ้นสูงเท่าระดับปาก แล้วก้มลงถวายบังคมอยู่กับที่สามครั้ง ซึ่งเป็นการถวายบังคมครั้งแล้วครั้งเล่าที่เข้าใกล้สูงองค์พระราชบัลลังก์ เมื่อถึงองค์พระราชบัลลังก์ คณะทูตได้เริ่มคุกเข่าลงกราบถวายบังคมสามครั้ง แล้วจึงนั่งลงบนพื้นท้องพระโรงตลอดเวลาที่เข้าเฝ้า”

เมื่อท่านราชทูตหั้งสามได้เห็นพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวแล้ว ก็ถวายบังคมสูงสุดสามครั้ง แล้วก้าวเดินต่อไปโดยเดินก้มตัวพนมมือไว้ระดับศีรษะแล้วถวายบังคมครั้งแล้วครั้งเล่าเป็นระยะ จนถึงฐานพระราชบัลลังก์... พระเจ้าอยู่หัวทรงแสดงพระองค์รับการถวายบังคมโดยมิได้ประทับยืน...”

“ท่านเอกอัครราชทูตซึ่งอยู่ตรงกลางได้กราบบังคมทูลโดยพนมมือจดศีรษะ เชนเดียวกับท่านอุปถุตและตรีทูตที่อยู่ในท่าถวายบังคมทำงานองเดียวกัน”

“เมื่อสิ้นคำกราบบังคมทูล ท่านเออธิการเดอ ลี อ่อน (De Lyonne) ซึ่งได้เรียนรู้ภาษาไทยจากสำนักมิชชันนารีแห่งสยามได้ก้าวเข้าไปใกล้พระองค์ เพื่อกราบบังคมทูลแปลคำกราบบังคมทูลของท่านเอกอัครราชทูต สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชปฏิสันถารอย่างสุภาพยิ่ง เมื่อเจ้าอธิการอัญเชิญพระราชกระแส

พระราชปฏิสันถารให้ก้าวเดินคณะทูตทราบ คณะราชทูตก็ก้าวขึ้นไปบนแท่นพระราชบัลลังก์ ท่า� เอกอัครราชทูตได้อัญเชิญพระราชสาสน์จากขุนนาง แล้วถวายพระราชสาสน์แด่สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวซึ่งได้ประทับยืนขึ้นเพื่อทรงรับพระราชสาสน์ แล้วทรงพระราชทานแก่นายครัวซี (Monsieur de Croissy) ซึ่งเป็นเสนอการต่างประเทศ ต่อจากนั้น สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชปฏิสันถารผ่านเจ้าอธิการ”

“เมื่อการเข้าเฝ้าสิ้นสุดลง คณะราชทูตได้ถวายบังคมอีก ก่อนคลานเข้าถวายลงมาจากพระแท่นในระหว่างนั้น เหล่าขุนนางได้คุกเข่าลงกราบถวายบังคมทุกคนก้มตัวลง หลังจากนั้นทุกคนก็ลุกขึ้นไปประจำที่อยู่เบื้องหลังคณะราชทูต แล้วทุกคนได้ออกจากห้องพระโรงโดยถวายบังคมแบบเดียวกันกับที่ได้ปฏิบัติเมื่อเข้าห้องพระโรง โดยมิได้หันหลังให้องค์พระมหาเชตุรีย์ จนสุดปลายห้องพระโรงที่ข้าราชสำนักได้ยืนประจ้ำอยู่สองข้าง”¹³⁸

ระเบียบพิธีการทูตที่ฝรั่งเศสใช้ในการรับรองคณะทูตไทยนี้เป็นแบบผสมผสาน กล่าวคือ ประเพณีตะวันตกกำหนดให้คณะทูตเข้าเฝ้าเมื่อสมเด็จพระเจ้าลุยส์ที่ 14 เสด็จออกประทับเหนือพระราชอาสน์แล้ว และกำหนดพิธีการให้มีการเดินเข้าเฝ้า การกราบบังคมทูล การถวายพระราชสาสน์โดยตรงและการที่พระเจ้าลุยส์ทรงรับพระราชสาสน์โดยตรง ส่วนประเพณีไทยที่ปรากฏชัดคือ การถวายบังคมโดยสวมломพอก การพนมมือหนีกอศีริจะขณะเดินเข้าเฝ้า การคลานเข้าขึ้นสู่พระแท่นเพื่อถวายพระราชสาสน์โดยตรง และการถวายบังคมขณะเดินถอยหลังออกจากห้องพระโรง ลักษณะการเข้าเฝ้าเช่นนี้เองที่นายลากูเบร์ตั้งข้อเรียกร้องต่อไทยที่จะเข้าเฝ้าพร้อมด้วยเหล่าผู้ดีและคณะนายทหาร เมื่อสมเด็จพระนราชน์เสด็จออกแล้ว คณะผู้แทนฯ จะสวมหมวกสวมรองเท้าเดินเข้าเฝ้า จะมีการนั่งกราบบังคมทูลโดย

สวมหมวกอยู่ และจะมีการถวายพระราชสาสน์ให้ถึงพระหัตถ์เลยที่เดียว นายลากูเบร์ได้ตั้งเงื่อนไขว่า ถ้าไทยไม่ยอม คณะผู้แทนฯ จะไม่เข้าเฝ้าและจะเดินทางกลับ¹³⁹ ผลคือนได้กราบบังคมทูลสมเด็จพระเจ้าลุยส์ที่ 14 ในจดหมายลงวันที่ 2 มกราคม ค.ศ. 1688 ว่า การที่ฝรั่งเศสให้เกียรติคณะราชทูตไทยนั้นเป็นด้วยพระราชอัธยาศัยในสมเด็จพระเจ้าลุยส์ที่ 14 โดยแท้ ไม่ได้เป็นพระคณะราชทูตได้เรียกร้องแต่อย่างใด เพราะสมเด็จพระนราชน์ได้ทรงมีพระบรมราชโองการกำกับคณะทูตไว้ก่อนแล้วว่า “ให้ [คณะราชทูต] ยอมรับเอาเรื่องเกี่ยวกับเกียรติศักดิ์และคุณประโภชน์ตามที่พากขาได้รับพระราชทานตามพระราชอัธยาศัยแห่งพระบาทสมเด็จพระคริสตธรรมราชนิกราเจ้าพระองค์นั้นโดยสิ้นเชิง”¹⁴⁰

ท้ายสุด การเจรจาได้ยุติลงโดยฝ่ายไทยยินยอมให้คณะผู้แทนและเหล่าผู้ดีฝรั่งเศสได้เข้าเฝ้าเมื่อสมเด็จพระนราชน์เสด็จจากแฉว คณะผู้แทนจะสวมหมวกเดินเข้าห้องพระโรง¹⁴¹ และถอดหมวกและนั่งกราบบังคมทูล¹⁴² ส่วนการถวายพระราชสาสน์นั้น ฝ่ายไทยยินยอมให้ผู้แทนพระองค์วิสามัญได้ถวายพระราชสาสน์ โดยให้ยืนบนบันไดสามขั้นหน้าสีหบัญชร เรื่องการใช้บันไดสามขั้นนั้น เป็นบทเรียนมาจากความพลั้งพลาดของฝ่ายไทยเมื่อครั้งรับท่านเอกอัครราชทูตเดอ โซมองต์ ซึ่งจะใจไม่ชูพานพระราชสาสน์ให้ถึงพระหัตถ์โดยอ้างว่าสีหบัญชรสูงเกินไป เป็นเหตุให้สมเด็จพระนราชน์ต้องทรงประทับบันไดขึ้นแล้วต้องทรงโน้มพระวรกายออกมากจากสีหบัญชรเพื่อทรงรับพระราชสาสน์ ซึ่งเป็นการไม่สมควรยิ่ง¹⁴³

เมื่อการเจรจาตกลงกันได้แล้วด้วยดี ไทยได้กำหนดเดือนที่ 2 พฤษภาคม เป็นวันเข้าเฝ้า ออกญาพระเสด็จและเหล่าขุนนางขึ้นผู้ใหญ่ได้เข้าพบคณะผู้แทนฯ และเข้าถวายบังคมพระราชสาสน์¹⁴⁴ นาย

ลาลูเบร์อัญเชิญพระราชสาส์นให้นายเซบเรต์ นายเซบเรต์ให้บุตรชายของตนเป็นผู้อัญเชิญพระราชสาส์นเดินนำขบวนลงเรือไปให้ขุนนางไทย อัญเชิญพระราชสาส์นประดิษฐาหนึ่งอันพระบุษบก ขบวนให้พระราชสาส์นประกอบด้วยเรือหลวงใหญ่น้อยตามแบบที่ได้จัดเมื่อครั้งคณะເກອอัครราชทุตเดอโชมงต์ นายลาลูเบร์เองพระราชนากระบวนแห่งพระราชสาส์นไว้ว่า

“ความภูมิฐานอันใด ๆ ก็ไม่สะดุกดีเด่นเท่าการที่มีผู้คนเป็นอันมาก ทอดตัวเข้ามาเพื่อบำรุงบำบะเรือตัวท่าน มีผู้คนเกือบ 3000 ในเรือยาว 70 หรือ 80 ลำมาร่วมขบวนแห่งแห่น... โสดประสาทนั้นได้รับความสำราญจากเสียงกีกห้องแต่ไฟเระ ด้วยเสียงเหตุเสียงโหและเสียงกระฉับปีซือ”¹⁴⁵

เมื่อขบวนเรือมาถึงพระนคร ได้มีขบวนบกอัญเชิญพระราชสาส์นประดิษฐาหนึ่งอันพระราชนานมหามแಡล้อมด้วยเครื่องสูง และขุนนางแห่ห้อมล้อม ผู้แทนพระองค์นั่งเสี้ยงทอง คณะติดตามเดินเข้าขบวนแห่อุปประมาณ 2 ชั่วโมงจึงถึงพระราชวัง ท่ามกลางเสียงประโコمدنตรีและผู้คนคับคั่งตลอดทาง¹⁴⁶ คณะผู้แทนฯ ได้เดินเป็นขบวนเข้าพระราชวัง (ศูรุประกอบเส้นทางเข้าพระราชวัง) เหล่าผู้ดีฝรั่งเศส ได้เข้าไปนั่งพระก่อน เมื่อสมเด็จพระนารายณ์เสด็จออกแล้ว คณะผู้แทนได้ถวายบังคมตรงพระทวารบาลพระที่นั่งแล้วถวายบังคมอีกครั้งเมื่อเดินไปกลางห้องพระโรงและถวายบังคมอีกเมื่อถึงที่ฯ จัดไว้ซึ่งเป็นม้านั่งปูพรมลายทอง¹⁴⁷ นายลาลูเบร์ได้ยืนกราบบังคมทูลโดยมิได้เป็นไปตามที่ได้ตกใจไว้แล้ว ข้อนี้ นายลาลูเบร์เองให้เหตุผลว่า “ถ้าข้าพเจ้าสามารถถือหัวดังตัวให้สูงได้มากเท่าไร ก็ยิ่งจะเป็นเกียรติแก่ข้าพเจ้ามากนัก”¹⁴⁸ บทหลวงตาชาร์ด์ตໍาหนินายลาลูเบร์เรื่องนี้มาก และได้เล่าว่าในระหว่างนั้น “เข้า [นายลาลูเบร์] มองหาที่แขวนเหมวาก เมื่อไม่พบก็เลย

สวมไว้บนศีรษะ สักคู่หนึ่งก็คิดขึ้นมาได้ จึงนำไปวางไว้บนที่นั่ง หันหลังให้พระเจ้ากรุงสยาม อย่างนี้ทางตะวันออกที่อ่าวเป็นการไม่เหมาะสมเป็นอย่างยิ่ง”¹⁴⁹ การกราบบังคมทูลนั้น มีนายฟอลคอนเป็นล่าม นายลาลูเบร์ทราบดีว่าการกราบบังคมทูลเป็นการผิดประเพณีไทยและสังเกตเห็นได้ด้วยตนเองว่า สมเด็จพระนารายณ์มิได้ทรงพอพระทัยนัก¹⁵⁰ อย่างไรก็ตาม เมื่อนายลาลูเบร์กราบบังคมทูลจบแล้ว เขายังได้ขึ้นบันไดถวายพระราชสาส์น สมเด็จพระนารายณ์ทรงรับพระราชสาส์นโดยมิได้ทรงลุกขึ้นพระองค์ทรงยกพระราชสาส์นขึ้นจุดพระโอชาญ แล้วจึงทรงมีพระราชปฏิสันธิการตามกิจการทุกสุข แห่งสมเด็จพระเจ้าหลุยส์ที่ 14 และพระราชวงศ์ แล้วจึงเดินขึ้น

เย็นวันรับแขกเมืองนั้นเองที่สมเด็จพระนารายณ์เสด็จออกเป็นการส่วนพระองค์ให้คณะนาทยหารฝรั่งเศสเข้าเฝ้าถวายในเขตพระราชฐานชั้นสอง¹⁵¹ และทรงมีพระบรมราชโองการให้เหล่าขุนนางยืนเข้าเฝ้าเช่นเดียวกับคณะนาทยหาร¹⁵² ข้อมูลนี้มีข้อควรสงสัยว่าจะเป็นไปได้อย่างไร หลังจากการเข้าเฝ้าแล้ว สมเด็จพระนารายณ์ทรงโปรดให้รับรองแขกเมืองฝรั่งเศส โดยให้เหล่าขุนนางนำเที่ยวชมเมือง สถานที่สำคัญ และวัดวาอาราม และได้โปรดฯ ให้ตามเสด็จประพระราชฐานไปเมืองละโว ณ พระราชวังละโวันนั้นเองที่คณะผู้แทนฯ ได้เข้าเฝ้าอีกเพื่อถวายเครื่องราชบัณฑิการขององค์กุญแจราชกุமารและของท่านมาร์คิวส์ เดอ แซญโลเลย์ (Marquis de Seignelay) ในวันที่ 16 พฤษภาคม ค.ศ. 1687 เป็นการเข้าเฝ้าเต็มแบบแผนพิธีกรรม¹⁵³ สมเด็จพระนารายณ์ประทับพระราชบัลลังก์ต้านในสุดของห้องพระโรง โดยยกพื้นสูงเกือบเท่าความสูงของสีหบัญชรที่พระราชวังกรุงศรีอยุธยา¹⁵⁴ และยังได้เข้าเฝ้าเป็นการใหญ่ที่พระราชานหัวพระที่นั่งซึ่งเป็นที่ประชุมเหล่าขุนนาง (น่าจะเป็นพระที่นั่ง

ขันทรพิศาลปัจจุบัน) อีกสองครั้ง “สมเด็จพระนราณม์สเด็จออกที่พระแก้วขององค์พระที่นั่งนี้¹⁵⁵ คณะผู้แทนได้รับพระราชทานเลี้ยงหลายครั้ง และได้ตามสเด็จประพาสลาสัตว์หลายครั้ง ตลอดจน “ได้ชุมพระราชพิธีประจำเดือนด้วย”

แม้เมื่อกำลังทรงพระประชวร สมเด็จพระนราณม์ก็ทรงโปรดให้นายเชเบนเตอร์เข้าเฝ้าถวายบังคมลาเป็นพิเศษ¹⁵⁶ ต่อมานายลาลูแบร์ได้เข้าเฝ้าถวายบังคมลา ณ พระตำหนักเย็น บริเวณหงส์ใหญ่ หมู่บ้านน้ำ ให้ส่งข่าวของคณะผู้แทนฯ กับพระนคร แต่นายลาลูแบร์ซึ่งคงจะไม่สนอารมณ์ในเรื่องการทุตเท่าไนก จึงได้ “แสดงอาการเย้ายวน เหล่าข้าราชการ และเดินเลี้ยงไปทางประตูหลัง แล้วลงเรือไปคนเดียว เหตุการณ์เข่นนี้สร้างความสับสนขึ้นในหมู่ข้าราชการ เพราะเห็นเป็นเรื่องแปลกซึ่งไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อน เข้าอกจากอยุธยาอย่างไร ภาระทางเมืองกับตอนที่ออกไปจากจะไว... รึอันนี้เป็นที่ใจจันกันทั่วไปในหมู่เสนาอามาตร์ ข้าราชการทั้งปวง...”¹⁵⁷ อาจจะกล่าวได้ว่า กิริยา manner ของนายลาลูแบร์ที่แสดงออกมา ส่วนสืบเนื่องมาจากความไม่สมหวังในหลายเรื่อง นับตั้งแต่เรื่องการทหาร พิธีการเข้าเฝ้า การเจรจาการค้าและการศาสนา เรื่องพิธีการเข้าเฝ้าของนั่นนานะเป็นเหตุหนึ่งที่ทำให้คณะผู้แทนฯ และฝ่ายไทยมีความรู้สึกขึ้นมาในต่อ กันมากจนทำให้การอื่นทั้งปวงต้องพลอยได้รับผลกระทบกระเทือนไปด้วยมิใช่น้อย¹⁵⁸

พิธีการรับแขกเมือง : การประเมินผล

การต้อนรับอย่างใหญ่โตและการเปลี่ยนแปลงพิธีการเข้าเฝ้าย่อมทำให้ฝรั่งเศสมีความเชื่อมั่นว่า เป็นการรับแขกเมืองที่พิเศษอย่างไม่เคยปรากฏมาก่อน ดังต่อไปนี้ ค.ศ. 1672 มาแล้วที่จดหมายเหตุบทahlung ได้อ้างว่า สมเด็จพระนราณม์ได้ทรงโปรดให้คนต่างชาติเข้าเฝ้า แต่ก็ได้ทรงโปรดฯ ให้รับแขกเมือง

สั่งพระราชทั้งสองอย่างหรูหราและเปิดเผยแพร่และทรงโปรดให้สั่งพระราชไถ่เข้าเฝ้าเป็นการเฉพาะอย่างไม่เคยทรงโปรดแก่ผู้ใดมาก่อน¹⁵⁹ อีกทั้งยังว่า การต้อนรับและการเข้าเฝ้าในท้องพระโรงของพระที่นั่งองค์ใหญ่ “ภายนอกปิดทอง” นั้นเป็นพระมหากรุณาธิคุณยิ่ง ด้วยเดิมที่ไม่เคยมีคณะทูตชาติได้เข้าเฝ้าในพระที่นั่งองค์นั้นมาก่อน ทำให้ “ทั้งราชสำนักประหลาดใจว่าเช่นนี้”¹⁶⁰ เมื่อครั้งคณะเอกอัครราชทูตเดอ โซมงต์ และคณะผู้แทนพระองค์วิสาമัญมาเรวิญพระราชไม่ตรีนั้น สมเด็จพระนราณม์ก็ทรงโปรดฯ ให้เหล่าขุนนางต่างชาติ และหัวหน้านิคมชนต่างชาติในกรุงศรีอยุธยาไปเยี่ยมคารวะทั้งสองคณะ ท่านเอกอัครราชทูตเดอ โซมงต์ยังว่า เป็นพระราชประดิษฐ์ที่จะให้ขุนนางได้เห็นความพิเศษยิ่งของการรักษาเมืองฝรั่งเศส¹⁶¹ ครั้งที่คณะผู้แทนพระองค์วิสามัญได้เข้าเฝ้าที่พระราชวังเมืองละโว ภูมิข้ออ้างว่าสมเด็จพระนราณม์ได้ทรงมีพระราชบปฏิสัมภารกับคณะผู้แทนฯ ว่า พระองค์ทรงโปรดนาที่จะให้ความสัมพันธ์ระหว่างฝรั่งเศสกับกรุงศรีอยุธยาเป็นความสัมพันธ์ที่ “แตกต่าง” จากความสัมพันธ์ที่มีต่อประเทศอื่น¹⁶² ชาวฝรั่งเศสที่นั่นชูว่า สมเด็จพระนราณม์ทรงโปรดชาวฝรั่งเศสและได้อ้างว่า สมเด็จพระนราณม์ทรงโปรดที่จะสามารถกับชาวต่างชาติอย่างใกล้ชิดเสมอ “ถ้าไม่ก็ต่ำกว่าเป็นการขัดต่อราชประเพณีและความรู้สึกผิดๆ ของประชาชนในความยิ่งใหญ่ขององค์สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวของพากษาฯ”¹⁶³ ด้วยอย่างมีประกายเสมอว่า สมเด็จพระนราณม์ทรงโปรดให้ชาวฝรั่งเศสเข้าเฝ้าเป็นการส่วนพระองค์ ดังที่ทรงโปรดให้สั่งพระราชลาโน (Lanœu) และนายูโร เดส์ลองต์เข้าเฝ้าเป็น meisin ทั้งยังทรงโปรดฯ ให้คณะเอกอัครราชทูตและคณะผู้แทนฯ ตลอดจนชาวฝรั่งเศสอื่นๆ ได้เข้าเฝ้าในพระราชฐานบ้าน และระหว่างการเสด็จประพาสลาสัตว์บ้าง ความที่ทรงโปรดชาวฝรั่งเศส

นี้เองที่ทำให้ชาวฝรั่งเศสเข้าใจว่า เป็นความโปรดปราน
ที่ไม่เคยมีปรากฏมา ก่อน

แต่โดยเดียวแท้แล้ว พระราชนิยมของพระมหา
กษัตริย์ไทยที่ทรงมีต่อชาติวันตกนั้นมีมาช้านาน
แล้ว เอกสารตะวันตกหลายชาติยืนยันเรื่องนี้ได้มั่นคง
มาก เช่น สมเด็จพระเจ้าปราสาททองทรงโปรดปราน
ผู้แทนบริษัทการค้าตั้งที่อินเดียตะวันออกสองท่าน
มาก คือ นายชูเดน และนายวันวัลต์ การรับแขกเมือง
เมืองชาติตะวันตกมักมีความยิ่งใหญ่ภูมิแล้ว และ
คณฑุกทุกชุดมักเข้าใจว่า เป็นการต้อนรับที่ยิ่งใหญ่
ไม่เคยมีปรากฏมา ก่อน เช่น การรับแขกเมือง
ซอสันดาชื่อนายคันนิงเอม¹⁶⁴ การรับแขกเมืองนาย
วัน วัลต์ ในปี ศ.ศ. 1641¹⁶⁵ และการที่นายเยนน์
(Lambert Jacobson Heyn) ได้เข้าเฝ้าเป็นการ
ส่วนพระองค์¹⁶⁶

ก่อนที่สมเด็จพระนารายณ์จะทรงโปรดสมาคม
กับชาติฝรั่งเศส พระองค์ได้ทรงโปรดสมาคมกับ
ชาติตะวันตกหลายเชื้อชาติภาษาฯ มาแล้วไม่น้อยกว่า
ชาติตะวันออก เช่น ชาวดอต้าลี เดนมาร์ค อังกฤษ
เป็นต้น ทั้งยังทรงโปรดให้ชาติตะวันตกเข้ารับราชการ
เดินเรือสินค้าห้องบังคับ เป็นผู้แทนพระองค์ในการค้า
ต่างแดนบ้าง และรับราชการในหน่วยราชการไทย
บ้างเป็นต้น¹⁶⁷ การที่สมเด็จพระนารายณ์ทรงโปรด
ให้รับแขกเมืองฝรั่งเศสอย่างสมเกียรติและโปรด
สมาคมกับชาติฝรั่งเศส จึงมิได้เป็นสิ่งแปลกใหม่
แต่อย่างใด หากแต่เมื่อคราวคิดประการหนึ่งว่า ขอบเขต
ของการสมาคมกับชาติต่างชาตินั้นสอดคล้องกับคติ
นิยมไทยหรือไม่เพียงได้ เป็นที่น่าสังเกตมากว่า
พระราชไม่ตรีระหัวงรุงครรชือยุธยา กับฝรั่งเศส ได้
ล่วงละเมิดกรอบประเพณีนิยมของกรุงครรชือยุธยา
อันเป็นการกระทบกระเทือนต่อความมั่นคงแห่ง¹
สถาบันพระมหากษัตริย์ไทย และเป็นเหตุให้คนไทย
มีทัศนคติที่ไม่ดีนักต่อความสัมพันธ์ระหว่างกรุง
ครรชือยุธยา กับฝรั่งเศส

สิ่งแปลกใหม่ในการต้อนรับแขกเมืองฝรั่งเศส
คือ การที่มีข้าราชการหลายชุดไปเยือนคณฑุกตลอด
ทางที่เดินทางจากอ่าวไทยสู่พระนคร เป็นการต้อนรับ
ตั้งแต่ปากน้ำ การจัดกระบวนการแห่งพระราชสาส์น
ตั้งแต่ปากน้ำเป็นต้นมาจนถึงขอนอนหลังใกล้ลัศ
โปรดสัตว์ และจากจุดนั้นสู่พระนครเป็นอีกกระบวนการ
หนึ่งทั้งทางน้ำและทางบก การมีพระบรมราชโองการ
ให้หัวหน้านิคมชนชาติต่าง ๆ เยือนคณฑุกก่อนวัน
เข้าเฝ้า และให้เข้าร่วมกระบวนการแห่งพระราชสาส์น
ตลอดจนการมีข้าราชการผู้มีบรรดาศักดิ์สูงผลัดเปลี่ยน
เวียนกันเข้าร่วมกระบวนการแห่งตลอดทาง เหล่านี้ล้วน
ทำให้ประชาชนและข้าราชการสามารถรู้สึกได้ด้วย
สามัญสำนึกว่า พระราชไม่ตรีระหัวงรุงไทยกับฝรั่งเศส
เป็นพระราชไมตรีที่พิเศษยิ่งจนผิดสังเกต เพราะ
เคยชินแต่เพียงเห็นการต้อนรับคณฑุกจึงอย่าง
มิโพหราตามประเพณีเท่านั้น

ถึงกระนั้น การต้อนรับที่พิเศษนี้ยังไม่นับ
ว่าเป็นการอัศจรรย์เท่ากับการเปลี่ยนแปลงระเบียบ
พิธีการเข้าเฝ้า กล่าวคือ

1. คณฑุกได้สวมหมวกและใส่รองเท้าเดิน
เข้าพระราชวังซึ่งเป็นเขตพระราชฐานอันศักดิ์สิทธิ์
โดยประเพณีแล้วผู้ที่จะเข้าพระราชวังต้องนั่งลง
กราบถวายบังคมก่อนที่พระทวารแล้วถอดรองเท้า
เดินยอบกายเข้าไปอย่างนอบน้อมยามเกรง

2. คณฑุกเป็นผู้อัญเชิญพระราชสาส์น และ
ถวายพระราชสาส์นถึงพระทัตถ์ของสมเด็จพระเจ้า
อยู่หัว โดยประเพณีแล้ว คณฑุกต้องมอบพระราช
สาส์นให้พระยาพระคลังเพื่อนำไปแบลกก่อน แล้ว
พระอาลักษณ์อ่านฉบับแบลกในวันเข้าเฝ้า ที่นับว่า
เป็นที่ตรากันมาก คือ การที่ทั้งท่านเอกอัคร
ราชทูตและผู้แทนพระองค์วิสาห์ได้ยืนถวายพระ
พระราชสาส์นที่สีเหลืองชูร และสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
ต้องทรงโน้มพระวรกายออกมาเพื่อทรงรับพระราช

สาส์น เป็นภาพที่ไม่สมควรและกระเทือนอุดมการณ์แห่งสถาบันกษัตริย์เป็นอย่างยิ่ง

3. การเข้าเฝ่า คณะผู้ติดตามขันได้แก่ผู้ดีรัชเชส ได้นั่งเข้าเฝ่า ก่อนสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จออก ประเพณีระบุว่า คณะผู้ติดตามมิได้รับอนุญาตให้เข้าเฝ่า

4. การที่คณะทูตเข้าเฝ่าเมื่อสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จออกแล้ว คณะทูตสามารถใส่รองเท้าเดินเข้าเฝ่า อีกทั้งคาดกระเบื้องเข้าเฝ่า ล้วนเป็นสิ่งที่ผิดธรรมเนียมประเพณีไทย

5. การที่ท่านเอกอัครราชทูตและผู้แทนพระองค์ วิสามัญได้ยืนกรานบังคมทูล ซึ่งตามประเพณีไทยนั้น ผู้ที่จะกล่าวสิ่งใดนำก่อน คือ สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวผู้ทรงมีพระราชปฏิสันถารก่อน คณะทูตเป็นฝ่ายกราบบังคมทูลตอบมิใช่เป็นผู้ดำเนินการทูตเสียเอง

6. การที่ท่านเอกอัครราชทูตและผู้แทนพระองค์ นั่งบนที่นั่งเล็ก ๆ กว้าง 1 พุต ยาว 1 พุต ปูลاد ด้วยผ้าลายทอง ในขณะที่ทุกคนต้องหมอบรานอยู่ กับพื้นหน้าพระที่นั่ง

7. เมื่อเสด็จขึ้นนั่น ท่านเอกอัครราชทูต ผู้แทนพระองค์ ๆ และคณะผู้ติดตามนั่งถวายบังคม ในขณะที่เหล่าขุนนางหมอบกราบถวายบังคม

การเปลี่ยนแปลงระเบียบพิธีการเข้าเฝ่าดังกล่าว เป็นการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญ เพราะเป็นการเปลี่ยนแปลงที่มีความหมายถึงหัวใจแห่งอุดมการณ์ของสถาบันกษัตริย์ไทยเป็นอย่างยิ่ง

อุดมการณ์ทางการเมืองของกรุงศรีอยุธยาได้กำหนดไว้ว่า องค์พระมหากษัตริย์ทรงมีพระราชสมภพอันวิเศษเหนือไพรพิพากษาแผ่นดิน โดยทรงจุติลงมาถือปฐมชนิชเป็นพระมหากษัตริย์ พระราชสมภพนั้นย่อมมีทั้งที่ทรงเป็นเทพเสด็จลงมาเป็นพระมหากษัตริย์ที่เรียกว่า เทวรากและทรงเป็นพระผู้อวตารแบ่งภาคจากพระผู้เป็นเจ้าพระองค์ได

พระองค์หนึ่งหรือทั้งสามพระองค์ตามคติพราหมณ์ และยินดู คือ พระพรหม พระวิษณุ และพระศิริ เอกสารราชการเรียกพระมหากษัตริย์โดยพระราชสมภพนี้ว่า พระผู้เป็นเจ้า หรือพระเจ้า โดยคติพุทธทीน yan พระมหากษัตริย์ทรงเป็นสมมุติเทพ คือ ทรงคุณลักษณะอันวิเศษเสมอเมืองเทพ โดยคติพุทธมหายาน พระมหากษัตริย์ คือ พระโพธิสัตว์ เสวพระชาติหนึ่ง ถือเป็นผู้สืบพระพุทธวงศ์ เอกสารราชการใช้พระนามว่า พระพุทธเจ้า โดยคติพราหมณ์ พระมหากษัตริย์ทรงเป็นเจ้ากรพระดิราช ทั้งคติพราหมณ์ ยินดู และพุทธ ล้วนสืบว่า องค์พระมหากษัตริย์ทรงเป็นเจ้ากรพระดิราชผู้ทรงธรรม และทรงเป็นมหาธรรมราชา

ทิพยกาวะแห่งสถาบันกษัตริย์ได้ถูกกำหนดขึ้นบนพื้นฐานอุดมการณ์ทางการเมืองดังกล่าว ดำเนินพื้นเมือง วรรณกรรม ลักษณะพิธีกรรม ระเบียบพิธีการและระเบียบปฏิบัติต่อองค์พระมหากษัตริย์ กว่าหมายและพระบรมเนมกิจชัยล้วนแสดงอุดมการณ์ชัดเจนที่เน้นหลักการว่า องค์พระมหากษัตริย์ทรงมีพระราชอำนาจเด่นอันวิเศษสุด และเน้นทิพยกาวะแห่งสถาบันพระมหากษัตริย์¹⁶⁸

โดยทิพยกาวะดังกล่าว พระราชวังคือเทวा�ลัยที่สกิดแห่งพระผู้อวตารและเป็นเทวालัยที่ปะกอบพิธีกรรมเพื่อปฏิบัติบุชาพระผู้อวตาร ดังที่เทวालัยย่อมเป็นที่ประดิษฐานพระผู้เป็นเจ้าและเป็นสถานที่ประกอบพิธีกรรมบุชาเทพเจ้าและพระผู้เป็นเจ้าพระราชวังจึงเป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์มีรำเบียบข้อห้ามนานปักการ ดังพระราชกำหนดเด่า ฉบับ จ.ศ. 1102 ได้กล่าวไว้ว่า “พระราชสถานนั้นกอร์” ได้ด้วยเครื่องประดับประดาอัลังการหั้งปวง เป็นที่ห้ามแทนบุคคลจะได้เทียนเป็นอันยาก”¹⁶⁹

ระเบียบการเข้าเฝ่ามีธรรมเนียมปฏิบัติอย่างเคร่งครัด ปรากฏในพระคำราที่ยังคงอดมาถึงปัจจุบัน คือ ตำราหน้าที่ตำรา ตำราหน้าที่มหาดเล็ก

ระบุไว้ว่า “สำรับสั่งใช้และผู้จะไปราชการนั้นให้กราบสามที แล้วคลานถอยหลังออกไปสุดที่เฝ้าแล้วกราบถวายบังคมอีกสามที จึงวิ่งไป”¹⁷⁰

การเสด็จออกเป็นการสร้างความประทับใจให้เกิดความเชื่อมั่นในทิพยภูมิ เพราะการเสด็จออกเริ่มด้วยการประโคม “เบญจดุริยางค์” เหลาขุนนางเตรียมตัวกราบถวายบังคม เมื่อสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จขึ้นประทับพระราชบัลลังก์แล้ว เจ้าพนักงานยกม่านสองฝ่าย เหลาขุนนางกราบถวายบังคมพร้อมเพรียงกันสามครั้ง การเสด็จออกนั้นเป็นที่ประทับใจผู้พบเห็นอย่างยิ่ง และได้บรรณาการเสด็จออกไว้ว่า

“เสียงประโคมด้วยแตรสั่งนี้ มหราทึกกับเครื่องดุริยางค์อย่างอื่นอีกด้วยขึ้น ชาวม่านไข่พระวิสูตร แหยให้เห็นราชบัลลังก์ที่พระเจ้าแผ่นดินประทับอยู่ ได้เห็นพระองค์แค้นนั้น พระองค์เท่านั้น”¹⁷¹

ท่านเอกสารราชทูตเดอ ชไมองต์ ได้บรรณาการสมเด็จพระนารายณ์เมื่อเสด็จออกไว้ว่า

“พระมหาชนกตริย์พระองค์นี้ทรงพระมหาลงกรณ์ด้วยเพชรแหนบทีบ โดยมีดอกไม้ทองและเพชรประดับพระศอและข้อพระกรเป็นสร้อยสั้นๆ และสร้อยพระกร พระมหาชนกตริย์พระองค์นี้ทรงพระเข้ามงกุฎเพชรหลาอยู่”¹⁷²

การเสด็จออกโดยพระมหาชนกตริย์ผู้ทรงฉลองพระองค์และทรงเครื่องอลังการเพชรนิลจินดาเพร渥พระรา กการเสด็จออกโดยสีหน้ายูชรที่สูงจากพื้นท้องพระโรงประมาณ 6–9 ฟุต และการถวายบังคมหมอบนกมหันน้ำเงยบกริบด้วยความยำเยิงเกรงกลัวเหล่านี้ล้วนเป็นเครื่องแสดงทิพยภูมิอันได้ผลเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะการประโคมดนตรีเมื่อจะเสด็จออก เป็นการอัญเชิญเสด็จพระผู้อวตารเสมีอนการอัญเชิญเสด็จพระศิริวด้วยบัน震撼ว และพระวิษณุด้วยสังฆ์¹⁷³ การเสด็จออกโดยสีหน้ายูชรสูงลิบสร้างความรู้สึกประทับใจว่า องค์พระมหาชนกตริย์ประทับ

อยู่สูงลิบแลเห็นแต่ไกลเสมีอนโดยมาตั้งการเสด็จออกของเทพหรือพระผู้อวตาร¹⁷⁴

ทิพยภูมิดังกล่าวอันปรากฏในการเสด็จออกตามประเพณีแห่งราชสำนักต้องเสื่อมคลายความศักดิ์สิทธิ์ลงโดยเหตุที่แบกมีองฝรั่งเศสยืนกรานขอใช้ระเบียบพิธีการแบบฝรั่งเศสมากกว่าแบบไทย การฝ่อนปรสให้ในเรื่องระเบียบพิธีการเข้าเฝ้ายื่อมทำให้คณะทูตเชื่อมั่นว่าตนได้รักษาเกียรติภูมิและศักดิ์ศรีแห่งประเทศไทยแล้ว แต่สิ่งหนึ่งที่คณะทูตมิได้คาด คือ ผลประการหนึ่งแห่งการต้อนรับและการเข้าเฝ้าที่ผิดประเพณีนิยมอย่างยิ่ง คือ แทนที่ความสัมพันธ์ระหว่างกรุงศรีอยุธยา กับฝรั่งเศสจะเจริญขึ้นกลับเป็นความสัมพันธ์ที่กลับเป็นปฏิปักษ์ต่อกัน

เหตุประการหนึ่งที่เห็นได้ชัดได้แก่การที่สมเด็จพระนารายณ์ทรงต้อนรับแขกเมืองฝรั่งเศสใหญ่โดยสังเกต ก่อให้เกิดเสียลือกันขึ้นว่า สมเด็จพระนารายณ์จะทรงเข้ารีดือศาสนาก里斯ต์ การอนุโนมในเรื่องระเบียบพิธีการเข้าเฝ้าทำลายความศักดิ์สิทธิ์แห่งทิพยภูมิ เป็นที่วิพากษ์วิจารณ์ไม่พอใจกันทั่วไปในหมู่ขุนนางผู้เข้าเฝ้าในการรับแขกเมืองฝรั่งเศสทั้งได้สังกัดเห็นว่า สมเด็จพระนารายณ์ทรงโปรดปรานพวກฝรั่งเศสมาก แม้แต่ชาวฝรั่งเศสเองก็ปลาบปลื้มบันทึกไว้ว่า สมเด็จพระนารายณ์เสด็จพระราชดำเนิน ณ ที่ได้ย่องแಡล้อมไปด้วยชาวฝรั่งเศสเสมอและทรงจ้างชาวฝรั่งเศสรับราชการทหารและพลเรือนด้วยค่าจ้างเงินเดือนสูงมาก¹⁷⁵ แต่สิ่งหนึ่งที่สร้างความหวาดวิตกแก่เหลาขุนนาง คือ การที่มีทหารฝรั่งเศสประจำการที่เมืองบางกอกและมะริด (Mergui) ภายใต้การบังคับบัญชาของนายทหารฝรั่งเศสเองทั้งสองเมืองเป็นจุดยุทธศาสตร์สำคัญต่อความมั่นคงแห่งพระราชอาณาจักรเป็นอย่างยิ่ง อีกทั้ง ความผูกพันใกล้ชิดของทหารฝรั่งเศสกับพลลดา ทำให้เกิดความเข้าใจกันว่า ทหารฝรั่งเศสคือฐานกำลัง

อำนาจฟอลคอน ความรู้สึกชิงช้าฝรั่งเศส จึงบังเกิดขึ้นโดยเหตุทางการเมืองและการทหาร¹⁷⁶

รูปที่ 7 คณะราชทูตนำโดยพระวิสุทธุณทร ถวายพระราชสาส์น

โปรดสั่งเกตเวย์การถวาย และมารยาทในการเข้าเฝ้าจากหนังสือ *Le Pere Tachard, Second Voyage du Pere Tachard, (Amsterdam : Pierre Mortier, M. DC. LXXXIX, หน้าปก*

ความไม่นิยมฝรั่งเศสนั้นมีประภูมิหลักฐาน แฝงอยู่ในพระราชนิรจนา ที่สมเด็จพระนารายณ์ทรงตั้งต่อพระพรหมวัดปากน้ำประสนว่า “พระองค์มีวัดวังไชยนิทพาระเจ้า [สมเด็จพระนารายณ์] ว่า พระเจ้ารับແນกเมื่อขึ้นกว่าข้าแผ่นดิน และพระเจ้าให้ขับเสียนนั้นขอบถูกมีขอ”¹⁷⁷ แม้แต่ราชทูตเมืองยะໂเร “ได้กราบบังคมทูลเสนอช่วยกรุงศรีอยุธยา ขับชาวดำงชาติคือชาวฝรั่งเศสเสีย ชาวมาเลเซียได้เคียงเสนอความเห็นกราบบังคมทูลผ่านพระคริมโถสก ว่า ฟอลคอนคบคิดชาวฝรั่งเศสเพื่อเป็นกบฏ”¹⁷⁸

ตัวอย่างเหล่านี้ล้วนชี้ดึงความไม่นิยมชาвлรังเศส ค่อนข้างสูงในกรุงศรีอยุธยา เมื่อคณะเอกสารราชทูต เดอ โซมองต์ เดินทางออกจากการกรุงศรีอยุธยา เมื่อต้นปี ค.ศ. 1686 ได้เกิดกบฏมุสลิม (Makassar) ด้วยข้ออ้างจะให้คนไทยเข้ารีตอิสลาม กบฏนี้สั่นสะเทือนรูนการเผยแพร่ศาสนาคริสต์ จนฝ่ายบาทหลวงเองก็ยอมรับว่า “ถ้ากบฏอ้างศาสนา จะมีคนไทยจำนวนมากเข้าร่วมด้วยก็คงจะทำการได้ สำเร็จ ตีที่พวกกบฏมุสลิมได้พูดถึงศาสนา มีฉะนั้น พากบาทหลวงต้องประสบความยากลำบากเป็นแน่”¹⁷⁹

บทสรุป

ชาวฝรั่งเศสในกรุงศรีอยุธยารู้สึกตัวดีอยู่ว่า กระแสรความไม่นิยมฝรั่งเศสด้วยเหตุศาสนา เหตุพระนารายณ์ทรงโปรดชาวฝรั่งเศสเกินไปและเหตุการณ์

รูปที่ 8 พระวิสุทธุณทรถวายพระราชสาส์น โปรดสั่งเกตเวย์การถวาย และมารยาทในการเข้าเฝ้าจากหนังสือ E.W. Hutchinsonson, 1688 Revolution, หน้าแควระหว่างหน้า 32 – 33.

มีทหารฝรั่งเศส การต้อนรับอย่างใหญ่โตและการเปลี่ยนระเบียบพิธีการเข้าเฝ่าเป็นประจักษ์พยาน ยืนยันว่าสมเด็จพระนราธิศทรงโปรดฝรั่งเศスマาก จนเป็นเหตุหนึ่งที่จะทำให้ฝรั่งเศสไม่เป็นที่นิยมในกรุงศรีอยุธยาโดยปริยาย สมั้นพันธภาพอันเด่น เกินไป จึงกลับกล้ายให้โทษมากกว่าให้คุณแก่ฝรั่งเศส เอง เมื่อทหารฝรั่งเศสถูกบีบบังคับให้ถอนทหาร ออกจากป้อมเมืองบางกอกในเดือนพฤษภาคม ค.ศ. 1688 อันเป็นการปิดจลาจลความสัมพันธ์การทูตระหว่างไทยกับฝรั่งเศสไปอย่างน่าเสียดาย

เหิงอรรถ :

¹ สมเด็จพระสัมมราชาเจ้า กรมหลวงชีรญาณวงศ์, ทศพิษราษฎร์และหลักพระพุทธศาสนา (ต้นฉบับพิมพ์ พ.ศ. 2493; ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าให้จัดพิมพ์ถวายสมเด็จพระญาณสัมหวารเจ้าอาวาสวัดบวรนิเวศวิหาร ในการฉลองพระชนมายุ 60 พรรษา; พระนคร : บริษัทโรมพิมพ์ไทยวัฒนาพาณิช, 2516), หน้า 26.

² ทวน วิริยาภรณ์ (รวมรวม.), ชุมนุมพระราชนิพนธ์และบทประพันธ์ (ชนบุรี : บ. พิคนาค การพิมพ์, 2507), หน้า 3.

³ จันทร์ฉาย ภาคอชิคิม, “เรื่อง การศึกษา วิเคราะห์ความชอบธรรมของระบบสมบูรณญาณสิทธิราชย์ ในสมัยอยุธยา,” (รายงานการวิจัย, มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2528), หน้า 163.

⁴ จดหมายลงวันที่ 2 กันยายน ค.ศ. 1612 ผู้ส่ง Heyndrick Janssen, Dutch Papers, Feb. 1608 – 1620, กองวรรณคดีและประวัติศาสตร์ (กรมศิลปากร, กองวรรณคดีและประวัติศาสตร์), บันทึกความใช้ชื่อย่อ Dutch I; หน้า 28.

⁵ สันต์ ท. โภมลบุตร (แปล.) จดหมายเหตุ ลาสูเนร์, ราชอาณาจักรสยาม, โดย มร. เดอ ลาสูเบร์

(ฉบับพิมพ์ปี ค.ศ. 1714; พระนคร : สำนักพิมพ์ก้าวหน้า, 2510), หน้า 497.

⁶ จันทร์ฉาย, หน้า 164.

⁷ สันต์ ท. โภมลบุตร (แปล.), จดหมายเหตุการเดินทางสู่ประเทศไทย โดยบาทหลวงตาชาارد์ (กรุงเทพ : กรมศิลปากร, 2517), บันทึกความใช้ชื่อย่อว่าตาชาาร์ I; หน้า 42.

⁸ Dutch Papers, Extracts from The “Dagh Register” 1624 – 1642 (Bangkok : Vajiranana National Library, 1915), บันทึกความใช้ชื่อย่อว่า Dutch II, pp. [2] – [3].

⁹ “William Stranght’s Journal, “Records of the Relations Between Siam and The Foreign Countries in the 17th Century, III (Bangkok : Vajiranana National Library, 1916) บันทึกความใช้ชื่อย่อว่า Records; p. 178, 200.

¹⁰ Adriens Launay (comp.). *Histoire de La Mission de Siam 1662 – 1811, Documents Historiques*, II (Paris : Andrienes Maisons Charles Douniol Retaux, 1920), p. 153.

¹¹ Henry E. J. Stanley (trans.). *Philip pines Islands, Moluccas, Siam, Cambodia, Japan, and China, at the Close of the Sixteenth Century,, by Antonio de Morga* (1st ed, 1609; London : The Hakluyt Society, M. DCCC. LXVIII), p. 134.

¹² “Siam Journal 1681 – 82,” Records. III, p. 17.

¹³ “Extract from Register of Constellations and Other Papers of Importance in Siam, Factory 1683” Records. III, p. 153.

¹⁴ Dutch, II, pp. [8] – [9].

¹⁵Thailand and the Netherlands. (Amsterdam : Royal Tropical Institute, 1960), p. 9.

¹⁶op. cit., pp. [77] – [78].

¹⁷Sir John Bowring. *The Kingdom and People of Siam. II* (Bangkok : Duang Kamol Book House, 1977). pp. 138 – 39.

¹⁸Stanley, pp. 195 – 96.

¹⁹สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ (แปล และอธิบายความ). “ราชทูตสังกากาเข้ามาของพระสงฆ์สยาม” จดหมายเหตุระหว่างราชทูตสังกากาและสหานครกรุงศรีอยุธยา. (พิมพ์เป็นอนุสรณ์ในงานพระราชทานเพลิงศพ นายสุบิน สิโวรส; กรุงเทพฯ, 2516), หน้า 10.

²⁰Ibid., หน้า 11.

²¹นันทา สุตถุล (แปล). “จดหมายเหตุของวิลลากาเคละระ” รื่องຄณาจารย์สหานามในประเทศไทย. (พิมพ์เป็นอนุสรณ์ในงานสถาปัตยกรรมทางวัฒนธรรม, 2508), หน้า 67.

²²คำให้การขุนหลวงวัดประดู่ทรงธรรม” แตลงงานประวัติศาสตร์ เอกสารโบราณคดี. 3 : 88, กันยายน, 2513.

²³Ibid. ²⁴Ibid., หน้า 91.

²⁵Ibid., หน้า 91; “จดหมายเหตุของวิลลากาเคละระ,” ว่ามี 3 นัด, หน้า 67.

²⁶Walter de Gray Birch (trans.). *The Commentaries of the Great Alfonso Dalboquerque Second Viceroy of India. III* (1774 ed.; London : Printed for the Hakluyt Society, M.DCCC. LXXX), p. 154.

²⁷Ibid., p. 157. ²⁸Ibid.

²⁹Pacita Quevara Fernandez (trans.). *History of the Philipines and Other Kingdoms.*

XVII, part II, by Marcelo de Ribadeneira, O.F.M. (Manila, 1970), pp. 425 – 26.

³⁰“จดหมายนายคอร์เนลลิส – Cornelis van Nyenrode – ถึงนายเจนเซ่น – Heyndrick Janssen. ที่ปัตตานี ลงวันที่ 2 กันยายน 1612,” *Records*, I (Bangkok : Vajiranana National Library, 1921), p. 9.

³¹“จดหมายนายอดัม (Adam Denton) ถึงบริษัทอินเดียตะวันออก จากปัตตานี ลงวันที่ 5 ตุลาคม ค.ศ. 1614” *Records*, I, p. 28.

³²Dutch, II, p. [3].

³³รายงานจากเรือ “t Wapen van Hoorn,” Dutch, II, p. [11].

³⁴Dutch, II, pp. [97] – [98] ³⁵Ibid., pp. [50] – [52], [55].

³⁶Ibid., [8] – [9]. ³⁷Ibid.

³⁸“พระไอยการตำแหน่งนายพลเรือน” กฎหมายตราสามดวง. เล่ม 1 (พระนคร : โรงพิมพ์ครุสภ, 2516), หน้า 233 – 34.

³⁹ดูตัวอย่างใน *Records* มี 5 เล่ม เอกสารฝรั่งเศสและเอกสารอ่อนล้าทั่วไป

⁴⁰มาตราที่ 90, “กฎหมဏเทียรบาล” กฎหมายตราสามดวง. เล่ม 1, หน้า 107.

⁴¹มาตราที่ 89, Ibid., หน้า 106.

⁴²มาตราที่ 29, Ibid. หน้า 82.

⁴³มาตราที่ 86 และ 87, Ibid. หน้า 106.

⁴⁴สันต์ ท. โภมลนัตร (แปล). ประวัติศาสตร์ธรรมชาติและการเมืองแห่งราชอาณาจักรสหาน (ในแผ่นดินสมเด็จพระนารายณ์มหาราชน), โดย นายนิโคลาส แซรัวส์ (พิมพ์ปี ค.ศ. 1688; พระนคร : สำนักพิมพ์ก้าวหน้า, 2506), หน้า 271.

⁴⁵Ibid., หน้า 290.

⁴⁶De Chaumont. *Relation de L'Ambassade de Mr. Le Chevalier De Chaumont a*

La Cour du Roi de Siam. Avec Qui s'est passé de plus remarquable durant son voyage (1686 ed.; Paris : Arnoul Seneuze, M. CC. LXXXVII), p. 178.

⁴⁷ ตามาร์ต์, I, หน้า 34–36. ⁴⁸ Ibid., p. 32.

⁴⁹ Chaumont, p. 177. ⁵⁰ เชรัวส์, หน้า 290. ⁵¹ Ibid.

⁵² Joost Schouten. *Siam 250 Years Ago, A Description of the Kingdom of the Kingdom of Siam* (แต่งปี ค.ศ. 1636; Bangkok : The Bangk' olem Press, 1889), p. 4.

⁵³ Chaumont, p. 180.

⁵⁴ “กษัตริย์และเมืองที่อยู่ในอาณาเขต,” หน้า 82.

⁵⁵ Han ten Brummethuis and John Klein, *A Dutch in Ayutthaya, 1636*, Amsterdam Asia Studies, No. 52 (University of Amsterdam, Department of South and Southeast Asian Studies, 1984), p. 13.

⁵⁶ Ibid.

⁵⁷ ดูรายละเอียดใน Lambert de La Motte และ Laneau, “Relation Avec La Court, 1673–79,” Launay, I, pp. 43–45; บล็อกชาเวียร์ (แบลล์), จดหมายเหตุการเผยแพร่ศาสนา และการเดินทางของบรรดาพราหมณ์สังฆราช ประมุขนิสังฆะของพระองค์ในกรุงศรีอยุธยา ปี ค.ศ. 1672 – 1675 (กรุงเทพฯ : กรมศิลปากร, 2523), หน้า 37.

⁵⁸ Ibid., หน้า 44. ⁵⁹ Ibid.

⁶⁰ Ibid., หน้า 54.

⁶¹ Robert Lingat, “Une Lettre de Véret sur La Revolution Siamois de 1688,” Toung Pao, Archives, 3–5, XXXI : 333, 1935.

⁶² Launay, II, p. 199.

⁶³ Lingat, op. cit., p. 332.

⁶⁴ บทหลวงว่าเชฟมีหน้าที่กำกับข้าราชการสองนายไปประจำเศษเพื่อสืบสานความสัมพันธ์ไทยชุดแรก และเดินทางกลับพร้อมคณะเอกอัครราชทูตเดอโชนองต์

⁶⁵ L'Abbe' de Choisy. *Journal du Voyage de Siam Fait En M.DC. LXXXI Et M.DC. LXXXVI* (1687 ed. : Belgique : [n.p.], [n.d.]; ฉบับของ ม.ล. มนิจ ชุมสาย), P. 136.

⁶⁶ ตามาร์ต์, I, หน้า 17.

⁶⁷ Choisy, p. 135. ⁶⁸ Ibid.

⁶⁹ Ibid., p. 129.

⁷⁰ Chaumont, p. 32.

⁷¹ Choisy, p. 136.

⁷² Chaumont, p. 43.

⁷³ Choisy, p. 139.

⁷⁴ Ibid., pp. 143–44.

⁷⁵ Chaumont, p. 47. ⁷⁶ Ibid.

⁷⁷ ตามาร์ต์, I, หน้า 38.

⁷⁸ Chaumont, p. 184. ⁷⁹ Ibid.

⁸⁰ Choisy, p. 147. ⁸¹ Ibid.

⁸² Le Comte de Forbin, *Mémoires du Comte de Forbin*, Tome I (Paris : La Librairie Commerciale et Artistique, 1967), pp. 92–93.

⁸³ Choisy, p. 146

⁸⁴ ตามาร์ต์, I หน้า 38. ⁸⁵ Ibid.

⁸⁶ Ibid., หน้า 37. ⁸⁷ Choisy, p. 151.

⁸⁸ ตามาร์ต์, I หน้า 40 ว่า มี 150 สำ้า; Chaumont, pp. 50–51.

⁸⁹ Choisy, p. 151.

⁹⁰ ตามาร์ต์, I, หน้า 41.

⁹¹ Chaumont, pp. 50–51.

⁹² คลาร์เบร์, ล. 1, หน้า 255–56.

⁹³“จดหมายฟ็อลคอนกรานทูลพระเจ้าหลุยส์ที่ 14 ลงวันที่ 2 มกราคม ก.ศ. 1688,” ดาวเที่ยวนัชร์, ศิกรา พินิจภูมิและสันต์ ท. โภมอนุตร (แปล). การเดินทางของนาทหลวงตาการ์ด. เล่ม 1–3, โดยนาทหลวงตาการ์ด (กรุงเทพฯ : กรมศิลปากร, 2521), ย่อว่า ตาการ์ด, II.; หน้า 88–89.

⁹⁴Choisy, p. 156.

⁹⁵ตาการ์ด, I, หน้า 50–51; Chaumont, p. 64; Choisy, p. 155.

⁹⁶Chaumont, p. 64.

⁹⁷ตาการ์ด, I, หน้า 50–51; Choisy, p.

155.

⁹⁸Choisy, p. 154. ⁹⁹Ibid., p. 157.

¹⁰⁰Chaumont, p. 57.

¹⁰¹Ibid., p. 64. ¹⁰²Ibid. p. 57.

¹⁰³Choisy, p. 157.

¹⁰⁴Ibid. p. 155.

¹⁰⁵สันต์ ท. โภมอนุตร (แปล). จดหมายเหตุรายวันการเดินทางไปสู่ประเทศไทย ในปี ก.ศ. 1685 และ 1686. โดยนาทหลวงడോ ชัชชีย์ (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ก้าวหน้า, 2516), หน้า 379.

¹⁰⁶Forbin, p. 96.

¹⁰⁷สมเด็จพระนราชนີได้ตรัสแก่นายฟ็อลคอนว่า “je t’ abandonne le dehors, fais L’ impossible pour honorer l’ambassadeur de France, J’aurais soin du dedans.” Choisy, p. 155.

¹⁰⁸Chaumont, p. 73 --- ไม่น่าจะเป็นไปได้ที่ข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ปรนนิบัติเดอ โชมองต์ เขาอาจจะเข้าใจผิดเรื่องบรรดาศักดิ์มากกว่า

¹⁰⁹Choisy, p. 162.

¹¹⁰ตาการ์ด, I, หน้า 124.

¹¹¹Ibid., หน้า 130.

¹¹²Choisy, p. 98.

¹¹⁵Choisy, p. 220.

¹¹⁶Ibid., p. 185.

¹¹⁷ดูรายการเครื่องราชบรรณาการใน Chaumont, pp. 232–60.

¹¹⁸ดูรายละเอียดใน จดหมายเหตุเชเบรต์, ประชุมพงศาวดาร, ภาค 47, เล่ม 28 (พระนคร : โรงพิมพ์ครุสภा, 2511), หน้า 125–132.

¹¹⁹จดหมายเหตุนายเวเรต์ถึงบริษัท ลงวันที่ 3 มีนาคม ก.ศ. 1689, Lingat, p. 344.

¹²⁰ดูรายละเอียดในประชุมพงศาวดาร. ภาค 44, เล่ม 26 (พระนคร : โรงพิมพ์ครุสภा, 2511), หน้า 187.

¹²¹จดหมายเหตุเชเบรต์, หน้า 150.

¹²²Ibid., หน้า 142.

¹²³ประชุมพงศาวดาร, ภาค 44, เล่ม 26, หน้า 131–187.

¹²⁴ประชุมพงศาวดาร, ภาค 34, เล่ม 20 (พระนคร : โรงพิมพ์ครุสภा, 2510), หน้า 250.

¹²⁵“จดหมายฟ็อลคอน” ตาการ์ด, II, หน้า 88–89.

¹²⁶ดูรายละเอียดเส้นทางกระบวนการพยุหยาตราใน จดหมายเหตุเชเบรต์, หน้า 166–68; de chaumont, p. 430.

¹²⁷จดหมายเหตุเชเบรต์, หน้า 169.

¹²⁸“จดหมายฟ็อลคอน” ตาการ์ด, II, หน้า 88–89.

¹²⁹ตาการ์ด, II, หน้า 48.

¹³⁰“Mémoire du Roy pour servir d’instruction au Sr. de La Loubère envoyée ex^{re} de sa Majesté auprès du Roy de Siam, à Versailles, Janvier 18, 1697,” Affaires Etrangères. Document diplomatiques, 1681–1740, Ministère des Affaires Etrangères (Paris : Imprimerie Nationale), pp. 44–45.

¹³¹จดหมายเหตุเบรเต, หน้า 225.

¹³²Ibid., หน้า 252.

¹³³Ibid., หน้า 222–23.

¹³⁴Ibid., หน้า 249.

¹³⁵Ibid., หน้า 253.

¹³⁶ตาชาร์ด, II, หน้า 48.

¹³⁷Ibid., หน้า 85.

¹³⁸Affaires Etrangères, pp. 75–80.

¹³⁹“จดหมายฟอลคอน” ตาชาร์ด, II, หน้า 89.

¹⁴⁰Ibid. หน้า 86.

¹⁴¹ลาลูแบร์, หน้า 256.

¹⁴²จดหมายเหตุเบรเต, หน้า 284.

¹⁴³Ibid., หน้า 279.

¹⁴⁴Ibid., หน้า 286.

¹⁴⁵ลาลูแบร์, หน้า 191.

¹⁴⁶จดหมายเหตุเบรเต, หน้า 287.

¹⁴⁷Ibid., หน้า 294.

¹⁴⁸ลาลูแบร์, หน้า 257.

¹⁴⁹ตาชาร์ด, II, หน้า 78.

¹⁵⁰ลาลูแบร์, หน้า 489, 492.

¹⁵¹ตาชาร์ด, II, หน้า 79.

¹⁵²ลาลูแบร์, หน้า 257.

¹⁵³ตาชาร์ด, II, หน้า 88.

¹⁵⁴ลาลูแบร์, หน้า 487.

¹⁵⁵Ibid., หน้า 147–148.

¹⁵⁶ตาชาร์ด, II, หน้า 115.

¹⁵⁷ตาชาร์ด, II หน้า 123–24.

¹⁵⁸Le Père D'Orleans, Histoire de M.

Constance Premier Ministre du Roy de Siam

et de la Derniere revolution de ces etats (Tours

: Philbert Masson, M. DC. XC), p. 44.

¹⁵⁹จดหมายเหตุการเผยแพร่, หน้า 36; ดูรายละเอียดใน Launay, II, p. 43.

¹⁶⁰จดหมายเหตุการเผยแพร่, หน้า 44.

¹⁶¹Chaumont, หน้า 70.

¹⁶²Choisy, p. 185.

¹⁶³แซรูเวส, หน้า 286.

¹⁶⁴Dutch, II, p. [3].

¹⁶⁵Ibid., pp. [77]–[78].

¹⁶⁶Lambert Jacobson Heijn, “Letter Book,” Dutch, I, p. 16.

¹⁶⁷ดูตัวอย่างใน Launay, Records, และ Dutch I, II.

¹⁶⁸ดูรายละเอียดในบทที่ 1 ของจันทร์ฉาย, รายงานการวิจัย.

¹⁶⁹“พระราชกุมารเด็กได้รับการยกความชอบของตนเองมากราบถูลเพื่อเลื่อนบรรดาศักดิ์” ปี จ.ศ. 1102. กษัตริย์ตราสามดวง, เล่ม 5 (พระนคร : โรงพิมพ์ครุสภาน, 2506), หน้า 151.

¹⁷⁰“ตำรา หน้าที่ตำรา” และ “ตำราหน้าที่มหาดเล็ก” ประชุมจดหมายเหตุ สนับข้อมูล, ภาค 1, สำนักทำเนียบนายกรัฐมนตรี (พระนคร : โรงพิมพ์ครุสภาน, 2510), หน้า 89–90 และหน้า 82–83 ตามลำดับ.

¹⁷¹ตาชาร์ด, I, หน้า 46.

¹⁷²Chaumont, Bowring, II, p. 85.

¹⁷³จันทร์ฉาย, รายงานการวิจัย, หน้า 102.

¹⁷⁴Ibid.

¹⁷⁵R.P. Marcel Le Blance, Histoire de La Revolution du Royaume de Siam, Arrivee en l'Annee 1688. Tome I (Lyon : Horace Molin, M.D.C. XC. II), p. 34.

¹⁷⁶ดูรายละเอียดตัวอย่างเรื่องนี้ในหลักฐานชั้นหนึ่ง Le Blanc; จดหมายเหตุบาทหลวง เดอ แบนซ (de Beze) ใน E.W. Hutchinson (trans.),

1688 Revolution in Siam (Hong Kong : Hong Kong University Press, 1978)

¹⁷⁷ มหาอำนาจทรี พระยาประภากรวงศ์ [ว่อง บุนนาค] (รวมรวม.), พระราชปุจฉา ครั้งกรุงศรีอยุธยา (พิมพ์ในงานกุศลปลงเศษนองคุณมารดา; พระนคร : โรงพิมพ์โสภณพิพิรรณานาการ, 2463), หน้า 3.

¹⁷⁸ Le Blance, pp. 26—27.

¹⁷⁹ Launay, II, pp. 189—190.

ที่อ้างอิง

1. เอกสารหลักฐานชั้นหนึ่ง

กฎหมายตราสามดวง, เล่ม 1. พระนคร : โรงพิมพ์ครุสภาก, 2516.

. เล่ม 5. พระนคร : โรงพิมพ์ครุสภาก จดหมายเหตุเชเบรต. ประชุมพงคาวดรา. ภาค 47, เล่ม 28. พระนคร : โรงพิมพ์ครุสภาก, 2511. ดวงเพ็ญ พันธ์ทรงชัย, สิทธา พินิจภูดล และสันต์ ท. โภกลบุตร (แปล). การเดินทางของมหาหลวงชาชารดต., เล่ม 1—3, โดยบาทหลวงชาชารดต. กรุงเทพฯ : กรมศิลปากร, 2521.

ดำรงราชานุภาพ, สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยา (แปล และอธิบายความ). จดหมายเหตุระหว่างราชทูตสังกากและสยามครั้งกรุงศรีอยุธยา. พิมพ์เป็นอนุสรณ์ในงานพระราชทานเพลิงศพ นายสุบิน ลิโรมส; กรุงเทพฯ, 2516.

นันทา สุตถุล (แปล). เรื่องคณะกรรมการเข้ามาประทศสยาม. พิมพ์เป็นอนุสรณ์ในงานฌาปนกิจศพ นางทองอยู่ วีระเวศเมฆา; 2508.

ปอล ชาเวียร์ (แปล). จดหมายเหตุการเผยแพร่ศาสนาและการเดินทางของนรดราพระสังฆราช ประชุมนิสชั่งและของพระสงฆ์ในการปกคล้อง ในปี ก.ศ. 1672—ก.ศ. 1675. กรุงเทพฯ : กรมศิลปากร, 2523.

ประชุมพงคาวดรา. ภาค 44, เล่ม 26. พระนคร : โรงพิมพ์ครุสภาก, 2511.

. ภาค 34, เล่ม 20. พระนคร : โรงพิมพ์ครุสภาก, 2510.

ประภากรวงศ์ [ว่อง บุนนาค], มหาอำนาจทรี พระยา (รวมรวม.). พระราชปุจฉาครั้งกรุงศรีอยุธยา. พิมพ์ในงานกุศลปลงเศษนองคุณมารดา; พระนคร : โรงพิมพ์โสภณพิพิรรณานาการ, 2463.

สันต์ ท. โภกลบุตร (แปล). ประวัติศาสตร์ธรรมชาติ และการเมืองแห่งราชอาณาจักรสยาม, โดยนายนิโคลาส แซรูแวร์. พิมพ์ปี ก.ศ. 1688; พระนคร : สำนักพิมพ์ก้าวหน้า, 2506.

. (แปล). จดหมายเหตุรายวันการเดินทางไปสู่ประเทศไทยในปี ก.ศ. 1685 และ 1686, โดยบาทหลวงเดอ ชัวซีเย. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ก้าวหน้า, 2516.

. (แปล). จดหมายเหตุลาลูแบร์ ราชอาณาจักรสยาม, โดย มร. เดอ ลาลูแบร์ ฉบับพิมพ์ปี ก.ศ. 1714; พระนคร : สำนักพิมพ์ก้าวหน้า, 2510.

. (แปล). จดหมายเหตุการเดินทางสู่ประเทศไทย, โดยบาทหลวงชาชารดต., กรุงเทพฯ : กรมศิลปากร, 2517.

สำนักทำเนียบนายกรัฐมนตรี. ประชุมจดหมายเหตุ สมัยอยุธยา ภาค 1. พระนคร : โรงพิมพ์ครุสภาก, 2510.

Affaires Etrangères, Ministère des Affaires Etrangères. Documents Diplomatiques, 1681—1740. Paris Asie. Paris : Imprimerie Nationale.

Birch, Walter de Gray (trans.). The Commentaries of the Great Alfonso Dalboquerque Second Viceroy of India. 4 vols.

- 1774 ed.; London : Printed for the Hakluyt Society, M. DCCC. LXXX.
- Brummethuis, Han ten and John Kleinen.
A Dutch in Ayutthya, 1636. Amsterdam Asia Studies No. 52. University of Amsterdam, Department of South and Southeast Asian Studies, 1984.
- Chaumont, Le Chevalier de. **Relation de L'Ambassade de Mr. Le Chevalier De Chaumont A La Cour du Roi de Siam, avec qui s'est passe de plus remarquable durant son voyage.** 1688 ed.; Paris : Arnoul Seneuze, M. DC. LXXXVII.
- Choisy, L'Abbé de. **Journal du Voyage de Siam Fait En M. DC. LXXXV Et M. DC. LXXXVI. 1687** ed.; บทความนี้ใช้ฉบับของ นจ. มนิจ ชุมสาย ซึ่งพิมพ์ในเบลเยียม [n.p.], [n.d.]
- D'Orleans, Le Père. **Histoire de M. Constance, Premier Ministre du Roy de Siam et de la dernière revolution de ces etats.** Tours : Philbert Masson, M. DC. XC.
- Dutch Papers, Feb. 1608 – 1620. กรมศิลปากร, กองวรรณคดีและประวัติศาสตร์, กรุงเทพมหานคร.
- Dutch Papers, Extract from The "Dagh Register" 1624 – 1642. Bangkok : Vajirāñāna National Library, 1915.
- Fernandez, Pacita Quevara (trans.). **History of the Philipines and other Kingdoms,** by Marcelo de Ribadeneira, O.F.M. Manila, 1970.
- Forbin, Le Comte de. **Memoires du Comte de Forbin.** Tome I, II. Paris : La Librairie Commerciale et Artistique, 1967.
- Hutchinson, E.W. (trans.). **1688 Revolution in Siam, by Father de Beze.** Hong Kong : Hong Kong University Press, 1968.
- Launay, Adriens (comp.) **Histoire de La Mission de Siam 1662 – 1811, Documents Historiques.** 2 vols. Paris : Andriens Maisons Charles Douniol Retaux, 1920.
- Le Blance, R.P. Marcel. **Histoire de La Revolution du Royaume de Siam, arrivée en l'année 1688.** Tome I. Lyon : Horace Mlin, M. DC. XC.ii.
- Records of the Relations Between Siam and The Foreign Countries in the 17th Century.** 5 vols. Bangkok : Vajirāñāna National Library, 1916.
- Schouten, Joost. **Siam 250 years Ago, A Description of the Kingdom of Siam.** Bangkok : The Bank'olem Press, 1889.
- Stanley, Henry E. J. (trans.). **Philippines Moluccas, Siam, Cambodia, Japan and China at the close of the Sixteenth Century,** by Antonio de Morga. 1st ed. 1609; London : The Hakluyt Society, M. DCCC. LXVII.
- Thailand and the Netherlands.** Amsterdam : Royal Tropical Institute, 1960.

2. หลักฐานในวรรณสาร

“คำให้การขุนหลวงวัดป่าดู่ทรงธรรม,” เอกสารประจำวัดป่าดู่วัดป่าดู่ทรงธรรม, ๓ : 71 – 90, กันยายน, 2513.

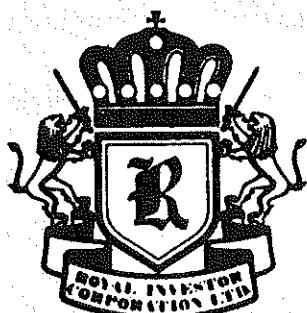
Robert Lingat. "Une Lettre de Véret sur La Révolution Siamois de 1688," *Toung Pao, Archives*, 3-5, XXXI : 330-92, 1935.

3. หนังสือ

จันทร์ฉาย ภักดีคิม. "การศึกษาวิเคราะห์ความชوبธรรมของระบบสมบูรณ์แบบสิทธิราชย์ในสมัยอยุธยา." รายงานการวิจัย, มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2528.

หวาน วิริยาภรณ์ (รวบรวม). ชุมชนพระราชนิพนธ์ แบบประพันธ์. ชนบุรี : ป. พิคนาค การพิมพ์, 2507.

วชิรญาณวงศ์, สมเด็จพระมหาสังฆราชเจ้า กรมหลวง. ศพพิธราชธรรม และหลักพระพุทธศาสนา. ต้นฉบับพิมพ์ พ.ศ. 2493; ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าให้จัดพิมพ์ถวายสมเด็จพระญาณสังวรเจ้าอาวาส วัดบวรนิเวศวิหารในการฉลองพระชนมายุ ๖๐ ปี; พระนคร : บริษัทโรงพิมพ์ไทยวัฒนาพาณิช, 2516.

บริษัท รอยัล อินเวสตอร์ คอเพอร์เรชัน จำกัด
ROYAL INVESTOR CORPORATION LIMITED.

Sinthorn Bldg. 4th Flr. 132 Wireless Rd. Bangkok 10500

Tel. 2500210-3, 2520215 ext, 400-404

Tly. 84055 ROYAL TH

ข้อมูล

หุ้นจ้าวอลง

เหตุการณ์ประวัติศาสตร์ ตอนกรุงศรีอยุธยาสังขบวนเรือออกไปต้อนรับราชทูตวิสามัญที่สันدونปากแม่น้ำเจ้าพระยา มีรายละเอียดดังนี้

วันที่ 8 ตุลาคม พุทธศักราช 2228

สมเด็จพระนารายณ์มหาราชแห่งกรุงสยาม ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ขุนนางชั้นผู้ใหญ่ 2 นาย นำขบวนเรือจากพระนครศรีอยุธยา ไปรับคณะราชทูตของพระเจ้าหลุยส์ที่ 14 แห่งประเทศฝรั่งเศส อันมีเชอวาลิเอร์ เดอ โชมองท์ เป็นราชทูตวิสามัญ ซึ่งเดินทางมาโดยเรือรบ 2 ลำ ได้มาจอดทอดสมอที่ใกล้ปากน้ำสันدون เมื่อวันที่ 23 กันยายน พุทธศักราช 2228

นับเป็นปฐมฤกษ์ของสัมพันธไมตรีระหว่างไทยกับฝรั่งเศส ตั้งแต่นั้นมา

ความสัมพันธ์

ระหว่าง

ไทย-ฝรั่งเศส

โรงเรียนชานตากุรุสคอนแวนต์

ฝรั่งเศสมีความสัมพันธ์กับไทยในสมัยกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี ในแผ่นดินของสมเด็จพระนารายณ์มหาราช ฝรั่งเศสพำกวරากที่เข้ามาประเทศไทยเป็นคณะบาทหลวง ซึ่งมีจุดประสงค์เพื่อจะเข้ามาเผยแพร่ศาสนาคริสต์ ซึ่งเป็นระยะที่สมเด็จพระนารายณ์ฯ กำลังทรงแสวงหาสัมพันธ์มิตรตะวันตก ดังนั้นพระองค์จึงไม่ทรงขัดขวางคณะบาทหลวงฝรั่งเศสและพระองค์ยังทรงสนับสนุนให้ชาวฝรั่งเศสเข้ามายังประเทศไทยด้วย สมเด็จพระนานายณ์ บังทรงพระราชทานที่ดินให้สร้างที่พักและโบสถ์สอนศาสนาคริสต์ศาสนា เป็นเหตุให้คณะบาทหลวงฝรั่งเศsexเข้าใจผิดคิดว่าสมเด็จพระนารายณ์ฯ ทรงเลื่อมใสในศาสนาคริสต์ จึงได้รายงานไปยังพระเจ้าหลุยส์ที่ 14 แห่งฝรั่งเศส ซึ่งขณะนั้นพระเจ้าหลุยส์ที่ 14 ก็ทรงมุ่งหวังที่จะเผยแพร่ศาสนาคริสต์และมีประสงค์ที่จะเปลี่ยนศาสนาของสมเด็จพระนารายณ์ฯ จากจุดประสงค์ของพระมหาภัตtriย์ของประเทศไทยทั้ง 2 พระองค์นี้จึงเป็นเหตุให้มีการทำสัมพันธ์ไม่ตรีกันระหว่างประเทศไทย

และประเทศไทย สัมพันธ์ไม่ตรีมีนัยสำคัญแห่งนี้ ยิ่งขึ้น จนมีการแลกเปลี่ยนราชทูต และมีการทำสัญญาทางสัมพันธ์ไม่ตรี พระเจ้าหลุยส์ที่ 14 จึงเห็นชอบด้วยที่จะส่งราชทูตฝรั่งเศสเข้ามาเจริญสัมพันธ์ไม่ตรีกับไทย

คณะทูตฝรั่งเศสชุดแรกเดินทางมากับพร้อมเรือ 2 ลำคือเรือ ล่าวโช (L'Oiseau) และเรือ لامาลีญ (La Maligne) โดยมีท่านราชทูต เชอวาเลียเดอ ชومองท์ (Chevalier de Chaumont) เป็นหัวหน้า คณะทูตชุดนี้ออกเดินทางจากประเทศฝรั่งเศสวันที่ 3 มีนาคม พ.ศ. 2228 (ค.ศ. 1685) เรือทั้ง 2 ลำนี้มาถึงเมืองไทยวันที่ 23 กันยายน พ.ศ. 2228 คณะทูตชุดนี้ได้รับการต้อนรับอย่างดีเยี่ยมมีขุนนางตั้งแต่ชั้นผู้มีอิทธิพล อาทิ ต้อนรับคณะทูตทุกๆ ระยะที่ผ่านเข้ามานานถึงอยุธยา สมเด็จพระนารายณ์มหาราชโปรดให้จัดการต้อนรับอย่างใหญ่โต อย่างที่กรุงศรีอยุธยาไม่เคยต้อนรับคณะทูตชุดใดมาก่อน อาจกล่าวได้ว่าคณะทูตชุดนี้เป็นคณะทูตซึ่งใหญ่โตที่สุด

ในบรรดาคณะทุตจากบรรดาประเทศต่าง ๆ ที่ส่งมาอย่างกรุงศรีอยุธยาด้วย

คณะทุตโดยการนำของ เชื้อว่าเลีย เดอ โชมงก์ ได้เข้าฝ่าสมเด็จพระนารายณ์ฯ ในวันที่ 18 ตุลาคม พ.ศ. 2228 แต่ก็มีปัญหาสำคัญที่สุด ที่คณะทุตชุดนี้ต้องประสบคือการเข้าฝ่าสมเด็จพระนารายณ์ฯ สมควรจะปฏิบัติดอนป่าย่างไร จึงต้องใช้เวลาตกลงกันถึง 15 วัน จึงได้มีการตกลง โดยที่ทางประเทศไทยให้เกียรติราชทูตฝรั่งเศส ครั้งนี้มาก ราชทูตฝรั่งเศสไม่ต้องหมอบคลาน ไม่ต้องหมอบอยู่ที่หน้าพระที่นั่งของสมเด็จพระนารายณ์ฯ ซึ่งทางฝรั่งเศสเองคงต่อรองไม่ยอม หมอบคลานดังเช่นราชทูตคณะอินบวบีติกัน ขณะเดียวกันประเทศไทยก็ไม่ยอมที่จะให้ราชทูตมา ยืนค้ำพระศีรษะพระมหาภัตติรัตน์ของเรา ซึ่งเป็น การกระทำที่ถือว่าดูหมิ่นพระเกียรติเป็นอย่างมาก ในที่สุดสมเด็จพระนารายณ์ฯ ก็ทรงหาทางออก ได้爽快 โดยการอกรับพระราชสาส์นของพระเจ้า หลุยส์ที่ 14 ทางพระบัญชารทรงประทับบันยันอยู่เหนือ คณะทุตฝรั่งเศส

วัดทุประสงค์ของคณะทุตโดยการนำของ เชื้อว่าเลีย เดอ โชมงก์ คือ

1. เพื่อส่งเสริมและเผยแพร่ศาสนาคริสต์ rome ภาคออลิกให้เจริญยิ่งขึ้น
2. เพื่อเปลี่ยนศาสนาของสมเด็จพระนารายณ์ฯ
3. เพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์ทางด้านการค้า ระหว่างไทยกับฝรั่งเศส

ราชทูตเชื้อว่าเลีย เดอ โชมงก์ ได้เข้าฝ่า สมเด็จพระนารายณ์ฯ หลายครั้ง เพื่อูลังชักชวน ให้สมเด็จพระนารายณ์ฯเปลี่ยนศาสนาแต่ก็ไม่ ประสบผลสำเร็จ แม้ว่า เชื้อว่าเลีย เดอ โชมงก์ ไม่สามารถเกลี้ยกล่อมสมเด็จพระนารายณ์ฯ เปเปลี่ยน ศาสนาแต่ก็ได้ทำสนธิสัญญา 2 ฉบับที่มีสาระ สำคัญคือ

1. เกี่ยวกับศาสนา
2. เกี่ยวกับการค้าขาย

เมื่อคณะทุตของ เชื้อว่าเลีย เดอ โชมงก์ ตกลงทำสัญญาระบบร้อยแล้วก็เดินทางกลับฝรั่งเศส ในวันที่ 22 ธันวาคม พ.ศ. 2228 (1685)

La route des amitiés infinies

มิตรภาพที่ไม่มีวันสิ้นสุด

โรงเรียนเบญจมราชาลัย

สัมพันธภาพระหว่างประเทศไทยเป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งที่บรรดาประเทศห้องหล้ายในโลกแสวงหา เพราะการจะอยู่โดยลำพังแต่ประเทศเดียวแน่นอนเมื่อไม่ได้ไม่ว่าจะเป็นประเทศเล็กหรือประเทศใหญ่ก็ตาม ต่างก็ต้องมีการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันทั้งในด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม ดังเช่นสัมพันธภาพระหว่างไทยกับฝรั่งเศส ซึ่งมีมานานับตั้งแต่รัชสมัยของสมเด็จพระนารายณ์มหาราช ทรงกับสมัยของพระเจ้าหลุยส์ที่ 14 ของประเทศไทยฝรั่งเศส ต่างก็ได้ส่งราชทูตเจริญสัมพันธไมตรีซึ่งกันและกันเพื่อแสดงถึงมิตรภาพที่สองประเทศมีต่อกัน ทราบจนกระทั่งถึงสมัยรัชกาลที่ 4 และรัชกาลที่ 5 มิตรภาพระหว่างไทยกับฝรั่งเศสอาจจะคลอนแคลนไปบ้าง อันมีสาเหตุเนื่องมาจากความต้องการที่จะขยายอำนาจของพระเจ้าในปีเสียงที่ 3 แห่งประเทศไทยฝรั่งเศส โดยการส่งกองทัพเรือออกแสวงหาอาณา尼คมในบริเวณคาบสมุทรอินโดจีนซึ่งหมายรวมถึงประเทศไทยด้วย แต่ด้วยพระปรีชาสามารถของพระมหากษัตริย์ไทยทั้ง 2 พระองค์ จึงทำให้ประเทศไทยบรรดพันจากการตกเป็นอาณา尼คอมของฝรั่งเศสได้ ถึงแม้จะมีเหตุการณ์วิกฤติตั้งกล่าวเกิดขึ้นระหว่างไทย

กับฝรั่งเศส แต่นั้นก็เป็นวิถีทางทางการเมืองซึ่งมิได้ทำให้มิตรภาพและความสัมพันธ์อันดีที่เคยมีต่อกันต้องยุติลงแต่อย่างใด มิตรภาพดังกล่าวยังคงมีเรื่อยมาจนถึงรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลปัจจุบัน ก็ทรงมีพระราชประสงค์ที่จะกระชับสัมพันธไมตรีกับประเทศไทยในเวปุ่โรป จึงส่งจดประจำสัญญาไว้เมื่อวันที่ 11 ตุลาคม 2503 รวมถึงการเล็งเยือนประเทศไทยฝรั่งเศสซึ่งมีประธานาธิบดี ชาลส์ เดอ โกล (Charles de Gaulle) เป็นผู้นำประเทศไทยได้ถวายการต้อนรับอย่างสมพระเกียรติ จะเห็นได้ว่าไทยกับฝรั่งเศส เป็นมิตรที่ดีต่อกันมาเป็นระยะเวลานาน นับตั้งแต่สมัยของสมเด็จพระนารายณ์มหาราชจนกระทั่งถึงปัจจุบันนี้ภายใต้การปกครองประเทศไทยของนายกรัฐมนตรี พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ หัวหน้าคณะรัฐบาลไทยกับนาย ฟร้องซัว มิตรเตรอง (François Mitterrand) ประธานาธิบดีของฝรั่งเศส ถึงแม้ว่าเวลาจะล่วงเลยมานานถึง 300 ปี และสภาพเหตุการณ์ภายในของประเทศไทยสองจะเปลี่ยนแปลงไปอย่างมากmany เพียงได้ก็ตาม แต่สิ่งที่ยังคงอยู่มماซ้านานโดยไม่เปลี่ยนแปลง ก็คือมิตรภาพของหัวใจของประเทศซึ่งจะคงอยู่เช่นนี้ตลอดไปตราบนานเท่านาน

ด้วยอภินันทนาการ

จาก

บริษัทไซโนเวส เอ็นเตอร์ไพรส์เซลส จำกัด

ชั้น 7 อาคารสีบุญเรือง 1

เลขที่ 283 ถนนสีลม

เขตบางรัก กทม. 10500

โทร. 234 8638-39

234 4007

234 0383

ព្រៃនកុំដ្ឋាន

ໃນສ່າຍຕາບອນພັດທະນາ

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงเป็นพระมหาปัจฉติรัตน์พระองค์แรกที่เสด็จฯ ไปทรงสักการะ ณ วัดสังฆาราม จังหวัดเชียงใหม่ เมื่อวันที่ ๑๐ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๗

ในการเสด็จยูโรปครั้งที่สอง ทรงมีลาย-
พระราชหัตถเลขาพระราชทานมายังสมเด็จพระเจ้า-
ลูกเธอ เจ้าฟ้านิภานกดล ซึ่งรับราชการสนอง
พระเดชพระคุณสมเด็จพระบรมชนกาธินดำเนแห่ง
ราชเลขาธิการฝ่ายใน

พระราชหัตถเลขาเหล่านี้ได้รวมรวมขึ้นเป็นหนังสือชื่อ “ไกลบ้าน”

ในแง่การศึกษาศิลปวัฒนธรรมของฝรั่งเศส

- กระบวนการพறรณาว่าด้วยสิ่งใด แจ่มแจ้ง
อ่านจับใจ
 - กระบวนการพறรณาว่าด้วยถินฐานบ้านเมือง
ชนบประเพณี จะแกมด้วยกระแสพระราชดำริ
วิจารณ์อันสุขุมคัมภีรภาพ
 - ในเงวัฒนาการของภาษา การทับศัพท์
ภาษาฝรั่งเศสที่ถูกต้อง ปรากฏขึ้นเป็นครั้งแรก
มากมายหลายแห่ง (เรสตอรังก์, คอนโดมิเนียม, อาเวนีอ
บูลวาร์, ตูร์เพล)
 - เป็นเอกสารที่มีค่าในการศึกษาศิลป-
วัฒนธรรม ชนบธรรมเนียมประเพณีของฝรั่งเศส
เล่มแรก สำหรับอนุชั่นรุ่นหลัง

พระราชวิจารณ์เกี่ยวกับศิลปในฝรั่งเศส

เวลาป่ายขึ้นโนเมตอร์คาร์ ไปที่เซฟว์ ซึ่งเป็นที่ทำสัญญาณ... ที่เซฟว์เห็นจะเป็นดีกว่าทุกแห่ง...

นอกโรงประดับด้วยต้นไม้มีสีแล้วตัดทางเดินตามเงาไม้ งามสนุกจริง ๆ ในชั้นเชิงทรายแต่งเหล่านี้ แล้วเป็นไม้มีเครื่องสั่งร่วงเศษได้

พระราชวิจารณ์เกี่ยวกับแม่บททาง

ประวัติศาสตร์

— แซ่ต่องบุญเย็นนี้ก็คือ ปราสาทหละบุศรา
นั่นเอง เป็นที่ประพากแห่งหนึ่งในเวลาเดส์จามาอยู่
แวร์ช้ายส์ เจ้าแผ่นดินเดส์จเข้ามาอยู่เมืองปารีส
แต่ในฤดูหนาว... ก็อย่างเดียวกันกับพระราชรายณ์ฯ
เสด็จอยู่ที่กรุง แต่เวลาน่า闷 อกนั้นประทับลงบุรี
ทหละบุศรา คงจะทำอย่างเจ้าแผ่นดินฝรั่งเศสนี้เอง
เป็นแน่...

- ออปราวแห่งนี้ได้ตั้งโรงพยาบาลคุณต์ศักกรราช 1660 เห็นจะเป็นแผ่นดินพระเจ้าปราสาททองนั่นเอง ... โรงพยาบาลนี้ทำแผ่นดินโนโภเลียนที่สาม

พระราชบัญญัติเลขานุบันทึก ๓๔

เศรษฐีจประพาศในเมืองปารีส

เสด็จทอดพระเนตรที่กำครื่องถ้วย

ເສດື່ຈທອດພຣະນັກຮະຄອນຂອງປຣາ

ເສດຖະກິດສີທີ່

เสด็จทอดพระเนตรและคุนขัตเตอร์
เสด็จประพาสวังเก่าที่เมืองฟ่อนเตโน่โนล
เสด็จประพาสวังเวอไซล์
เสด็จไปประทับแรมกับประธานาริบบีดี
ฝรั่งเศส ณ เมืองรังบุญาย

เสด็จประพาสปาร์งบุญาย
ทรงพระณาเที่ยบถักษณะของเมืองรังบุญาย
กับลพบุรี
เสด็จกลับปารีส
เสด็จประทับให้ช่างบันพระบรรมรูปทรงม้า

RAMA V ET LA FRANCE

Au regard de l'Histoire, 300 ans, ce n'est peut-être rien d'autre qu'un instant. Mais ces 300 années de cordiales relations entre la France et la Thaïlande ont eu bien des développements profitables aux deux nations.

En 1907, Rama V (le roi Chulalongkorn, en visite officielle en Europe) a visité Paris. Accueilli officiellement par le Président Armand Fallière, le souverain du Siam a été fortement

impressionné par la civilisation française. Doué d'un sens esthétique profond, il a particulièrement apprécié la beauté architecturale de Paris et son urbanisme grandiose. Certaines avenues monumentales de Bangkok, créées à l'ordre du Roi, ont été embellies par ses souvenirs du style français. Pendant son séjour à Paris, le Roi Chulalongkorn a posé pour la statue équestre que l'on peut toujours voir sur la Grand Place du Parlement.

การเจริญสัมพันธ์ไมตรีระหว่าง

พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว กับ พระเจ้าโนเปเลียนที่ 3 แห่งฝรั่งเศส

เมื่อปีรากา พ.ศ. 2404

หลังจากการเจริญสัมพันธ์ไมตรีระหว่าง กรุงสยามกับฝรั่งเศส ในรัชสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช โดยทางฝ่ายไทยส่งราชทูตโกรกาปาน ไปผ่าด้วยพระราชสาสน์ กับ พระราชาวังแวร์ช้ายส์ แล้วบังไม่มีการติดต่อเจริญสัมพันธ์ไมตรีเป็นทางการอีกเลย

จนถึงรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ซึ่งเป็นที่ทราบกันอยู่ปัจจุบันแล้วว่า ทรงโปรดเกล้าให้ทำสัญญาเปิดประเทศติดต่อกับชาวต่างชาติ โดยเฉพาะชาวตะวันตก มีการทำสัญญาค้าขาย และการติดต่อทางการคุณภักดีกับนานาประเทศ มาเป็นลำดับ

สำหรับประเทศฝรั่งเศสนั้น ได้มีการทำหนังสือสัญญาทางพระราชไมตรี และการค้านในค.ศ. 1856 โดยฝรั่งเศสส่งราชทูตคือ Monsieur de Montigny เข้ามาเจริญสัมพันธ์ไมตรีซึ่งสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงโปรดทราบที่จะส่งราชทูตไปเจริญพระราชไมตรีเช่นเดียวกัน โดยทรงแสดงความปรารถนาที่ฝ่าไปกับราชทูต de Montigny และไม่กี่ปีต่อมา พระเจ้าโนเปเลียนที่ 3 ได้ส่งเรือรบชื่อ "ยีโรนเต" มารับคณะทูตไปผ่าพระเจ้าโนเปเลียนที่ 3 ที่กรุงปารีส สมเด็จพระจอมเกล้าฯ ได้แต่งตั้งคณะทูต และจัดเครื่องบรรณาการไปอย่างสมเกียรติยิ่ง และคณะทูตได้เดินทางจากกรุงเทพฯ เมื่อ

วันที่ 22 มีนาคม 2403 และเดินทางกลับประเทศไทย เมื่อวันที่ 10 ธันวาคม 2404

รายชื่อราชทูตและคณะ
ราชทูต — พระยาครีพพัตรรัตนราชโ哥ษาบดี (ตำแหน่งในขณะนั้นคือ จังหวัพระคลังสินค้า)
อุปทูต — จมีนไวยวนานา (ตำแหน่งในขณะนั้นคือ มหาดเล็กเวร)
ตรีทูต — พระนางร์วิชิต (ตำแหน่งในขณะนั้นคือ เจ้ากรมตำรวจนอกขวา)
เจ้าพนักงานผู้กำกับเครื่องราชบัตรและน้ำเงิน คือ นายสรรพวิไชย หลวงอินทร์มนตรี ขุนมหาสิทธิ์โวหาร หมื่นจารวิจิตรกรรมแสง

ตอนหนึ่งจาก พระราชาสาสน์ถึงพระเจ้าโนเปเลียนที่ 3 มีความว่า

"บัดนี้กรุงสยามมีความยินดีด้วยได้ช่องได้คราวที่จะส่งทูตไป เพราะมีเรือรบกลไฟของสมเด็จพระเจ้ากรุงฝรั่งเศส ซึ่งอยู่ในแต่กับดันซึ่งออกโดยย่อน เป็นไปคง กับตันกองทัพเรือฝรั่งเศส ได้เข้ามาถึงปากน้ำเจ้าพระยา มองซีเออร์ไวส์เกาน์ต์ลีโอโดวิคแก๊สเคลโนอิคเกาว์ ได้พาตัวกับตันมาหากกรุงสยามแจ้งความว่า เรือรบกลไฟล้านได้มาโดยรับสั่งบังคับของพระเจ้ากรุงฝรั่งเศส

ให้มารับทูตานุทุตสยามไปโดยตามความประสงค์ ซึ่งหาหาก่อไปแล้วแต่ครั้งก่อน กรุงสยามได้ทราบดังนี้มีความยินดียิ่งนัก จึงได้แต่งตั้งให้พระยาครีพัฒรัตนราชโกรษาขึ้นเป็นราชทูต เจ้าหมื่นไวยราสามารถเป็นอุปถุต พะณรงค์วิชิตเป็นตรีทูต นายสறพวิชัยหนึ่ง หลวงอินทร์มนตรีหนึ่ง ขุนมาสิทธิ์โวหารหนึ่ง หมื่นจักรวิจิตรหนึ่ง สี่นาย เป็นผู้กำกับเครื่องมองคลรชาบรรณาการพร้อมกับชนชาวสยามอื่นเป็นผู้ไปกับทูต 20 คน รวมเป็น 27 คน ให้ทูตพวงนี้จำทูลพระราชทานและคุณ เครื่องมองคลรชาบรรณาการซึ่งมีบาลุชชีรายชื่อ สิ่งของแจ้งมาในทางว่าวันมีมากับพระราชทาน ฉบับยา ซึ่งกำกับไปด้วยนั้นแล้วไว้เดือนอนให้ทูตพร้อมไปกับด้วยพระราชทานและเครื่องมองคลรชาบรรณาการเป็นส่วนในพระบารมราชวัง ขอส่งไปดำเนินแสดงความยินดีเจริญทางพระราชไมตรี แต่สมเด็จพระเจ้ากรุงฝรั่งเศสในครั้งนี้

ขอพระเมตตากรุณาของพระเจ้ากรุงฝรั่งเศสได้โปรดแก่ทูตานุทุตพวงนี้ให้ได้ฝ่าถวายพระราชทาน และเครื่องมองคลรชาบรรณาการของกรุงสยาม และฟังรับสั่งของพระเจ้ากรุงฝรั่งเศส ในสุขาน และเวลาอันควรตามแต่จะโปรด อนึ่งขอให้ได้ถามหาฤๅษีและฟังการที่ควรจะได้ฟัง แต่เสนอเด็ดผู้ว่า การต่างประเทศฝ่ายฝรั่งเศส และขอให้ได้รู้จักภารกิจที่ควรจะรู้ภูมิเป็นประโยชน์แก่กรุงสยาม บ้าง และขอให้ได้รับอนุเคราะห์และสั่งสอนโดยสมควร เพื่อจะได้ประพฤติให้ถูกต้องตามอย่างอย่างธรรมเนียมทูตานุทุตเมืองอื่น ซึ่งได้เคยไปฝ่าสมเด็จพระเจ้ากรุงฝรั่งเศสแต่ก่อน เพราะทูตานุทุตชาวสยามเป็นชนเบิกไก่ไม่สู้เข้าใจการอย่างในยุโรปเลย"

(จากพระราชหัตถเลขา ในพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว)

ສູປອນິຮຸກຣເທວາ

ບັນທຶກ ໄກຍໆ ແຕ່ ໄ ໃນເສື້ອວໜຶງຂອງສາມຮ້ອຍປີ

ໂດຍ ດ. 82

“ຂນມຈືນແມ່ວລລາ
ນໍາຍາພຣະອກຍ
ຄ້ວງອກເສາວຄນ໌
ພຣິກປັນສທສ້າຍ...”

ຕັ້ງແຕ່ຮູ້ຈັກຮັບປະການຂນມຈືນນໍາຍາມາ ກີ
ໄດ້ຍິນຮ້ອຍກຮອງບທນໍ້ມານມານານແລ້ວ ຄຶງຈະໄຟໃຊ້
ຂນມຈືນແມ່ລະເວງວັລລາ ຈະເປັນຂນມຈືນແມ່ອົມ ແມ່ວ່ານ
ນໍາຍາພ່ອບູ້ຍ ພ່ອຍູ້ຍ ອ້ວຍພ່ອໃຫຍ່ ຄຣັນໄສ່ຄ້ວງອກ
ແຕມມະຮະລວກ ເຄີຍງໄຟຕັມ ເຕີມພຣິກປັນສັກນິດ
ຮັບຮອງວ່າໄມ້ມີໂຄຮັດຄຶງພຣະອກຍເລຍສັກຄນ ດນ
ໄທຢືນໃສຍເຈົກລອນໄປເສີຍຖຸກອຍ່າງ

ຄ້າຈຳເປັນຈະຕ້ອງແວະເຂົ້າໄປເລື່ອດກພົບຍໍ່ເຫຊວ
ໝາຍສໍາຮັບຄວາມຫວານກົດກົງໄໝວ່າກະໄໄ ເພຣະຄົງ
ອຍ່າງໄຣກີ່ໄໝໄດ້ພຸດຄຶງຕໍ່ຕໍ່ກາກກາກທຳກັນຂ້າວ ເພຣະ
ເຫັນວ່າໃນນິຕຍສາຮສຕຣີມີພຸດຄຶງອີກຈະເກີນຄວາມ
ຕ້ອງການໄປແລ້ວ ນີ້ຄ້າສຕຣີໄທຢຸກຂັ້ນປົງປົນຕົວຕະກາກ
ພ້ອເຈົ້າປະຄຸມຕາມຕໍ່ຮັບຕໍ່ກາກທີ່ມີອູ້ນີ້ ເຮື່ອງວຸ່ນໆ ຈ
ຕ່າງ ຈ ກົດຈະໄມ້ເກີດຂຶ້ນ ແຕ່ກົດຍ່າງວ່ານັ້ນແລະ

จะใช่เส้นห์ปลายจวักอย่างเดียวหรือหือที่เจ้าประคุณไข่คัวหาอยู่ในขณะนี้

พระเจ้าแผ่นดินในสมัยโบราณแสดงถึงทางชลมารคแต่ละครั้ง ขบวนเรือยาวเหยียด ไหนจะเรือศรีสมรรถไชย หรือไกรสรพิมุข อีกห้องเรือกราบ เรือแขง การแสดงแต่ละครั้งคงต้องใช้เวลานานเพื่อหลีกเลี่ยงความจำเจ คนไทยซึ่งเจ้าบทเจ้ากลอนอยู่แล้ว จึงคิดอ่านผูกกาพย์ผูกกลอนขึ้นร้องรำทำเพลง ยิ่งในเวลาหนานั้น น้ำหนึ่งหลากทั่วเมืองฝั่ง ฝ้ายกีสุกสนาน ผู้แต่งกีสุกไปด้วย ชมเรือชมเส้นทางกีแล้ว ชมป่าเขาลำเนา ไฟร ในที่สุดก็อดคิดถึงนางไม่ได ชมความงามกีแล้ว กีหันมาชูให้ครบรูปแบบ คือชมคุณแสมบดีไปด้วย ดังนั้นเราจึงได้มีโอกาสสัมผัสถักกับกาพย์เหตุเรือชมสำรับความหวานที่อมตะยิ่ง

กับข้าวหลายอย่างจากกาพย์เหตุเรือ ถึงเวลาจะผ่านไปเกือบจะสองร้อยกว่าปี ก็ยังไม่มีอะไรแตกต่างไปจากทุกนั้นนัก ข้าวแต่ร่ำบางรายการไม่มีใครคิดจะทำขึ้นรับประทาน ในระยะหลังนักอนุรักษ์ของไทยเกิดขึ้นเป็นดอกเห็ด จึงได้รื้อฟื้นกันขึ้นมาอีกครั้ง เป็นความรู้สึกที่เรียกร้องความเป็นไทยที่น่าชมเชยยิ่ง การรับประทานอาหารตามสำรับไทยโบราณในแวดวงชนชั้นสูง ซึ่งมักจะนิยมเรียกว่า “ขันคลาสสิก” นั้น ถ้าจะต้องทำให้เต็มรูปซึ่งเรียกว่า “ตั้งเครื่องใหญ่” นั้น มีถึง 3 ถาด หรือ 3 สำรับ มโหราระและเอกเกริก ทุกนั้นจะมีให้เห็นก็คงในแวดวงเจ้านาย หรือการเลี้ยงอาหารแขกเมือง ชีวิตไทยในเรื่องอาหารการกินจึงค่อยๆ เปลี่ยนรูปไปอีกแบบหนึ่ง

ชีวิตที่ผูกพันกับ “ถุงพลาสติก” ผู้ใหญ่มักมองดูอย่างสมเพช ซึ่งก็ไม่ถูกต้อง ถ้าในถุงพลาสติกนั้นยังมีตำรับเจ้าฟ้ากุ้งหลงเหลืออยู่บ้าง กีหันมาชมเชยถมไปแล้ว ส่วนที่ว่าจะมีใครกลังใจลังพรารำพันว่า

“มัสมั่นแกงแก้วตา หอมยี่ห่าวรสร้อนแรง ชาบได้ได้กินแกง แรงอยากได้ฝันถึง.....” นั้นก็แล้วแต่บุญแต่กรรมเดิม

ผู้ใหญ่อีกนั้นแหล่ห์ที่ช่างพร้าช่างสอนนักว่า “เส้นห์ปลายจวัก ผัวรักจนตัวตาย” คนช่างคิดเข้าใจคิดได้หลายกรณี ใครล่ะจะเป็นคนตายผัวหรือนางยังสงสัยอยู่ ถ้าผัวตายอาจจะเป็นพระรับประทานเสียงยวนพี ไขมันอาจจุกเส้นเลือดตาย ถ้าเป็นนาง นางนั้นอาจจะเห็นดีเห็นดียในการปฏิบัติภัสดาจนลืมนึกถึงสุขภาพของตัวเอง เอาเตอะสาว ๆ ที่ฉลาด ๆ เดี่ยวโน้นคงรู้เองหรอกว่าจะใช้ยุทธวิธีแผนไหนผูกจิตผูกใจพ่อเจ้าประคุณของตัวเอง

การกินอยู่อย่างไทยยังมีอยู่ แต่ก็มาสังสัยว่าตั้งแต่เมื่อใดคนไทยถึงได้รับເກາກการกินอยู่อย่างเทศเข้ามา สำหรับเรื่องนี้ก็ยังไม่มีใครบ้าจี้ลูกขึ้นตามว่า เกิดขึ้นในปีพ.ศ.๘๗๔ เดือนอะไร วันที่เท่าไร เพราะของอย่างนี้ไม่มีใครบ้าจี้บันทึกไว้ เช่นกัน มันเป็นความนิยมที่เข้ามาที่ละนิด ๆ เป็นระลอก ๆ เมื่อ่อนการแต่งกายเมื่อ่อนอิทธิพลทางความนิยม หรือแนวความเป็นอยู่ จะให้จดให้จำเมื่อวันปฏิวัติรัฐประหารหาได้ไม่

คุณท้าวหงส์กับม้าศรีภารรยาของท่านเจ้าพระยาวิชเยนทร์ แนะนำให้สาวสยามรู้จักการทำทองหยิบฟอยทอง ฝรั่งสอนให้คนไทยกินขนมปัง และก็คงจะสอนให้ทำด้วย

คำว่า “ขนมปัง” มีผู้สันนิษฐานกันหลายทาง บ้างก็ว่าต้องมาจากคำว่า Pain – แป้ง ในภาษาฝรั่งเศสคนไทยชอบอ่านอะไรเพี้ยน ๆ อาจจะเพี้ยนเป็นปัง สอบถามคนสเปนว่าขนมอย่างนี้เรียกว่าอย่างไร พ่อสเปนรูปหล่อออกว่า เขาเรียกว่า “บัน” แต่ท่านเชื่อใหม่ว่า คนโปรตุเกสเขาเรียกขนมชนิดว่า “บัง” จริง ๆ ด้วย ดังนี้คำว่า แป้ง บัน จึงต้องตกรอบไปอย่างไม่ต้องสงสัย แล้ว

ก็เห็นที่จะจิรงด้วยพระราชาโปรดุเกสเป็นผู้ร่วมที่โผล่เข้ามาในสยามก่อนประทศอื่นได้ทั้งหมด ...เรื่องนี้พิจหน้าประวัติศาสตร์อ่านดูได้

คุณแรมม์ทั้งหลายที่ติดตามสามีหมօสอนศาสนาเข้ามาเมื่อต้นรัตนโกสินทร์นั้น ถ้าพูดกันถึงความดีความงาม พุดวันเดียวกันไม่เหมือน เชอทั้งหลายนั้นสนับสนุนงานของพ่อเจ้าประคุณสามีทั้งภายในและใจ ในใจว่าพอสามีลงเรือเท่านั้น ก็ເກาະกลุ่มเล่นไฟต่อง นินกาสโนส หรืออวดเพชรพลอย เชอทั้งหลายไม่ประพฤติ ผัวสอนศาสนาสอนวิชาความรู้ เนี่ยก็ช่วยสอนหนังสือสอนเย็บปักถักร้อย สอนทำกับข้าว เชือเดิดว่ากับข้าวคำรับเทศทั้งหลายเข้ามาเป็นเรื่องเป็นราวก็ต้องนี่แหละ

พระราชนิพนธ์ไกลบ้าน เป็นหลักฐานที่ดีที่นักให้เรารู้ว่าในรัตนโกสินทร์ในสมัยพระพุทธเจ้าหลวง รู้จักการกินอยู่ป่าย่างเทศกันบ้างแล้ว การเสด็จยุโรปครั้งที่สองของพระองค์ท่านนั้นได้ทรงวิจารณ์เรื่องกินเรื่องอยู่ตามถิ่นต่าง ๆ ที่ผ่านไปอย่างละเอียดลออ ทรงชี้ช่องการตลาดแต่ร้านและรายการอาหาร ซึ่งทรงใช้คำว่า บัญชีอาหารซึ่งทรงหมายถึง “เมนู” นั่นเอง

“ได้ส่งเมนูที่เรสเตอรองค์ฉบับหนึ่งมาให้คุณเขียนถึงห้องน้ำอย่างราชบัณฑิตาคนโปรดของพระองค์ท่าน

ที่ปารีสได้เสด็จไปปีมีค่าที่เล่องชื่อที่ภัตตาหารหอคอโยเงิน*ริมแม่น้ำแซน และทรงโปรดปรานการแต่งกลอนสรรเสริญภาษาซึ่งกับข้าวของภัตตาหารแห่งนี้เป็นอันมาก

ในสมัยพระพุทธเจ้าหลวงอีกเมื่อ กันที่ราชบัณฑิตาเริ่มการเลี้ยงและการรับรองเยี่ยงฝรั่ง พุดถึงเรื่องนี้ด้วยได้ที่จะขอเล่าเรื่องการเลี้ยง “อันเด” ซึ่งเป็นต้นเหตุของการเลี้ยงงานโนสโนส และงานรับรองอื่น ๆ ในเวลานี้

เนื่องในการเสด็จประพาสบุโรปครั้งที่สองของพระพุทธเจ้าหลวงนั้น ขุนนางต่าง ๆ ต้องมีหน้าที่ในการรักษาพระนครและงานอื่น ๆ เพิ่มมากขึ้น และมักจะประชุมกันจนถึงเย็น ตอนแรกมีผู้ทำอาหารมาเลี้ยงรายสองราย แต่ต่อมาเลย

*ภัตตาหารหอคอโยเงิน

ผลด้วยกัน และนิยมกันไป ในที่สุดได้ปลูกคลา โถงข้างพระที่นั่งอภิเชกคุณิตทำเป็นสโนมสระเยี่ยง ตะวันตก สมเด็จเจ้าฟ้ากรมหลวงนริศราธุ์ตัววงศ์ ทรงงานเจ้าพระยาภาสกรวงศ์ ซึ่งเป็นผู้ที่สนับสนุนในการใช้ภาษา เจ้าพระยาภาสกรวงศ์ขานนาม คลานี้ว่า “คลาอันเตปูริกชุริณ” เมื่อรื้อตัวคลา ไปแล้วชื่อก็หายไปไม่ มักเรียกโดยย่อว่า “คลา อันเต” คำว่าอันเตก็เลยเรียกเป็นนามว่า สโนมส ร อันเต และเรียกประเพณีการผลัดเวรกันเลี้ยงว่า “เลี้ยงอันเต”

การเลี้ยงอันเตนั้น ภายหลังมีมากขึ้นและ มีการเพิ่มเติมกิจกรรม มีแต่ร่วง มีปีพาย์ มหอร บัง และมีพวงดอกไม้ หรือข้าวของจากเป็นที่ ระลึกเมื่อเวลาเลี้ยงบ้าง การเลี้ยงการสังสันท์ ตามสโนมสระก็มีสืบมาจนถึงทุกวันนี้ ลองสามีติด สโนมสระแห่งหนึ่งแห่งใดแล้วไชรักษ์มักจะเอ้เตไม่ค่อย จะกลับบ้านตรงเวลา เป็นที่หัวนิวติกของบรรดา ภราษยาทั้งหลายจนถึงทุกวันนี้เหมือนกัน

การรับประทานอาหารอย่างเทศน์มีกระบวนการ การจัดมากกว่าการปรุงอาหารของเรา เสีย เวลาในการปรุง การเตรียม แต่ของเทศน์นั้นนั้น ในเรื่องของการจัด นับตั้งแต่ภาชนะที่ใช้ จานชุบ จานเนื้อ ช้อน ส้อม แก้วเหล็กที่ต้องใช้ให้แตกต่าง กันตามชนิดของเหล้า การประดับประดาโต๊ะ การเตรียมบัตรรายการอาหารหรือเมนูและการ รับรองแขกตามธรรมเนียมฝรั่งจึงถือว่าเป็นศิลป ชนิดหนึ่ง จะต้องดูแลตั้งแต่การเตรียมการรับรอง และสิ่งสุดลงเมื่อแขกคนสุดท้ายออกจากบ้านไปแล้ว นี่พังฝรั่งเขาว่าจะว่า จะดูว่าแม่บ้านเก่งขนาดไหน ดูตอนเชิญแขกไปบ้านนี่แหละ

ในรัชสมัยของพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ขบวนธรรมเนียมการเลี้ยงแบบเทศน์นี้ขึ้นหน้าตา และปฏิบัติกันเต็มรูป ถ้าดูจากหลักฐานบางอย่าง ที่เหลือไว้ให้ดู ถ้ามีการเลี้ยงที่ไหนก็ตามที่ว่าเป็น งานเลี้ยงใหญ่ แล้วจะมีพิธีรีตองในการจัดมากmany นับตั้งแต่การออกบัตรเชิญ การเตรียมสถานที่ การจัดเมぬรายการอาหารไว้ล่วงหน้า เช่นพิมพ์ อย่างสวยงามแจกให้แขกในวันงาน ตั้งเหล่านี้ ดูจะพิถีพิถันกว่าสมัยนี้มากนัก

แนะนำรายการอาหารนั้น อาหารทาง ตะวันตกส่วนใหญ่นิยมที่จะลอกเลียนแบบฝรั่งเศส ซึ่งถือว่าเป็นประเทศที่มีชื่อเสียงในเรื่องนี้ ดังนั้น เราจึงได้พบคำรังสรรค์เข้ามาเพ่นพ่านในรายการ อาหารเทศน์ถึงทุกวันนี้ ซึ่งเราเองก็รับเอาอย่าง ตั้งอกตั้งใจ

การเลี้ยงที่วังเจ้านาย เลี้ยงสโนมสระสันนิบาต การเลี้ยงลดลงวันเกิด ถ้าดูจาก “บายูชี” อาหาร ที่นำมาให้ดูคงจะทำให้รู้ว่า ทั้งไทยและเทศบางที่ เรายังจัดให้มาพับกันได้อย่างดี

รายการอาหารบางท่านก็นิยมสอดใส่คำ ที่เกี่ยวกับเหตุการณ์ เกี่ยวกับสถานที่ เกี่ยวกับ โอกาสที่ทำไว้ด้วย นี่แหล่ห่านถึงได้มีโอกาส ได้รู้จักกับ “สูปอนิรุทธเทวา” (อ่านว่า สูปะ) หรือ ซุปต้มรับบ้านท่านเจ้าคุณอนิรุทธเทวา คนดังสมัย รัชกาลที่ 6 ราชตระกูลเป็นอย่างไร คนวันนี้คงไม่มี โอกาส nokได้ ที่ผู้ใหญ่ท่านอุตสาห์ที่เก็บเมนูเก่า ๆ ไว้ให้ดูก็ได้เท่าไหร่แล้ว

ท่านคิดเห็นอย่างไรเมื่อ “ขนมจีนแม่วัลลา น้ำยาพระอยั...” คือ บายูชีอาหารไทยเมื่อวันวาน เหมือนกับปลาอินทรียาวเนส สันโครชีนี หรือ สูปอนิรุทธเทวา บายูชีอาหารเทศ เมื่อวันวานยังไง บังทันเชี่ยว...

บันทึกความทรงจำของ

พ่อครองฯ

โรงเรียนวัดราชារิเวส

พระเจ้ากอย่างจันบังใหม่ว่า คนสองคน
ที่ต่างกันหั้งชาติกำเนิด ศาสนา อัญไกกลันคนและ
ขอนฟ้า จะได้มีโอกาสซื้อจักกัน ข่ายเหลือเกือบกู่ลกัน
เป็นมิตรภาพที่บปริสุทธิ์ ไม่ได้ดังอยู่บนพื้นฐานของ
ผลประโยชน์อื่นใด บุคคลหนึ่งนั้นต่อมาได้เป็น

พระมหาภัตติรย์แห่งกรุงสยาม ส่วนอีกคนหนึ่ง

เป็นนักบวชชาวฝรั่งเศสแห่งนิกายโรมันคาทอลิก

ฉันชื่อวัดราชาริเวส นามเดิมสมอราย
บริเวณตอนเหนือติดกับบริเวณบ้านเขมร ซึ่งมี
วัดศาสนาริสต์นิกายโรมันคาทอลิกชื่อวัดคอน-
เซ็ปชั่น ในช่วงที่ฉันยังชื่อวัดสมอรายอยู่นั้น ฉัน
ได้มีโอกาสซึ่งนับเป็นมงคลยิ่ง กล่าวคือได้ถวาย
การต้อนรับทูลกระหม่อมพระ หรือต้อนหลังคือ
พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ขณะที่
ทูลกระหม่อมพระทรงนาข้อญี่ปุ่น วัดฝรั่งเพื่อนบ้าน
ของฉันมีเจ้าอธิการวัดซึ่ง นาทหลวงยัง ปาเลอ กัวร์

(Jean Pallegoix)

นาทหลวงยัง เป็นชาวฝรั่งเศส เกิดวันที่
24 ตุลาคม ค.ศ. 1805 ที่เมือง กอมเบร์โตล์ เมื่อ

อายุ 23 ปี ได้บวชเป็นพระในคริสต์ศาสนា และ
วันที่ 31 ปีเดียวกัน ได้เดินทางลงเรือมาสู่กรุงสยาม
ถึงกรุงเทพฯ วันที่ 23 กุมภาพันธ์ 1830 และเป็นเจ้า-
อธิการของวัดนี้เมื่ออายุได้ 43 ปี

ระหว่างที่ทูลกระหม่อมประทับอยู่ที่นี่ ฉัน
เห็นบทหลวงยังมาเฝ้าทูลตามความรู้ภาษาไทย
บาลี ตลอดจนขนบธรรมเนียมประเพณีไทย จน
ทรงคุ้นเคย และโปรดให้สอนภาษาลาตินถวาย
เป็นทำงแลกเปลี่ยนความรู้กันภายหลังท่าน
บทหลวงได้เรียนเรียงหนังสือเกี่ยวกับเมืองไทย
เพื่อให้ชาวต่างชาติรู้จักเมืองไทยมากขึ้น และเขียน
พจนานุกรม “ศิริพจนะ” 4 ภาษาคือ ไทย อังกฤษ
ลาติน และ ฝรั่งเศส นับเป็นประโยชน์แก่เจ้าหนาย
ไทยและประชาชนคนไทย เพราะได้ศึกษาวิทยาการ
ด้านต่าง ๆ โดยอาศัยพจนานุกรมเล่มนี้

ภายหลังทูลกระหม่อมพระเสด็จขึ้นครองราชย์
เป็นพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระองค์
ทรงพระชนกถึงความจำเป็นในการปรับปรุงนโยบาย
ด้านประเทศกับชาติตะวันตก ฉันทราบข่าวจาก

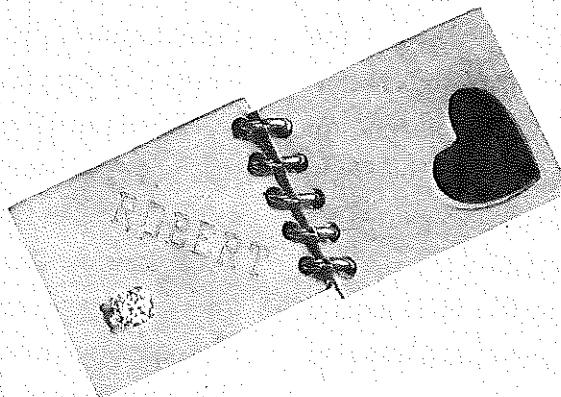
หลักฐานของฝรั่งเศสระบุว่า เวลาแรกเมื่อคนสำคัญมาเข้าเฝ้า มักจะโปรดฯ ให้ท่านปาเลอ กัวซ์ เข้าเฝ้าด้วย เช่นงานเลี้ยงรับรองทูตอังกฤษ คือ เจมส์ บሩค เมื่อเดือนสิงหาคม ค.ศ. 1850 หรืองานเลี้ยงรับรองนายมองดียี เมื่อ 24 กรกฎาคม 1856 นอกจากนี้ยังทรงฝากราชสำนักสำหรับทูลเกล้าถวายสันตติปาปีโอที่ 9 ฉบับหนึ่ง และพระเจ้าโนเปเลียนที่ 3 อิกนบันหนึ่งด้วย ในคราวที่นาทหลวงกราบบังคมลาไปประเทศฝรั่งเศส เมื่อพระอย่างทราบ ก็พระราชทานพระบรมราชานุญาต อีกทั้งพระราชทานทับศพทองคำ ウォร์คพ กลองชนะ จ่าปี่ จ่ากลอง เครื่องประโภคพและเรือกระบวนแห่ของหลวงหลายลำไปช่วยรับศพด้วย

พอศพถึงหน้าทำหมกแพดแล้ว พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ซึ่งเสด็จประทับอยู่ในเรือพระที่นั่งกลไฟ ก็รับสั่งให้ลดธงเรือพระที่นั่ง แล้วพระอยู่ก็ปิดพระมาลา ก้มพระเตียร

ด้วยความเคารพยิ่ง พร้อมทั้งพระราชทานเทียนขึ้นฟังกับเงิน 200 เพี้ยง ให้เป็นเกียรติยศเท่ากับข้าราชการชั้นผู้ใหญ่

“ท่านสังฆราชบวจจึงเหมือนคนนำคุณความดีของไทยประกาศให้เพร่ทลายในมานะประทศและนำเอาคุณความดีแห่งนานาประเทศมาเผยแพร่ในเมืองไทย เบรียงดุจดอกไม้ที่กลิ่นจะหอมฟุ้งข้ารไปไกลได้ ก็พระอาศัยถูกลมพัดเอกสารลินเกรสรไปในอากาศ จะนั่นหาไม่ดูก็ไม่นั่นก็จะไม่มีใครรู้ว่ามีกลิ่นหอม นอกจากผู้ที่เผอิญมาพบเห็นฉะนั้น...”

พระมหากรุณาธิคุณของพระองค์ที่ประทานแก่ท่านนาทหลวงเห็นได้ชัดเจนอึกในครั้งสุดท้าย เมื่อท่านนาทหลวงถึงแก่มรณภาพที่วัดอัสสัมชัญการจะเชิญศพไปยังวัดคอนเซ็บชัญนั้นขัดข้องด้วยประเพณีที่จะยกกระบวนแห่ไม่ได้ เพราะสมัยนั้นยังห้ามให้กราบผ่านหน้าทำหมกแพ

อนุสรณ์สถานสัมพันธ์

ไทย-ฝรั่งเศส

โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศิลปากร

พระนารายณ์ราชนิเวศน์ เป็นโบราณสถาน แห่งหนึ่งในประเทศไทยซึ่งเดิมว่า วังนารายณ์ พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงโปรดให้ชื่อเมืองและพระราชทานชื่อให้ใหม่ว่า “พระนารายณ์ราชนิเวศน์” โบราณสถานแห่งนี้ อยู่ที่ เมืองลงบุรี ราชธานีที่สองของกรุงศรีอยุธยา ระหว่างพ.ศ. 2209-2231 ในสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช

ณ พระนารายณ์ราชนิเวศน์แห่งนี้ ยังคง มีพระที่นั่งป้อมปราการ ฯลฯ เหลือไว้เป็นอนุสรณ์ เดือนใจชาวไทยและชาวฝรั่งเศส รวมทั้งชาวต่างชาติอื่น ๆ ให้ระลึกถึงความสัมพันธ์อันใกล้ชิด ระหว่างมนุษยชาติที่แตกต่างกัน ทั้งด้าน ผิวพรรณ ภาษา วัฒนธรรม ทำให้อารยธรรมตะวันตก และ ตะวันออก ผสมผสานกันได้อย่างกลมกลืนและ แสดงออกมายในรูปของศิลปวัตถุ ที่เป็นต้นเค้าแห่ง ศิลปะอารยธรรมสมัยใหม่ และต่อมาได้แพร่กระจายไปในที่ต่าง ๆ ของไทย นับเป็นประวัติการณ์ใน เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างชาติ ที่ถูกจารึกเอาไว้ว่าเป็นช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อของไทย ในการรับอารย-

ธรรมตะวันตก สมเด็จพระนารายณ์มหาราช ทรงมีพระปรีชาสามารถยิ่ง ทรงริเริ่มน้ำชาติ ตะวันออกชาติแรกไปเจริญสัมพันธ์ไมตรีกับฝรั่งเศส ในสมัยพระเจ้าหลุยส์ที่ 14 อันเป็นสมัยที่ฝรั่งเศส รุ่งเรือง เป็นที่เกรงขามของนานาประเทศในยุโรป ความเจริญหลายแขนงในฝรั่งเศสโดยเฉพาะด้าน สถาปัตยกรรม มีอิทธิพลต่อสถาปัตยกรรมไทย ก่อให้เกิดรูปแบบใหม่ตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมา

พระราชวงศ์เก่าอันเป็นอนุสรณ์สถานแห่ง ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับประเทศฝรั่งเศสแห่งนี้ ปัจจุบันเป็นพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติแห่งหนึ่งที่มีค่าครวัตติแก่การเยี่ยมชม แต่เป็นที่น่าเสียดายว่าทั้งชาวไทยและชาวฝรั่งเศสที่เข้ามาในประเทศไทยในฐานะนักท่องเที่ยวจำนวนมาก ไม่นิ่งถึงใน วาระครบ 300 ปี แห่งความสัมพันธ์ไทย-ฝรั่งเศสนี้ จึงน่าจะเป็นโอกาสที่ชาวไทยและชาวฝรั่งเศสควรได้ ระลึกถึงที่แห่งนี้ ซึ่งนับเป็นอนุสรณ์สถานแห่ง ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับประเทศฝรั่งเศส

กรุงวัต ความสัมพันธ์ระหว่าง ไทย-ฝรั่งเศส

ภาควิชาสารัตถศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

๑. การพัฒนาความสัมพันธ์

๑.๑ บุคคลต่อบุคคล

- รูปแบบของงานศาสนា Monseigneur de la Motte Lambert, évêque de Bérythe ชาวฝรั่งเศส เข้ามาถึงกรุงศรีอยุธยา เมื่อวันที่ 22 สิงหาคม ค.ศ. 1662 งานที่เริ่มต้นคืองานให้การรักษาพยาบาล และให้การศึกษาแก่ประชาชน
 - นักเรียนไทยไปเรียนที่ประเทศฝรั่งเศส
 - นักท่องเที่ยวฝรั่งเศスマประเทศไทย
 - คนไทยไปฝรั่งเศส

๑.๒ รัฐต่อรัฐ

- ชาวฝรั่งเศสผู้แทนที่เป็นทางการของพระสันตะปาปาจากสำนักวatican และผู้แทนพระเจ้าหลุยส์ที่ 14 เป็นบาทหลวงชื่อ Monseigneur Louis Lanneau เข้าเฝ้าสมเด็จพระนราษฎร์มหาราชน เมื่อวันที่ 18 ตุลาคม ค.ศ. 1673

เป็นการเริ่มต้นประเพณีการมีเอกสารสมนทุตแห่งวatican

- ราชทูตกลุ่มแรกของไทย ออกรเดินทางจากกรุงศรีอยุธยาวันที่ 24 ธันวาคม ค.ศ. 1680 แต่เรืออันปางล ประจำกับฝรั่งเศสทำ

สังคมร่วมกับเนเธอร์แลนด์ การเจริญทางพระราชนิตรีระหว่างฝรั่งเศสและไทย จึงต้องขาดจังหวะไป จนกระทั่งสังคมสงบลง

- ราชทูตไทยจึงได้ออกเดินทาง และได้เจริญพระราชนิตรีเป็นที่ต้นตาประทับใจในราชสำนักพระเจ้าหลุยส์ที่ 14 เมื่อ ค.ศ. 1683
 - พระราชนัส พระราชนำรัส และเอกอัครราชทูตคนปัจจุบัน

๑.๓ รัฐต่อบุคคล

- รัฐบาลฝรั่งเศสกราบบุกเชิญพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและพระราชนิสเด็จเยือนประเทศไทย ฝรั่งเศสอย่างเป็นทางการเพื่อเชื่อมสัมพันธ์ไมตรีระหว่าง ๒ ประเทศ

- รัฐบาลฝรั่งเศสทูลเชิญสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จเยือนประเทศไทยฝรั่งเศสอย่างเป็นทางการ

- รัฐบาลฝรั่งเศสอนบเหรียญ Légion d'Honneur แด่สมเด็จพระเจ้าพี่นางเรือเจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา

- จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มอบปริญญาดุษฎีบัณฑิตกิติมศักดิ์แด่ Rév. Père Denis

2. การพัฒนาการวิชาการและเทคโนโลยี

2.1 สมัยกรุงศรีอยุธยา

การทำแผนที่	บริเวณละโว้และอยุธยา	นาทหลวง de Courtaulin
วิศวกรรมศาสตร์	ป้อมแบบฝรั่งเศส	นาย เดอ لامาร์
	แผนที่จากปากน้ำเจ้าพระยาถึงกรุงศรีอยุธยา	นาย เดอ لامาร์
การแพทย์	คณะสอนศาสตราฝ่ายการแพทย์ พ.ศ. 2219	นาย แซร์ โบโน และ นาทหลวง Paumard
การศึกษา	หนังสือไวยากรณ์ไทย	สังฆราชแห่ง Metalopolis
	พจนานุกรมไทย	สังฆราชแห่ง Metalopolis
	การสอนวิชาการสมัยใหม่ของยุโรป	สังฆราชลอมแบร์ต

2.2 สมัยกรุงรัตนโกสินทร์

รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

พ.ศ. 2446 จ้างนายช่างสุขากิบาลชาวฝรั่งเศสเป็นที่ปรึกษาการประปา

พ.ศ. 2447 จ้างนาย约瑟夫·帕翠 เป็นที่ปรึกษาภูมายประจำกระทรวงดุษฎีธรรม และต่อมาเป็นประธานคณะกรรมการร่างประมวลกฎหมายอาญา

พ.ศ. 2448 จ้างพันเอกกูสเต็ล เป็นผู้บังคับการตำรวจน้ำเมืองพระตะบอง และเป็นครุฑีกตำรวจน้ำ

พ.ศ. 2451 จ้างนายเรอเน่ เกออยอง (พิชาญ บุลยง) เป็นที่ปรึกษาในการร่างกฎหมาย

– จ้างวิศวกรชาวฝรั่งเศสรับราชการในกระทรวงโยธาธิการ

– จ้างนายปองโซต์ เป็นที่ปรึกษาของข้าหลวงเทศบาลน้ำท่าเมือง

รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว

พ.ศ. 2467 แต่งตั้งชาวฝรั่งเศสเป็นคณะกรรมการพิจารณาเรื่องประมวลกฎหมาย 4 คน

– แต่งตั้งนาย Duplatre เป็นกรรมการคนหนึ่งในสภากำกับกฎหมาย และ

เป็นผู้อำนวยการการศึกษาของโรงเรียนกฎหมาย

รัชกาลปัจจุบัน

พ.ศ. 2499 รัฐบาลฝรั่งเศสมอบบทุนการศึกษา

สาขาวิชาต่างๆ แก่ข้าราชการไทย และผู้ประกอบ

ธุรกิจเอกชนเช่น

1. วิศวกรรมศาสตร์

2. เกษตรศาสตร์

3. วิทยุ

4. โทรทัศน์

5. ภูมิศาสตร์

6. การไปรษณีย์

7. นิติศาสตร์

8. การสอนภาษาและวรรณคดีฝรั่งเศส

พ.ศ. 2504 ผู้เชี่ยวชาญสาขาวิชาต่างๆ

1. ด้านการสะกดคำน้ำมันเพิช การส่งเสริม

อุตสาหกรรม (น้ำมันปาล์ม)

2. ด้านการสอนภาษาฝรั่งเศส มหาวิทยาลัย

และการทรงศึกษาธิการ

3. ด้านโบราณคดี นูรณะปราสาทหินพิมาย
4. ด้านการปลูกผัก กรรมส่งเสริมการเกษตร

5. ด้านการไฟฟ้า สำนักงานพลังงานแห่งชาติ
6. เคมีเทคนิค
7. ภูมิวิทยา

พ.ศ. 2509 โครงการเต็มรูป ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญและอุปกรณ์

โครงการจัดตั้งศูนย์บริการโลหิตของสภากาชาดไทย

โครงการจัดตั้งศูนย์ฝึกอบรมช่างไฟฟ้าของ สำนักงานพลังงานแห่งชาติ

พ.ศ. 2510–พ.ศ. 2528 ความร่วมมือแบบ ทวิภาคีตามโครงการ ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญ ทุนศึกษา การฝึกอบรม ดูงาน ทุนสำหรับการวิจัย รวมทั้งวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนโครงการ พัฒนาประเทศในสาขาต่าง ๆ เช่น

1. เชื้อเพลิง พลังงาน และไฟฟ้า
2. การปฏิรูปที่ดิน และการชลประทาน
3. เคมี เคมีอุตสาหกรรม และน้ำมันห่อห่ม
4. การศึกษา และการปรับปรุงการสอน ภาษาและวัฒนธรรม

5. สัตวศาสตร์ และมนุษยศาสตร์
6. การพัฒนาชุมชน
7. วิศวกรรมภูมิศาสตร์
8. ศูนย์รังสีวิทยา
9. การผลิตอาหารกระป๋อง
10. การปรับปรุงการรถไฟ
11. การปรับปรุงสนามบินดอนเมือง

นอกโครงการ — สนับสนุนงานพัฒนาใน สาขาต่าง ๆ ประกอบด้วย

1. ผู้เชี่ยวชาญ ด้านการสอนภาษาและ วรรณคดีฝรั่งเศส

2. ทุนศึกษา ปริญญาโท–เอก ปีละ ประมาณ 6 ทุน

3. ทุนฝึกอบรมสำหรับครูอาจารย์ระดับ มัธยมศึกษา และระดับอุดมศึกษา

4. ทุนดูงานระยะสั้น (ไม่มีค่าเดินทาง) ปีละ 30 ทุน

5. ทุนเชิญ ปีละ 5–10 ทุน

3. กรณีพิพากในประวัติความสัมพันธ์ 300 ปี ระหว่างไทย–ฝรั่งเศส

พ.ศ. 2436 (ร.ศ. 112) กรณีพิพากดินแดน ฝั่งชายของแม่น้ำโขง

พ.ศ. 2484 กรณีพิพากอินโดจีน กรณี ดินแดนฝั่งขวาของแม่น้ำโขงและดินแดนเขมรส่วนใน

พ.ศ. 2489 สนธิสัญญาระหว่างไทย–ฝรั่งเศส ไทยตกลงยอมคืนดินแดนพิพากฝั่งขวาของแม่น้ำ โขงและเขมรส่วนใน

พ.ศ. 2490 ฝรั่งเศสเลิกคัดค้านการเข้า เป็นสมาชิกขององค์การสหประชาชาติของไทย

4. ความสัมพันธ์ในองค์กรนานาชาติ

พ.ศ. 2497 ไทย–ฝรั่งเศสเข้าเป็นสมาชิก ขององค์การสนธิสัญญาป้องกันแห่งเอียงตะวันออกเฉียงใต้ (ส.ป.อ. หรือ SEAMEO)

5. ความสัมพันธ์ด้านธุรกิจการค้า

โครงการเงินกู้

พ.ศ. 2521 โครงการซื้อเครื่องบินโดยสาร แอร์บัส A 300 1440 ล้านแพรงค์

พ.ศ. 2522 โครงการซื้อหัวรถจักรและ อะไหล่ 23.6 ล้านแพรงค์

โครงการซื้อเครื่องบินโดยสารแอร์บัส A 300 12.5 ล้านแพรงค์

โครงการโรงไฟฟ้านำบังปะง 28.0 ล้าน-
แพร์งค์

พ.ศ. 2523 โครงการทำลาย—กระเบน
44.9 ล้านແพร์งค์

พ.ศ. 2524 โครงการซื้อเครื่องบินโดยสาร
แอร์บัส A 200 (ถ้าหาก เยอร์มัน อังกฤษ และ
ฝรั่งเศส) 70 ล้านແหรี่ญ

โครงการโรงไฟฟ้านำบังปะง 4.2 ล้านແหรี่ญ

พ.ศ. 2525 โครงการซื้อหัวรถจักรและยะไหร่
374 ล้านແพร์งค์

การลงทุน

บริษัทฝรั่งเศสหลายรายกำลังหาข้อมูล
เพื่อทำธุรกิจในตลาดเมืองไทย เช่น บริษัท Renault
Agriculture Berthoud

การแสดงสินค้า

ในการแสดงนิทรรศการอาหารส่องออก
ของนานาชาติครั้งที่ผ่านมาที่กรุงปารีส มีบริษัท
จากต่างประเทศ 1,800 บริษัท ผู้ผลิตสินค้าเกษตร-
กรรมภายนอกจากประเทศไทยได้ร่วมแสดง
สินค้า และได้รับความสำเร็จอย่างดงาม

นักธุรกิจฝรั่งเศਸมาเยือนประเทศไทย
เดือนพฤษภาคม 2528 ก្នុងนักอุดสาหกรรม

จากภาคใต้ของฝรั่งเศส ซึ่งเป็นเขตอุดสาหกรรม
ด้านการนิน การอวากาศ แสงเลเซอร์ และไมโคร-
คอมพิวเตอร์ ได้เดินทางมาเพื่อพบปะ เจรจาธุรกิจ
กับตัวแทนบริษัท ผู้สั่งสินค้าเข้า และผู้จำหน่าย
ในประเทศไทย

เอกสารอ้างอิง

- “ความร่วมมือทางวิชาการระหว่างประเทศไทย
และประเทศไทยร่วมกัน” เอกสารอัดสำเนาของ
วิชาการ กรมวิเทศสหการ พฤศจิกายน 2527.
- อรณี นาลสุวรรณ. ลักษณะและผล
ของการร่วมมือทางวิชาการระหว่างไทยและ
ฝรั่งเศส. (พ.ศ. 2517—พ.ศ. 2524) ผลงานการ
วิจัยฯ ผลงานกรรมมหาวิทยาลัยลำดับที่ 6 2526.
- Contact Sud Nord. สารสารเพื่อผู้
ผลิตและผู้ซื้อ สมาคมฝรั่งเศส สาธารณรัฐ
- M. Jumsai. “Histoire de la Mission
du Siam extrait du Royaume Thaï ou Siam”
de Mgr Pallegoix. กรุงเทพฯ : เฉลิมนิจการพิมพ์,
2528.

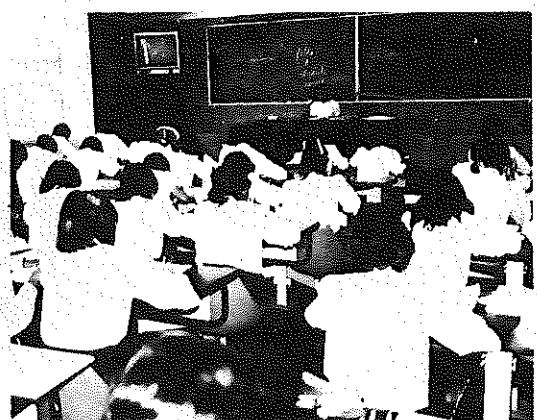
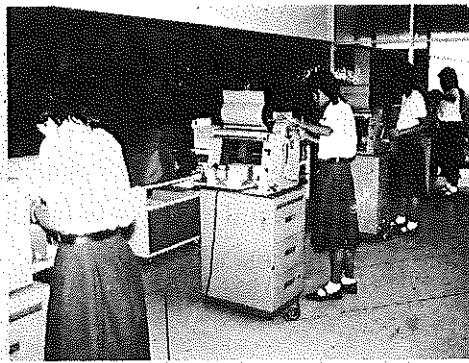
กรุงเทพการบัญชีวิทยาลัย

BANGKOK BUSINESS COLLEGE

588 ถนนเพชรบุรี กรุงเทพฯ 10400 ตรอกข้ามโรงพาณิตร์เมืองโถ โทรศัพท์ 251-9852, 252-0067, 252-7049
588 PETCHBURI ROAD, BANGKOK 10400. THAILAND TELEPHONE 251-9852, 252-0067, 252-7049

เปิดสอนหลักสูตร
ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.)

ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.)

300 ปี ตามสัมพันธ์ ไทย-ฝรั่งเศส

ด้านการศึกษา

โรงเรียนอัสสัมชัญ บางรัก

การอบรมนิสัยเด็ก เป็นยอดแห่งกิจทั้งหลาย เพราะบ้านเมืองจะเจริญหรือจะด้อยก็เพริ่งการศึกษา ความก้าวหน้าของชาติจะเร็วช้าล้าหลัง พลัดพรั่งหรือยั่งยืน ก็เพริ่งการศึกษาของพลเมือง เป็นบังจัยเบื้องต้น พลเมืองจะเป็นพลเมืองดีช้า เพียงใดก็แล้วแต่การอบรมซึ่งตนได้รับมาเมื่อครั้ง ยังศึกษาเล่าเรียน จิตใจเด็กได้รับการบันจาก การศึกษาเป็นรูปใด วักจะมีเด็กแห่งรุ่ปนั้นเหลืออยู่บ้างตลอดชีวิตไม่มากก็น้อย และพวกเด็กไม่ได้รับหลักธรรมแห่งชีวิตของตน อันจะได้จากการศึกษาเมื่อโตขึ้นจะยึดเอาอะไรเป็นหลักธรรมแห่งชีวิตของตนแล้ว? ความจริงข้อนี้ คุณพ่อได้เห็นชัด ตั้งแต่เดิมเมื่อแรกเข้ามาเมืองไทยซึ่งขณะนั้นกำลังอยู่ในยุคแปลงประเทศาญู่ความเจริญทางรัฐฯ พอดี ความคิดเห็นอันนี้ได้เร้าใจท่านอยู่เสมอให้ระย่อต่ออุปสรรคนานับประการที่มาวางหน้า ภาระกิจของท่าน

บทหลวงออมล ออกรุส กอลมเบต์บทหลวง โรมันคาಥอลิกชาวฝรั่งเศสจากเมือง Gap เขต Hautes – Alpes มนต์ล Provence Côte – D'Azur

เดินทางมาถึงประเทศไทยปี 2415 ได้ศึกษาภาษาไทยและช่วยงานอยู่ที่วัดสวนห่านซึ่งปัจจุบันคืออาสนวิหารอัสสัมชัญ เมื่อท่านได้เป็นเจ้าอาวาสวัดสวนห่านแล้ว ได้มองดูสภาพรอบ ๆ วัดปรากฏว่าเด็ก ๆ ลูกหลานชาวคริสต์ส่วนใหญ่ไม่ได้เรียนหนังสือกันเลย แล้วอนาคตของเขาเหล่านั้นจะเป็นอย่างไร จึงคิดที่จะสร้างโรงเรียนโดยสอนวิชาความรู้ต่าง ๆ ควบคู่ไปกับศาสนาให้แก่เด็ก ๆ คริสต์ ปรากฏว่าท่านพบอุปสรรคมาบานายโดยเฉพาะในเรื่องการเงิน แต่ท่านก็ไม่ละความพยายาม ในพ.ศ. 2420 ได้เริ่มประการสร้างนักเรียน มีเด็ก ๆ มาเรียนเพียง 33 คน ซึ่งนับว่าน้อยมาก ท่านจึงคิดว่าถ้าเปิดรับเด็กทั่วไปคงจะมีเด็ก ๆ สนใจมาเรียนมากขึ้น จึงได้แยกโรงเรียนออกวัดเป็นอิสระ ตั้งชื่อใหม่ว่าโรงเรียนอัสสัมชัญ เปิดเมื่อวันที่ 16 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2428 ได้ปรับปรุงในด้านการเรียนการสอนเรื่อยมา จนมีชื่อเสียงด้านภาษาอังกฤษและภาษาฝรั่งเศส จำนวนนักเรียนก็เพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ จนปัจจุบันเป็น จันทร์ จึงคิดจะสร้างอาคารเรียนใหม่ เมื่อตกลงราคา

ก่อสร้างแล้ว ท่านก็ได้บอกบุญแก่ผู้ที่มีจิตครั้หรา ทั่วไป ในอันดับแรกท่านได้ทูลเกล้าฯ ถวายถือก้า ต่อพระบาทสมเด็จพระปุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาล ที่ 5 พร้อมทั้งพระอัครมเหสี ซึ่งทั้งสองพระองค์ ได้ทรงลงพระนามในสมุดเรียงไว้เป็นปฐมฤกษ์ จากนั้นท่านก็ได้บอกบุญไปยังพระบรมวงศานุวงศ์ และข้าราชการฟ้องค้านิช ชาวต่างชาติทั้งหลาย ตามแต่จะเห็นควร

ท่านได้รับอุปการะเด็กกำพร้า ซึ่งปัจจุบัน เด็ก ๆ เหล่านั้นบางคนมีตำแหน่งหน้าที่การงาน ใหญ่โตได้เป็นขุนเป็นพระยา กมี ส่วนใหญ่ก็ออก ไปประกอบอาชีพทางด้านการค้า

เมื่อท่านได้มีโอกาสกลับไปฝรั่งเศสจึงได้มอบภารกิจการโรงเรียนอัสสัมชัญให้แก่คณบดี เซนต์คาเบรียล ชาวฝรั่งเศสซึ่งได้สืบทอดเจตนาธรรม ของท่านต่อมา รวมเวลาที่ท่านได้ดำรงอยู่ในเมือง ไทยสั่งสมกุศลกรรมได้ 61 ปีเศษ

ปัจจุบันโรงเรียนอัสสัมชัญก่อตั้งมาครบ 100 ปีพอดี จำกจำนวนนักเรียน 33 คน ในปีแรก จำนวนนักเรียนที่ผ่านเข้ามาในช่วง 100 ปี นี้มี จำนวนประมาณ 33,341 คน ได้ขยายสาขาออก ไปอีก 13 แห่ง จนถึงระดับปริญญา

นักเรียนของโรงเรียนนี้ได้รับราชการในตำแหน่งสูงหรือแม้แต่ประกอบธุรกิจใหญ่โดยมีหน้า มี地位ในสังคมไทย

1. ม.ร.ว. เสนีย์ ปราโมช หัวหน้าพรรคราชินี

2. นายสัญญา ธรรมศักดิ์ คณบดีคณะนิติศาสตร์และองค์มนตรี

3. นายประหยัด บุรณศิริ เลขาธิการสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ

4. นายแพทัยบุญสม มาร์ติน คณบดีคณะแพทยศาสตร์เชียงใหม่

5. ดร. หยุด แสงอุทัย ศาสตราจารย์พิเศษมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

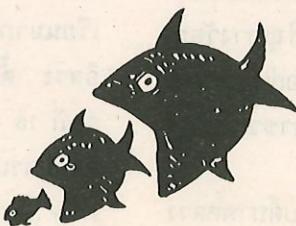
6. นายดุสิต พานิชพัฒน์ อธิบดีกรมป่าไม้

7. ดร. เสริม วินิจฉัยกุล รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง

8. เจ้าพระยาศรีธรรมราชibeศ องค์มนตรี

9. ม.ล. ปันไทย มาลาภุ ผู้อำนวยการธนาคารออมสิน

10. พระยามโนปกรณ์นิติธาดา อธีตนายกรัฐมนตรี คณที่ 1

ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยและฝรั่งเศส

ในด้านการศึกษา

โรงเรียนเซนต์โยเซฟ คอนแวนต์

สมัยกรุงศรีอยุธยา

ในรัชสมัยของสมเด็จพระนารายณ์มหาราช ประเทศไทยมีความสัมพันธ์กับประเทศฝรั่งเศส เป็นอย่างดี มีการแลกเปลี่ยนคนด้วยกันเพื่อเจริญ-สัมพันธ์ ไม่ตรีโดยมีความมุ่งหมายทางด้านศาสนา เป็นวัตถุประสงค์เบื้องต้น อยุธยาในระยะนี้มีความเจริญถึงขีดสุดยุคหนึ่ง

สมเด็จพระนารายณ์มหาราชได้พระราชทานที่ดิน ณ ตำบลมหาพรหมณ์ และตำบลบางปลาเห็ด ให้เป็นแหล่งพักอาศัยของคณะบาทหลวงคาಥอลิก จากประเทศฝรั่งเศสซึ่งได้ก่อตั้งโรงเรียนขึ้นเพื่อใช้สอนศาสนา คือ โรงเรียนสามเณร หรือโรงเรียนมัสเพรนด์ (Le collège de Masprend) เมื่อประมาณ พุทธศักราช 2211 (ค.ศ. 1668) เป็นโรงเรียนประจำ และใช้ภาษาต่างประเทศในการสอนเป็นแห่งแรก ในประเทศไทย โดยเปิดการสอนภาษาฝรั่งเศส และภาษาลาตินรวมทั้งวิชาอื่น ๆ อีก เช่น เทเว-วิทยา เป็นต้น

พุทธศักราช 2229 (ค.ศ. 1686) ได้มีการสร้างโรงเรียนอีกแห่งหนึ่ง คือวิทยาลัยคอนแสตติน (Constantine college) โดยโรงเรียนแห่งนี้ได้รับความอุปถัมภ์จากเจ้าพระยาวิษณุエนทร์ ปลายรัชสมัย สมเด็จพระนารายณ์มหาราช ต่อมาโรงเรียนแห่งนี้ได้ย้ายไปรวมกับโรงเรียนสามเณรที่ตำบลมหาพรหมณ์

กรุงศรีอยุธยาภายหลังรัชสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราชขาดความสัมพันธ์กับประเทศฝรั่งเศสเป็นเวลาเกือบ 1 ศตวรรษ แต่ผลงานที่บาทหลวงฝรั่งเศสได้ทำไว้และยังปรากฏอยู่จนถึงปัจจุบันนี้ คือโรงพยาบาลแผนตะวันตก โรงเรียนสอนศาสนา และสอนภาษาตระวันตก โบสถ์คาಥอลิก นารายณ์ราชนิเวศน์ หอดูดาวและถังประปา

สมัยกรุงธนบุรี

บาทหลวงคาಥอลิกยังคงดำเนินการเผยแพร่ศาสนาต่อไปแต่ไม่แพร่หลายกว้างขวาง ตั้งแต่ พุทธศักราช 2323 (ค.ศ. 1777) ไม่ปรากฏว่ามีมิชชันนารีฝรั่งเศสเข้ามาในประเทศไทย

สมัยกรุงรัตนโกสินทร์

ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้า-เจ้าอยู่หัว บาทหลวง ยัง บันติสต์ บลเลอร์ กว่า ได้เดินทางเข้ามาในประเทศไทย (พุทธศักราช 2373 หรือ ค.ศ. 1830) ท่านได้เป็นผู้ริเริ่มการพื้นฟูศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาಥอลิก ท่านได้มีโอกาสเข้าเฝ้าเจ้าฟ้ามงกุฎ และได้ถวายการสอนภาษาลาติน ท่านได้แต่งหนังสือเกี่ยวกับเมืองไทยและหนังสือ “คิริพจน์ภาษาไทย” คือพจนานุกรมแปลภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษ ฝรั่งเศส และลาติน รวม 4 ภาษา ซึ่งเป็นประโยชน์แก่การเรียนภาษามาก

เมื่อเจ้าฟ้ามงกุฎเดิจขึ้นครองราชสมบัติเป็นพระบากสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระองค์ทรงมีพระราชไถ่ในตรีกับพระราชาคณะปัลเลอ กั้งลดอดมา มีผู้เห็นสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงสนใจ กับพระราชาคณะ ริมฝั่งแม่น้ำในเวลาเย็น ๆ เสมอ

ผลงานการศึกษาของคณะวิชชันนารีคาಥอลิก สมัยรัชกาลที่ 5 จนถึงปัจจุบัน

ปลายสมัยรัชกาลที่ 5 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ ท่านเจ้าอาวาสวัดอัสสัมชัญ คือ นาทหลวง เอฟ เอมิล กอลองเบต์ ได้ริเริ่มงานการศึกษาของคณะวิชชันนารีต่อเยาวชนไทยขึ้นใน พ.ศ. 2391 (ค.ศ. 1849) ที่เรือนไม้ซึ่งเดิมเป็นที่พักของบรรดาสามเณร ของคณะ เปิดสอนวิชาภาษาไทย และภาษาฝรั่งเศส

ในปี พ.ศ. 2422 (ค.ศ. 1879) ได้เพิ่มการสอนภาษาอังกฤษอีกแขนงหนึ่ง โดยในชั้นต้นมีจำนวนนักเรียนไม่มากนัก

ต่อมาเมื่อปีพุทธศักราชที่ 2428 (ค.ศ. 1885) ท่านนาทหลวง เอฟ เอมิล กอลองเบต์ ก็ได้ก่อตั้ง

โรงเรียนอัสสัมชัญขึ้น พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ ได้พระราชทานพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์อุดหนุนบำรุงโรงเรียนอัสสัมชัญเสมอมา โรงเรียนอัสสัมชัญมีชื่อเสียงและประสบความสำเร็จอย่างดียิ่ง เป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวาง จนกระทั่งมีการฉลองครบรอบ 100 ปีแห่งการก่อตั้ง เมื่อวันที่ 15 เดือนสิงหาคม พ.ศ. 2528 นี้

ในปี พ.ศ. 2441 (ค.ศ. 1898) คณะภักนีเซนต์ปอล (Sister of St. Paul) ซึ่งมีกำเนิดที่เมืองชาร์ต ประเทศฝรั่งเศส ได้เดินทางเข้ามาในประเทศไทย ในระยะแรกได้ทำการรักษาพยาบาลผู้ป่วยต่อมาก่อน คณะภักนีคณะนี้ได้ตั้งโรงเรียนหลายแห่ง เช่น โรงเรียนอัสสัมชัญคอนแวนต์ ช่างคาดรูส์ คอนแวนต์ เซนต์โยเซฟคอนแวนต์ ฯลฯ เพื่อสอนเด็กหญิงให้เรียนรู้ห้องน้ำสีและอบรมให้เป็นพลเมืองที่ดี ขอบข่ายการทำงานของคณะภักนีมีได้จำกัดอยู่เฉพาะในกรุงเทพฯ เท่านั้น แต่มีการกระจายการทำ孽ออกไปยังจังหวัดต่าง ๆ 12 จังหวัด ซึ่งมีศูนย์กลางการบริหารงาน ณ โรงเรียนเซนต์โยเซฟคอนแวนต์

ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับฝรั่งเศส

ใน ด้านการค้า

โรงเรียนบางกะปิ

ตั้งแต่ประเทศไทยกับประเทศฝรั่งเศสเริ่มติดต่อค้าขายกันมาในอดีตจนถึงปัจจุบัน ส่วนใหญ่ประเทศไทยจะขาดดุลย์การค้า เนื่องจากสินค้านำเข้ามีมูลค่าสูงกว่าสินค้านำออก และนับตั้งแต่ปีพ.ศ. 2521 เป็นต้นมา ประเทศไทยมีการค้าเกินดุลย์และขาดดุลย์กับประเทศฝรั่งเศสลับกัน สินค้าออกที่สำคัญของประเทศไทย ได้แก่ สตั๊ดหัวทะเบ มันสำปะหลังเส้น เครื่องเรือน แผงวงจรไฟฟ้า ไอ.ซี. อัญมณี ข้าว เครื่องรูปพรรณทำด้วยโลหะ เสื้อผ้า ยางพารา สินค้าจากประเทศไทยที่สำคัญ ได้แก่ บรันด์ ยุทธภัณฑ์ที่ใช้ในการราชการ ส่วนประกอบและอุปกรณ์ยานนาวา สินค้าเชือกเหล็กและน้ำมันหล่อลื่น เครื่องจักรที่ใช้ในการอุตสาหกรรม เครื่องมือเครื่องใช้เกี่ยวกับวิทยาศาสตร์ การแพทย์

เคมีภัณฑ์

ผลิตภัณฑ์เวชกรรมและเภสัชกรรม

ข้อสังเกตในการค้าระหว่างประเทศไทยกับประเทศฝรั่งเศส

1. สินค้าที่ไทยนำเข้าจากฝรั่งเศสส่วนใหญ่เป็นสินค้าประเภททุนและวัตถุอิฐและกึงสำเร็จรูป เช่น เครื่องจักรกล เครื่องไฟฟ้าและส่วนประกอบ เครื่องมือเครื่องใช้เกี่ยวกับวิทยาศาสตร์การแพทย์ เหล็กและเหล็กกล้า โครงก่อสร้าง เครื่องบิน เป็นต้น สินค้าดังกล่าวเป็นสินค้าที่มีอายุใช้งานได้นาน และความต้องการของตลาดในประเทศไทยมีได้เพิ่มขึ้นทุกปี

2. สินค้าออกของไทยที่ส่งไปประเทศไทยเป็นสินค้าเกษตรกรรม ประมาณร้อยละ 40 ของมูลค่า สินค้าออกที่ไทยส่งไปฝรั่งเศสนั้น ส่วนหนึ่งจะเป็นสินค้าดังเดิม จึงมีตลาดประจำอยู่ในประเทศไทยมานานแล้ว ปริมาณการส่งออกในแต่ละปีจึงขึ้นอยู่กับความต้องการใช้ภายในประเทศไทยและสถานการณ์แข่งขันกันระหว่างสินค้าที่ผลิตได้เองในฝรั่งเศสและสินค้าที่ฝรั่งเศสนำเข้าจากประเทศไทย อย่างไรก็ตาม สินค้าประเภทนี้ได้แก่ ผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง ข้าว ยางพารา เป็นต้น สำหรับสินค้า

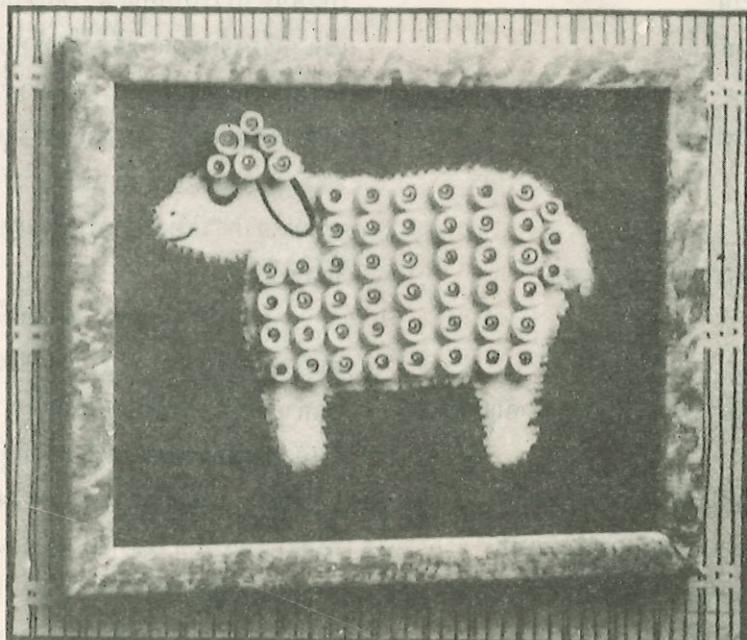
ที่ส่งออกค่อนข้างใหม่ และมีถูกทางขยายตลาดในประเทศนี้ได้อีกมากเช่น

— เครื่องแต่งกายสำเร็จรูป การส่งออกได้ขยายตัวเพิ่มขึ้นมาก และเป็นสินค้าที่ฝรั่งเศสกำหนดโควต้านำเข้า แต่จะกำหนดโควต้าเป็นปริมาณมิใช่มูลค่า ไทยจึงควรส่งเสริมสินค้าที่มีมูลค่าต่อหน่วยสูง เพื่อให้ได้มูลค่ารวมสูงสุดภายใต้โควต้าที่กำหนดไว้

— อาหารสัตว์น้ำที่ปูรุ่งแต่งแล้ว ปัจจุบันฝรั่งเศสเป็นตลาดสินค้าสัตว์น้ำที่มั่นคงของไทย และยังมีถูกทางขยายตลาดได้อีก เนื่องจากประเทศไทยผู้ผลิตบางประเทศ เช่น พิลิปปินส์ และได้หวังลดการผลิต

ลงเพราะขาดเคลนรัตถุดิน จึงเป็นโอกาสเดี๋ยวรับประเทศไทยที่จะขยายตลาดสินค้านี้ในฝรั่งเศส แต่ทั้งนี้ยังต้องขึ้นอยู่กับนโยบายในการแก้ปัญหาดุลการค้าและดุลการชำระเงิน ซึ่งอาจจะจำกัดการนำสินค้าเข้าประเทศได้

3. ปัจจัยสำคัญที่เป็นเครื่องกำหนดฐานะดุลการค้าระหว่างไทยกับฝรั่งเศสได้แก่ การสั่งซื้อเครื่องบินจากฝรั่งเศส ปีใดไม่มีการสั่งซื้อเครื่องบิน ประเทศไทยจะเป็นฝ่ายเกินดุลการค้าถ้าปีใดมีการสั่งซื้อเครื่องบินจากฝรั่งเศส ไทยก็จะขาดดุลการค้า นอกเสียจากว่าไทยจะส่งสินค้าออกเพิ่มมากขึ้น

ความสัมพันธ์ระหว่าง

ไทย - ฝรั่งเศส

โรงเรียนกรุงเทพคริสเตียน

ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับฝรั่งเศสนั้น เวิ่ง
มีมาตั้งแต่สมัยอยุธยา (พ.ศ. 2199 – 2231) ในสมัย
สมเด็จพระนารายณ์มหาราช การที่ไทยกับฝรั่งเศส
มีความสัมพันธ์กันนั้นก็จะเนื่องจาก อาลันดา
ซึ่งเป็นฝรั่งเศสที่ค้าขายกับไทย ได้ใช้กำลัง
ปืนบังคับให้คนไทยทำให้ไทยหัวดะระแวง และหา
ช่องทางที่จะลดการคุกคามของชาวอาลันดา โดย
พยายามสร้างสัมพันธ์ไม่รักบูรณะต่าง ๆ โดย
เฉพาะชาติตะวันตกที่มีกำลังทัดเทียมกับอาลันดา
คืออังกฤษ แต่ทว่าอังกฤษมุ่งจะติดต่อค้าขายกับ
ไทยเพียงประการเดียว ดังนั้นสมเด็จพระนารายณ์
จึงต้องหันไปพึ่งช่วยตะวันตกอีกชาติหนึ่ง ซึ่งเป็น
พวกสุดท้ายที่เข้ามาเจริญสัมพันธ์ไม่รักบูรณะใน
ราชสมัยของพระองค์ คือฝรั่งเศส โดยฝรั่งเศสมี
จุดมุ่งหมายเกี่ยวกับการเผยแพร่คริสต์ศาสนาเป็น
ประการสำคัญ ซึ่งมีผลทำให้เกิดความสัมพันธ์ทาง
ด้านอื่นตามมา ได้แก่ ความสัมพันธ์ทางด้านการค้า
การคุกคาม ศิลปวิทยาการ ความสัมพันธ์ระหว่างชาติ
ทั้งสองนี้ร่วมต้นบนฐานของความเข้าใจผิด ซึ่ง

ถึงแม้ว่าในขั้นแรกจะมีผลทำให้ความสัมพันธ์เป็น^{ไป}ในทำนองมิตรไมตรี ถึงกับมีการส่งราชทูตติด
ต่อกันหลายครั้ง และฝ่ายไทยโดยเฉพาะอย่างยิ่ง
คือสมเด็จพระนารายณ์ฯ ได้พยายามที่จะเรียนรู้
อารยธรรมของชาวฝรั่งเศส โดยยอมรับอาศิลป
วิทยาการ ตลอดจนวัฒนธรรมของฝรั่งเศสไว้ เพื่อ
นำมาใช้ในราชสำนัก แต่ต่อมาเมื่อฝรั่งเศสรุ่วเข้าใจ
ผิดและไม่สามารถถูกลงให้สมเด็จพระนารายณ์เข้ารีต
ได้แล้ว จึงได้มีคำสั่งให้กองทหารฝรั่งเศสซึ่งไทย
เป็นฝ่ายอยู่ให้มาตั้งอยู่ที่สงขลาเพื่อป้องกันการคุกคาม
ของอาลันดา นั่น ไปตั้งมั่นอยู่ที่บางกอก และมีรัฐ
แทนสงขลาซึ่งเป็นเมืองอุทิศสาร์ของไทย โดยเฉพาะ
เมืองบางกอก จึงทำให้คนไทยมองฝรั่งเศสไปใน
ลักษณะที่ว่าแสดงท่าทีคุกคามไทย ประกอบกับ
เห็นตัวอย่างที่ชาวตะวันตกได้เข้ามายึดครองดินแดน
บางส่วนในเอเชีย คนไทยยิ่งเพิ่มความหัวดะระแวง
เกรงว่าฝรั่งเศสจะเข้ามายึดอาบ้านอาเมือง และ
ยังเป็นอันตรายต่อพุทธศาสนา ดังนั้นพระเพทราชา
ซึ่งขณะนั้นดำรงตำแหน่งผู้สำเร็จราชการ จึงได้ทำ

การรัฐประหารยึดอำนาจจากสมเด็จพระนารายณ์ฯ ภาระที่พระเทพร้าวจะต้องทำต่อมา ก็คือขับไล่กองทหารฝรั่งเศสทั้งที่เมืองบางกอกและมะริดให้ออกจากพระราชอาณาจักร ซึ่งนับเป็นภาระหนักมาก ทั้งนี้ เพราะขณะเดียวกันยังต้องรักษาความมั่นคงภายในด้วย เมื่อสมเด็จพระนารายณ์ฯ สรวรถ พระเพทราชา ก็สถาปนาตนเองขึ้นเป็นกษัตริย์และในที่สุดพระเพறราชา ก็สามารถขับไล่กองทหารฝรั่งเศสออกจากพระราชอาณาจักรได้ แต่ถึงกระนั้นฝรั่งเศส ก็ยังไม่สิ้นความพยายามที่จะเข้ามาฟื้นอธิพิลในไทย ดังเดิม แต่ขณะนั้นฝรั่งเศสติดพันกับสงครามในยุโรป ขณะเดียวกันในเมืองไทย ก็เกิดความไม่สงบ ทั้งนี้เนื่องจากการเสื่อมโรมทางเศรษฐกิจ มีเรือสินค้าจากต่างประเทศน้อยลง และยังทุพภิกขัยทำให้ราชภูมิล้ม塌เป็นจำนวนมาก แม้ว่าสมเด็จพระเพறราชาจะทรงพยายามช่วยเหลือราชภูมิ แต่ ก็ไม่สามารถที่จะป้องกันไม่ให้เกิดความยุ่งยากทางการเมืองขึ้นมาได้ ดังนั้นพระองค์จึงมีปัญหาเกี่ยวกับการปราบกบฏและการจลาจลหลายครั้ง มีหน้าที่ ทรงรวมในยุโรปสองบลง ฝรั่งเศสได้ส่งนาทหลวงมาขอเมืองมะริด ทำให้พระเพறราชาชี้งหัวคระแวง ฝรั่งเศสอยู่แล้วเกรงพวกฝรั่งเศสมากยิ่งขึ้น ดังนั้น จึงทรงแก้ไขสถานการณ์โดยประกาศปิดประเทศไม่ติดต่อกับฝรั่งเศสอีกต่อไป แต่ยังคงอนุญาตให้นาทหลวงทำการเผยแพร่ศาสนาได้ตามเดิม

คนสำคัญที่ดำเนินการให้ไทยกับฝรั่งเศสมีความสัมพันธ์กันอย่างแน่นแฟ้น คือ “คอนสแตนติน” พอลคอน ขุนนางไทยเชื้อชาติกรีกผู้มีความฉลาด เป็นเยี่ยม โดยสามารถเลือกใช้บุคคลกลุ่มต่าง ๆ เพื่อทำประโยชน์ให้แก่ตนได้ พอลคอนได้ใช้ความพยายามทุกวิถีทางที่จะเพิ่มพูนความมั่งคั่งและอำนาจของตน แต่ในที่สุดพอลคอนก็ถูกพระเพறราชาสั่งจับกุมและประหารชีวิต

ส่วนทูตไทยที่ประเทศฝรั่งเศสยกย่องว่ามี

ความรู้และฉลาดเฉลียว คือ พระยาโกษาธิบดี (ปาน) ซึ่งเป็นหัวหน้าคณะราชทูตไทยไปเฝ้าพระเจ้าหลุยส์ที่ 14 พระยาโกษาธิบดี (ปาน) ได้ทำเชื่อเสียงให้แก่ กรุงศรีอยุธยาเป็นอันมาก เพราะนอกจากจะฉลาดแล้ว ยังมีมารยาทเรียบร้อย เป็นที่นับถือของชาวฝรั่งเศส

เมื่อตั้งรัชกาลสมเด็จพระเพթราชา ไทยมีที่ท่าว่าต้องการจะมีความสัมพันธ์กับฝรั่งเศสอีก แต่เป็นเพียงความสัมพันธ์ทางด้านการค้าเท่านั้น เพื่อญะยะนั้นประเทศฝรั่งเศสกำลังอยู่ในมรสุม การเมือง และบริษัทอินเดียตะวันออกของฝรั่งเศสประสบกับการขาดทุน ดังนั้นความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับฝรั่งเศสอย่างเป็นทางการจึงยุติจนกระทั่งสิ้นสมัยอยุธยา

ไทยเริ่มมีความสัมพันธ์กับฝรั่งเศสอีกครั้งหนึ่งในรัชกาลสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวแห่งสมัยรัตนโกสินทร์ หลังจากที่ความสัมพันธ์ระหว่างชาติทั้ง 2 ชนชาติไปเป็นเวลากว่า 150 ปี ซึ่งเป็นที่ทราบกันดีอยู่แล้วว่า ทรงโปรดเกล้าให้ทำสัญญาเปิดประเทศติดต่อกับชาวต่างประเทศ โดยเฉพาะชาวตะวันตกมีการทำสนธิสัญญาทางการค้าและการติดต่อทางการคุณกับนานาประเทศมาเป็นลำดับ สำหรับประเทศไทยฝรั่งเศสนั้นได้มีการทำหนังสือสัญญาทางพระราชไม่ตรี และการค้าในปี ค.ศ. 1456 โดยทางฝรั่งเศสส่งราชทูต คือ Monsieur de Montigny เข้ามาเจริญสัมพันธ์ไม่ตรี ซึ่งสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงโปรดเกล้าฯ ให้จัดตั้ง “สำนักงานต่างด้าว” ไว้ในกรุงศรีอยุธยา ให้ Monsieur de Montigny ประจำ แต่ต่อมา Monsieur de Montigny ได้ส่งเรือรบชื่อ ‘ยีโรมนเต’ มารับคณะทูตไปเฝ้าพระเจ้าในปี ค.ศ. 1457 ที่กรุงปารีส สมเด็จพระจอมเกล้าฯ ได้แต่งตั้งคณะทูต และจัดเครื่องบรรณาการไปอย่างสมเกียรติยิ่ง ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศทั้งสอง

ก็ยังสืบเนื่องต่อไปจนกระทั่งถึงรัชกาลพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ในสมัยนี้ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับฝรั่งเศสเป็นไปในลักษณะไม่ร้อนรุ่นแรง โดยฝรั่งเศสมีทำที่แข็งกร้าวขึ้นเพื่อเรียกร้องดินแดนจากไทย ซึ่งในที่สุดไทยก็ต้องเสียดินแดนให้กับฝรั่งเศส เช่น ดินแดนผู้ซึ่งของแม่น้ำโขง, เขมรส่วนใน เป็นต้น แต่ก็ด้วยพระปริชาสามารถของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับฝรั่งเศสดีขึ้น โดยที่พระองค์ทรงไว้วิเทศบายเพื่อสร้างสัมพันธ์ไมตรีกับประเทศต่าง ๆ ในยุโรป โดยเด็ดขาดอยู่ในปี 2 ครั้ง และเมื่อเด็ดจ่าฝ่ายโปรตุเกส พระองค์ทรงเจรจาใกล้เคียงกับปูญากานในดินแดน

ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว เกิดมหาสงเคราะห์โลกครั้งที่ 1 ประเทศไทยได้เข้าร่วมกับกองทัพฝ่ายสัมพันธมิตรซึ่งเป็นฝ่ายได้รับชัยชนะในที่สุด ทำให้ไทยเราได้มีโอกาสแก้ไข

สนธิสัญญากับประเทศตะวันตก หลังจากนั้น ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับฝรั่งเศสก็ดำเนินมาด้วยดีตลอด โดยเฉพาะความสัมพันธ์ทางด้านการทูตและการค้า มีการแลกเปลี่ยนความรู้ทางด้านวัฒนธรรมและวิทยาการสาขาต่าง ๆ

ในปี พ.ศ. 2503 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ เสด็จประพาสทวีปยุโรป เพื่อเจริญสัมพันธ์ไมตรีกับมิตรประเทศในยุโรป ทั้งสองพระองค์ได้เสด็จพระราชดำเนินเยือนฝรั่งเศสอย่างเป็นทางการ ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับฝรั่งเศสได้เจริญมาเป็นเวลา 300 ปี ในช่วงระยะเวลาหนึ่งมีทั้งความเข้าใจและความขัดแย้ง ความเป็นมิตรและความเป็นศัตรู เอาชนะซึ่งกันและกัน แต่ในที่สุดบนพื้นฐานแห่งความต้องการสันติสุขร่วมกัน ได้เป็นบจจุ่ยทำให้ทั้งสองประเทศกลายเป็นมิตรประเทศที่มีไมตรีต่อกันอย่างแน่นแฟ้นตลอดมา

ประวัติ

ความสัมพันธ์ ไทย-ฝรั่งเศส

จากอดีตถึงปัจจุบัน

โรงเรียนสหวิทยา ศุรินทร์

1. ประเทศฝรั่งเศสโดยสังเขป

ประเทศฝรั่งเศสเป็นประเทศหนึ่งในทวีปยุโรป มีขนาดใหญ่เป็นอันดับที่ 2 ในยุโรปหรือมีขนาดใหญ่กว่าประเทศไทยเพียงเล็กน้อย ประชากรมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในด้านเชื้อชาติ ภาษา และศาสนา

– ประชากรฝรั่งเศสส่วนใหญ่อยู่ในวัยแรงงาน อายุระหว่าง 20 – 65 ปี อาศัยอยู่ในเมืองมากกว่า ในชนบท ประชากรร้อยละ 82 มีเงินเดือน ทำงานด้านบริการหรืออุตสาหกรรมตามสำนักงาน ร้านค้า ตามบ้าน คนว่างงานมีจำนวนน้อย

– มาตรฐานครองชีพของประชาชนฝรั่งเศสอยู่ในเกณฑ์ดีอันดับ 15 ของโลก เป็นมหาอำนาจทางเศรษฐกิจอันดับที่ 5 ส่งสินค้าออกอันดับที่ 4 ของโลก ผลผลิตเหล่าอยุ่งเป็นอันดับ 1 ของโลก ฝรั่งเศสประสบปัญหาเงินเฟ้อและคนว่างงานร้อยละ 10 ในปี 1982

– ปี 1945 ฝรั่งเศสจัดตั้งระบบสังคมสงเคราะห์เพื่อช่วยเหลือชาวฝรั่งเศสที่เจ็บป่วยและคนชรา และการศึกษา

– ฝรั่งเศสมีความเจริญด้านเทคโนโลยีมาก แพร่หลายไปทั่วโลกโดยเฉพาะด้านโยธาธิการและวิศวกรรม อุปกรณ์ไฟฟ้า ระบบขนส่ง อุตสาหกรรมปرمາณฝรั่งเศสเป็นสามซิกประชากมยุโรป (E.E.C) ช่วยเหลือประเทศที่ยากจนและให้ความสำคัญต่อสิทธิมนุษยชนได้เช่นว่า “ดินแดนแห่งการลี้ภัยและเสรีภาพ” ภายใต้การปกครองของนาย ฟรังชัวร์ มิตเตอร์องด์ (FRANÇOIS MITTERAND) ประธานาธิบดีคนปัจจุบัน

2. ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับฝรั่งเศส สนับสนุนกรุงศรีอยุธยา

ฝรั่งเศsex้ามานเมืองไทยครั้งแรกในสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหา自在แห่งกรุงศรีอยุธยา ในลักษณะการค้าและเผยแพร่ศาสนา สังฆราชปาลูได้นำพระรัตนสารสันต์และเครื่องราชบรรณาการของสันตะปาปาและพระเจ้าหลุยส์ที่ 14 มาถวายสมเด็จพระนารายณ์ พระองค์ทรงต้อนรับเป็นอย่างดีและยินยอมให้สอนศาสนาในเมืองไทย พระองค์ได้โปรดให้ทูตไทยนำพระรัตนสารสันต์ไปถวายพระเจ้าหลุยส์ที่ 14 เช่นกัน แต่กำปั่นที่โดยสารไปทางสายสูญเสียก่อน ในสมัยนั้น คือนัสตันติน พอลคอน หรือ

ออกกฎหมายไทยเยนทร์ เป็นชาวต่างชาติที่รับราชการต้านต่างประเทศของไทย “ได้ซักนำให้สมเด็จพระบรมราชโภษนิพัฒน์กับฝรั่งเศส คณะทูตชุดแรกของฝรั่งเศส ได้มาถึงกรุงศรีอยุธยา ในเดือนกันยายน 2228 โดยมี เดอโอมองต์ เป็นหัวหน้า ตามพระราชประสงค์ของพระเจ้าหลุยส์ที่ 14 ที่ทรงต้องการให้ราชทูตมาซักขวัญให้สมเด็จพระบรมราชโภษนับถือศาสนาคริสต์ แต่พระองค์ก็สามารถเลื่งได้ สมเด็จพระบรมราชโภษได้ทรงทำสัญญาอนุญาตให้ฝรั่งเศสสอนศาสนาและทรงทำอนุสัญญาการค้ากับฝรั่งเศสด้วย นอกจากนี้ยังได้โปรดให้วิศวกรชาวฝรั่งเศสเป็นผู้อำนวยการสร้างป้อมที่ บางกอก ลพบุรี พิษณุโลก มะริด และสงขลา ให้ฝึกหัดทหารตามแบบฝรั่งเศส และพระองค์ได้โปรดแต่งคณะทูต โดยให้ออกพระวิสูตรสุนทร (ปาน) เป็นราชทูต พร้อมลาม ชาวฝรั่งเศสเดินทางไปฝรั่งเศส และไปถึงได้เข้าเฝ้าพระเจ้าหลุยส์ที่ 14 เมื่อเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2229

เมื่อสิ้นสมัยสมเด็จพระบรมราชโภษแล้ว ฝรั่งเศสต้องการไทยเป็นเมืองขึ้น แต่ไม่ประสบผลสำเร็จ เพราะเกิดการชิงดีชิงเด่นในหมู่ทหารฝรั่งเศสเสียก่อน

3. ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับฝรั่งเศส สมัยกรุงรัตนโกสินธ์ตอนต้น

สมัยกรุงรัตนโกสินธ์ตอนต้น สัมพันธ์ไม่ตรึงเมื่อในสมัยรัชกาลที่ 4 พระองค์ทรงแต่งตั้งให้พระยาครุฑ์พิพัฒน์เป็นราชทูต พ.ศ. 2403 ฝรั่งเศส ส่ง MONTINGY เข้ามายังกรุงศรีฯ ทำสนธิสัญญากับไทย พ.ศ. 2405 ให้ไทยยอมยกประเทศเขมรให้ อีก 4 ปี ต่อมาฝรั่งเศสให้ทำสัญญาร่วมปรองดองอำนาจการอารักขาของประเทศไทยในเขมร วันที่ 15 กรกฎาคม 2410 ไทยเสียดินแดนให้ฝรั่งเศสเป็นครั้งแรกเป็นดินแดนของเขมรทั้งหมด ยกเว้นพระตะบอง ครีสกาน และสีមราฐ ในสมัยรัชกาลที่ 5 ในครั้งแรกมีความ

สัมพันธ์กับต่างประเทศเป็นไปอย่างเรียบร้อยแต่ไทยหาได้ตระหนักไม่ว่า ขณะนั้นสังฆภิแสวงหาอาณา尼คิมมืออยู่ที่วัดนันดินแคนภาคตะวันออก ฝรั่งเศสเป็นประเทศหนึ่งที่เข้ามายึดครองได้ทั้ง 3 ภาค แล้วจึงคิดยึดครองแผ่นดินไทยทางฝั่งซ้ายแม่น้ำโขง ศึก

1. แฉดสิบสองจุ่ไทย
2. ดินแดนฝั่งซ้ายแม่น้ำโขงทั้งหมด
3. ดินแดนฝั่งขวาแม่น้ำโขงตรงข้ามหลวงพระบางและปากเซ พ.ศ. 2446
4. ดินแดนสีมราฐและครีสกาน พ.ศ. 2449

4. ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับฝรั่งเศส หลังสงครามโลกครั้งที่ 2

หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ฝรั่งเศสได้เรียกร้องดินแดนที่ไทยได้มาในคราวพิพาทดินโคนีน โดยฝรั่งเศสกล่าวหาว่า “ไทยได้มาโดยมิชอบนั้นโดยนิติธรรมไทยจึงขอให้องค์การสหประชาชาติเป็นผู้วินิจฉัย แต่ฝรั่งเศสกลับขอให้ถอนเรื่องนี้ออกแล้วนำเรื่องไปพิจารณาในศาลโลก

ต่อมา ทั้งสองประเทศได้เปิดเจรจา กันที่กรุงวอชิงตัน ฝรั่งเศสได้ยื่นข้อเสนอต่างๆ ให้ไทยปฏิบัติตาม และให้ไทยไปเจรจา กันอีกที่กรุงปารีส การเจรจาในครั้งนั้นไทยต้องยกดินแดนดินให้ฝรั่งเศส ส่วนฝรั่งเศสจะไม่ขัดขวางการที่ไทยจะเข้าเป็นสมาชิกองค์การสหประชาชาติและให้มีการจัดตั้งกรรมการประนีประนอมระหว่างประเทศ

5. ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับฝรั่งเศส ในปัจจุบัน

ปัจจุบันไทยกับฝรั่งเศสมีความสัมพันธ์กันมากกว่าในอดีต นับแต่หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 เป็นต้นมา รัฐบาลฝรั่งเศสได้ให้ความช่วยเหลือไทยด้านการศึกษา เทคโนโลยี และอื่นๆ โดยให้ทุน

การศึกษาแก่นักศึกษา ครู และบุคคลในสาขาต่าง ๆ ไปศึกษาต่อ และดูงาน ณ ประเทศฝรั่งเศส

ด้านการเมือง รัฐบาลฝรั่งเศสมีความเห็น สอดคล้องกับรัฐบาลไทยในการสนับสนุนเขมร 3 ฝ่ายให้ปกครองตนเอง และประณามรัฐบาลเวียดนาม ที่บุกรุกเดินทางไป

ด้านการคมนาคม มีสายการบินต่าง ๆ เช่น AIR FRANCE และการขนส่งทางเรือ

ด้านการค้า ไทยได้ส่งสินค้าเข้าจากฝรั่งเศส เช่น เสื้อผ้าสำเร็จรูป รองเท้า กระเบื้อง น้ำหอม และเครื่องสำอาง sin ค่าอุตสาหกรรม เช่น รถยนต์ เปอร์โยต์ ซีตรอง เรอโนต์ เป็นต้น สำหรับไทย เราได้ส่งสินค้าออก ได้แก่ ผ้าไหมสำเร็จรูป และ หอยทากซึ่งเป็นอาหารยอดนิยมของคนฝรั่งเศสในปัจจุบัน

ด้วยความปรารถนาดี จาก

บริษัท ทิพยประกันภัย จำกัด

รัฐวิสาหกิจสังกัดกระทรวงการคลัง

142 อาคารธนาคารกรุงไทย สาขาสำนักสีลม ชั้น 7-8 ถนนสีลม กรุง. 10500

โทร. 234-1440-9, 234-7660-9, 234-1981-9

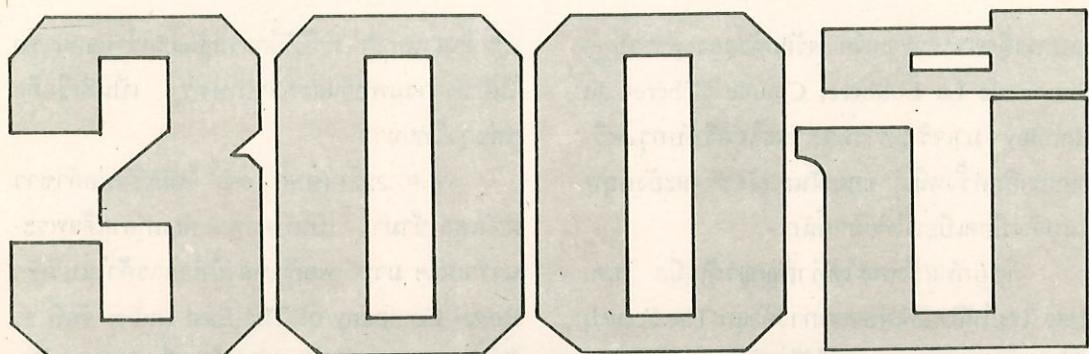
ดำเนินกิจการมากว่า 30 ปี ตามหลักการประกันภัยสากล

บริการรับประกันภัยทุกประเภท

- ประกันความรับผิดชอบต่อบุคคลภายนอก
- ประกันภัยทางทะเลและขนส่ง
- ประกันเครื่องบิน
- ประกันรถยนต์
- ประกันภัยบุตเดตส่วนบุคคล
- ประกันภัยสำหรับกระโจก
- ประกันใจรักษ์
- ประกันความรับผิดชอบต่อบุคคลภายนอก
- ประกันอุบัติเหตุและภัยพิบัติจากเครื่องจักร
- ประกันความซื่อสัตย์
- ประกันตนส่งเงิน
- ประกันอุบัติเหตุระหว่างเดินทาง
- ประกันการเสี่ยงภัยทุกชนิดของผู้รับเหมา
- ประกันภัยสำหรับเงิน
- ประกันภัยเงินค่าทดแทนคนงาน
- และอื่น ๆ

นางรองก้อน จันทร์สาข ประธานกรรมการ

นางวนิดา ศิริพงษ์ กรรมการผู้จัดการ

ความสัมพันธ์ ไทย-ฝรั่งเศส

โรงเรียนพระมานุสรณ์เพชรบุรี

ในสมัยสมเด็จพระนารายณ์เมหาราช กรุงศรีอยุธยาเจริญรุ่งเรืองมากทั้งด้านการศึกษา วรรณกรรมและการค้าขายกับต่างประเทศ พระองค์ทรงสนพระทัยที่จะเรียนรู้วิชาการตะวันตกเพื่อนำมาปรับปรุงภายในประเทศในสมัยที่สมเด็จพระนารายณ์ฯ ครองกรุงศรีอยุธยานั้น พระเจ้า Louis XIV ทรงเป็นกษัตริย์แห่งประเทศไทยฝรั่งเศส ที่มีอานุภาพยิ่งกว่ากษัตริย์องค์อื่น ๆ ในยุโรปขณะนั้น จนสันตะปาปยกย่องพระเกียรติเป็นอัครศาสนูปถัมภ์คริสต์ศาสนาในไก่โรมันคาทอลิก พระเจ้า Louis XIV ได้ส่งบาทหลวงคณะเบซูลิต จำนวนมากมาเผยแพร่คริสต์ศาสนาทางตะวันออก คณะบาทหลวงเข้ามาถึงกรุงศรีอยุธยาเมื่อ พ.ศ. 2205 สมเด็จพระนารายณ์ฯ ทรงให้การต้อนรับคณะบาทหลวงด้วยดี และอนุญาตให้สอนคริสต์ศาสนาได้ดังประสงค์ พร้อมทั้งพระราชทานที่ดินให้สร้างวัดและโรงเรียนสอนหนังสือและศาสนาด้วย

ใน พ.ศ. 2208 สมเด็จพระนารายณ์ฯ ทรงเห็นว่าถ้ามีราชธานีอยู่ที่กรุงศรีอยุธยาเพียงอย่างเดียว หากเกิดเหตุยุ่งยากกับชาวตะวันตก เช่น ออสเตรีย เอาเรือมาปิดปากแม่น้ำเจ้าพระยาเมื่อ พ.ศ. 2207 จะแก้ไขไม่ทัน จึงโปรดให้สร้างเมืองลพบุรีขึ้นใหม่

เพื่อเป็นราชธานีสำรอง Père Thomas ได้รับมอบหมายให้เป็นผู้ช่วยออกแบบดูแลการสร้างวังและป้อมปราการตามแบบฝรั่ง ขณะนั้นสมเด็จพระนารายณ์ฯ ต้องการมหาอำนาจอื่นทางตะวันตกเป็นพันธมิตรเพื่อต้านทานอำนาจของอัลลันดา

และความสัมพันธ์ทางการทูตระหว่างไทยและฝรั่งเศส ก็ได้เริ่มขึ้นอย่างแน่นแฟ้นเมื่อ พ.ศ. 2228 (ค.ศ. 1685) โดยพระเจ้า Louis XIV ได้ทรงแต่งตั้ง The Chevalier de Chaumont, The Abbot François Timoléon de Choisy เป็นราชทูตชุดแรกที่เชิญพระราชสาส์นและเครื่องราชบรรณาการมาเจริญทางพระราชไมตรีกับกรุงศรีอยุธยา สมเด็จพระนารายณ์ฯ ได้โปรดให้จัดการต้อนรับคณะราชทูตอย่างสมเกียรติ

ครั้นเดือนธันวาคม พ.ศ. 2228 ราชทูตฝรั่งเศสจะเดินทางกลับ สมเด็จพระนารายณ์ฯ โปรดให้ออกพระราชสุตรสุนทร (ปาน) หรือโกภาษาปานร่วมเดินทางไปแวร์ชายด้วยในฐานะเป็นราชทูตเข้าเฝ้าพระเจ้า Louis XIV เป็นการตอบแทนผลักดันในเดือนมีนาคม พ.ศ. 2230 ฝรั่งเศสได้ส่งนายพลเดส์ฟางส์ นำกองเรือรบ 6 ลำ พร้อมทหาร 636 คน มุ่งสู่กรุงสยามเพื่อมารับราชการเป็นทหาร

ของสมเด็จพระนารายณ์ฯ พร้อมด้วยการสั่งราชทูต Simon de La Loubère, Claude Céberet du Boullay มาเจริญทางพระราชไมตรีกับกรุงศรีอยุธยาอีกครั้งหนึ่ง ขณะนั้นอ่อนด้าและอังกฤษไม่กล้าเบียดเบี้ยนไทยมากนัก

ไทยกับฝรั่งเศสได้ทำสัญญาğกันเมื่อ พ.ศ. 2230 ไทยให้สิทธิพิเศษทางการค้าแก่ The French Company of the East และให้อำนาจในการพิจารณา การตัดสินคดีคืนของบริษัทแก่หัวหน้าบริษัทฝรั่งเศส ลากูเบร์ได้เขียน “จดหมายเหตุของลากูเบร์” บันทึกเรื่องราวเกี่ยวกับ การปกครอง ศาสนา ประเพณี วัฒนธรรม และความเป็นอยู่ของชาวไทยในสมัย สมเด็จพระนารายณ์ฯ ไว้อย่างละเอียดลออ เป็นประโยชน์ในการศึกษาด้านควาประวัติศาสตร์ไทย สมัยกรุงศรีอยุธยาที่ดีเลิศที่สุด

ในการติดต่อกับฝรั่งเศสนั้น ไทยได้รับ วิชาการที่เป็นประโยชน์ที่สำคัญหลายอย่าง อาทิ วิชาการก่อสร้างแบบตะวันตก (ได้แก่ การสร้าง บ้านและตึกหอต่าง ๆ) ซึ่งฝรั่งเศสได้คิดทำห่อน้ำ ประปาดินเผาเพื่อใช้ในการระบายน้ำจากทะเล ชุมชนมาใช้ภายในเมืองพนมบุรี ได้นายทหารเรือ ฝรั่งเศสเป็นผู้ฝึกหัดทหารตามแบบยุโรป นอกจากนี้คณนาทหลังฝรั่งเศสยังได้สอนวิชาการ รักษาพยาบาลและการใช้ยาชนิดต่าง ๆ ให้แก่ ชาวไทยด้วย

พ.ศ. 2207 (ค.ศ. 1664) วันที่ 27 มกราคม Monseigneur Francis Pallu ได้มามถึงอยุธยา เป็นบุคคลที่มีบทบาทอย่างมากในการสร้างความ สัมพันธ์ทางการทูตระหว่างฝรั่งเศสกับไทย

พ.ศ. 2208 (ค.ศ. 1665) สมเด็จพระนารายณ์ฯ โปรดให้พากมิชชันนารีฝรั่งเศสเข้าเฝ้าเป็นครั้งแรก และทรงประทานที่ดิน พร้อมทั้งอนุญาตให้สร้าง บ้าน สถานทูต และโบสถ์ สร้างเสร็จใน ค.ศ. 1670 และได้รับนักเรียนต่างศาสนาระหว่างชาติเข้ามาเรียน

เป็นจำนวนมาก ทำให้มีความรู้และความสามารถ ในด้านการแพทย์และการเกษตร เป็นที่เชื่อถือ แก่ชาวไทยมาก

พ.ศ. 2223 (ค.ศ. 1680) ได้มีเรือฟอร์ด้าชา ฝรั่งเศสเข้ามา เป็นที่พอพระทัยแก่สมเด็จพระนารายณ์ฯ มาก ฟอร์ด้าชาเป็นน้ำที่ทำการค้าในบริษัท Royal Company of The East Indies วันที่ 25 ธันวาคม คณะทูตชุดแรกของไทยซึ่งประกอบด้วย พระยาพิพัฒ์ราชไมตรี หลวงศรีวิศาลสุนทร และขุนครรภินิจัย พร้อมด้วยนาทหลัง Gayme (ล่าม) คณะทูตชุดนี้ได้เชิญพระราชนัดลักษณ์จาก สมเด็จพระนารายณ์ฯ และเครื่องราชบรรณาการ เช่น ลูกช้าง 3 เชือก ไปถวายแด่พระเจ้า หลุยส์ที่ 14 แต่โชคไม่ดีเรือของราชทูตซึ่งชื่อว่า “Sun of the East” ได้อับปางลงที่ชายฝั่งมาดาガสการ ในปลาย ค.ศ. 1681

พ.ศ. 2226 (ค.ศ. 1683) ไทยทราบเรื่อง เรืออับปาง สมเด็จพระนารายณ์ฯ จึงส่งคณะทูต คณะทีสอง ซึ่งประกอบด้วยขุนพิชัยลิต และ ขุนไจจิตรไมตรี พร้อมด้วยนาทหลัง Vachet Pasco และนำชาวไทย 6 คน ไปเรียนวิชาการ ก่อสร้างต่าง ๆ ในครั้งนี้ด้วย

พ.ศ. 2228 (ค.ศ. 1685) วันที่ 3 มีนาคม พระเจ้าหลุยส์ที่ 14 ได้ส่งคณะทูตมาบังประจำตัวไทย เป็นครั้งแรกโดยเรือ 2 ลำ จาก Brest ซึ่งประกอบ ด้วย เรือลำแรกชื่อ “L’Oiseau” โดยมีกัปตัน Vaudricourt เป็นผู้ควบคุม The Chevalier de Chaumont เป็นเอกอัครราชทูต The Abbot François Timoléon de Choisy เป็นรองเอกอัครราชทูต นอกจากนี้ยังมีผู้ร่วมเดินทางคือ Mr. de Freteville, The Chevalier de Fay และนักการศาสนา ศาสตร์ 6 คน Père Guy Tachard เป็นผู้บันทึก เรื่องราว เมื่อเดินทางมาถึงอยุธยาได้เข้าเฝ้า สมเด็จพระนารายณ์ฯ เมื่อวันที่ 18 ตุลาคม The

Chevalier de Châumont ไว้ถวายพระราชทานส่วน The Abbot de Choisy ได้ถวายทองคำหนัก 50 กิโลกรัม แด่สมเด็จพระนราภิญญาฯ วันที่ 10 ธันวาคม สมเด็จพระนราภิญญาฯ ได้ทำสัญญาที่จะให้ความคุ้มครองแก่พวากษอนศาสนาและคนไทยที่นับถือศาสนาคริสต์ และทรงให้อิสรภาพแก่พวากษอนศาสนาที่จะเผยแพร่ได้ทั่วราชอาณาจักร วันที่ 11 ธันวาคม ทรงเชิญสัญญาทำการค้ากับ The French Company of the East Indies ให้สามารถทำการค้าโดยไม่เสียภาษีทั้งข้าออกและขาเข้า สามารถค้าขายดีบุกในภูเก็ตและสงขลา บริษัทสามารถเปิดโรงงานเหลังจากได้รับอนุญาตแล้ว วันที่ 22 ธันวาคม คณะราชทูตก็เดินทางกลับ ฝรั่งเศสว้อมด้วยคณะราชทูตไทย ซึ่งมีพระวิสูตรสุนทร (โภชาปาน), หลวงบวรกัลยา และขุนศรีวิศาลาวจា พร้อมด้วยนักเรียนชาย 12 คน เพื่อไปศึกษาในฝรั่งเศสด้วย

พ.ศ. 2229 (ค.ศ. 1686) วันที่ 18 มิถุนายน คณะราชทูตของไทยไปถึงยัง Brest โดยปลอดภัย วันที่ 1 กันยายน คณะราชทูตของไทยได้เข้าเฝ้าพระเจ้าหลุยส์ที่ 14 และได้รับการต้อนรับอย่างสมเกียรติ คณะราชทูตไทยอยู่ในฝรั่งเศสนานกว่า 8 เดือน

พ.ศ. 2230 (ค.ศ. 1687) วันที่ 1 มีนาคม คณะราชทูตไทยก็เดินทางกลับ พร้อมด้วยคณะ

ราชทูตของฝรั่งเศสอีกครั้งหนึ่ง พร้อมด้วยนักการศาสตร์ พ่อค้า

พ.ศ. 2230 (ค.ศ. 1687) วันที่ 2 และ 26 พฤษภาคม สมเด็จพระนราภิญญาฯ ทรงจัดให้คณะราชทูตของฝรั่งเศสได้เข้าเฝ้า

วันที่ 11 ธันวาคม สมเด็จพระนราภิญญาฯ ทรงทำสัญญาการค้ากับฝรั่งเศสที่ลพบุรี

พ.ศ. 2410 (ค.ศ. 1867) วันที่ 18 มกราคม ไทยส่งทูตไปประจำ ณ กรุงปารีส เป็นครั้งแรก ในสมัยรัชกาลที่ 4

พ.ศ. 2440 (ค.ศ. 1897) วันที่ 7 เมษายน พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จพระพاسกรุงปารีสเป็นครั้งแรก ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับฝรั่งเศสเริ่มต้นขึ้นอีก โดยฝ่ายไทยได้จัดส่งคณะข้าหลวงไปไช่ง่อน เพื่อตอบแทนผู้สำเร็จราชการอินโดจีนซึ่งเข้ามาเยี่ยมเยียนประเทศไทย

ความสัมพันธ์ครั้งนี้เป็นประโยชน์มาก กล่าวคือ “ไทยได้ทำสัญญาทางพระราชไมตรีกับฝรั่งเศส อีก 2 ฉบับเมื่อ พ.ศ. 2477 กับ 2450 สัญญาทั้ง 2 ฉบับนี้มีคุณแก่ไทยคือ ในสัญญาตอนหนึ่งระบุว่า “สยามมีสิทธิและอำนาจที่จะชำระคดีได้ ที่เกิดขึ้นด้วยชนชาติฝรั่งเศสหรือคนในบังคับภาคตะวันออกได้”

ความสัมพันธ์ระหว่าง ไทย—ฝรั่งเศส

โรงเรียนรัตนราชิเบศร์

ประเทศไทยเริ่มมีความสัมพันธ์กับฝรั่งเศส ในสมัยกรุงศรีอยุธยาในรัชสมัยของสมเด็จพระนารายณ์ฯ โดยชาวฝรั่งเศสได้ส่งคณะทูตเข้ามาโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อส่งเสริมและเผยแพร่ศาสนาคริสต์ และเพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์ทางด้านการค้า ซึ่งประเทศไทยเราถือเป็นคณะทูตใหญ่ไปจาริญสัมพันธ์ไมตรีอันดีเช่นกันในสมัยพระเจ้าหลุยส์ที่ ๑ ซึ่งก็ได้รับการต้อนรับอย่างสมเกียรติ

ในสมัยกรุงธนบุรีความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับฝรั่งเศสก็ไม่ปรากฏเด่นชัดนัก

ความสัมพันธ์อันดีระหว่างไทย—ฝรั่งเศสมารุ่งเรืองอีกครั้งในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ นับตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๙๙ เป็นต้นมา เนื่องจากประเทศไทย—ฝรั่งเศสเป็นประเทศที่พัฒนามีความเจริญทั้งทางด้านวิชาการ และเทคโนโลยีสมัยใหม่จึงมีนโยบายสนับสนุนและให้ความร่วมมือแก่ประเทศที่กำลังพัฒนาซึ่งประเทศไทยฝรั่งเศสมีความเชื่อมั่นว่าการร่วมมือระหว่างประเทศไทย—ฝรั่งเศสเป็นหลักการพื้นฐานของความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ และความช่วยเหลือทางวิชาการ และวัฒนธรรมมีบทบาทสำคัญต่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

ดังนั้นฝรั่งเศสจึงให้ความร่วมมือทางวิชาการเป็นอย่างดี โดยให้ในรูปทุนสาขาว่าต่าง ๆ เช่น วิศวกรรม เกษตรกรรม วิทยุ โทรทัศน์ การประดิษฐ์และการสอนภาษาและวรรณคดีฝรั่งเศส ซึ่งฝรั่งเศสได้เน้นหนักเป็นพิเศษในปี พ.ศ. ๒๔๙๙

ในปี ๒๕๐๔ ให้ความช่วยเหลือในรูปผู้เชี่ยวชาญรายย่อยในสาขาต่าง ๆ เช่น โบราณคดี ธรณีวิทยา ฟิสิกส์และยังคงเน้นหนักในด้านการสอนภาษาและวรรณคดีฝรั่งเศสอยู่เช่นเดิม

ในปี ๒๕๐๙ ให้ความร่วมมือในลักษณะโครงการซึ่งมีโครงการสำคัญ ๒ โครงการ คือ โครงการจัดตั้งศูนย์บริการโลหิตของสภากาชาดไทย และโครงการจัดตั้งศูนย์ฝึกอบรมช่างไฟฟ้าของสำนักงานพลังงานแห่งชาติ

ในระยะต่อมาแนวโน้มของความร่วมมือได้เปลี่ยนแปลงไปโดยรัฐบาลฝรั่งเศสได้พยายามกระจายความร่วมมือไปในด้านวิทยาศาสตร์และวิชาการสาขาอื่นมาก เช่น สถาบัตยกรรม วิศวกรรม สาขาต่าง ๆ การบริการชลประทาน การพัฒนาชนบท การพัฒนางาน และการถ่ายทำภาพถ่ายทางอากาศ เป็นต้น และให้ความร่วมมือในลักษณะ

โครงการใหญ่ ๆ มากขึ้นกว่าการให้ในลักษณะ
ปลดปล่อยเช่นที่ผ่านมา

โครงการความร่วมมือที่ดำเนินการจนไปแล้ว
ก็มีมากมายเช่น

1. Pak Mun Project (การไฟฟ้าฝ่ายผลิต
แห่งประเทศไทย)
2. Industrial Chemistry Laboratory
(มหาวิทยาลัยเชียงใหม่)
3. Feasibility Study and Research on
Fule/Industrial Alcohol (กระทรวงอุตสาหกรรม)
4. Diesel Maintenance (การรถไฟแห่ง
ประเทศไทย)
5. Development of Perfumery Oils
Industry (สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์)

ในปัจจุบันพระรัตนโกสินทร์ยังให้การสนับสนุน
ในโครงการใหญ่ ๆ อญี่ ซึ่งมีโครงการที่กำลัง
ดำเนินการอยู่ เช่น

1. Mission For Evaluating the Me-
chanization Aiming at the Improvement of
Thai Irrigative System ของกรมชลประทาน

2. Computer Aided Land Reallocation
ของสำนักงานปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม
3. Cattle Breeding (กองบัญชาการทหาร
สูงสุด)

จะเห็นได้ว่าการที่ฝรั่งเศสให้ความช่วยเหลือ
และสนับสนุนประเทศไทยในรูปของ Project ใหญ่ ๆ
นี้ ฝรั่งเศสได้ช่วยเหลือในด้านการเงินคิดเป็น
มูลค่าปีละหลายล้านบาท

ความสัมพันธ์อันดีระหว่างไทยกับฝรั่งเศส
ก็คงดำเนินต่อไปอย่างไม่หยุดยั้งและแน่นแฟ้นยิ่งขึ้น
ต่อไปในอนาคต ก่อให้ฝรั่งเศสมีความเชื่อมั่น
ว่าการร่วมมือระหว่างประเทศพัฒนาอันดับประเทศ
กำลังพัฒนาเป็นหลักการพื้นฐานของความสัมพันธ์
ระหว่างประเทศและความช่วยเหลือทางวิชาการ
และวัฒนธรรมมีบทบาทสำคัญต่อความสัมพันธ์
ระหว่างประเทศ

A PROFESSIONAL AND INDEPENDENT LOSS ADJUSTER

UNITED SURVEYORS + ADJUSTERS CO., LTD.
87 ANUMANRAJTHON LANE,
DEJO ROAD, BANGKOK 10500, THAILAND

TEL. 2338461 2338501 2354115
2350022 2354465

FOR : — CASUALTY FIRE MARINE INSURANCE LOSS ADJUSTER
— MARINE HULL + CARGO SURVEY
— MARINE CARGO SUPERINTENDENCE
— WEIEHING + MEASUREMENT

สรุปเรื่องชีวิตความเป็นอยู่ ของชาวสยามในแผ่นดิน สมเด็จพระนารายณ์มหาราช

โรงเรียนฤทธิ์ยัธรรมลัย

จากจดหมายเหตุของเมอร์ซิเยอร์ เดอ ลูบาร์ (M. De La Loubère) เล่ม 1 และเล่ม 6 ฉบับแปลโดยสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระนราธิปประพันธ์พงศ์ พิมพ์ปี พ.ศ. 2457

เมอร์ซิเยอร์ เดอ ลูบาร์ มาถึงประเทศไทยเมื่อวันที่ 27 กันยายน 2230 เขาได้เล่าถึงชีวิตความเป็นอยู่ของชาวสยามว่า

“ในสมัยนั้น สiam มีพลเมืองประมาณ 1 ล้าน 9 แสนคน ที่อยู่ของชาวสยามเป็นที่สูงมาก ราชธานีที่หากินตามชายฝั่งทะเลมีจำนวนห้อย ภายใต้กำแพงพระนครศรีอยุธยา มีคนอยู่ไม่ถึง 1 ใน 6 ส่วน คนส่วนมากอยู่ทางตะวันออกเฉียงใต้เพียงด้านเดียว ราชธานีเกือบจะทึ่งหมดดังบ้านเรือนอยู่ตามลำน้ำ”

เรื่องของชาวสยามปลูกเตี้ย ๆ ทำด้วยไม้ ชาวสยามสร้างบ้านโดยไม่ได้ใช้ตะปูลังหรือไม้ไผ่ ใช้หัวเดือยตอกสลัก แม้ว่าชาวต่างประเทศที่ตั้งกิ่นฐานอยู่ในสยาม จะปลูกสร้างบ้านตามแบบสถาปัตยกรรมตะวันตก แต่ชาวสยามยังรักบ้านแบบโบราณของตน ในบ้านจึงหอนหางร้อน

ตามลำคลองจะมีหนองเห็นสวนผลไม้เดิรดามหัว ๆ ไป ในประเทศไทยมีส้มมากที่สุด

ภายในกรุงศรีอยุธยา มีลำคลองอยู่มาก ทำให้พระนครมีสภาพเหมือนนครเวนิสของยุโรป แต่น้ำในลำคลองอยู่จะโถ่โกรกไปบ้าง ทำให้ลดความงามแต่คราวนีสตะวันออกไปมาก”

Aperçu de la vie quotidienne en Thaïlande sous le Roi Narai

... Ce passage est extrait des témoignages écrits de M. De La Loubère Volume 1 et 6, traduits par le Prince Naratip Prapanpong et imprimés en 1914.

C'est le 27 septembre 1687 que M. Simon De la Loubère est arrivé au Siam et commença à décrire la vie quotidienne des Siamois.

“A cette époque, la population du royaume comptait 1 900 000 habitants. Les Siamois se regroupaient dans de basses plaines; et évitaient le littoral. La cité enmurée d'Ayuttaya rassemblait moins de $\frac{1}{6}$ de la population totale de la ville. La plus forte densité d'habitants se situait au sud-est de la ville, le long du Chao Phaya.

... Les maisons locales peu élevées étaient faites de bois et ne comportaient aucun clou. Elles sont été montées selon un système de cales en bois. Les quelques Européens habitant Ayuttaya avaient construit leurs demeures suivant l'architecture occidentale, alors que les Siamois avaient conservé le style ancien de leur maison. A l'intérieur de la maison, régnait une chaleur étouffante.”

“... Des arbres fruitiers, dont beaucoup d'orangers, longeaient les voies d'eau.”

“A l'intérieur de l'enceinte, une multitude de canaux rappelaient l'atmosphère de Venise en Europe, l'impression atténuee par la saleté des eaux.”

กรุงปารีสและชาวปารีสใน รัชสมัยของพระเจ้าหลุยส์ที่ 14

บทความนี้เป็นบทสรุปจากหนังสือ “La vie quotidienne sous Louis XIV” เขียนโดย George Mongrédiens (สำนักพิมพ์ Hachette 1948)

กรุงปารีสในรัชสมัยของพระเจ้าหลุยส์ที่ 14 ยังคงเป็นเพียงเมืองเล็ก ๆ ในปี ค.ศ. 1684 มีประชากรประมาณ 500,000 คน

นายแพทย์ชาวอังกฤษผู้หนึ่งชื่อ Lister ได้บรรยายเกี่ยวกับปารีสดังนี้ “ที่นี่มีบ้านเป็นจำนวนมากที่มีคนอาศัยอยู่เป็นจำนวนมากจาก 4, 5 จนกระทั่งถึง 10 ครอบครัวที่เดียว”

นายแพทย์ผู้นี้พบว่ามีความแตกต่างเห็นได้ชัดระหว่างตึกใหญ่ ๆ ลานกว้าง และสวนที่มีอาณาเขตอยู่เท่าเดิม ตามพระราชวังต่าง ๆ หรือตามสำนักงานชี ละบ้านประชาชนธรรมดาริชชี แฉอดด้วยเดียดมาก

ตามถนนหนทางในกรุงปารีส จะปรากฏว่ามีบ้านที่อยู่อาศัยซึ่งแตกต่างกันมาก 2 ชนิด เรียบร้อยอยู่ได้แก่ บ้านของพวกชนชั้นสูงหรือคนร่ำรวยซึ่งสร้างด้วยหินสักด้อย่างดี มีลานกว้างภายนอก และปะรุงรอบด้วยโรงรถและโรงม้า

ส่วนที่เหลือ ได้แก่บ้านของคนชั้นต่ำ (ประชาชน) บ้านเหล่านี้บางครั้งก็ตั้งร้างด้วยหินสักดี แต่มากจะมีหน้ามุขแคบ ๆ ทำด้วยไม้จานด้วยปูนขาวชั้นล่างมักเปิดเป็นร้านขายของซึ่งเปิดໂລ່ງตลอด เพราะในสมัยนั้นชาวปารีสยังไม่รู้จักทำตู้เชร์ซินค้าซึ่งเป็นกระจาก

จตุรัสใหญ่ ๆ ซึ่งจะมีอาณาเขตอยู่เท่าเดิมในกรุงปารีสขณะนั้นหาได้ยาก จตุรัสที่มีอยู่ไม่กี่แห่งมักประดับด้วยอนุสาวรีย์ของกษัตริย์องค์ก่อน ๆ ซึ่งสร้างคดไปแล้ว เช่น อนุสาวรีย์ของ

Paris et les Parisiens sous Louis XIV

Ce passage historique est extrait de “La Vie quotidienne sous Louis XIV” de George Mongrédiens (Hachette 1984).

Paris, au temps de Louis XIV, restait encore une très petite ville. En 1684, il y avait environ 500 000 habitants.

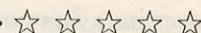
Un médecin anglais, Lister, décrit la ville de la façon suivante: “Ici nombre de maisons sont habitées par quatre, cinq et jusqu'à dix ménages ou familles.”

Il y avait, selon lui, une nette opposition entre les vastes bâtiments, les cours, et les jardins aérés des palais et des couvents, et les maisons du peuple obligées de s'entasser les unes sur les autres.

Deux sortes de demeures très différentes bordaient les rues de Paris. Les maisons des aristocrates et des bourgeois riches qui étaient en pierres de taille avec des cours intérieures décorées de remises et d'écuries.

Le reste des maisons appartenait au bas peuple. Ces maisons étaient quelquefois en pierres de taille mais le plus souvent à façade étroite de bois enduites de plâtre. Le rez-de-chaussée, souvent occupé par une boutique, s'ouvrait en plein air car les vitrines étaient encore inconnues.

Rares, étaient les places qui aéraient la ville. Elles s'ornaient de statues des derniers rois comme par exemple celle d'Henri IV au Pont-Neuf sur son cheval de bronze...

พระเจ้าองรีที่ 4 ซึ่งประทับบนหลังม้าทรงเป็นอนุสาวรีย์ที่ทำด้วยทองสัมฤทธิ์ อยู่ใกล้ ๆ สะพาน Pont-Neuf...

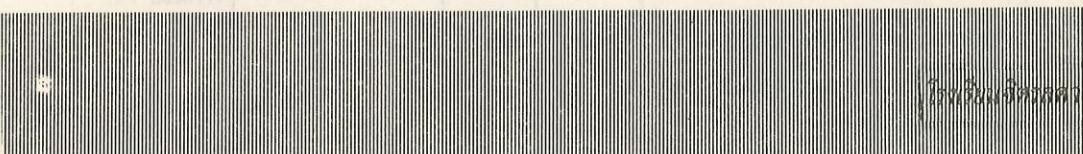

รายงานเศรษฐกิจ

สถานการณ์

ระหว่างประเทศไทยกับประเทศฝรั่งเศส

สินค้าที่ประเทศไทยส่งออกไปประเทศฝรั่งเศส ประกอบด้วยสินค้าเกษตรกรรม สินค้าสำคัญในหมวดนี้ ได้แก่ สัตว์นำทางเล ข้าวเหนียว ข้าวขาว ในยาสูบ มันสำปะหลังเส้น ดอกกล้วยไม้ หัวทิม ไฟลิน เส้นไหมพื้น ยางพารา ผักสด สินค้าอุตสาหกรรม เช่น เครื่องเรือน เสื้อผ้า แผงวงจรไฟฟ้า ถุงมือ ฯลฯ สินค้าแร่ได้แก่ พลวง และโปเตตส และยังมีสินค้าอื่นอีก

สินค้าเข้าที่ไทยนำเข้าจากฝรั่งเศส ได้แก่ วัตถุดิบ และกิ่งสาเร็จรูป เช่น เศรษฐกิจ กระดาษ เหล็ก ปูยและยาจากชาติตุรกี เชื่อจักรที่ใช้ในการอุตสาหกรรม เครื่องจักรไฟฟ้า และส่วนประกอบสินค้าอุปโภคและบริโภค เช่น ผลิตภัณฑ์เวชกรรม และ เกษชกรรม เครื่องใช้ไฟฟ้า เหล้า ผลิตภัณฑ์นม สินค้ายุทธปัจจัย สินค้ายานพาหนะ และ อุปกรณ์ขนส่ง สินค้าเชื้อเพลิง และนำมันเหลลื่น

เมื่อเปรียบเทียบการค้าระหว่างประเทศไทย กับประเทศฝรั่งเศส ในระหว่างเดือนมกราคม และ เมษายน 2528 กับระยะเดียวกันของปี 2527 การค้า กับประเทศฝรั่งเศสขยายตัวเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 10.4 โดยสินค้าเข้าขยายตัวร้อยละ 11.5 แต่สินค้า

ออกขยายตัวร้อยละ 9.1 คือสินค้าเข้ามีมูลค่า 1,368.4 ล้านบาท และสินค้าออกมีมูลค่า 1,106.1 ล้านบาท ทำให้ไทยขาดดุลเพิ่มขึ้นเป็น 262.3 ล้านบาท หรือร้อยละ 22.6 สินค้าออกสำคัญที่เพิ่มขึ้นได้แก่ แผงวงจรไฟฟ้า สัตว์นำทางเลสดแซ่บแข็ง แต่การส่งออกปลากระป่องและมันสำปะหลังอัดเม็ดลดลง ส่วนสินค้าเข้าที่เพิ่มขึ้น ได้แก่ ส่วนประกอบของรถยนต์ แวน ผลิตภัณฑ์เหล็ก ไปสีปูอฟลิน

ตลอดปี ปัจจัยสำคัญที่เป็นเครื่องกำหนดฐานะดุลการค้าระหว่างไทยกับฝรั่งเศส ได้แก่ การสั่งซื้อเครื่องบินแบบแอร์บัส หากปีใดไม่มีการสั่งซื้อหรือต้องจ่ายค่าเครื่องบิน ประเทศไทยก็เป็นฝ่ายเกินดุลการค้า หากปีใดมีการสั่งซื้อเครื่องบินจากฝรั่งเศส ไทยก็มักจะมีการค้าที่ขาดดุลกับประเทศนี้ นอกจากนี้ ผลกระทบจากว่าประเทศไทยจะสามารถส่งออกได้มากขึ้น

ข้อมูลจด

ศูนย์สถิติการพาณิชย์

กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์

กระทรวงพาณิชย์

สินค้าสำคัญที่ไทยนำเข้าจากฝรั่งเศส

มูลค่า : ล้านบาท

	รายการสินค้า	2526 มูลค่า	2527 มูลค่า	2528 (ม.ค.—เม.ย.) มูลค่า	หมายเหตุ 2528 (ม.ค.—เม.ย.)
1	หม้อน้ำ, เครื่องจักร, เครื่องใช้ก่อ และส่วนประกอบดังกล่าว	541.8	506.88		ยังไม่ได้รับรายงานจาก กรมเศรษฐกิจการ พาณิชย์
2	ยานยนต์ (นอกจากที่เดินบนทาง รถไฟหรือทางรถ) และส่วนประกอบ ของสิ่งดังกล่าว	264.6	362.06		
3	เครื่องจักรไฟฟ้าและเครื่องอุปกรณ์ ไฟฟ้ารวมทั้งส่วนประกอบของสิ่ง ดังกล่าว	183.97	346.66		
4	บรันด์ (รวมทั้งคอนญัก)	268.46	283.56		
5	เหล็ก เหล็กกล้าและของที่ทำด้วย สิ่งดังกล่าว	272.06	313.43		
6	ผลิตภัณฑ์เคมีเบ็ดเตล็ด	164.98	259.96		
7	ยุทธภัณฑ์ที่ใช้ในทางราชการบรรจุ หีบห่อไม่ระบุรายละเอียด	15.90	231.02		
8	ยางสนเทียมและวัตถุจำพวก พลาสติก เชลลูโลสເຕົວ เชลลูโลสອື່ເຮອງ และของที่ทำจาก สิ่งเหล่านี้	263.99	222.84		
	สินค้าอื่น ๆ	1617.23	2517.93		
	รวมมูลค่าสินค้านำเข้าทั้งหมด	3592.93	4044.34		

ที่มา : สถิติศูนย์บริการงานข้อมูล
กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์

สินค้าสำคัญที่ไทยส่งออกไปยังฝรั่งเศส

มูลค่า : ล้านบาท

	รายการสินค้า	2526 มูลค่า	2527 มูลค่า	2528 (น.ก. - เม.ย.) มูลค่า	หมายเหตุ
1	เนื้อปลา สัตว์น้ำอื่น ๆ และหอยที่ ปูรุ่งแต่งแล้ว	450.24	454.88	115.69	
2	แผง ไอ.ซี.	158.74	391.85	152.71	
3	มันสำปะหลัง	232.50	301.49	105.27	
4	ไข่มุก เพชรนิลจินดา โลหะมีค่า โลหะ สามัญ เคลือบด้วยโลหะมีค่า เครื่อง เพชร พลอยเทียม	389.64	297.61	98.45	
5	เครื่องแต่งกายและอุปกรณ์เครื่อง แต่งกายทำด้วยผ้าวัตถุทาง	284.55	273.65	88.05	
6	ปลา สัตว์น้ำอื่น ๆ และหอย	242.95	182.22	57.78	
7	เครื่องเรือนและส่วนของเครื่องเรือน เตียง ที่นอน ที่ร่องที่นอน เบาะ รองนั่งและเครื่องตกแต่งที่คล้ายกัน ซึ่งอัดได้ภายใน สินค้าอื่น ๆ	179.92	151.55		
	รวมมูลค่าสินค้านำเข้าทั้งหมด	825.81	956.0		
		2764.35	3009.05		

ที่มา : สถิติศูนย์บริการงานข้อมูล
กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์

ໃໝ່ສ່າສຸດ

ສັນຄມຕິກາຫາ
ມ.1-2-3

ດຣ.ປະເສົງວິໄທຍາວັນ ແລະຄະະ

ການອັນກຖະ
ມ.1-2-3-4-5-6

Lado
English

ບັນພານີ້ ສໍາວາຍຸວະນູ່ ກຽມເທົາ ໂທ. 2217454 • 2229394

ສັ່ງຊື້ໄດ້ຕາມຮ້ານຕົວແທນຈຳທຳຍ້ວ່າໄປ ແລະທີ່!

ซื้อขายฯ ไทย—ฝรั่งเศส

โรงเรียนเทพศิรินทร์ร่มเกล้า

ตลอดระยะเวลา 300 ปี ที่สัมพันธภาพระหว่างไทย—ฝรั่งเศษชายแดนอย่างเด่นชัดนั้น สะทារถกที่เป็นประหนึ่งแห่งสัมพันธภาพนั้นก็ได้เรื่องจริงขึ้นในขณะเดียวกัน แม้ว่าตลอดระยะเวลาดังกล่าวจะได้ประสบกับอุปสรรคหนึ่งนัก ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการขาดดุลการค้า หรือการเกินดุลการค้าก็ตาม แต่เหตุการณ์ดังกล่าวมิได้บันทอนมิตรไมตรีทางเศรษฐกิจแต่ประการใด หากแต่ยังคงดำเนินไปทุกขณะ และคาดหวังว่าจะมีการพัฒนาให้ยิ่งใหญ่สืบไป

ลักษณะการค้าระหว่างไทยกับฝรั่งเศส

มิได้มุ่งหวังที่จะเจ็บผลเสียทางกำไร หรือผลประโยชน์เพียงด้านเดียว แต่ยังได้สะท้อนถึงความเกื้อหนุนซึ่งกันและกันอีกด้วย เราจะพบว่า สินค้าที่ฝรั่งเศษซื้อจากไทยนั้น ส่วนใหญ่จะเป็นเครื่องบริโภคเป็นสำคัญ เพราะว่าประเทศไทยเป็นอุปทานที่สำคัญทางแบบอาคติย์ ในขณะเดียวกัน สินค้าที่ไทยสั่งซื้อจากฝรั่งเศสนั้น ได้แก่ เครื่องจักรกลต่าง ๆ เพราะฝรั่งเศสนับเป็นประเทศที่เจริญก้าวหน้าประเทศหนึ่งทางด้านภาคพื้นยุโรป เมื่อประเทศใดขาดแคลนสิ่งหนึ่ง อีกประเทศหนึ่งก็ยอมตราหนังถึงภาระที่จะยืมมือเข้าช่วยเหลือ ดังเช่น ไทยและฝรั่งเศสนี้เป็นต้น

สินค้าสำคัญที่ไทยสั่งซื้อจากฝรั่งเศส ได้แก่

- บรั่นดี
- ไวนิล คอโลไร์ด
- อะลูมิเนียม
- รถจักรชนิดต่าง ๆ
- ส่วนประกอบรถยนต์ เครื่องจักร และเครื่องบิน
- เคเม็กันท์ ยาฆ่าแมลง
- เครื่องปั่นสำหรับแยกของเหลว
- สิ่งผสานของวัสดุซึ่งมีกลิ่นหอม

เป็นต้น

สินค้าสำคัญที่ฝรั่งเศสสั่งซื้อจากไทย ได้แก่

- สัตว์น้ำต่าง ๆ
- มันสำปะหลังอัดเม็ด
- เครื่องเรือน
- ไฟลิน ทับทิม
- ข้าวขาว 100 %
- ผ้าต่าง ๆ
- หลอดยา
- เงินแท่ง
- ยางรัด
- เสื้อเชื้อทำด้วยเส้นใย

เป็นต้น

สรุปสถานการณ์การค้าระหว่างไทย—ฝรั่งเศส เดือน ม.ค.—เม.ย. ๒๕๒๘

การค้ากับประเทศนี้เพิ่มขึ้น	10.4 %
สินค้าเข้าขยายตัว 11.5 %	
เป็นมูลค่า	1,368.4 ล้านบาท
สินค้าออกขยายตัว 9.1 %	
เป็นมูลค่า	1,106.1 ล้านบาท
ทำให้ไทยขาดดุลย์	262.3 ล้านบาท
สินค้าออกสำคัญที่เพิ่มขึ้น ได้แก่ แผ่นวงจรไฟฟ้า สัตว์น้ำทางเกษตรและเบียร์	
สินค้าออกสำคัญที่ลดลง ได้แก่ ปลากระป่อง มันสำปะหลังอัดเม็ด สำคัญที่เพิ่มขึ้น ได้แก่ ส่วนประกอบของรถยนต์ รวม ผลิตภัณฑ์เหล็ก โลหะพิลิน	

ข้อสังเกตการซื้อขายระหว่างไทย—ฝรั่งเศส

๑. สินค้าที่ไทยนำเข้าจากฝรั่งเศสส่วนใหญ่ เป็นสินค้าประเภททุนและวัตถุคิ่งสำเร็จรูปเป็นสินค้าที่มีอายุใช้งานได้นานและความต้องการของตลาดในประเทศไทยมีได้เพิ่มขึ้นทุกปี

๒. สินค้าออกของไทยไปประเทศนี้เป็นสินค้าเกษตรกรรม ประมาณ ๔๐ % ของมูลค่าสินค้าออกส่วนหนึ่งจะเป็นสินค้าที่มีตลาดประจำอยู่ในประเทศนี้นานแล้ว ปริมาณการส่งออกในแต่ละปี จึงขึ้นกับความต้องการใช้ภายในประเทศฝรั่งเศส การแข่งขันกับสินค้าที่ผลิตได้เองในฝรั่งเศส และประเทศคู่แข่งอื่น ๆ สินค้าที่ได้แก่ ผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง ข้าว ยางพารา เป็นต้น

สินค้าส่งออกค่อนข้างใหม่และมีอุปสงค์ทางการขยายตลาดในประเทศนี้ได้อีกมาก เช่น

— เครื่องแต่งกายสำเร็จรูป การส่งออกได้ขยายตัวเพิ่มขึ้น ฝรั่งเศสได้กำหนดปริมาณการนำเข้า เราจึงควรส่งเสริมสินค้าที่มีมูลค่าต่อห้นน้ำสูง

— อุตสาหกรรมสัตว์น้ำที่ปูรงแต่งแล้ว ฝรั่งเศส เป็นตลาดสินค้าสัตว์น้ำที่มั่นคงและยังมีอุปสงค์ทางขยายตัวอีก เนื่องจากประเทศผู้ผลิตบางประเทศลดการผลิตลง จึงเป็นโอกาสที่ไทยจะขยายสินค้าประเภทนี้

๓. ปัจจัยสำคัญที่เป็นเครื่องกำหนดดุลการค้าของไทยกับประเทศนี้ คือ การสั่งซื้อเครื่องบิน ถ้าปีได้มีการสั่งซื้อไทยจะเป็นฝ่ายเสียเปรี้ยบดุลการค้า นอกจากปีนี้ไทยจะสามารถส่งออกเพิ่มขึ้น

ลำดับความสำคัญของแหล่งนำเข้า— ตลาดสินค้าออก

ฝรั่งเศสเป็นแหล่งสำคัญที่ส่งสินค้าเข้าประเทศไทยเป็นลำดับที่ ๑๒ และเป็นตลาดสินค้าออกที่สำคัญของไทยเป็นลำดับที่ ๑๑ (ข้อมูลปี ๒๕๒๖)

ความเคลื่อนไหวทางเศรษฐกิจและการค้าใน ฝรั่งเศส ปี พ.ศ. ๒๕๒๘

คาดว่าจะ ๒-๓ เดือนข้างหน้าธุรกิจด้านอุตสาหกรรมของฝรั่งเศสจะขยายตัวช้าในขณะที่การผลิตรถยนต์จะยังคงทรงตัวอยู่ อุปสงค์โดยทั่วไปจะเพิ่มขึ้นเล็กน้อย โดยการเพิ่มขึ้นของคำสั่งซื้อจากต่างประเทศ อุปสงค์ทางด้านสินค้าทุนจะฟื้นตัวดีขึ้นในเดือนกุมภาพันธ์ สินค้าอุตสาหกรรมในสต็อกลดลง แต่ปริมาณการขายปลีกยังคงทรงตัวอยู่

การค้ากับต่างประเทศ

เดือน ม.ค. ฝรั่งเศสขาดดุลย์ 4.1	ร้อยล้านเหรียญสหรัฐ
เดือน ก.พ. ฝรั่งเศสขาดดุลย์ 7.04	ร้อยล้านเหรียญสหรัฐ
มูลค่าการนำเข้าเพิ่มขึ้น	13.5 %
มูลค่าการส่งออกเพิ่มขึ้น	10.3 %

เงินสำรองระหว่างประเทศ

เดือน ก.พ. สูงขึ้น 4.3	ร้อยล้านเหรียญสหรัฐ
เป็น 50.07 พันล้านเหรียญสหรัฐ จาก	
49.6 พันล้านเหรียญสหรัฐในเดือน ม.ค.	

ระดับราคา

ดัชนีราคายาปลีก ในเดือน ก.พ. สูงขึ้นในอัตราเดียวกับเดือนก่อน คือ 0.5 %

การว่างงาน

ลดลง

เดือน ม.ค. มีการว่างงาน	2.43 ล้านคน
เดือน ก.พ. มีการว่างงาน	2.42 ล้านคน

การลงทุนและการคลัง

การสนับสนุนการลงทุน การดำเนินนโยบายทางการคลังอย่างเข้มงวด การลดการใช้จ่ายภาครัฐบาล

และการจะลดภาษีรายได้ส่วนบุคคลและนิติบุคคล คาดว่าอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจจะขยายตัวสูงขึ้นจากปีที่แล้ว

ด้านอุตสาหกรรม

รัฐบาลมีแผนที่จะปรับปรุงอุตสาหกรรมให้ทันสมัย โดยพัฒนาใช้เทคโนโลยีเครื่องจักรที่มีประสิทธิภาพสูง คาดว่าจะมีการลดจำนวนคนงานลง โดยเฉพาะในอุตสาหกรรมเหล็กกล้าและรถยนต์ อุตสาหกรรมว่างงานคงจะขยายตัวเพิ่มขึ้น

ความสัมพันธ์

300 ปี ระหว่าง

ไทย—ฝรั่งเศส

ความสัมพันธ์ระหว่างไทยฝรั่งเศส มีมาตั้งแต่สมัยโบราณ ฝรั่งเศสได้เข้ามาติดต่อกับประเทศไทยตั้งแต่ พ.ศ. 2228 ถึงปัจจุบัน ฝรั่งเศสได้ช่วยเหลือประเทศไทยในด้านต่าง ๆ มากมาย ในที่นี้จะกล่าวถึง

- ด้านวิชาการ
- ด้านวัฒนธรรม
- ด้านการค้า
- ด้านศิลปวิทยาการ
- ด้านการทูต

1. ด้านวิชาการ

- พ.ศ. 2499 ให้ความร่วมมือกับประเทศไทยในการให้ทุนในสาขาวิชาการต่าง ๆ
- พ.ศ. 2504 ให้ความช่วยเหลือในรูปปั้นเชี่ยวชาญในสาขาต่าง ๆ เช่น โบราณคดี
- พ.ศ. 2509 ให้ความช่วยเหลือในโครงการสำคัญ คือ โครงการจัดตั้งศูนย์บริการโลหิตของสภากาชาดไทย และโครงการจัดตั้งศูนย์อบรมช่างไฟฟ้าของสำนักงานพัฒนาแห่งชาติ
- พ.ศ. 2520 ให้ความร่วมมือทางวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรม
- พ.ศ. 2524 ให้ความร่วมมือทางด้านการเกษตร การพัฒนาชนบท พลังงานต่าง ๆ

– พ.ศ. 2525 – 2529 ให้ความร่วมมือทางด้านการเกษตร การพัฒนาชนบท พลังงานต่าง ๆ และการป้องกันยาเสพติด

2. ด้านการค้า

ความร่วงเรื่องทางการค้าของไทยในสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช ทำให้ฝรั่งเศสคิดว่าประเทศไทยเหมาะสมจะเป็นแหล่งการค้าของฝรั่งเศสในเอเชีย ฝรั่งเศสจึงเริ่มเข้ามาติดต่อทางด้านการค้ากับไทยคือ

- พ.ศ. 2223 บริษัทการค้าของฝรั่งเศส ขออนุญาตตั้งคลังสินค้าที่อยุธยา โดยมุ่งเน้นดีบุก พริกไทย และสินค้าที่มาจากจีน ญี่ปุ่น และเมืองต่าง ๆ ที่ส่งเข้ามายังในเมืองไทย
- พ.ศ. 2227 ฝรั่งเศสทำสัญญาทางการค้าฉบับแรกกับไทย
- พ.ศ. 2228 คณะทูตฝรั่งเศสชุดแรกมาเมืองไทย โดยมีจุดมุ่งหมายเรื่องศาสนา และเรื่องการค้า และในปีนี้ก็ได้มีการทำสัญญาทางการค้าอีกครั้งหนึ่ง เมื่อวันที่ 2 ธันวาคม 2228
- พ.ศ. 2230 ฝรั่งเศสขอทำสัญญาทางการค้ากับไทยใหม่โดยขอเปลี่ยนแปลงสัญญาบางข้อ

3. ด้านศิลปวิทยาการ

ในสมัยสมเด็จพระนารายณ์ คณะทุตฝรั่งเศส ที่เข้ามาเมืองไทยล้วนเป็นผู้ที่มีความรู้ทางวิชาการ แบบตะวันตก สมเด็จพระนารายณ์จึงได้รับความเจริญด้านนี้ของฝรั่งเศสมาเป็นแบบอย่าง โดยจะกล่าวถึงทางด้านศิลปสถาปัตยกรรมและการก่อสร้าง

- “ได้มีการสร้างประสาทราชมงคลเทียรขึ้นในราชวัง
- ราชวังที่ลพบุรี ซึ่งมีลักษณะผสมระหว่างไทยกับยุโรป
- พระที่นั่งดุสิตสวารค์ที่อยู่ในพระราชวัง ซึ่งเป็นศิลปกรรมไทยปนกับศิลปกรรมฝรั่งเศส
- พระที่นั่งไกรสรสีหราช ซึ่งลักษณะมีหน้าต่างประดูเป็นรูปโค้ง
- ตึกพระเจ้าเหรา ซึ่งอยู่นอกเขตพระราชฐาน ขึ้นใน ตัวตึกเป็นลักษณะรูปแท่งสีเหลี่ยม ตรงหน้าตึกมีฐานนำพูด้วย ตึกนี้เป็นที่ทำงานของขุนนาง
- ตึกเลี้ยงแยกเมือง
- การทำน้ำพุ นาทหลองฝรั่งเศส ได้ถวายหนังสือเกี่ยวกับการทำสวนและน้ำพุของฝรั่งเศส พระนารายณ์ทรงโปรดปรานจึงมีการสร้างนำพุในพระราชวังด้วย

– การทำน้ำประปา โปรดให้มีการประปาขึ้นที่พระราชวังลพบุรีเป็นครั้งแรก สมเด็จพระนารายณ์ รับสั่งให้วิศวกรฝรั่งเศสร่างที่ตักน้ำที่ห้วยชับแก้ว ที่ติดกับเชิงเขาสามยอด ทำเป็นทำบกันน้ำระหว่างเขางานนีบกับเขาก้าว เรียกว่า ทะเลขบคร

4. การทุต

การค้าและการทุตของไทยต้องดำเนินไปพร้อมกัน

พ.ศ. 2216 มีการเปลี่ยนแปลงธรรมเนียมทางการทุต พระนารายณ์โปรดให้สังฆารชและคณะเข้ามา โดยสมหวังเท่า และนั่งบนพระ ซึ่งผิดกับกาลก่อนเป็นอันมาก

ความสัมพันธ์ระหว่างปี พ.ศ. 2223 – 2228

จุดมุ่งหมาย คือ เป็นการเจริญสัมพันธ์ไมตรี กัน พระเจ้าหลุยส์และพระนารายณ์ต้องการทราบ อำนาจของพระเจ้าหลุยส์ และความเจริญของฝรั่งเศส แต่คณะทุตชุดแรกไม่ถึงฝรั่งเศส และต่อมาก็มีการส่งราชทูตชุดพิเศษไป

พระเจ้าหลุยส์ได้ส่งทูตมาเยังประเทศไทย สาระสำคัญ คือ

1. ส่งเสริมและเผยแพร่ศาสนาคริสต์
2. ส่งเสริมการค้าของฝรั่งเศส
3. ทูลอัญเชิญพระนารายณ์ให้เข้ารีต

วันที่ 23 กันยายน 2228 คณะราชทูตเดินทาง มาประเทศไทย มีการต้อนรับกันอย่างสมเกียรติ คณะราชทูตไทยมีบุคคลสำคัญ คือ

ออกพระวิสุทธสุนทรเป็นคนชอบสนูก แต่ มีความสามารถเป็นเลิศ ละเอียดลืออพบอะไรต้องจด มีคุณสมบัติจนฝรั่งเศสพอดี

จุดมุ่งหมายในการส่งราชทูตไปฝรั่งเศส คือ ต้องการเจริญพระราชไมตรี เพื่อจะประสองค์ให้คณะทุตไทยไปสืบพระเกียรติคุณของพระเจ้าหลุยส์

วันที่ 18 มิถุนายน 2229 คณะราชทูตไทย 400 คน ได้เดินทางไปฝรั่งเศส โดยได้รับการต้อนรับอย่างมีเกียรติ และความสัมพันธ์ของไทยและฝรั่งเศส แผลนี้เพิ่งขึ้น

ความร่วมมือ

1. ความร่วมมือทางวิทยาศาสตร์ วัฒนธรรม และวิชาการระหว่างไทยและฝรั่งเศสมีมาตั้งแต่ พ.ศ.

2499 โดยรัฐบาลฝรั่งเศสให้ความร่วมมือแก่ประเทศไทยในรูปทุนสาขาว่าง ๆ เน้นหนักด้านการสอนภาษาและวรรณคดีฝรั่งเศส มีการลงนามระหว่างรัฐบาลทั้ง 2 ในความตกลง 2 ฉบับ คือ ความตกลง

ด้านความร่วมมือทางวิชาการ และความร่วมมือทางวิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรม

1.1 รูปแบบของความร่วมมือกับประเทศไทย

ความร่วมมือซึ่งฝรั่งเศสมีต่อไทยนั้น เป็นความร่วมมือทางวิทยาศาสตร์ วัฒนธรรมและวิชาการ ร่วมมือทางวิชาการแยกต่างหาก จากความตกลงว่าด้วยความร่วมมือทางวิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมในการเจรจา เรื่องความร่วมมือทางวิทยาศาสตร์ รวมอยู่กับความร่วมมือทางวิชาการ แบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ

ก. ความร่วมมือภายในได้โครงการ คือ ความร่วมมือประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญทั้งระดับอาจารย์, สั�്ത

ทุนศึกษา, ทุนฝึกอบรม ดูงานและทุนวิจัย รวมทั้งวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ใน การสนับสนุนโครงการ

ข. การร่วมมือนอกโครงการ เป็นความร่วมมือปลดภาระที่ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญการร่วมมือทางวัฒนธรรม มีส่วนเกี่ยวข้องกับการสอนภาษาฝรั่งเศส อยู่ในความรับผิดชอบของกรมวิเทศสหการ

1.2 สาขาวิชาร่วมมือในปัจจุบัน

ฝ่ายฝรั่งเศสได้แจ้งให้ฝ่ายไทยได้ทราบถึง ลำดับความสำคัญของสาขาวิชาร่วมมือคือ

- การเกษตรและการพัฒนาชนบท
- พลังงาน
- การสำรวจทรัพยากรด้วยดาวเทียม
- อุตสาหกรรมที่จะนำไปสู่การลงทุน
- ภาษาและวรรณคดีฝรั่งเศส

กว่าครึ่งหนึ่งของทุนทั้งหมดได้รับคงเหลือ

ภาษาและวรรณคดีฝรั่งเศส โครงการที่ได้รับความร่วมมือในปัจจุบัน จำนวน 13 โครงการ เมื่อเทียบ

สัดส่วนความร่วมมือด้านภาษาฝรั่งเศสมากกว่า

1.3 บุคลากรความร่วมมือในปัจจุบัน

หมายถึง ในช่วงแผนพัฒนาฉบับที่ 5 กล่าวได้ว่าความร่วมมือแทนจะไม่เพิ่มขึ้น แต่คงระดับเดิม เนื่องจากภาวะเศรษฐกิจตกต่ำในประเทศ ความช่วยเหลือจึงไม่เพิ่มขึ้น

เรื่องของทุกการค้าระหว่าง สมเด็จพระนารายณ์มหาราช กับพระเจ้าหลุยส์ที่ 14

พระเจ้าหลุยส์ที่ 14 ขึ้นครองอำนาจเป็นมหาจักรพรรดิตามกฎหมายเทียบナルแล้วเมื่อพระชนมายุได้ 23 พรรษา อภิเชกสมรสกับเจ้าฟ้ามาเรียม เทเรซาพระราชินีแห่งกรุงสเปน นับถือศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิกแห่งญี่ปุ่นด้วย นิกายเยซูอิต เป็นนิกายหนึ่งในลัทธิโรมันคาทอลิก ตั้งขึ้นเพื่อเผยแพร่ศาสนาทั่วโลกเมื่อ พ.ศ. 2076 (ค.ศ. 1533) พากบาทหลวงจึงถูกส่งมาเผยแพร่ 3 รูป คือ

1. นาทหลวงเบร็ท หรือ มองเซนเยอร์เดอลา mosst
2. นาทหลวงเอลิโอโปโลส หรือ มองเซนเยอร์บัลลี
3. นาทหลวงเมเตโลโปโลส

นาทหลวงทั้งสามไปปั้งให้เป็นบิชอป เป็นตำแหน่งน้อยกว่าอาร์ชบิชอป พระราชาคาด想着พร้อมทั้งคณะมาเผยแพร่คริสต์ศาสนา นาทหลวงบิชอป

เมเตโลโปโลสมรรถภาพกลางทาง เหลือแต่บิชอปเมรีก กับบิชอปเอลิโอโปโลส เดินทางมาถึงประเทศไทย ในปีข้าม พ.ศ. 2205 ภายหลังที่สมเด็จพระนารายณ์ฯ ครองราชย์ได้ 6 ปี ต่อมากบทหลวงโถมาสเข้ารับราชการเป็นช่างวิศวกรรมอำนวยการสร้าง ทางฝ่ายคริสต์ได้ส่งเซนเยอร์ บัลลี สังฆราชแห่งเอลิโอโปโลสกลับไปเฝ้าพระเจ้าหลุยส์ที่ 14 พระองค์รับรายงาน ส่วนบิชอปเอลิโอโปโลสยังอยู่ในประเทศฝรั่งเศส จนถึงปีฉลุ พ.ศ. 2216 ได้รับแต่งตั้งให้เป็นสมณะทูตของพระเจ้าหลุยส์ที่ 14 นำราชสาสน์เครื่องราชบรรณาการของพระเจ้าหลุยส์และโป๊ปแห่งนิกายคาทอลิก มาถวายสมเด็จพระนารายณ์

พ.ศ. 2218 มร. คอนสะแทนดิน ฟอลคอน ฝรั่งเชื้อชาติกรีก ได้มาถึงกรุงศรีอยุธยา เมื่ออายุได้ 29 ปี

พ.ศ. 2223 สมมุนายกและเสนาบดีกระทรวง การต่างประเทศของฝรั่งเศส โดยมี นร. โคลล์เบต ของพระเจ้าหลุยส์ที่ 14 ได้ส่งบิชัฟเรือสินค้ามาถึง กรุงศรีอยุธยาเป็นครั้งแรกในนามว่า “บิชัฟอินเดีย ตะวันออกของฝรั่งเศส” พระยาพิพัฒ์โภชา เป็นหัวหน้าคณะทูต เรือของบิชัฟเรือฝรั่งเศสที่มา ค้าขายกับไทยเที่ยวแรก ได้บรรทุกคณะทูตไทย ชุดแรกไปยังประเทศไทยในปี พ.ศ. 2224 (ค.ศ. 1686) ในปีรัตน์นั้น เรือไปแต่กลางทะเล ไม่ถึงฝรั่งเศส ข่าวถึงเงินหายไป คณะทูตไทย ชุดที่ 2 ถึงประเทศไทย เมื่อปีกุน พ.ศ. 2226 ไม่ได้เชิญราชสำนักไปเฝ้า แต่พระเจ้าหลุยส์ที่ 14 โปรดให้ราชทูตเข้าเฝ้าในพระราชวังเวอร์ช้ายส์ อวย่างไม่เป็นทางการ เมื่อวันที่ 27 พฤษภาคม พ.ศ. 2228 (ค.ศ. 1684) พระเจ้าหลุยส์ทรงรับสั่ง แก่คณะทูตไทยว่า “เราจะช่วยเหลือพระเจ้าแผ่นดิน สยามอย่างเต็มพระทัยทุกประการ ไม่ว่าพระองค์ จะประสงค์ถึงใด” พระเจ้าหลุยส์ที่ 14 ได้ส่ง เอกอัครราชทูตฝรั่งเศสผู้มีอำนาจเต็ม มาถึงกรุง สยามเป็นครั้งแรก คณะทูตชุดนี้พร้อมด้วยคณะทูตไทยออกจากท่าเรือเบรสต์ในประเทศฝรั่งเศส เมื่อเดือนมีนาคม พ.ศ. 2228 สมเด็จพระนารายณ์ได้โปรดให้โภชาปานเป็นเอกอัครราชทูตต่อสำนักและ เครื่องบัตรณาการ ไปถวายพระเจ้าหลุยส์ที่ 14 แห่งฝรั่งเศสเป็นครั้งแรก จึงเป็นทูตชุดที่ 3 โดยมี นาทหลวงอันเบ เดอ ลิอง เป็นล่ามของโภชาปาน มีหลวงกัลยาณ์ไมตรีเป็นอุปถุต ขุนศรีวิชาลวจฯ เป็นนายเรหหรีอตรีทูต ราชทูตลาลูแบร์ มาถึง กรุงศรีอยุธยา ยังมิได้เข้าเฝ้าสมเด็จพระนารายณ์ฯ เพราะทรงประชวรอยู่ ขณะนั้นพระชนมายุได้ 55 พรรษา ราชทูตมาอยู่ได้ 2 เดือนเต็มจึงได้เข้าเฝ้า เมื่อวันที่ 27 พฤษภาคม พ.ศ. 2229

สมเด็จพระนารายณ์มหาราชทรงลงนามใน สัญญาร่วมกับลาลูแบร์

ลาลูแบร์กราบทูลเรื่องที่จะให้สมเด็จพระนารายณ์ฯ ทรงนับถือศาสนาก里斯ตัง ตามที่ท่านทูตโอมองต์ได้ทำงานค้างไว้แล้วมีการเชิญสัญญา ถาวรเป็นครั้งแรกอันเรียกว่า “สนธิสัญญา ค.ศ. 1687 (พ.ศ. 2230)” นร. เดอ ลาลูแบร์ อยู่ในกรุงศรีอยุธยาอีกเดือนเศษ พระเจ้าอยู่หัวทรงชวน ลาลูแบร์ไปชมเมืองลพบุรีของพระองค์ แล้วให้ ลาลูแบร์พักที่บ้านรับแขกเมืองลพบุรี

ลาลูแบร์อยู่ในกรุงศรีอยุธยาได้ 3 เดือน เข้าเฝ้าทูลลาสมเด็จพระนารายณ์ฯ เพื่อเดินทางกลับประเทศฝรั่งเศสเมื่อวันที่ 10 มกราคม พ.ศ. 2230 หมอมินเชอร์ก์พลอยกลับไปด้วยในครั้งนั้น ในพ.ศ. 2230 พระเจ้าหลุยส์ที่ 14 ได้ตั้งตำรา ลันติบาลปารีสขึ้นเป็นครั้งแรก พระเจ้าอยู่หัวทรงส่งนักเรียนไทยไปเรียนฝรั่งเศสเป็นชุดที่ 2 อีกหลายคน เรือของลาลูแบร์กลับถึงเมืองเบรสต์ เมื่อว่าฝรั่งเศสเมื่อวันที่ 27 กรกฎาคม พ.ศ. 2331 อันเป็นปลายรัชสมัยพระนารายณ์ฯ ลาลูแบร์เป็นทูตฝรั่งเศสชุดสุดท้าย ที่ได้เข้าเฝ้าสมเด็จพระนารายณ์มหาราช

โภชาปานนักการทูตเอกคนแรกของกรุงสยาม

เข้าวันที่ 26 มิถุนายน พ.ศ. 2229 ขณะที่เรือสองลำของท่านเอกอัครราชทูตเชอร์วัลลิเออร์ เดอ โอมองต์ นำคณะทูตไทย พระวิสูตรสุนทร (โภชาปาน) กับคณะเข้าเยี่ยมท่าเมืองเบรสต์ในประเทศฝรั่งเศสเป็นครั้งแรก ท่านทูตโภชาปานมีถึงเมืองเบรสต์ พักที่นี่ 13 วันยังไม่เข้ากรุงปารีส จนกระทั่งถึงวันที่ 13 กรกฎาคม พ.ศ. 2229

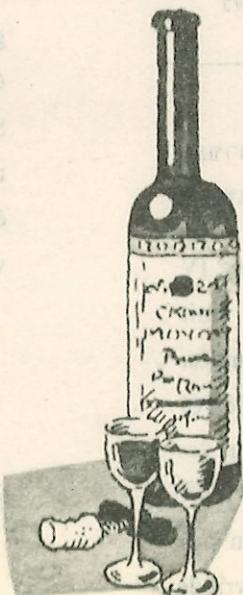
เข้าเฝ้าพระเจ้าหลุยส์ที่ 14

คณะทูตโกรชาปานเข้าเฝ้าพระเจ้าหลุยส์ที่ 14 พระราชวังแวร์ชายส์ในวันที่ 14 สิงหาคม พ.ศ. 2229 และโกรชาปานได้ไปชนบ้มเดอลับส์เตีย สร้างเมื่อ ค.ศ. 1369 เป็นบ้มที่ตั้งกลางนครปารีส เป็นคลังสรรพาวุธ บ้มอย่างนี้มีอยู่ทั่วประเทศ 20 บ้ม และโกรชาปานได้ชุมนครปารีส พระที่นั่ง ลูฟ์ว์ ซึ่งเป็นที่ประทับของพระนางมาเรียม เทเรสา พระบรมราชินีของพระเจ้าหลุยส์ที่ 14 (สรรคด พ.ศ. 2216) ต่อจากนั้นไปถูโรงงานเจียรนัยเพชร พลอยของหลวง โรงงานช่างสดึงเย็บปักหลัง อู่เรือ โกรชาปานได้ชุมหอดูดาว “ออบแซร์วაตัวร์” ซึ่ง อยู่ทางทิศใต้ของกรุงปารีสเมื่อวันที่ 25 กันยายน พ.ศ. 2229 ท่านดาร์ชีนีเจ้ากรมดราศาสตร์เป็นผู้พำนัม

ชมพระราชวังแวร์ชายส์

พระราชวังตั้งอยู่บนเขา มีป่าไม้สามแห่ง มีโรงละคร โรงรถ ในพระราชวังมีราชคลอง โกรชาปานออกจากพระราชวังแวร์ชายส์ถึงท่าเรือ เมืองเบรสต์ปลายเดือนมิถุนายน ชมปารีสเมื่อวันที่ 14 ตุลาคม พ.ศ. 2229 เมื่อวันที่ 21 ตุลาคม โกรชาปานออกจากเมืองาราสนั่งลงมาไปยังเมืองเบทึม 23 ตุลาคม ไปชมเมืองแอร์ 24 ตุลาคม ไปยังเมืองแซงต์โอลแมร์ 25 ตุลาคม ไปชมเมืองกาแล จนถึงเมืองชูร์เนย์ ในวันที่ 6 พฤศจิกายน พ.ศ. 2229 ทูตโกรชาปานเข้ากราบทูลparampara เจ้าหลุยส์ที่ 14 กลับกรุงสยาม เรือน 5 ลำ จะนำคณะทูต มาถึงกรุงสยาม เรือออกจากท่าเรือเบรสต์เมื่อวันเสาร์ที่ 1 มีนาคม พ.ศ. 2230 เมื่อเวลา 18.00 น. ฝูงสุ่ประเทศไทย เรือรอนแรมมา 7 เดือน มาถึงปากแม่น้ำเจ้าพระยาเมื่อวันที่ 22 กันยายน พ.ศ.

2230

ចាន កណ ? ការ បាយ កណ ពុល

សម្រាប់ វេជ្ជក្រឹម • នាមរោង ធម្មិបុទ្រ

ចាម 1 : ឈាយកទាបគ្មាយមាយនៃថ្ងៃមានឱក
poisson d'avril រ. ករុងពេទ្យ

ពុល 1 : Jusqu'au règne de Charles IV (1560 – 1574) le 1er avril était considéré comme le début de l'année, c'est à dire le nouvel an. Ce roi l'ayant déplacé au 1er janvier, les étrennes ne se donnèrent plus le 1er avril mais le 1er janvier. On prit alors l'habitude tous les 1er avril de

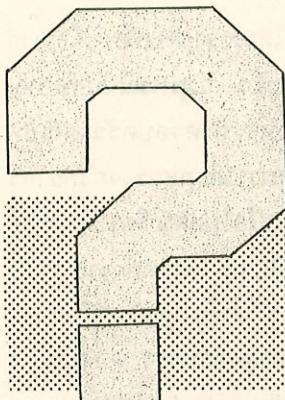
se faire de faux cadeaux ou de s'envoyer de faux messages. Du fait qu'en avril le soleil quitte le signe zodiacal des poissons, on décida de donner à ces simulacres le nom de poissons d'avril.

ចាម 2 : ឈាយករូមនទីដើរឱកទៅតាមលំនៅប៉ូលីនតាមក្រុមនទី រ. ករុងពេទ្យ

ពុល 2 : Le nouveau premier ministre, Jacques Chirac, fait partie du RPR (Rassemblement pour la République), qu'il a lui même créé. A l'occasion des dernières élections législatives, les partis d'oppositions (la droite) ont obtenu plus de sièges à l'assemblée nationale que les partis de gauche. Le président de la république, voulant exprimer la volonté des français, a décidé une refonte gouvernementale et a nommé Jacques Chirac comme premier ministre. Si la gauche avait conservé la majorité des sièges, il n'aurait pas été besoin de changer le gouvernement.

ពុល ឯករាជ្យ Jean-Claude NEVEU

ไตร... อีโว... ห์ไหน...

สามัญกาลกุบสิน

อ. น. ป.

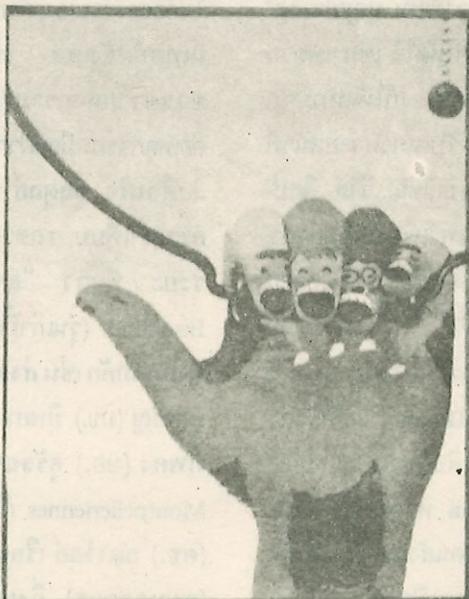
ควันหลงจากสัมมนาทางวิชาการเรื่อง “ภาษาศาสตร์กับการสอนภาษา” ที่อาคารอุบล เรียงสุวรรณ โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 15–17 เมษายน 2529

...เมื่อผ่านไป อาหารที่จัดเลี้ยงผู้เข้าร่วมสัมมนา ประมาณ 80 ท่าน ดีเกินไป คุณค่าครบ 5 หมู่ ทั้ง เนื้อ ไข่ ผัก แป้ง ไข่มัน จนทุกท่านเก็บจะเป็น พังชูเกษตร...คำคมของ “แพรวโพยม บุญยะผลี” “...อวยะบางอย่างไม่อาจกวักมาให้ถูกได้ เช่น เพดาน อ่อน เป็นเดัน...จะฝึกเด็กให้ออกเสียงก็ให้แหกปาก ให้เต็มที่...” ...อัจฉรา โชคินทร์ รับเหมาหลายหน้าที่ ตั้งแต่เอกสารงานถึงพิธีกรรายารมณ์ขัน...วีโอล ศิลปอาชา ขึ้นมาจากร. สงขลานครินทร์เพื่อเป็นวิทยากร และร่วมสัมมนาครั้งนี้โดยเฉพาะ คราวไม่รู้ความหมาย ของ SN → + g. SV ± FVI⁽¹⁾ อย่าเพิ่งคิดว่า เป็นสูตรคณิตศาสตร์ ภาษาศาสตร์ก็มีค่ะ อย่างรู้ คำอธิบายติดต่อได้...Dustin Hoffman เป็นวิทยากร บรรยายชัดเจนน่าสนใจ ลีลาเดินไปพุดไป ทำให้ คนฟังหายง่วง กับ Patrice Julien หัวหน้าทีม BAL คนใหม่ประจำกรุงเทพ ใจกลาง...มีคนสังเกตว่า “สุดทึ่น ชัยประสาทน์” สดชื่นสมชื่อ คงจะเป็นพระราเมศรา หายใจมากขึ้นช่วงปิดภาค... อรุณสวัสดิ์ พัฒนิยูลย์ ในชุดผ้ายเชียงใหม่สวยเก่งเสมอ นำทีมชาว มร. นารวุ่นสัมมนาคึกคัก...วรรณดี ฟูวัฒนา พากลิ่น

อายสวิตเซอร์แลนด์ที่เพิ่งมาจากเมื่อ 5–6 เดือน มาร่วมสัมมนานามผู้แทนจากวิทยาลัยบพิตรพิมุข เพื่อนครุทุน Printemps คงยังจำกันได้ ตอนไป ล้มทับที่โลชาน... อุรัจฉาฯ เขาวน้ำใจลักษณะ spirit แรงมาก แม้จะเพิ่งทราบกระแทกหันแก้วอุตสาห์หลบงาน มาได้ทัน และบอกว่าคุ้มค่า ได้หักความรู้ ทั้งพบปะ เพื่อนๆ น้องๆ พี่ๆ โครงการจัดงานวิชาการกึ่งสัมมนาการ แบบนี้อีกให้สนอกถึงจะไปรับตำแหน่งสำคัญที่กระทรวง ไม่ต้องลงสอนเองแล้วก็ตาม...ศิรินันท์ สามัญ ศึกษา-นิเทศก์ฝรั่งเศส เขต 10 อุบลราชธานีคนล่าสุด ขวนขวยหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ เพื่อจะได้ทัน ต่อเหตุการณ์ มีคนหากางส่ง “กำลังใจให้คุณ” มาด้วยค่ะ ...เตือนใจ จุลดุลย์ รับผู้โดยสารสายสีลมกลับจาก สัมมนาเพียง รถชาเรดเขียวมะกอก จอดป้ายเป็น ระยะ พี่สาว “สาวสองพันปี” ที่แสนเด็ก...ชาวน Bisontines (รุ่นกำกับที่ยังทันได้เห็นfunซึ่งกันและกัน) มากันคึกคัก เนื่อง สั่งครี ศรีจันทรพันธ์ (มร.) หัวหน้า ยาเจริญ (มข.) ทิพยา เหลืองทองคำ (มข.) เพลญพรรณ ทิพคง (มอ.) อุรัจฉาฯ เขาวน้ำใจลักษณะ (ศธ.)...ชาวน Montpelierennes ก็ไม่น้อยหน้า นันพพร เลาหมูตร (ศธ.) ลดาวัลย์ เรืองยศ (ลำปาง) พรศิริ ทองพันธ์ (สมุทรสาคร) กิ่งแก้ว อารีรักษ์ (พิจิตร) นัตฐา กีอุนนุน (ร.ร.วัดประสาท) ศรีอรุณ สร้างแจ้ง... เดือนพฤษ ชินประทัยสุรี อาจารย์โรงเรียนเอกชน ท่านเดียวที่ ร.ร.พนิชยการราชดำเนินสนับสนุนให้

มาร่วมสัมมนา...นัดค้าง นัดกันนานแล้วว่าจะไป กินข้าวบ้าน สักหนึ่ง ห้องนี้ ห้องน้ำ (อาจารย์โรงเรียนเอกชน ได้รับทุน 9 เดือน ฝ่าน ศ.ค.ฟ.ก.ปี 2524) เพื่อ รำลึกถึงบรรยายการเก่า ๆ ที่ฟรั่งเศส ตั้งแต่วิชชูดา ชาติวิวัฒน์ ยังไม่เปลี่ยนนามสกุลจนเดียวนี้ใช นามสกุลใหม่แล้ว วัฒนพร วัฒนพงษ์ มีเรือพ่วง 1 ลำ สมพร พลศิลป์ ตั้งแต่ยังไม่สละโสด นัดก็ยัง ไม่ได้ “มาตามนัด” เลยก็...สมใจ อ่องสกุล ศรีจันทร์ที่อยู่ บุญจร ศุภัตรา อรัญธิคุณห้วย คลองครี ทิมสุมพงษ์ ฝ่ายเตรียมการสัมมนาบอกว่าจะไปหาหมอนวด หลังเสร็จสัมมนา เพราะเดินกันวันละหลายกิโล คนแรกคงอาการหนักหน่อย เพราะไม่ใช่เดินเรียบ ๆ

อย่างเดียว แต่ต้องได้ขึ้นได้ลงหลายสิบเที่ยว เนื่องจาก รับหน้าที่ “เหรัญญิก” การสัมมนา...สุพรรณี จันทร์คราม หายหน้าไป เพราะติดภารกิจครอบครัวแต่ก็เป็น หัวเรี่ยวหัวแรงติดต่อรวมเอกสารจากวิทยากร ทั้งหลายหมดนั้นบัน และหนึ่งอีกหลายลิตร...อาจารย์ ทั้งหลายอย่าคิดว่า Philippe Ledoux จาก FED ยังเป็นหนุ่มอุ่นใจ ท่านได้เลี้ยงคุณเขามาเป็นเวลา หลายปีแล้ว เวลาที่เขามีอายุพอสมควร จากตัวอย่าง ของ M. Julien ที่ว่า Philippe Ledoux ignore que sa femme le trompe. Il croit qu' elle lui est toujours restée fidèle. แสดงว่าพระเอกของเรา ก็ยังเป็นคนซื่ออยู่เช่นเดิม

ข่าวจากเลขาธุการ ศคฟท.

จากการประชุมคณะกรรมการบริหารสมาคมครุภำษ่าฝรั่งเศสแห่งประเทศไทย ชุดที่ 5 ครั้งที่ 1/2529 เมื่อวันศุกร์ที่ 24 มกราคม 2529 สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอเจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา ทรงพระกรุณาฯ รับเป็นองค์นายกิตติมศักดิ์ในคณะกรรมการชุดใหม่นี้ และที่ประชุมได้กำหนดหน้าที่คณะกรรมการบริหารสมาคมฯ ชุดที่ 5 ดังต่อไปนี้

★ สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอเจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา

องค์นายกิตติมศักดิ์

1. นางธิดา บุญธรรม

อุปนายก

2. นางสาวประมาณ สีศิริเสริญ

เลขาธุการ

3. นางสาวอรวรรณี ป้านสวัสดิ์

ผู้ช่วยเลขาธุการ

4. นางวงศ์ พินัยนิติศาสตร์

เหรัญญิก

5. นางสาวสุราสินี ผลวัฒนา

ผู้ช่วยเหรัญญิก

6. นายกรกช อุปถัมภ์ Nagarik

นายทะเบียน

7. นางสาวจีรังลักษณ์ ศกุนตะลักษณ์

ผู้ช่วยนายทะเบียน

8. นางอรวรรณ รัตนกานพ

ประชาสัมพันธ์

9. นางพรทิพา ถาวรบุตร

ผู้ช่วยประชาสัมพันธ์

10. นางสิทธา พินิจภูวดล

สารานุยการ

11. นางอุไร พอกล้า

สมาชิกสัมพันธ์

12. นางนันพพร เลาหนุตร

ผู้ช่วยสมาชิกสัมพันธ์

13. นางสาวอัจฉรา โชคบุตร

ปฏิคิม

14. นางสาวนุชนาฎ หาญจำรงกุล

ผู้ช่วยปฏิคิม

15. นางสาวชวนี เสน่วงค์ ณ อุยธยา

บรรณาธิการ

16. นางกุลศักดิ์ ชาญงาม

กรรมการ

17. นายเดช ตะละภูภู

กรรมการ

18. นางสาวประภา งานไฟโรมน์

กรรมการ

19. นางสาวเพ็ญศิริ เจริญพจน์

กรรมการ

20. นายปันธิ หุ่นแสงว

กรรมการ

Mission Laïque Française ใช้ญาจารย์ผู้สอนภาษาฝรั่งเศสเข้าฝึกอบรมหลักสูตรภาษาฝรั่งเศส

สมาคม Mission Laïque Française จะจัดหลักสูตรฝึกฝนการใช้ภาษาฝรั่งเศสขึ้น ณ Château des Bergeries ใกล้กรุงปารีสระหว่างเดือนกรกฎาคม—สิงหาคม เป็นเวลา 3 สัปดาห์ หลักสูตรนี้ประกอบด้วยวิชาการด้านภาษาฝรั่งเศส วัฒนธรรม และกิจกรรมที่สนุกสนาน ผู้สนใจโปรดสมัครก่อนวันที่ 1 มิถุนายน 1986 สมัครได้ที่ Monsieur LEDENT 8, Rue du Général-Chergerie 75116 Paris ดังรายละเอียดต่อไปนี้

Mission Laïque Française
Paris, le 7 mars 1986.

Cher (e) Collègue,

Nous nous adressons à vous, professeur de français langue étrangère, pour vous informer qu'en réponse à de nombreuses demandes, la Mission Laïque Française a mis en place une structure d'accueil destinée à des élèves et étudiants du monde entier souhaitant suivre des cours d'initiation ou de perfectionnement en langue française.

Ces cours ont lieu au château des Bergeries à quelques kilomètres de Paris, soit l'été (juillet et août : stages de 3 semaines) soit pendant l'année et les vacances scolaires et s'insèrent dans un programme d'activités comprenant :

- des cours de langue française (niveaux élémentaire, moyen, avancé),
- des sorties à caractère culturel (Paris et région parisienne) favorisant le contact des stagiaires avec la civilisation française,
- des loisirs organisés à l'intérieur de l'établissement (projections, jeux, etc...),
- des sports (football, volley, natation, tennis, ping – pong, etc...).

Les stagiaires sont logés en chambres doubles très confortables et prennent sur place trois repas par jour (petit déjeuner, déjeuner, dîner).

Nous ne manquerons pas de vous adresser, si vous le souhaitez des renseignements complémentaires.

Nous nous permettons toutefois d'attirer votre attention sur le fait que, compte tenu de l'affluence de demandes, les formalités d'inscription doivent, pour cet été, être remplies avant le 1er juin 86 auprès de Monsieur LEDENT, responsable de l'organisation de ces séjours.

En espérant que cette proposition ira dans le sens des orientations de votre mission pédagogique, nous restons à votre disposition pour l'étude de vos besoins spécifiques et vous prions d'agrérer, Madame, Monsieur, l'expression de nos meilleurs sentiments.

CRAL เสนอบริการให้ยืมเอกสาร

M. Michel Guyot แห่ง CRAL ได้สั่ง catalogue เอกสาร หนังสือ เพลง ฯลฯ ที่มีอยู่ ณ Centre de Documentation ของ CRAL มา.yังเลขาธุการสมาคมและเสนอบริการให้ยืมเอกสารได้เป็นเวลา 2 สัปดาห์ และอาจจะขอต่ออายุการยืมได้อีก 2 สัปดาห์ ขอเชิญสมาชิกสคฟท. ไปใช้บริการได้ค่ะ

อภินันทนาการ

IATA COFFEESHOP & RESTAURANT

PATA COFFEE SHOP & RESTAURANT

อาหารจีนระดับคลาสสิก

รสชาดที่หวานลิ้มลอง

สยามสแควร์ ซอย 4 และซอย 3 โทร. 252-6514, 252-8800, 252-0236

จาก

บรรณาธิการ

สมาคมครุภัณฑ์ฝรั่งเศสแห่งประเทศไทย ได้จัดงานเฉลิมฉลองความสัมพันธ์สามร้อยปีไทย—ฝรั่งเศสด้วยความปลื้มปิติ หลายครั้งหลายหน้าด้วย วิธีการต่าง ๆ เท่าที่โภคสมบัติ เช่นจัดเทศกาล ภาพยนตร์ฝรั่งเศส—ไทย (Festival de Films Thai et Français) ร่วมกับ Alliance Française ระหว่างวันที่ 22—27 กรกฎาคม 2528 และห้องประชุมของ สมาคมฝรั่งเศส ถนนสาทรใต้ ต่อจากนั้นก็ได้จัด นิทรรศการความสัมพันธ์ 300 ปี ไทย—ฝรั่งเศส ร่วมกับสถานทูตฝรั่งเศส และ เช็นทรัลพลาซ่า ลาดพร้าว ระหว่างวันที่ 21—25 สิงหาคม 2528 พญ. เอกอัครราชทูตฝรั่งเศส M. Arnaud ได้ตั้งชื่องาน ฉลองความสัมพันธ์ 300 ปี ไทย—ฝรั่งเศสเป็นภาษา ฝรั่งเศสว่า “Tricentenaire Des Relations Culturelles Franco—Thailandaises, semaine de l’A.T.P.F.” เนื่องจากงานนี้ สมาคม ศพท. ได้ ระดมกำลังความคิดความสามารถจัดงานอย่าง สมเกียรติยิ่ง

สารสารสมาคมครุภัณฑ์ฝรั่งเศสแห่งประเทศไทย ฉบับนี้เป็นฉบับที่ 32 ปีที่ 8 เล่ม 4 ตุลาคม— ธันวาคม 2528

เป็นฉบับที่ระลึกความสัมพันธ์สามร้อยปี ไทย—ฝรั่งเศส

ภาพปกเป็นพระบรมฉายาลักษณ์สมเด็จ พระนารายณ์มหาราชนและภาพการเจริญสัมพันธ์—ไมตรีทั้งฝ่ายไทยและฝ่ายฝรั่งเศส อันเป็นภาพจาก ดวงตราไปรษณียกร

ความสัมพันธ์ได้ยิ่งบีบานเป็นเวลาครบ สามร้อยปีเต็มในพ.ศ. 2528 นับตั้งแต่การแลกเปลี่ยน

ราชทูตไทย—ฝรั่งเศสเมื่อพ.ศ. 2228 ราชทูตไทย คือโกชาปาน และราชทูตฝรั่งเศสคือ ลา ลูเบร์—Simon de La Loubère —

บอร์ดนิทรรศการที่สถาบันสมาชิกของ สมาคมจัดส่งเข้าประจำในงานมีจำนวนทั้งสิ้น 23 บอร์ด ล้วนให้ความรู้ความคิดที่น่าสนใจ และ มีคุณค่าจนไม่อยากปล่อยให้ผ่านมาแล้วกีฬ่านำไป อย่างไรร่องรอย ดังนั้นคณะกรรมการบริหาร ของสมาคมฯ จึงได้เสนอให้วารสารจัดพิมพ์เรื่องราว จำกบอร์ดนิทรรศการความสัมพันธ์สามร้อยปี ไทย—ฝรั่งเศสรังนี้ สถาบันสมาชิกของสมาคม ได้จัดส่งเรื่องราวมาให้ตีพิมพ์ด้วยดี ดังที่ท่านได้ ถืออยู่ในมือถึงแม้จะมีความเหลื่อมล้ำซ้ำซ้อนกันอยู่ บ้าง แต่ก็ยังมีความแตกต่างกันใน “ແນ່ມຸນມອງ” อันเป็นนานาทัศนะ ซึ่งล้วนนำสนใจ

ต่อจากการฉลองที่สมาคมจัดขึ้นไม่ช้าไม่นาน สถาบันสมาชิกของสมาคมอีกแห่งหนึ่งก็ ได้จัดการประชุมเสนอผลงานทางวิชาการ เรื่อง “ภาษาและวรรณคดีฝรั่งเศส” เนื่องในโอกาส ครบรอบ 300 ปี ความสัมพันธ์ไทย—ฝรั่งเศส สมาคม ของเรามีคอกณาจารย์ภาควิชาภาษาตะวันตก คณะ อักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จัดขึ้น ณ ห้องประชุมสารนิเทศ หอประชุมจุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย ระหว่างวันที่ 11—12 มกราคม 2529 ภาควิชาภาษาตะวันตกได้มอบบทความที่เสนอ ในการประชุมรังนี้ มากกว่าตีพิมพ์กับผลงาน จากบอร์ดนิทรรศการดังกล่าวแล้ว ซึ่งสมาคม รับไว้ด้วยความยินดียิ่ง

เมื่อนำเนื้อหาวิชาการจากบอร์ดนิทรรศการ และจากการประชุมเมื่อในคราวลดลงความสัมพันธ์ สามร้อยปีไทย—ฝรั่งเศสทั้งสองรายการร่วมกันแล้ว ปรากฏว่ารูปเล่มวารสาร สดฟท. มีลักษณะอวันกลม เสียสักส่วนที่สมดุลย์ไปหมดที่เดียว ดังนั้นกรรมการ วารสาร จึงตัดสินใจแยกเนื้อหาทั้งสองออกจาก กัน เป็นการแยกเพื่อความอยู่รอด สมดังคำกล่าว ที่ว่า “แยกกันเรื่อยๆ รวมกันราตราย” นั้นเทียบ

ดังนั้นวารสาร สดฟท. ฉบับนี้—ฉบับที่ 32 จึงมีเฉพาะเนื้อหาจากบอร์ดนิทรรศการในงาน ฉลองความสัมพันธ์ 300 ปีไทย—ฝรั่งเศส หรือ Tricentenaire Des Relations Culturelles Franco—Thaïlandaises”

ต่อหน้าวารสาร สดฟท. ฉบับถัดไป—ฉบับที่ 33 จะมีเนื้อหาจากการเสนอผลงานวิชาการ “ภาษา และวรรณคดีฝรั่งเศส” เมื่อในโอกาสครบรอบ 300 ปีความสัมพันธ์ไทย—ฝรั่งเศส ซึ่งสมาชิก สถาบัน สดฟท. คืออุปารองกรณ์มหาวิทยาลัย จัดขึ้น โดยได้รับความสนับสนุนจากฝ่ายวัฒนธรรมสถานทูต ฝรั่งเศส

อ้างถึงคณะกรรมการจัดทำวารสารของ สดฟท. ชุด 4 ประจำปี 2526—2528 ได้สันสุดวาระ ลงแล้ว การกิจสุดท้ายของเราก็คืองานจัดทำวารสาร ฉบับที่ 32 นี้ ท่านที่เป็นสมาชิกวารสาร สดฟท. ก็เข่นเดียวกัน สมาชิกภาพของท่านหมดอายุแล้ว เมื่อท่านได้รับวารสารฉบับนี้ ขอเชิญต่ออายุ สมาชิกภาพด่วน เพื่อท่านจะได้รับวารสารฉบับที่ 33 ซึ่งมีเนื้อหาหนักแน่น่าสนใจยิ่งนี้

สวัสดี

อุปกรณ์ และ สื่อการเรียนการสอน
ตรงตามหลักสูตร มีประสิทธิภาพ และ ราคาถูก

อุปกรณ์การสอน
ปี๒๕๖๗

- ผลิตโดย นักวิชาการ ผู้ชำนาญการสอน และการผลิตสื่อ
- มีมาตรฐาน และมีศรรสวายจาม ตามหลักจิตวิทยาการเรียนรู้
- มีคุณภาพสูง ประสบการณ์ ตามแผนการสอน และแนวการจัดประสบการณ์
- มีคุณภาพใช้ และคำแนะนำในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
- มีทุกระดับชั้น ตั้งแต่อนุบาลถึงชั้นประถมศึกษา

หนังสือดี อุปกรณ์เด่น เน้นมาตรฐาน บริการเยี่ยม

วัฒนาพาณิช สัมภาระฯ

โทร. 2217434 • 2217454

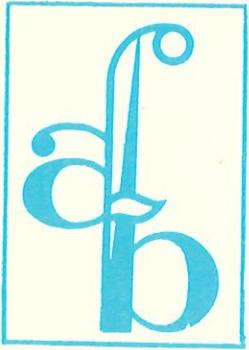
2224378 • 2229394

บริษัท กรุงไทยศึกษาภัณฑ์ จำกัด

โทร. 2221016 • 2221018

สั่งซื้อได้ตามร้านตัวแทนจำหน่ายทั่วไป และที่นี่!

ນຸ້ມໍ່ນີ້ຂອງປະກາດໄຮ່ເສດ
UN PETIT COIN DE FRANCE

ທ່ານຈະຫັນສົ່ງທໍ່ນໍາສັນໃຈ
ຂັ້ນເຮັດວຽກ ດັ່ງເສັ້ນທຸກຮະດັບ
ທຶນສຸມຸດໂວ່ລົງ
ກາພຍນຕ໌, ກອນເສີ່ງ
ເກົ່າງດື່ນ, ອາຫາຣເລີສຣສ
ບຣຍາຍກາສອນນິ້ນນົມຢໍ່ ສາຍງານ
ຂອ່ເສົ້າວ່ານໍານັ້ນສ້ວາຮາຮາຍເດືອນຂອງເຮົາ

Alliance française de Bangkok
29 THANON SATHON TAI, BANGKOK 12, THAILANDE. TEL 286.38.79 & 286.38.41-TELEGR. ALFRANTHAI
ລົມຄະພົບຕົ້ນເສດ

29 ກະເຊວງທີ່ ກຽມແກ 4, 12

VOUS Y TROUVEREZ

des cours de langue
des films, des concerts...
un bar-restaurant agréable
une grande bibliothèque
une ambiance

LISEZ AUSSI NOTRE
JOURNAL MENSUEL

PARIS. ESCALE PRIVILÉGIÉE D'AIR FRANCE SUR LES ROUTES VERS L'EUROPE AND LES U.S.A.

Profitez des vols d'Air France sur Paris. Dégustez nos repas et vins français. Après une bonne nuit à bord de nos Boeing 747, vous arriverez tôt le matin à Paris et pourrez profiter d'une journée entière.

Le Bureau de Tourisme de Paris tient à votre

disposition des offres spéciales pour mieux vous aider à apprécier votre séjour à Paris.

De plus, Air France vous offre des correspondances régulières pour toute l'Europe, ainsi que les villes principales des Etats-Unis.

AIR FRANCE ///
LE BON VOYAGE

Pour informations complémentaires, contactez votre agent de voyage ou AIR FRANCE, 3 Patpong Road, tél. 233.7100-19. Réservations immédiates, tél. 234.7901-5. Agent Général: World Travel Service Ltd., tél. 233.5900-9